

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta sekä laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi erillinen laki rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta.

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymällä tarkoitettaisiin laissa yritysryhmää, johon kuuluu sekä rahoitusalan että vakuutusalan yrityksiä. Ryhmittymän määritelmä täytyisi, jos ryhmittymän emoyritys on luottolaitos, sijoituspalveluyritys, vakuutusyhtiö tai laissa tarkoitettu omistusyhteisö, ja ryhmittymään kuuluvista yrityksistä vähintään yksi on suomalainen luottolaitos tai sijoituspalveluyritys ja vähintään yksi on suomalainen vakuutusyhtiö. Ryhmittymään ei luettaisi työeläkevakuutusyhtiöitä. Eräitä raportointivelvollisuutta ja tarkastus- ja tiedonsaantioikeutta koskevia säännöksiä sovellettaisiin kuitenkin myös ryhmittymään kuuluvan yrityksen kanssa läheisessä toiminnallisessa yhteydessä oleviin eläkesäätiöihin, eläkekassoihin ja työeläkevakuutusyhtiöihin.

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymälle nimettäisiin aina yksi koordinoiva valvontaviranomainen. Sellaiseksi katsottaisiin jompikumpi toimialakohtaisista valvontaviranomaisista (Rahoitustarkastus tai Vakuutusvalvontavirasto) sen mukaan, kumman valvottava on ryhmittymän emoyrityksenä. Jos emoyritys on muu kuin valvottava, koordinoivaksi valvontaviranomaiseksi katsottaisiin pääsääntöisesti se viranomainen, jonka toimialaan kuuluva liiketoiminta ryhmittymässä on laissa säädettävien perusteiden laskettuna määrävammassa asemassa.

Ryhmittymän emoyrityksen olisi raportoitava säännöllisesti koordinoivalle valvontaviranomaiselle ryhmittymän rakenne, konsernitilinpäätös, riskikeskittymät, kiinteistö- ja osakeomistus, sekä ryhmittymän merkittävät sisäiset liiketoimet. Ryhmittymälle ei asetettaisi kiinteistö- tai osakeomistusta eikä riski-

keskittymiä koskevia määrällisiä rajoituksia mutta luottolaitosten kiinteistö- tai osakeomistusta koskevat rajoitukset ulotettaisiin koko niiden konsolidointiryhmään.

Muita koordinoivalle valvontaviranomaiselle säädettyjä tehtäviä olisivat ryhmittymään kuuluvien toimialakohtaisen valvonnan ulkopuolelle jäävien yritysten tarkastaminen, raportointiaineiston taikka muun valvonnan yhteydessä saatujen havaintojen perusteella tehtävien tarkastus- ja muiden toimenpideehtotusten antaminen toiselle valvontaviranomaiselle, lain soveltamisohjeiden antaminen sekä informointivelvollisuus ryhmittymän omistusyhteisöä koskevista päätöksistä.

Koordinoivalle viranomaiselle annettaisiin samanlaiset oikeudet valvoa ryhmittymän omistajarakennetta sekä johdon sopivuutta ja luotettavuutta kuin toimiluvan alaisissa yrityksissä. Laissa säädettäisiin lisäksi erityisesti ryhmittymän yritykseen sovellettavasta ennakoilmoitusvelvollisuudesta, joka koskisi uusia määräysvallan synnyttäviä hankintoja Euroopan talousalueen ulkopuolisessa luotto- ja vakuutuslaitoksissa sekä sijoituspalveluyrityksissä. Koordinoivalla valvontaviranomaisella olisi oikeus laissa säädetyin edellytyksin vastustaa hankintaa, jos se vaikeuttaisi ryhmittymän valvontaa.

Laissa säädettäisiin myös rahoitus- ja vakuutusryhmittymien konsernitilinpäätökseen ja ryhmittymän omistusyhteisön erillistilinpäätökseen sovellettavista periaatteista.

Luottolaitostoiminnasta annetun lain, vakuutusyhtiölain, sijoituspalveluyrityksistä annettua lain sekä sijoitusrahastolain salassapitosäännöksiä muutettaisiin niin, että asiakastietojen luovuttaminen olisi henkilötietolaissa tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja lukuun ottamatta sallittua laissa tarkoitettuun ryhmittymään kuuluvalla yritykselle asiakas-

palvelun ja muun asiakassuhteen hoitamista, markkinointia sekä riskienhallintaa varten. Lisäksi vastaavia tietoja voitaisiin luovuttaa myös eräisiin muihin luottolaitosten ja vakuutusyri-tysten välisiin taloudellisiin yhteenliittymiin.

Lisäksi luottolaitosten kiinteistön- ja osakeomistusta koskevat määrälliset rajoitukset laajennettaisiin koskemaan koko luottolaitoksen konsolidointiryhmää.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	3
YLEISPERUSTELUT	6
1. Nykytila	6
1.1. Nykyinen lainsäädäntö	6
1.1.1. Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten valvonta.....	6
1.1.2. Vakuutusyhtiöiden valvonta.....	7
1.1.3. Valvontayhteistyö.....	9
1.1.4. Luottolaitosten, sijoituspalveluyritysten ja vakuutusyhtiöiden ryhmävalvonta...	9
1.1.5. Asiakastietojen luovutusta koskevat säännökset.....	11
1.1.6. Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaa koskevat säännökset.....	12
1.2. Kansainvälinen kehitys.....	12
1.2.1. Ulkomainen lainsäädäntö.....	12
1.2.2. Kansainvälisten järjestöjen suositukset.....	13
1.2.3. Euroopan komission direktiiviehdotus finanssiryhmittymien valvonnasta.....	13
1.3. Markkinoiden kehitys.....	15
1.3.1. Yleistä	15
1.3.2. Suomi	15
1.3.2. Ulkomaat	16
2. Nykytilan arviointi	16
2.1. Rahoitus- ja vakuutusalan yhdentymiskehitykseen liittyvät riskit	16
2.1.1. Yleistä	16
2.1.2. Tartuntariski	16
2.1.3. Intressiriidat.....	16
2.1.4. Sääntelyn ja valvonnan katvealueiden hyväksikäyttö	17
2.2. Lainsäädäntötarpeen arviointi	17
2.2.1. Valvonnan peruslähtökohdat.....	17
2.2.2. Valvonnan tehostamistarve	18
2.2.3. Ryhmittymän taloudellisen aseman valvonta	21
2.2.4. Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien toiminnan tehokkuuden edistäminen	25
2.2.5. Toimialakohtaisen ryhmävalvonnan jatkuvuus	27
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	28
3.1. Yleistä	28
3.2. Valvonnan ulottuvuuden laajentaminen	28
3.3. Omistajakontrollin ja omistusyhteisön johdon valvonnan tehostaminen	29
3.4. Ryhmittymän laajentumien säättäminen luvanvaraiseksi	29
3.5. Koordinoivan valvontaviranomaisen määrittely ja tehtävät	30
3.6. Tilinpäätöstä koskevat säännökset	30
3.7. Sektorikohtaisten lakien muutokset.....	31
3.7.1. Yleistä	31
3.7.2. Salassapitoa ja tietojenvaihtoa koskevien toimialakohtaisten säännösten	31
muuttaminen.....	31
3.7.3. Omistusyhteisön ja konsolidointiryhmän määritelmän muuttaminen	32
3.7.4. Omistajakontrolli, johdon sopivuus ja luotettavuus sekä tilintarkastus	32
3.7.5. Keskinäisten liiketoimien ilmoittaminen.....	32

3.7.6.	Pääomien kaksinkertaisen hyväksikäytön estäminen.....	32
3.7.7.	Luottolaitosten osake- ja kiinteistönomistusrajoitusten soveltamisalan laajentaminen	32
4.	Esityksen vaikutukset.....	33
5.	Asian valmistelu.....	33
6.	Muut esitykseen vaikuttavat seikat.....	33

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT..... 34

1.	Lakiehdotusten perustelut.....	34
1.1.	Laki rahoitus- ja vakuutusryhmittymien vlvonta	34
1	luku. Yleiset säännökset.....	34
2	luku. Ryhmittymän valvonta	41
3	luku. Tilinpäätös.....	45
4	luku. Erinäiset säännökset	47
1.2.	Laki luottolaitostoiminnasta.....	48
1.3.	Rahoitustarkastuslaki	54
1.4.	Sijoitusrahastolaki	55
1.5.	Laki sijoituspalveluyrityksistä.....	56
1.6.	Vakuutusyhtiölaki	57
1	luku. Yleisiä säännöksiä.....	57
2a	luku. Ensivakuutustoiminnan harjoittaminen ulkomailla.....	58
3	luku. Vakuutusyhtiön osakkuus	58
7	luku. Yhtiön johto	58
10	luku. Tilinpäätös, konsernitilinpäätös ja vastuuvelan kattaminen.....	59
12	luku. Vointojako ja yhtiön varojen muu käyttö.....	59
14b	luku. Vakuutusryhmittymän lisävalvonta.....	59
18	luku. Erinäisiä säännöksiä	59
1.7.	Laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä	61
1.8.	Laki työeläkevakuutusyhtiöistä.....	62
1.9.	Vakuutusyhdistyslaki	62
16	luku. Erinäisiä säännöksiä	62
1.10.	Laki Vakuutusvalvontavirastosta	63
2.	Voimaantulo	63
3.	Säätämisyjärjestys	63

LAKIEHDOTUKSET

1.	Laki rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta	65
2.	Laki luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta	73
3.	Laki rahoitustarkastuslain muuttamiesta	79
4.	Laki sijoitusrahastolain muuttamisesta.....	80
5.	Laki sijoituspalveluyrityksistä annetun lain muuttamisesta	81
6.	Laki vakuutusyhtiölain muuttamiesta	85
7.	Laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 79 §:n muuttamisesta.....	89
8.	Laki työeläkevakuutusyhtiöstä annetun lain muuttamisesta	90
9.	Laki vakuutusyhdistyslain 16 luvun 10 §:n muuttamisesta.....	91
10.	Laki Vakuutusvalvontavirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta.....	92

LIITE

RINNAKKAISTEKSTIT	93
2. Laki luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta	93
3. Laki rahoitustarkastuslain muuttamiesta.....	105
4. Laki sijoitusrahastolain muuttamisesta.....	108

5. Laki sijoituspalveluyrityksistä annetun lain muuttamisesta	109
6. Laki vakuutusyhtiölain muuttamisesta	116
7. Laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 79 §:n muuttamisesta.....	124
8. Laki työeläkevakuutusyhtiöstä annetun lain muuttamisesta	126
9. Laki vakuutusyhdistyslain 16 luvun 10 §:n muuttamisesta.....	128
10. Laki Vakuutusvalvontavirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta.....	129

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Nykyinen lainsäädäntö

1.1.1. *Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten valvonta*

Luottolaitoksia ja muita rahoitusmarkkinoilla toimivia valvoo Suomen Pankin yhteydessä oleva Rahoitustarkastus. Rahoitustarkastuksen asemasta, keskeisistä tehtävistä ja toimivaltuuksista valvottaviin nähden säädetään rahoitustarkastuslaissa (503/1993). Rahoitustarkastuksen valvottavia ovat rahoitustarkastuslain mukaan muun muassa luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (1607/1993, jäljempänä *luottolaitoslaki*) tarkoitetut luottolaitokset, sijoituspalveluyrityksistä annetussa laissa (579/1996) tarkoitetut sijoituspalveluyritykset, ja sijoitusrahastolaissa (48/1999) tarkoitetut rahastoyhtiöt. Rahoitustarkastuksen valvottavia ovat lisäksi luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen omistusyhteisöt. Rahoitustarkastuksen toimialtaan ei kuulu vakuutuslaitosten valvonta.

Rahoitustarkastuksen tehtävänä on lain mukaan valvoa, että sen valvottavat toimivat lakien, asetusten, viranomaisten antamien määräysten ja ohjeiden sekä omien yhtiöjärjestystensä, sääntöjensä ja ohjesääntöjensä mukaisesti. Rahoitustarkastus pyrkii toiminnallaan edistämään rahoitusmarkkinoiden vakautta sekä luottamusta valvottavien ja markkinoiden toimintaan. Lainsäädännössä annettujen perustehtävien lisäksi Rahoitustarkastus edistää markkinoiden tiedonsaantia sekä markkinoiden rakenteellista tehokkuutta ja toimintavarmuutta. Toiminnan lähtökohtana on valvottavien omaa vastuuta sekä markkinakuria täydentävä viranomaisvalvonta. Rahoitustarkastus suorittaa tehtävänsä muun muassa antamalla määräyksiä valvottavilleen niitä koskevien säännösten noudattamisesta sekä toimittamalla tarkastuksia valvottavissaan. Rahoitustarkastuksen tehtävänä on varmistaa, että toimiluvan saaneilla rahoitusmarkkinoiden osapuolilla on riittävät ta-

loudelliset ja muut edellytykset harjoittaa toimintaansa ja että ne noudattavat päätöksenteossaan asianmukaisia menettelytapoja.

Rahoitustarkastuksen valvontavaltuudet määritellään rahoitustarkastuslaissa tyhjentävästi. Valvontavaltuudet ovat lähtökohtaisesti samansisältöiset kaikkiin Rahoitustarkastuksen valvottaviin nähden. Rahoitustarkastuksella on länäolo-oikeus valvottavien hallintoelinten kokouksissa sekä oikeus kutsua ne koolle tarvittaessa. Rahoitustarkastuksella on oikeus saada tarkastettavakseen valvottavaa ja sen asiakasta koskevat asiakirjat ja muut tallenteet, sekä valvottavan tietojenkäsittely- ja muut järjestelmät sekä kassa ja muut varat.

Rahoitustarkastuksella on laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus antaa tarpeellisia tietoja muulle rahoitusmarkkinoita valvovalle viranomaiselle. Lisäksi tietoja on oikeus antaa valtion vakuusrahastolle, esitutkintaviranomaiselle, syyttäjälle tai muulle lain mukaan tiedon saantiin oikeutetulle viranomaiselle.

Rahoitustarkastus voi asettaa asiamiehen valvomaan valvottavan toimintaa, jos sen asian hoidossa on esiintynyt taitamattomuutta, varomattomuutta tai väärinkäytöksiä. Rahoitustarkastus voi tehostaa vaatimuksiaan asettamalla uhkasakon sellaiselle valvottavalleen, joka ei ole toiminnassaan noudattanut sitä koskevia säännöksiä tai päätöksiä.

Rahoitustarkastus voi luottolaitoslain mukaan esittää valtiovarainministeriölle luottolaitoksen toimiluvan peruuttamista tai rajoittamista, jos jokin laissa säädettyistä toimilupaa koskevista edellytyksistä ei enää täyty. Edellytykset liittyvät muun muassa omistajien ja hallintohenkilöiden luotettavuuteen, sekä luottolaitoksen tehokasta valvontaa estäviin merkittäviin sidonnaisuuksiin, joita sovelletaan sekä toimilupaa myönnettäessä, että jatkuvassa valvonnassa. Sijoituspalveluyrityksistä annetun lain mukaan sijoituspalveluyrityksen toimilupaedellytykset ovat pääosin samansisältöiset kuin luottolaitoksilla. Jos valtiovarainministeriö päättää peruuttaa toimiluvan taikka rajoittaa sitä, on ennen pää-

töstä kuultava Rahoitustarkastusta. Toimilupaedellytykset perustuvat luottolaitoksilla luottolaitosten liiketoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta annetun direktiivin 2000/12/EY ja sijoituspalveluyrityksillä direktiivin 93/22/EY vaatimuksiin.

Sen lisäksi, että omistajien sopivuus ja luotettavuus on mainittu nimenomaisena toimilupaedellytyksenä, asetetaan luottolaitoslaisa erityinen ennakoilmoitusvelvollisuus tahtoille, joiden suora tai välillinen omistus luottolaitoksen osake- ja osuuspääomasta taikka äänivallasta tulisi ylittämään tai alittamaan yhden kymmenesosan, yhden viidesosan, yhden kolmasosan ja puolet taikka jos hankinnan kautta muutoin syntyy oikeus käyttää vastaavaa vaikutusvaltaa luottolaitoksen hallinnossa. Rahoitustarkastuksella on oikeus kolmen kuukauden kuluessa vastustaa hankintaa, jos omistus haittaisi luottolaitoksen varovaisten ja terveiden liikeperiaatteiden kehitystä. Rahoitustarkastuksella on omistajanvaihdoksen jälkeen myös mahdollisuus kieltää äänioikeuden käyttö valvottavassa, mikäli uusi omistaja vaarantaa edellä mainittujen periaatteiden toteutumisen. Mikäli osakkeet hankitaan rahoitustarkastuksen vastustuksesta huolimatta tai jos ilmoitus jätetään tekemättä, voi rahoitustarkastus kieltää omistajan äänivallan käyttämisen. Tämä niin sanottuun laadulliseen omistajakontrolliin liittyvä ilmoitusmenettely perustuu direktiivin 2000/12/EY säännöksiin.

Sijoituspalveluyrityksiin sovellettavat laadullista omistajakontrollia koskevat säännökset ovat pääperiaatteiltaan samansisältöiset kuin luottolaitoksilla. Alin ilmoituskynnys on sijoituspalveluyrityksistä annetun lain mukaan kuitenkin viisi prosenttia sijoituspalveluyrityksen osakkeista tai äänivallasta.

Luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen hallintohenkilöiden sopivuuden ja luotettavuuden arvioinnin kohdalla ei ole vastaavaa ennakkokontrollia kuin omistajilla, mutta muutoksista on välittömästi ilmoitettava Rahoitustarkastukselle.

Direktiivissä 95/26/ETY (jäljempänä *BCCI-direktiivi*) säädettyjen velvoitteiden voimaan saattamiseksi rahoitustarkastuslakiin lisättiin vuonna 1996 säännökset tilintarkastajan velvollisuudesta antaa aktiivisesti tietoja Rahoitustarkastukselle. Valvotta-

van tilintarkastajan on viipymättä ilmoitettava Rahoitustarkastukselle tehtävänsä yhteydessä tietoonsa saamasta seikasta tai päätöksestä, jonka voidaan katsoa rikkovan valvottavaa koskevia säännöksiä, vaarantavan valvottavan toiminnan jatkamisen tai johtavan tilintarkastuskertomuksessa muistutuksen tai tilinpäätöksen vahvistamista koskevan kielteisen lausunnon antamiseen.

BCCI-direktiivin voimaan saattamisen myötä luottolaitoslain ja sijoituspalveluyrityksistä annetun lain toimilupaedellytyksiä koskevaan luetteloon lisättiin vaatimus, jonka mukaan luottolaitoksen ja muun oikeushenkilön tai luonnollisen henkilön välillä oleva merkittävä sidonnaisuus ei saa estää luottolaitoksen tehokasta valvontaa. Lisäksi edellytetään, että edellä tarkoitettuun oikeushenkilöön tai luonnolliseen henkilöön sovellettavat Euroopan talousalueen ulkopuolisen valtion lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset eivät estä tehokasta valvontaa. Merkittävän sidonnaisuuden syntymisestä ja siinä tapahtuneesta muutoksesta on luottolaitoslain ja sijoituspalveluyrityksistä annetun lain mukaan ilmoitettava välittömästi Rahoitustarkastukselle.

Rahoitustarkastuksen päätöksestä valitaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

1.1.2. Vakuutusyhtiöiden valvonta

Vakuutusyhtiöiden ja muiden vakuutuslaitosten valvonta ja tarkastus kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle. Ministeriön hallinnollisessa alaisuudessa toimii Vakuutusvalvontavirasto, jonka tehtäväksi vakuutusvalvonta ja -tarkastus on säädetty.

Vakuutusvalvontaviraston toiminta-ajatuksena on vahvistaa luottamusta suomalaiseen vakuutusjärjestelmään ja edistää järjestelmän tehokkuutta vakuutuksenottajien ja vakuutettujen eduksi valvomalla ja tarkastamalla vakuutus- ja eläkelaitosten sekä muiden valvottavien toimintaa ja talouden kehitystä.

Viraston tehtävänä on muun muassa operatiivisten valvontatehtävien suorittaminen, yksittäistä valvottavaa koskevien asioiden ratkaiseminen ja valvottavien hakemuksesta tehtävät päätökset ja poikkeusluvut. Lakisääteisen työeläkevakuutuksen huomattavan yhteiskunnallisen merkityksen vuoksi työeläke-

vakuutuksen perusteita koskevien päätösten tekeminen kuuluu kuitenkin sosiaali- ja terveysministeriölle.

Vakuutusvalvontaviraston hallintoa koskevat säännökset sisältyvät Vakuutusvalvontavirastosta annettuun lakiin (78/1999) ja sen nojalla annettuun asetukseen (102 /1999). Laissa säädetään myös viraston valvottavista, keskeisistä tehtävistä ja johtokunnan kokoonpanosta.

Säännökset vakuutuslaitosten valvonnan aineellisesta sisällöstä ja valvontaviranomaisen käytettävissä olevista valtuuksista sisältyvät kutakin vakuutuslaitostyyppiä koskevaan yksityiskohtaiseen erityislakiin. Tärkein vakuutuslaitoksia koskevista laeista on vakuutusyhtiölaki (1062/1979), joka sisältää säännökset vakuutusyhtiöiden toiminnasta ja valvonnasta. Lakisäateistä työeläkevakuutusta ja yrittäjäeläkevakuutusta harjoittavien vakuutusyhtiöiden valvonnasta on säännöksiä lisäksi työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa (354/1997). Muita valvonnan alaisia vakuutuslaitoksia sekä yhteisöjä ja laitoksia tällä hetkellä ovat muun muassa ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetussa laissa (398/1995) tarkoitetun ulkomaisen vakuutusyhtiön edustusto, vakuutusyhdistyslaissa (1250/1987) tarkoitettu vakuutusyhdistys, vakuutuskassalaisissa (1164/1992) tarkoitettu vakuutuskassa ja eläkesäätiölaissa (1774/1995) tarkoitettu eläkesäätiö. Vakuutusvalvontavirasto valvoo myös suomalaisia vakuutusomistusyhteisöjä siten kuin vakuutusyhtiölain 14 ja 14 b luvussa säädetään.

Vakuutusvalvontavirastolla on oikeus tarkastaa vakuutusyhtiön ja sen tytäryhteisön liikettä ja muuta toimintaa. Virastolla on oikeus suorittaa tarkastuksia vakuutusyhtiön tiloissa sekä osallistua yhtiön päättävien toimielinten kokouksiin.

Vakuutusvalvontavirasto voi antaa vakuutusyhtiölle huomautuksen, kehottaa yhtiötä korjaamaan asian tai kieltää yhtiötä jatkamasta ministeriön tai Vakuutusvalvontaviraston virheellisenä pitämää menettelyä, jos vakuutusyhtiö ei noudata lakia, toimilupansa, yhtiöjärjestyksensä tai viranomaisten antamia määräyksiä, jos yhtiö on käyttänyt hyvän vakuutustavan vastaisia menettelytapoja taikka jos yhtiön toiminnassa on ilmennyt väärinkäytöksiä.

Vakuutusvalvontavirasto voi tehostaa vaatimuksiaan asettamalla uhkasakon valvottavalle. Jos viraston kehoitusta tai kieltä ei noudateta, virasto voi kieltää vakuutusyhtiötä antamasta uusia vakuutuksia, kunnes asia on korjattu. Vakuutusvalvontavirasto voi asettaa asiamiehen valvomaan valvottavan toimintaa, jos yhtiön toiminnassa on ilmennyt vakuutuksenottajien tai vakuutettujen edut taikka yhtiön toiminnan jatkuvuuden vakavasti vaarantavia puutteita tai väärinkäytöksiä.

Vakuutusvalvontavirasto voi esittää sosiaali- ja terveysministeriölle vakuutusyhtiön toimiluvan peruuttamista tai rajoittamista muun muassa silloin, kun vakuutusyhtiön toimiluvalla asetetut edellytykset eivät Vakuutusvalvontaviraston käsityksen mukaan enää ole olemassa. Samoin kuin luottolaitoksilla ja sijoituspalveluyrityksillä, toimiluvan edellytykset liittyvät muun muassa omistajien ja hallintohenkilöiden luotettavuuteen sekä vakuutusyhtiön tehokasta valvontaa estäviin merkittäviin sidonnaisuuksiin, joita sovelletaan sekä toimilupaa myönnettäessä, että jatkuvassa valvonnassa.

Vakuutusyhtiön omistajiin sovelletaan laadullista omistajakontrollia koskevia säännöksiä, jotka ovat pääperiaatteeltaan samansisällöiset kuin luottolaitoksilla. Vakuutusyhtiölain säännökset perustuvat kolmannen henkivakuutusdirektiivin 92/96/ETY ja kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 92/49/ETY säännöksiin. Valvovan viranomaisen edellytykset kieltää vakuutusyhtiön osakkeiden hankinta on vakuutusyhtiölaissa kytketty vakuutus toiminnan terveen kehityksen vaarantamiseen. Äänioikeuden menettämisen lisäksi ilmoitusmenettelyyn liittyvänä sanktiokeinoina mainitaan vakuutusyhtiölaissa Vakuutusvalvontaviraston oikeus asettaa vakuutusyhtiölle ehtoja joita se pitää tarpeellisena vakuutus toiminnan terveen kehityksen kannalta. Kielon vastaisesti toteutettu osakkeiden tai takuusuuksien hankinta on lisäksi vakuutusyhtiölaissa erikseen säädetty rangaistavaksi vakuutusyhtiörikkomuksena. Muilta osin säännökset vastaavat sisällöltään sitä, mitä edellä on todettu luottolaitosten kohdalla.

Edellä kappaleessa 1.1.1. mainitut BCCI-direktiiviin perustuvat vaatimukset koskevat lisäksi vakuutusyhtiöitä samalla tavoin kuin luottolaitoksia ja sijoituspalveluyrityksiä.

Vakuutusvalvontaviraston päätöksestä valitaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

1.1.3. *Valvontayhteistyö*

Sekä rahoitus- että vakuutusvalvonnan tavoitteena on kehittää valvontaviranomaisten yhteistyötä rahoitusmarkkinoiden valvonnassa. Tämän vuoksi muun muassa Rahoitustarkastuksen ja Vakuutusvalvontaviraston johtokunnan kokoonpano on lähes yhdenmukainen. Lisäksi Rahoitustarkastuksen johtokunnan nimenomaisena tehtävänä on rahoitustarkastuslain mukaan Vakuutusvalvontaviraston kanssa tehtävän yhteistyön periaatteiden vahvistaminen. Vastaava säännös sisältyy myös Vakuutusvalvontavirastosta annettuun lakiin.

Rahoitustarkastuslaki oikeuttaa Rahoitustarkastuksen luovuttamaan salassapitovelvollisuuden estämättä tietoja muuan muassa muulle rahoitusmarkkinoita valvovalle viranomaiselle tai sellaiselle yhteisölle, joka kotimaassaan lain nojalla hoitaa vastaavaa tehtävää kuin Rahoitustarkastus. Lain esitöissä mainitaan kyseisen pykälän koskevan muun muassa sosiaali- ja terveysministeriölle luovutettavia tietoja. Vakuutusyhtiölaki, eläkesäätiölaki ja vakuutuskassalaki puolestaan oikeuttavat Vakuutusvalvontaviraston luovuttamaan vakuutussalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja muun muassa Rahoitustarkastukselle. Tietojenvaihtoon oikeuttavien pykälien taustalla ovat lähes samansisältöiset pankki- sijoituspalvelu- ja vakuutusdirektiivien säännökset, joissa myös viitataan nimenomaisesti toisiin toimialakohtaisiin viranomaisiin. Myös direktiivissä 2000/12/EY sekä vakuutusyhtyröryhmän lisävalvontaa koskevassa direktiivissä 98/78/EY mainitaan viranomaisyhteistyön osapuolena toisen toimialan valvontaviranomaiset. Tiedonvaihto-oikeus on BCCI-direktiivin implementoinnin johdosta vuonna 1996 laajennettu koskemaan myös eräitä muita viranomaisia.

Rahoitustarkastus on laatinut yhdessä Vakuutusvalvontaviraston kanssa yhteisen valvontapöytäkirjan, jonka tarkoituksena on dokumentoida ja selkeyttää vakuutus- ja rahoitusvalvonnan yhteistyötä ja menettelytapoja valvonnan eri osa-alueilla. Mainittujen viranomaisten kesken on myös allekirjoitettu

yksityiskohtaisempi valvontapöytäkirja Sampo-konsernin valvonnasta. Käytännön yhteistyötä tehdään muun muassa Sammon valvontaryhmässä. Rahoitustarkastus ja Vakuutusvalvontavirasto ovat myös yhdessä muiden pohjoismaisten valvontaviranomaisten kanssa allekirjoittaneet pöytäkirjan rahoitus- ja vakuutusryhmittymä Nordean valvonnasta. Nordean valvontaa varten on myös perustettu valvontaryhmä, joka koostuu mainittujen valvontaviranomaisten edustajista. Valvontapöytäkirjoilla ei kuitenkaan ole oikeudellista merkitystä vaan viranomaisten oikeudet ja velvollisuudet määräytyvät yksinomaan asianomaista viranomaista koskevan lain mukaisesti.

1.1.4. *Luottolaitosten, sijoituspalveluyritysten ja vakuutusyhtiöiden ryhmävalvonta*

Luottolaitokset ja sijoituspalveluyritykset

Luottolaitoksen taloudellisen aseman arvioinnissa keskeisen osan muodostaa yksittäisen toimiluvan omaavan yrityksen valvonnan lisäksi konsolidoitu valvonta, jonka soveltamisala määritellään konsolidointiryhmän käsitteen avulla. Konsolidointiryhmän määrittelyn tarkoituksena on rajata niiden yritysten joukko, johon kuuluvat yritykset ovat sellaisessa taloudellisessa tai hallinnollisessa riippuvuussuhteessa luottolaitoksen kanssa, että niiden taloudellinen asema ja keskinäiset liiketoimet luottolaitoksen kanssa voivat merkittävästi vaikuttaa luottolaitoksen taloudelliseen asemaan. Valvonnan laajentaminen toimiluvan saaneiden yritysten ulkopuolelle on tärkeää erityisesti sen vuoksi, että pääosaa luottolaitokselle ja sijoituspalveluyritykselle sallitusta liiketoiminnasta voidaan harjoittaa ilman toimilupaa. Toisentyypinen lähestymistapa eli keskittyminen yksinomaan toimiluvan omaavien luottolaitosten valvontaan saattaisi johtaa siihen, että luottolaitos siirtäisi osan liiketoiminnastaan ilman toimilupaa olevaan tytäryritykseen. Tämä puolestaan vaikeuttaisi muun muassa luottolaitoksen taloudellisen kokonaiskuvan arviointia. Konsolidoitua valvontaa koskevat säännökset perustuvat direktiiviin 2000/12/EY.

Luottolaitoksen konsolidointiryhmään luetaan suomalaisen ja ulkomaisen luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen ja omistusyhteisön lisäksi luottolaitoslaissa ja sijoituspalveluyrityksistä annetussa laissa tarkoitettujen suomalaisten ja ulkomaisien rahoituslaitokset ja palveluyritykset. Konsolidointiryhmään kuuluvan ulkomaisen tytäryrityksen kohdalla ensisijainen valvontavastuu on tytäryrityksen kotivaltion valvontaviranomaisella, mutta tytäryrityksen luvut yhdistellä suomalaisen luottolaitoksen laskelmiin esimerkiksi sen konsolidoitua vakavaraisuutta laskettaessa. Rahoituslaitoksen ja palveluyrityksen käsitteillä ei ole luottolaitoslainsäädännön ulkopuolella itsenäistä merkitystä vaan niiden tavoitteena on saattaa luottolaitoksen konsolidoidun valvonnan piiriin sellaiset luottolaitokselle sallittua liiketoimintaa tai luottolaitoksen toimintaa palvelevaa toimintaa harjoittavat yritykset, jotka ovat luottolaitoksen määräysvallassa.

Konsolidoitu valvonta ulottuu luottolaitoksen määräysvallassa olevien yritysten lisäksi sellaisiin emoyrityksiin, jotka käyttävät määräysvaltaa luottolaitoksessa. Direktiivissä 2000/12/EY tällaiset emoyritykset jaetaan kahteen tyyppiin: rahoitusalan hallintayhtiöön ja monialan hallintayhtiöön. Keskeinen ero näiden välillä on edellä se, että vain rahoitusalan hallintayhtiöt luetaan luottolaitoksen konsolidointiryhmään ja ne ovat Rahoitustarkastuksen valvottavia. Rahoitusalan hallintayhtiöstä käytetään laissa nimitystä omistusyhteisö. Luottolaitoslain mukaan emoyritys kuuluu omistusyhteisönä luottolaitoksen konsolidoidun valvonnan piiriin, jos pääosa sen tytäryrityksistä on luotto- ja rahoituslaitoksia. Luottolaitoksen emoyritykset ovat kuitenkin niiden liiketoiminnan luonteesta riippumatta aina rahoitustarkastuslain 11 §:n 4 momentissa tarkoitettujen tarkastus- ja tiedonsaantioikeuden kohteena.

Luottolaitoksen konsolidoitua taloudellista asemaa koskevat rajoitukset liittyvät muun muassa konsolidoitujen omien varojen, vakavaraisuuden ja konsolidoitujen asiakasriskien määrään. On kuitenkin huomattava, että konsolidointiryhmän kuuluvaa yritystä itseään eivät koske mainitut taloudellista asemaa koskevat rajoitukset, jollei kyse ole konsolidointiryhmään kuuluvasta toisesta luottolai-

toksesta tai sijoituspalveluyrityksestä. Luottolaitoslain ja sijoituspalveluyrityksistä annetun lain mukaan luottolaitoksella ja vastavasti sijoituspalveluyrityksellä sekä sen konsolidointiryhmään kuuluvalla yrityksellä on oltava sen toimintaansa nähden riittävä sisäinen valvonta ja riittävät riskienhallintajärjestelmät.

Luottolaitoslaissa konsolidointiryhmän käsitteeseen viitataan myös muun muassa omien osakkeiden hankinnan rahoittamista ja pantiksi ottamista (24 a §), tilinpäätöstä (31—38 §), talletussuojarahaston kannatusmaksua (65 c §), salassapitovelvollisuutta (94 §) ja asiakkaiden tunnistamista (95 §) koskevissa säännöksissä.

Sijoituspalveluyritysten konsolidoituun valvontaan sovelletaan samoja periaatteita kuin luottolaitosten konsolidoituun valvontaan.

Vakuutusyhtiöt

Vakuutusyhtiön taloudellisen tilan arviointi perustuu ensinnäkin yksittäisen vakuutusyhtiön valvontaan. Vakuutusyhtiön on täytettävä vakuutusyhtiölain edellyttämät vakavaraisuusvaatimukset, jotta se voi jatkaa normaalisti toimintaansa.

Vakuutustoimialalla on myös vastikään saatettu voiman ryhmävalvontaa koskevat säännökset vakuutusyritysryhmään kuuluvien vakuutusyritysten lisävalvonnasta annetun Euroopan parlamentin ja direktiivin 98/78/EY (lisävalvontadirektiivi) myötä. Lisävalvontadirektiivin tarkoituksena on täydentää yksittäisiin vakuutusyrityksiin liittyvää valvontaa koskevia direktiivejä vakuutusyritysryhmän muodostavien vakuutusyritysten valvontaa koskevalla lainsäädännöllä, jotta vakuutusvalvontaviranomaiset pystyvät tekemään perustellun arvion ryhmään kuuluvan vakuutusyrityksen taloudellisesta tilasta. Tavoitteena on estää vakuutusyrityksen vakavaraisuuden heikkeneminen ryhmittymään kuuluvien yritysten pääoman kaksinkertaisen hyväksikäytön johdosta ja pyrkiä välttämään tästä aiheutuvat riskit sekä estää ryhmään kuuluvien yritysten taloudellisen aseman vaarantuminen ryhmän sisäisten liiketoimien johdosta. Vaikka ryhmään kuuluvat yksittäiset vakuutusyritykset täyttävät

laissa säädetyt vakavaraisuusvaatimukset, myös ryhmän kokonaisuutena on täytettävä taloudellista asemaa koskevat säännökset. Lisävalvontadirektiivi saatettiin voimaan vakuutusyhtiölain muutoksella (949/2000), joka tuli voimaan pääosin 1.12.2000.

Vakuutusyhtiön lisävalvontaa koskevat säännökset sisältyvät vakuutusyhtiölain 14b lukuun. Luvussa on säännökset muun ohessa vakuutusyhtiön ja vakuutusomistusyhteisön velvollisuudesta sisäisen valvonnan järjestämiseen, sekä mukautetun vakavaraisuuslaskelman laatimisesta, josta sosiaali- ja terveysministeriö on antanut asetuksen. Laskelma on laadittava silloin, kun vakuutusyhtiö on osakasyrityksenä vähintään yhdessä vakuutusyrityksessä, ulkomaisessa jälleenvakuutusyrityksessä tai kolmannen maan vakuutusyrityksessä tai kun vakuutusyhtiön emoyrityksenä on vakuutusomistusyhteisö, ulkomainen jälleenvakuutusyritys tai kolmannen maan vakuutusyritys. Vakuutusyritykseen rinnastetaan laissa myös suomalainen työeläkevakuutusyhtiö. Lukuun sisältyy myös säännökset vakuutusyritysryhmään kuuluvien yritysten sisäisten liiketoimien valvonnasta.

Laissa on laajennettu Vakuutusvalvontaviraston tarkastusoikeutta lisävalvonnan alaisen vakuutusyhtiön emoyritykseen ja emoyrityksen tytäryritykseen niiden tietojen tarkastamiseksi, joilla saattaa olla merkitystä lisävalvonnassa. Vakuutusyhtiön sidosyritys, osakasyritys ja osakasyrityksen sidosyritys on veloitettu määrätyissä tapauksissa toimittamaan Vakuutusvalvontavirastolle hallussaan olevat lisävalvonnan kannalta tarpeelliset tiedot.

Vakuutusyhtiölain mukaan vakuutusomistusyhteisöllä tarkoitetaan emoyritystä, jonka pääasiallisena toimintana on hankkia ja omistaa osuuksia tytäryrityksistä, jotka ovat vakuutusyrityksiä, ulkomaisia jälleenvakuutusyrityksiä tai kolmannen maan vakuutusyrityksiä ja joista vähintään yksi on vakuutusyhtiölaissa tarkoitettu vakuutusyhtiö.

1.1.5. Asiakastietojen luovutusta koskevat säännökset

Luottolaitoslain mukaan luottolaitoksella ja sen kanssa samaan konsolidointiryhmään

kuuluvalla yrityksellä on oikeus antaa pankkialaisuuden piiriin kuuluvia tietoja samaan konserniin tai konsolidointiryhmään kuuluvalla yhteisölle, jos tietoja vastaanottavan yhteisön hallintoelinten jäseniä tai toimihenkilöitä koskee luottolaitoslaissa säädetty tai sitä vastaava salassapitovelvollisuus. Siten pankki voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa salassa pidettäviä tietoja samaan konserniin kuuluvalla muullekin yhteisölle kuin pankin kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvalla yhteisölle (esimerkiksi vakuutusyhtiölle).

Vakuutusyhtiön oikeudesta luovuttaa asiakasta koskevia salassa pidettäviä tietoja säädetään vakuutusyhtiölaissa. Toisin kuin luottolaitoslaissa, vakuutusyhtiölaissa on selkeästi määritelty ne tahot, joille vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja saa luovuttaa. Lain mukaan vakuutusyhtiö voi luovuttaa vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja muun ohessa vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin tai sen kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvalla vakuutus- tai eläkelaitokselle korvausasioiden hoitoa, vakuutussopimuksen tekemistä ja vakuutusliikkeen harjoittamisen kannalta tarpeellisten muiden tehtävien hoitamista varten; ei kuitenkaan terveydentilaan liittyviä tietoja. Koska vakuutusyhtiö voi luovuttaa salassa pidettäviä tietoja vain samaan konserniin kuuluvalla vakuutus- tai eläkelaitokselle, se ei voi luovuttaa tällaisia tietoja esimerkiksi samaan konserniin kuuluvalla pankille.

Sijoituspalveluyrityksistä annetun lain mukaan sijoituspalveluyrityksellä ja sen konsolidointiryhmään kuuluvalla rahoituslaitoksella on oikeus antaa asiakasta koskevia salassa pidettäviä tietoja samaan konserniin kuuluvalla yhteisölle, jos sen hallintoelinten jäseniä tai toimihenkilöitä koskee laissa säädetty tai vastaava salassapitovelvollisuus ja jos tiedon antaminen on vastaanottavan yhteisön riskien hallinnan kannalta tarpeen. Lain säännös eroaa luottolaitoslain vastaavasta säännöksestä siinä, että tiedon antamisen on oltava vastaanottavan yhteisön riskien hallinnan kannalta tarpeen.

Sijoitusrahastolaissa ei ole vastaavaa tietojen luovuttamista koskevaa säännöstä kuin luottolaitoslaissa tai sijoituspalveluyrityksistä annetussa laissa. Näin ollen rahastoyhtiö tai

säilytysyhteisö on oikeutettu antamaan rahasto-osuudenomistajan tai jonkun muun taloudellista asemaa tai liike- tai ammattisalaisuutta koskevan tiedon ainoastaan syyttäjä- tai esitutkintaviranomaisille rikoksen selvittämiseksi sekä muuten laissa tällaisten tietojen saantiin oikeutetulle viranomaiselle.

Kaikissa edellä mainituissa, kuten muissakin yrityksissä, henkilötietojen luovuttamista rajoittavat lisäksi henkilötietolain (523/1999) säännökset.

1.1.6. Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaa koskevat säännökset

Nykyisessä luottolaitos- tai vakuutuslainsäädännössä ei ole varsinaisia rahoitus- ja vakuutusryhmittymiä koskevia säännöksiä. Lainsäädäntöön sisällytettiin kuitenkin 1990-luvun puolivälissä eräitä finanssiryhmäkomitean mietinnössä (1991:36) ehdotettuja muutoksia, jotka koskevat luottolaitosten ja vakuutusyhtiöiden muodostamia konserneja. Rahoitus- ja vakuutustoiminnan erillään pitämisen varmistamiseksi saatettiin voimaan luottolaitoslain 15 §, jonka mukaan luottolaitoksen toimitusjohtaja ei saa olla luottolaitoksen kanssa samaan konserniin kuuluvan vakuutusyhtiön toimitusjohtaja, eikä enemmistö luottolaitoksen hallituksen jäsenistä saa olla samaan konserniin kuuluvan vakuutusyhtiön hallituksen jäseniä tai toimitusjohtaja. Vakuutusyhtiölain 7 luvun 3 a §:ssä on vastaava säännös vakuutusyhtiön johdon osalta. Komitean ehdotuksiin perustuu myös luottolaitoslain 16 §, jonka mukaan päätökset luotonannosta ja sijoittamisesta samaan konserniin kuuluvaan vakuutusyhtiöön on tehtävä luottolaitoksen hallituksessa, sekä sitä soveltuvin osin vastaava vakuutusyhtiölain 12 luvun 6 §.

Luottolaitoslain 75 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen sijoittaessa oman pääoman ehtoista rahoitusta (osakesijoituksen, pääomallainan tai debentuurin kautta) yli 10-prosenttisesti omistettuun vakuutusyhtiöön, tulee tällaiset sijoitukset vähentää luottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmän omista varoista. Säännöksellä on ennen kaikkea haluttu estää pääomien moninkertainen hyväksikäyttö pankkien ja vakuu-

tusyhtiöiden välillä.

Vakuutusyhtiöitä koskee vakuutusyhtiölain 1 luvun 4 §:n mukainen lainanottokiello, jonka mukaan luottoa voi ottaa ainoastaan poikkeustapauksissa. Vakuutusyhtiöt eivät myöskään saman luvun 4 a §:n mukaan saa antaa vakuutta samaan konserniin kuuluvan luotto- ja rahoituslaitoksen sitoumuksesta.

1.2. Kansainvälinen kehitys

1.2.1. Ulkomainen lainsäädäntö

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymiä koskevien erityissäännösten laajuus ja sisältö vaihtelee Euroopan talousalueella merkittävästi. Kansallisen sääntelyn tarpeeseen on vaikuttanut ennen kaikkea rahoitus- ja vakuutusryhmittymien toiminnan laajuus asianomaisessa valtiossa. Ehkä kattavin lainsäädäntö on nykyisin *Norjassa*, jossa rahoitustoimintaa koskeva lainsäädäntö on muutoinkin monilta osin harmonisoitu. Esimerkiksi rahoitustoimintalain (1988/40) säännökset koskevat sekä luottolaitoksia että vakuutusyhtiöitä, jotka on laissa määritelty rahoituslaitoksiksi. Lainsäädännön harmonisointi koskee *Norjassa* myös rahoituslaitosten vakavaraisuuslaskentaa. Tämä on toteutettu siten, että kaikkiin luottolaitoksiin, vakuutusyhtiöihin ja holdingyhtiöihin sovelletaan luottolaitosdirektiivin mukaista 8 %:n vähimmäisvaatimusta. Laissa on myös ryhmittymän keskinäisiä liiketoimia koskevia säännöksiä, joiden mukaan liiketoimet on tehtävä noudattaen tavanomaisia markkinahintoja ja -ehtoja. Ryhmittymällä on myös oltava johdon hyväksymät sisäiset ohjeet keskinäisissä liiketoimissa noudatettavista periaatteista. Lisäksi laissa on nimenomaiset kiellot sisäryhtymien välisistä konserniavustuksista, sekä ryhmittymään kuuluvalle yritykselle tai sen puolesta annettavista luotoista ja takauksista.

Myös *Tanskassa* on vastikään täsmennetty lainsäädäntöä rahoitus- ja vakuutusalan ryhmittymiä silmällä pitäen. Kesäkuussa 2000 annettujen säännösten myötä luottolaitosten vakavaraisuussäännösten soveltamisala on laajentunut aiemmin sääntelyn ulkopuolelle jääneisiin holdingyhtiöihin ja rahoitusalan konserneihin. Uudet säännökset koskevat ensinnäkin sellaisia konserneja, joissa holding-

yhtiön tytäryritykset ovat pääasiassa pankkeja ja vakuutusyhtiöitä, eikä vakuutustoiminnan osuus ole vähäinen. Konsernien lisäksi vakavaraisuussäännöksiä sovellettaisiin myös edellä viitattuihin yksittäisiin holdingyhtiöihin. Konserneihin kuuluvat yksittäiset vakuutusyhtiöt laskevat vakavaraisuutensa edelleen vakuutusyhtiösäännösten mukaisesti. Lainsäädäntöteknisesti soveltamisalan muutos toteutettiin siten, että luottolaitoslainsäädäntöön (ja vakuutuslainsäädäntöön) luotiin uusi laajennettu omistusyhteisön käsite. Laajennetulla omistusyhteisöllä tarkoitettaisiin yritystä, joka on muu kuin direktiivissä 2000/12/ETY tarkoitettu omistusyhteisö ja jonka pääasiallisena toimintana on hankkia omistusosuuksia rahoitustoimintaa harjoitettavissa yrityksissä. Rahoitustoimintana pidettäisiin tässä yhteydessä mm. vakuutus-, pankki-, kiinnitysluottopankki- ja arvopaperivälitystoimintaa. Vastaava määritelmä sisällytettäisiin myös vakuutuslainsäädäntöön, jonka mukaan tällaiseen omistusyhteisöön ja sen konserniin sovellettaisiin luottolaitoslainsäädännön mukaisia vakavaraisuusvaatimuksia.

Espanjassa rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaa koskevat säännökset tulivat voimaan 1997. Säännöksissä määritellään muun muassa rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta vastaava koordinoiva valvontaviranomainen. Myös rahoitus- ja vakuutusryhmittymän vakavaraisuuslaskennasta ja riskikeskittymien seurannasta on annettu erillissäännökset.

1.2.2. *Kansainvälisten järjestöjen suositukset*

Baselin pankkivalvontakomitean toimeksiannosta perustettiin 1990-luvun alkupuolella Tripartite Group-niminen työryhmä, johon kuuluivat suurimpien EU-jäsenmaiden lisäksi myös Yhdysvaltojen ja Japanin edustajat. Työryhmä julkaisi vuonna 1995 loppuraportin (BS/95/32) rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta. Samana vuonna Baselin pankkivalvontakomitea, kansainvälinen arvopaperimarkkinakomissio (IOSCO) ja kansainvälinen vakuutusvalvojen yhdistys (IAIS) perustivat uuden yhteistyöelimen

(Joint Forum on Financial Conglomerates, jäljempänä *Joint Forum*), jossa oli mukana myös komission edustaja. Helmikuussa 1999 Joint Forum julkaisi suosituksen kansainvälisten rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta. Joint Forumin ehdotukset käsittelevät ryhmittymän pääomavaatimusta, johdon ja omistajien luotettavuutta ja tietojenvaihtoa, koordinoivaa valvontaviranomaista, sisäisiä liiketoimia ja suuria riskikeskittymiä.

1.2.3. *Euroopan komission direktiiviehdotus finanssiryhmittymien valvonnasta*

Tavoitteet

Euroopan komissio antoi 26.4.2001 ehdotuksen finanssiryhmittymään kuuluvien luottolaitosten, vakuutusyritysten ja sijoituspalveluyritysten lisävalvontaa koskevaksi direktiiviksi. Direktiiviehdotuksen johdanto-osassa sääntelyn tarpeellisuutta perustellaan muun ohessa sillä, että nykyinen toimialakohtaisen sääntelyn soveltamisala ei ole riittävän kattava finanssiryhmittymiä silmällä pitäen. Tämä synnyttää sääntelyn katvealueita. Toisaalta ehdotuksen mukaan toimialakohtaisissa säännöksissä on myös tarpeettomia päällekkäisyyksiä ja epä johdonmukaisuuksia, jotka voivat aiheuttaa tarpeettomia kustannuksia valvottaville. Esimerkiksi ryhmittymän emoyritys voi olla samanaikaisesti sekä vakuutus- että luottolaitosdirektiivissä säännelty omistusyhteisö, johon kohdistuu kaksinkertaiset velvoitteet viranomaisraportoinnin osalta.

Keskeiset ehdotukset

Direktiiviehdotuksessa sääntelyn kohteena olevan finanssiryhmittymän käsite määritellään huomattavan laajasti niin, että lähtökohteisesti kaikki toisiinsa läheisessä sidoksissa olevat yritykset luetaan samaan ryhmittymään. Läheisen sidoksen määritelmästä johtuen ryhmittymän edellytykset täytyisivät esimerkiksi tilanteessa, jossa yritys omistaa välillisesti 20 % toisen yrityksen osakepääomasta. Ryhmittymän tulisi lisäksi taseella mitaten harjoittaa pääasiallisesti rahoitus- ja vakuutustoimintaa, siihen tulisi kuulua vä-

hintään yksi vakuustustoimintaa ja vähintään yksi luottolaitos- tai sijoituspalvelutoimintaa harjoittava yritys, eikä kummankaan toimialan osuus saisi olla vähäinen. Toimialojen keskinäisiä osuuksia mitattaessa rajana olisi tällöin 10 %, joka laskettaisiin vakavaraisuusvaatimuksen ja taseen perusteella. Toimivaltaiset viranomaiset voisivat yhdessä sopia 10 %:n kynnyksen alentamisesta kuten myös muiden toiminnan laajuutta kuvaavien kriteerien valinnasta

Direktiiviehdotuksessa määritellään uusi monialan rahoitushallintayhtiön (mixed financial holding company) käsite. Tällä tarkoitettaisiin muuta kuin toimiluvan omaavaa emoyritystä, jonka tytäryrityksistä vähintään yksi on toimiluvan omaava yritys ja joka yhdessä tytäryritysten kanssa muodostaa finanssiryhmittymän.

Ehdotuksen mukaan finanssiryhmittymään sovelletaan erillistä vakavaraisuusvaatimusta, jonka laskemisesta esitetään useita vaihtoehtoisia menetelmiä. Menetelmät perustuvat Joint Forumin helmikuussa 1999 julkaisemaan raporttiin. Vakavaraisuuspääomien osalta komissio ehdottaa pääoman jakamista kolmeen osaan (pankki/vakuutus/yhteinen pääoma), joista vain yhteisen pääoman ylijäämä voisi kattaa toisen toimialan mahdollista alijäämää. Pankkien oman pääoman erä koskevia rajoituksia sovellettaisiin myös finanssiryhmittymän tasolla.

Ehdotukseen sisältyy ryhmittymän sisäisiä liiketoimia ja riskikeskittymiä koskevia säännöksiä, joissa painopiste on ensisijaisesti laadullisissa vaatimuksissa. Siten direktiiviehdotuksessa edellytetään riskienhallintajärjestelmiltä ja sisäiseltä valvonnalta riskikeskittymien ja sisäisten liiketoimien seuranta- ja järjestelmien kehittämistä. Raportoinnin osalta tämä merkitsee sitä, että suurille riskikeskittymille ei asettaisi määrällistä enimmäisrajaa. Jäsenvaltiot voisivat kuitenkin sallia määrällisten rajojen asettamisen kansallisissa säännöksissä.

Ehdotukseen sisältyy varsin kattavat säännökset ns. koordinoivan valvontaviranomaisen nimeämisestä, sen tehtävistä sekä toimivaltaisten valvontaviranomaisten yhteistyöstä ja tietojenvaihdosta. Koordinoivaa valvontaviranomaisen nimeämistä koskevissa säännöshdotuksissa on selkeästi keskitytty rajat

ylittävien finanssiryhmittymien valvontavastuun jakamiseen. Tämä tulee esille etenkin yksityiskohtaisissa säännöshdotuksissa, joilla pyritään määrittelemään säännöt koordinaattorin määräytymiselle useassa valtiossa toimivissa konglomeraateissa. Vaikka sääntely ensi sijassa kohdistuukin rajat ylittäviin ryhmittymiin, todetaan direktiiviehdotuksen johdanto-osassa koordinaattorin nimittämisen olevan tarpeen myös kansallisissa finanssiryhmittymissä. Koordinoivan valvontaviranomaisen tehtävinä mainitaan ehdotuksessa ryhmittymää koskevan informaation kerääminen ja edelleen välittämisen koordinointi, ryhmittymän taloudellisen kokonaisuksen arviointi ryhmittymän rakenteen, organisaation ja sisäisten riskienhallintajärjestelmien arviointi sekä valvontatoimenpiteiden suunnittelu ja koordinointi. Tehtäväluettelo ei ole tyhjentävä vaan valvojat voisivat esimerkiksi valvontapöytäkirjoissaan sopia koordinaattorin muista tehtävistä.

Ehdotukseen sisältyy säännöksiä, jotka liittyvät finanssiryhmittymään kuuluvien yritysten keskinäiseen tiedonvaihtoon, viranomaisten tiedonsaantiin finanssiryhmittymään kuuluvista yrityksistä, sekä viranomaisten keskinäiseen tiedonvaihtoon. Yritysten keskinäisen tiedonvaihdon osalta jäsenmaiden edellytetään varmistavan, että kansallisessa lainsäädännössä ei ole esteitä yritysten välille tiedonvaihdolle valvonnan piiriin kuuluvissa asioissa. Jäsenmaiden olisi myös varmistettava, että viranomaisilla on tiedonsaantioikeus kaikista finanssiryhmittymien valvonnan piiriin kuuluvista yrityksistä ja tiedoista. Viranomaisten keskinäisen tiedonvaihdon osalta ehdotukseen sisältyy vähimmäisluettelo tiedonvaihdon kohteena olevista osa-alueista.

Direktiiviehdotukseen sisältyy eräitä muutoksia luottolaitoksia, sijoituspalveluyrityksiä ja vakuutusyhtiöitä koskeviin direktiiveihin, joilla yhdenmukaistettaisiin toimialakohtaisia säännöksiä muun muassa ryhmittymän määritelmien, pääomien kaksinkertaisen hyväksikäytön ja viranomaisten välisen yhteistyön osalta. Muutoksilla pyritään varmistamaan kilpailuneutraaliteetti finanssiryhmittymien ja pääasiallisesti rahoitus- tai vakuustustoimintaa harjoittavien ryhmittymien välillä.

1.3. Markkinoiden kehitys

1.3.1. Yleistä

Sekä Suomessa että ulkomailla perinteisen luotonannon merkityksen väheneminen, rahoitus- ja vakuutustoiminnan kansainvälistyminen sekä riskienhallinnan ja pääomien hyväksikäytön tehostaminen ovat johtaneet kuluvan vuosikymmenen aikana merkittäviin rakennemuutoksiin pankki- ja vakuutustoi-
mialalla. Yksi rakennekehityksen ilmenemismuotoja molemmilla sektoreilla on ollut liiketoimintakokonaisuuksien kasvattaminen sulautumisten ja muiden yritysjärjestelyjen kautta.

Paitsi toimialojen sisällä, yhdistymiseen ja yhteistoiminnan tiivistämiseen tähtäviä järjestelyjä on toteutettu eri tavoin myös pankkien ja vakuutusyhtiöiden kesken. Järjestelyjen taustalla on yllä mainittujen toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten lisäksi ennen kaikkea kiristynyt kilpailu kotitalouksien rahoitusvarallisuudesta. Suomessa pankkital-
letusten houkuttelevuutta on lisäksi osaltaan vähentänyt myös talletussuojan rajaaminen ja talletuksia koskevien verohuojennusten purkaminen. Kilpailun kiristyminen on johtanut pankkien ja vakuutusyhtiöiden tarjoamien sijoitustuotteiden välisten erojen kaventumiseen ja tuotevalikoiman monipuolistumiseen. Tuotteiden lähentymistä on tapahtunut ennen kaikkea perinteisten pankkitalletusten ja sijoitusvakuutusten välillä.

Koska toimialakohtaiset direktiivit rajaavat tiukasti yksittäisten tuotteiden tarjoamisoi-
keuden vain asianomaisen toimiluvan saaneille yrityksille, on tuotevalikoiman laajentaminen edellyttänyt esimerkiksi pankeilta erillisen vakuutusyhtiötytäryrityksen perustamista. Kansainvälisesti on olemassa myös useita esimerkkejä, joissa vakuutusyhtiön tytäryrityksenä on pankki. Usein pankkien ja vakuutusyhtiöiden kanssa samassa konsernissa toimii myös sijoitusrahastotoimintaa harjoittava rahastoyhtiö. Suoran tytäryhtiöomistuksen lisäksi yleisiä ovat olleet holdingyhtiöjärjestelyt, jolloin pankki ja vakuutusyhtiö ovat yhteisen emoyrityksen omistuksessa. Viimeksi mainittuun malliin on päädytty erityisesti silloin, kun pankki ja vakuutusyhtiö ovat olleet kooltaan suurin piirtein

tasavahvoja taikka jos toimialakohtainen lainsäädäntö on kieltänyt pankkien ja vakuutusyhtiöiden keskinäiset omistukset. Varsinaisia sulautumisia pankkien ja vakuutusyhtiöiden välillä ei ole voitu toteuttaa, koska pankkidirektiivit kieltävät luottolaitoksilta vakuutustoiminnan harjoittamisen ja päinvas-
toin.

Pankkien ja vakuutusyhtiöiden yhdistymisellä on pyritty varmistamaan ”täyden palvelun periaate”, joka on taannut asiakassuhteen jatkuvuuden samassa konsernissa sijoituskohteen mahdollisesta muuttamisesta huolimatta. Yhdistymisen kautta on voitu saavuttaa myös merkittäviä kustannussäästöjä, koska esimerkiksi päällekkäistä konttoriverkosta on voitu karsia.

Myös muita konsernisuhdetta väljempää yhteistoiminnan muotoja on pankkien ja vakuutusyhtiöiden välillä jossain määrin esiintynyt. Pankit ja vakuutusyhtiöt ovat esimerkiksi saattaneet solmia yhteistoimintasopimuksia, joiden mukaisesti yritykset tarjoavat toistensa tuotteita omista konttoreistaan.

1.3.2. Suomi

Suomen markkinoille syntyi vuoden 2001 alusta ensimmäinen sekä pankki- että vakuutustoimintaa merkittävässä laajuudessa harjoittava rahoitus- ja vakuutusryhmittymä, kun maan suurin vakuutusryhmä (Sampo) ja kolmanneksi suurin pankkiryhmä (Leonia) yhdistyivät samaan konserniin. Toukokuussa 2001 ryhmä ilmoitti tehneensä tarjouksen Norjan suurimman henkivakuutusyhtiön ostamisesta, jonka myötä se saisi enemmistöosuuden myös pohjoismaiden suurimmasta vahinkovakuutusyhtiöstä. Lisäksi Suomen suurin pankki (Merita Pankki) ja sen kanssa samassa konserniin kuuluva suurin henkivakuutusyhtiö (Merita Henkivakuutus) toimivat osana pohjoismaiden suurinta rahoitus- ja vakuutusryhmittymä Nordeaa. Myös eräillä muilla suomalaisilla pankkiryhmillä on oma henkivakuutusyhtiö, eläkesäätiö tai eläkekas-
sa. Pankkien lisäksi myös suomalaiset vakuutusyhtiöt ovat viime aikoina laajentaneet toimintaansa perustamalla omaisuudenhoito- ja rahastoyhtiöpalveluja tarjoavia tytäryhtiöitä.

1.3.3. *Ulkomaat*

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien määrää Euroopan unionissa tai muualla maailmassa on vaikea arvioida. Arvioinnin lopputulokseen vaikuttaa merkittävästi se, millä kriteereillä rahoitus- ja vakuutustoiminnan laajuutta ryhmittymässä mitataan. Euroopan komission jäsenmaissaan keväällä 2000 teettämän epävirallisen selvityksen mukaan unionin alueella toimii taseella mitaten noin 150 sellaista rahoitus- ja vakuutusryhmittymää, jossa kummankaan toimialan toiminta ei ole vähäistä.

Pankkien ja vakuutusyhtiöiden välillä on viime aikoina toteutettu merkittäviä yritysjärjestelyjä, joista tuoreimpana esimerkkinä on Saksan suurimman vakuutusyhtiön ja kolmanneksi suurimman liikepankin ilmoitus yhdistymisestä keväällä 2001. Myös Belgiassa, Hollannissa ja Ranskassa, joissa ryhmittymiä on lukumääräisesti eniten, vastaava kehitys on edelleen jatkunut. EU:n ulkopuolisista maista toimialojen yhdistymiskehitystä on tapahtunut etenkin Yhdysvalloissa, jossa esimerkiksi vuonna 1999 syntyi taseeltaan maailman suurin rahoitus- ja vakuutusalan ryhmittymä vakuutus- ja investointipankkitoimintaa harjoittavan yhtiön yhdistyessä maailmanlaajuisista vähittäispankkitoimintaa harjoittavan yhtiön kanssa.

2. **Nykytilan arviointi**

2.1. **Rahoitus- ja vakuutusalan yhdistymiskehitykseen liittyvät riskit**

2.1.1. *Yleistä*

Pankkien ja vakuutusyhtiöiden väliset yritysjärjestelyt ovat synnyttäneet kiihtyvällä vauhdilla rahoitus- ja vakuutusryhmittymiä lähes kaikkialla maailmassa. Samalla kun pankkien ja vakuutusyhtiöiden yhteenliittymisen myötä saavutettavia etuja voidaan monilta osin pitää kiistattomina, on valvojien keskuudessa kuitenkin yhä enenevässä määrin alettu kiinnittää huomiota niihin seurauksiin, joita rahoitus- ja vakuutusryhmittymien ajautumisesta taloudellisiin vaikeuksiin saat-

taisi aiheutua.

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymät ovat usein kooltaan niin suuria, että ryhmittymien taloudellisten vaikeuksien laajentuminen saattaisi horjuttaa rahoitusmarkkinoiden häiriötöntä toimintaa ja siten vaarantaa myös tallettajien ja sijoittajien asemaa sekä vakuutettuja etuja. Lisäksi valvojen kansainvälisissä yhteistyöelimissä käydyissä keskusteluissa on arvioitu, että tiettyjen riskien realisoituminen voi olla todennäköisempää pankkien ja vakuutusyhtiöiden muodostamissa konserneissa verrattuna puhtaasti pankki- tai vakuutustoimintaa harjoittaviin ryhmittymiin. Mahdollisena uhkatekijöinä on pidetty ennen kaikkea tartuntariskiä (risk of contagion), intressiristiriitoja (conflict of interest) sekä sääntelyn ja valvonnan katvealueiden hyväksikäyttöä (regulatory/supervisory arbitrage) ryhmittymässä.

2.1.2. *Tartuntariski*

Tartuntariskillä tarkoitetaan uhkaa, jossa ryhmittymään kuuluvan yksittäisen yrityksen taloudelliset vaikeudet laajentuvat samaan ryhmittymään kuuluviin terveisiin pankkeihin ja vakuutusyhtiöihin. Tartuntariski voi johtua useista syistä. Ensinnäkin koko ryhmittymän maksuvalmiuden hallinta saatetaan keskittää yhteen yritykseen, jolloin tällaisen yrityksen vaikeudet saattavat johtaa maksuvalmiusongelmiin koko ryhmittymässä. Myös merkittävä osa sijoitustoiminnasta saatetaan ryhmittymässä keskittää yhteen yhtiöön esimerkiksi verotussyistä taikka asian- tunteuksen keskittämiseksi. Tällöin esimerkiksi markkina-arvojen muutoksista johtuvat ongelmat saattavat levitä myös sellaisiin ryhmittymän yrityksiin, joiden oma riskienhallinta on asianmukaisesti hoidettu. Tartuntariski voi myös liittyä ryhmittymän sisäiseen lainoittamiseen ja toisten puolesta annettavien sitoumusten myöntämiseen sekä ryhmittymään kuuluvien yritysten riskien vakuuttamiseen ilman riittävää jälleenvakuutus- turvaa.

2.1.3. *Intressiristiriidat*

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymässä saataan joutua tilanteeseen, jossa liiketoimintaa

koskevat päätökset ja liiketoimet tehdään vastoin ryhmittymään kuuluvan yksittäisen yrityksen etua. Esimerkiksi ryhmittymän kassavirtaa, yhteisiä kuluja tai konsernitukea voidaan pyrkiä kohdentamaan heikommalle osapuolelle epäedullisella tavalla. Lisäksi muulla kuin markkinahintaan perustuvalla hinnoittelulla saatetaan siirtää varoja yrityksestä toiseen tavalla, joka heikentää tallettajien asemaa tai vakuutettuja etuja. Riskien siirtämistä yrityksestä toiseen saatetaan myös peitellä taseen ulkopuolisilla sitoumuksilla, jolloin yrityksen riskit eivät ilmene sen taseesta. Intressiristiriita voi toisaalta syntyä myös rahoitus- ja vakuutusryhmittymän ja sen asiakkaiden edun välillä. Esimerkiksi asiakkaan varoja voidaan pyrkiä sijoittamaan kohteisiin, jotka palvelevat ennen kaikkea rahoitus- ja vakuutusryhmittymän tarkoituksia.

Intressiristiriidan syntymistä voidaan osin välttää sillä, että liiketoimintaa koskevat päätökset tehdään mahdollisimman läpinäkyvästi, riippumattomasti ja yksittäisen valvottavan näkökulmasta liiketaloudellisesti järkevällä tavalla. Tätä on osaltaan pyritty varmistamaan edellä kohdassa 1.1.6. viitatulla pankin ja vakuutusyhtiön toimitusjohtajan ja hallituksen enemmistön erillisyyttä koskevilla säännöksillä. Mainitut säännökset koskevat kuitenkin ainoastaan hallitusta eivätkä siten esimerkiksi ryhmittymän toiminnallista johtoa. Lisäksi rahoitus- ja vakuutusryhmittymissä johdon sisäinen työnjako määritellään yhä useammin juridisista yksiköistä poikkeaviin liiketoimintakohtaisiin vastuualueisiin.

2.1.4. Sääntelyn ja valvonnan katvealueiden hyväksikäyttö

Vakuutusyhtiöiden ja luottolaitosten taloudellisen aseman valvonnassa noudatettavat periaatteet poikkeavat toisistaan merkittävästi, mikä saattaa johtaa sääntelyn ja valvonnan katvealueiden hyväksikäyttöön rahoitus- ja vakuutusryhmittymässä. Tämä johtuu ennen kaikkea siitä, että luottolaitosten ryhmävalvontaa koskevissa säännöksissä ei oteta riittävällä tavalla huomioon samaan ryhmittymään kuuluvia vakuutusyhtiöitä, ja päinvastoin. Onkin ilmeistä, että mikäli rahoitus- ja vakuutusryhmittymien kokonaisriskiasemaa

ei riittävällä tavalla seurata, ongelmatilanteissa luottolaitos tai vakuutusyhtiö voi pyrkiä hyödyntämään toisen toimialan erilaisia informointivaroja tai rajoituksia esimerkiksi siirtämällä osan omistusrajoitusten alaisesta omaisuudesta toisen toimialan yrityksen taseeseen. Mahdollisia katvealueiden hyväksikäyttötilanteita arvioidaan tarkemmin jäljempänä kappaleessa 2.2.2.

2.2. Lainsäädäntötarpeen arviointi

2.2.1. Valvonnan peruslähtökohdat

Luottolaitosten, sijoituspalveluyritysten ja vakuutuslaitosten valvonta jaetaan vakiintuneesti kahteen peruslohkoon: valvontaan (supervision) ja taloudellisen aseman sääntelyyn (regulation). Harkittaessa sekä rahoitusta vakuutusalaalla toimivan ryhmittymän valvonnan kehittämistä tulee siten arvioida sitä,

1) missä määrin ryhmittymän riskejä voidaan valvoa pelkästään valvonnan välineitä, kuten viranomaisten yhteistyötä ja tarkoitukseenmukaista työnjakoa, esteetöntä tiedonsaantia sekä tarkastusoikeutta laajentamalla; ja

2) missä määrin lainsäädännössä on tarpeen asettaa ryhmittymälle sen kokonaisriskejä koskevia määrällisiä rajoituksia tai muita ryhmittymän toimintaa rajoittavia vaatimuksia.

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnan perusedellytyksenä voidaan pitää valvonnan välineiden toimivuutta kaikissa tilanteissa. Vaikka valvonnan välineiden tarpeellisuudesta vallitsee toimialakohtaisten valvojen kesken varsin pitkälle menevä yksimielisyys, edellyttää toimialakohtaisen valvonnan toisistaan osin poikkeavien tavoitteiden yhteensovittaminen ryhmittymässä yleensä yhteisesti laadittuja pelisääntöjä valvonnan käytännön toteuttamisesta.

Yleisesti voidaan todeta valvonnan välineitä koskevien yhteisten pelisääntöjen tarpeen olevan sitä suurempi mitä hajautuneempaa toimialakohtainen viranomaisvalvonta on. Rakenteen suhteen ääriesimerkkejä edustavat yhtäältä Skandinavian maat ja Englanti, joissa luottolaitos-, arvopaperi- ja vakuutusvalvonta on saman viranomaisen vastuulla, sekä

toisaalta Hollanti, Ranska ja Espanja, joissa valvonta kuuluu kolmelle eri viranomaiselle mainitun toimialajaon mukaisesti. Toisaalta organisatorisesti hajautuneessakin valvontajärjestelmässä viranomaisten välisten pelisääntöjen vahvistaminen voi tapahtua eri tavalla. Viranomaisten keskinäiset toimivaltuudet ja velvollisuudet ryhmittymien valvonnassa on eräissä maissa määritelty viranomaisten välisin kahden- tai monenkeskisin valvontasopimuksin. Toisaalta suomalaisen oikeusperinteen valossa ei voida pitää riittävänä järjestää ryhmittymien valvontaa pelkästään viranomaisten välisten sopimusten tai muun sääntelemättömän yhteistyön varaan, koska tällainen järjestelmä ei välttämättä mahdollistaisi kummankaan viranomaisen puuttumista yhteisestikään havaittuihin epäkohtiin oikeudellisesti pätevällä tavalla.

Suomen kaltaisessa järjestelmässä korostuu siten tarve toteuttaa valvonnan välineiden käyttöä edistävät ratkaisut lainsäädännön tasolla. Erityisesti on tarpeen kiinnittää huomiota valvonnan välineiden esteettömään ja riittävän laajaan hyväksikäyttöön ryhmittymässä, mikä tarkoittaa paitsi valvontavaltuuksien ulottamista yhtäläisesti kaikkiin ryhmittymän osiin myös sitä, että viranomaisilla on tarvittaessa riittävät keinot puuttua ryhmittymän valvontaa vaikeuttaviin järjestelyihin.

Toisena ryhmittymän valvonnan osa-alueena voidaan pitää taloudellisen aseman sääntelyä. Myös tältä osin valvojien kesken vallitsee yksimielisyys siitä, että pelkästään toimialakohtainen valvonta voi olla riittämättömästä ryhmittymän ja sen eri osien kokonaisriskien arvioinnissa ja saattaa johtaa yritysten taloudellisen riskiaseman ali- tai yliarvioimiseen. Lisäksi toimialakohtaisia rajoituksia voidaan ryhmittymän kautta kiertää esimerkiksi käyttämällä samaa pääomaa kahteen kertaan toimialakohtaisten pääomavaatimusten kattamiseksi taikka siirtämällä osa rajoitustenalaisesta liiketoiminnasta tai omaisuudesta sellaisiin ryhmittymän osiin, jotka jäävät toimialakohtaisten rajoitusten ulkopuolelle. Ryhmittymää koskevien määrällisten rajoitusten voimaan saattaminen edellyttää kuitenkin luottolaitos- ja vakuutus toimialan keskeisten laskentaperiaatteiden varsin pitkälle menevää yhdenmukaistamista,

mikä ei välttämättä ole toteutettavissa ainakaan lyhyellä aikavälillä. Koska rahoitus- ja vakuutusryhmittymää koskevaa sääntelyä ei ole vielä EU:ssa eikä muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta myöskään jäsenmaiden kansallisessa lainsäädännössä, saattaisi tiukkojen kansallisten rajoitusten välitön voimaan saattaminen heikentää luotto- ja vakuutuslaitosten kilpailuedellytyksiä ulkomaisiin yrityksiin verrattuna. Lisäksi on tältä osin otettava huomioon rahoitustoiminnan riskien valvonnassa tapahtunut kehitys, jonka mukaan valvonnan painopiste on osittain siirtymässä valvottavien sisäiselle valvonnalle asetettaviin vaatimuksiin ja sisäisten valvontajärjestelmien tarkastamiseen lakisääteisten rajoitusten sijasta.

Ryhmittymän taloudellisia riskejä koskevien erillisten määrällisten rajoitusten säätämistä ei voida edellä sanotun johdosta pitää tarkoituksenmukaisena ainakaan toistaiseksi. Ryhmittymän valvontaa voidaan kuitenkin merkittävästi tehostaa nykyisestään siten, että toimialakohtaisten säännösten kannalta oleellinen tieto kootaan ja raportoidaan ryhmittymän emoyrityksen toimesta sillä tavoin yhtenäisiä periaatteita noudattaen, että viranomaiset saavat kattavan ja totuudenmukaisen kuvan yhtäältä yksittäisten valvottavien ja toisaalta koko ryhmittymän taloudellisesta asemasta.

2.2.2. Valvonnan tehostamistarve

Valvonnan kattavuus ja ryhmittymän omistusrakenteiden läpinäkyvyys

Toimialakohtaisten säännösten erilaisten tavoitteiden vuoksi niiden soveltamisala voi jäädä rahoitus- ja vakuustustoimintaa harjoittavaan ryhmittymän riskien kokonaisarvioinnin kannalta riittämättömäksi. Ryhmittymään saattaa syntyä viranomaisten valvontavaltuuksien taikka toimialakohtaisten rajoitusten ulkopuolelle jääviä katvealueita. Useimmiten katvealueiden taustalla on liiketaloudellisia tai historiallisia syitä, mutta katvealueita voidaan kasvattaa ryhmittymässä myös tarkoitushakuisesti. Yksittäisiä katvealueita saattaa syntyä esimerkiksi sen johdosta, että toimialakohtaiset säännökset jättävät edellä sano-

tun mukaisesti ryhmävalvonnan ulkopuolelle kokonaan tai osittain muuta kuin toimialalle sallittua liiketoimintaa harjoittavat yritykset. Toimialan lisäksi katvealueiden syntymisen taustalla saattaa olla ryhmittymän poikkeuksellinen rakenne, jota ei oteta huomioon toimialakohtaisissa säännöksissä. Yritys saattaa esimerkiksi olla yhteisen johdon tai hallinnon kautta ryhmittymän tosiasiallisessa määräysvallassa, vaikka kirjanpidollinen tai yhtiöoikeudellinen määräysvaltasuhde ei sen kohdalla toteudu. Myös yritysmuodoltaan poikkeukselliset taikka muutoin erityissääntelyn kohteena olevat yritykset saattavat jäädä katvealueeseen, vaikka ne tosiasialliset määräysvaltasuhteet huomioon ottaen kuuluisivat osaksi ryhmittymää.

Toimialakohtaisen valvonnan puutteellisuus voi tulla esille myös sellaisessa yritys-rakenteessa, jossa kooltaan samaa suuruusluokkaa olevan luottolaitoksen ja vakuutusyhtiön omistus tapahtuu yhteisen, toimilupaa vailla olevan holdingyhtiön kautta. Jos holdingyhtiö tällöin omistaa vähäisessäkin määrin lisäksi muuta kuin rahoitus- ja vakuutus-toimintaa harjoittavia yrityksiä, se katsotaan luottolaitosten konsolidoitua valvontaa ja vakuutusryhmittymien lisävalvontaa koskevien säännösten perusteella ns. monialan hallintayhtiöksi (mixed activity holding company). Tällainen hallintayhtiö ei ole Rahoitustarkastuksen eikä Vakuutusvalvontaviraston valvottava eikä sitä lueta mukaan kumman-kaan toimialan taloudellista asemaa kuvaaviin mittareihin, vaikka huomattava osa sen omistaman ryhmittymän liiketoiminnasta on rahoitus- ja vakuutustoimintaa. Vaikka Rahoitustarkastuksella on oikeus tarkastaa myös monialan hallintayhtiöitä, joiden tytäryrityksenä on luottolaitos tai sijoituspalveluyritys, Rahoitustarkastuksella ei nykyisen lain mukaan ole valtuuksia puuttua tällaisen omistusyhteisön toiminnan huomattaviin epäkohtiin.

Valvonnan tehokkuus edellyttää, että olemassa olevat katvealueet poistetaan ja että luodaan keinot puuttua tarvittaessa valvontaa heikentäviin rakennejärjestelyihin ryhmittymässä. Tällaisina järjestelyinä voidaan pitää esimerkiksi ryhmittymän yrityshankintoja sellaisissa valtioissa, joiden lainsäädäntö ei mahdollista yritystä koskevien tietojen luovutusta emoyrityksen valvontaviranomaisille.

Ryhmittymä, jonka omistajia, johtoa taikka taloudellista asemaa koskevaa informaatiota ei pystytä emoyritystä valvovien viranomaisten toimesta kaikilta osin varmistamaan, ei myöskään voida katsoa täyttävän luottolaitoksiin, sijoituspalveluyrityksiin ja vakuutusyhtiöihin sovellettavan BCCI-direktiivin asettamia vaatimuksia valvonnan ja omistusrakenteen selkeydestä. Nykyiset toimialakohtaiset säännökset rajoittavat viranomaisten valtuudet valvontaa vaikeuttavissa järjestelyissä ainoastaan toimiluvan peruuttamiseen tai rajoittamiseen, eikä säännöksiä siten sovelleta esimerkiksi ilman toimilupaa oleviin omistusyhteisöihin. Toimiluvan peruuttamisesta ei toisaalta tällaisessa tilanteessa voida välttämättä pitää oikeantasoisena keinona puuttua mainittuihin epäkohtiin ryhmittymässä.

Valvonnan katvealueiden lisäksi rahoitus- ja vakuutusryhmittymään sovellettavat säännökset voivat olla päällekkäisiä ja johtaa ristiriitaisiin tulkintoihin ryhmittymään sovellettavista säännöksistä. Esimerkiksi ryhmittymän emoyrityksenä oleva omistusyhteisö voidaan nykyisen luottolaitoslain ja vakuutusyhtiölain mukaan katsoa sekä luottolaitosomistusyhteisöksi että vakuutusomistusyhteisöksi.

Nykyisen lainsäädännön edellä mainitut puutteet huomioon ottaen rahoitus- ja vakuutusryhmittymää koskevien säännösten soveltamisala tulisi määritellä sillä tavoin laajasti ja yksiselitteisesti, että samaan valvonnalliseen ryhmittymään luettaisiin kaikki sellaiset luottolaitos- ja vakuutustoimialalle sallittua tai niitä palvelevaa toimintaa harjoittavat yritykset, jotka ovat toisiinsa tosiasiallisessa määräysvaltasuhteessa. Lisäksi tulisi varmistaa keskinäisiä liiketoimia sekä tarkastus- ja tiedonsaantioikeutta koskevien säännösten soveltamisen sellaisiin emo- ja tytäryrityksiin, jotka harjoittavat muuta kuin luottolaitos- tai vakuutustoimialalle sallittua liiketoimintaa, tai jotka muutoin ovat ryhmittymään läheisessä toiminnallisessa yhteydessä. Samassa yhteydessä on BCCI-direktiivin tavoitteet huomioon ottaen tarpeen harkita säännöksiä, jotka oikeuttavat viranomaiset puuttumaan ryhmittymän tai siihen kuuluvan yrityksen valvontaa vaikeuttaviin järjestelyihin kieltämällä tällaiseen tilanteeseen johtavat

yrityshankinnat.

Omistajien ja johdon sopivuus ja luotettavuus

Nykyiset toimialakohtaiset säännökset asettavat sekä toimilupaa haettaessa että toiminnan aikana ilmoitusvelvollisuuden niille, joiden tarkoituksena on hankkia laissa säädetty määräosuus toimiluvan omaavan yrityksen osakkeista tai äänimäärästä. Näiden niin sanottujen laadullista omistajakontrollia koskevien säännösten tarkoituksena on estää omistus, joka haittaisi hankinnan kohteena olevan yrityksen varovaisten ja terveiden liikeperiaatteiden mukaista toimintaa tai vaarantaisi vakuutetut edut.

Vaikka omistajakontrolliin liittyvä ilmoitusvelvollisuus koskee myös välillisiä osakkeja ja osuushankintoja, on toimialakohtaisten säännösten ensisijaisena tavoitteena valvoa omistusta luottolaitoksessa, sijoituspalveluyrityksessä ja vakuutuslaitoksessa. Jos rahoitus- ja vakuutusryhmittymän emoyrityksenä on holdingyhtiö, saattaa osakkeiden tai osuuksien hankinta holdingyhtiöstä synnyttää hankkijalle toimialakohtaisten lainsäädännön perusteella useampikertaisen ilmoitusvelvollisuuden. Toisaalta holdingyhtiörakenteella on vaikutusta välillisesti myös ilmoituskynnykseen, sillä toimialakohtaisissa säännöksissä tarkoitettujen ilmoitusrajan ylittävän osake- tai äänimäärän hankkiminen ryhmittymän omistusyhteisöstä ei välttämättä merkitse vastaavan suuruista osuutta samaan ryhmittymään kuuluvassa luottolaitoksessa, vakuutusyhtiössä tai sijoituspalveluyrityksessä. Nykyisten säännösten osittaisesta erilaisuudesta sekä viranomaisten niiden perusteella suorittamasta itsenäisestä harkinnasta seuraa, että valvojien toimenpiteet ilmoituksen tehneisiin holdingyhtiön omistajiin nähden saattavat poiketa toisistaan.

Samoin kuin omistajien, myös yrityksen johdon sopivuus ja luotettavuus on toimialakohtaisissa säännöksissä säädetty toimilupaedellytykseksi. Vastaavasti viranomaisten valtuudet puuttua johdon sopimattomaan toimintaan liittyvät toimiluvan peruuttamiseen tai rajoittamiseen. Ryhmittymän emoyrityksen ollessa toimilupaa vailla oleva omistusyhteisö, sen johtoon ei tältä osin so-

velleta toimialakohtaisia säännöksiä vastaavia vaatimuksia. Tätä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena, sillä koko ryhmittymän liiketoiminnan kannalta keskeiset päätökset tehdään yleensä emoyrityksen johdossa siitä riippumatta, onko emoyritys toimiluvan omaava yritys vai ei. Lisäksi rahoitus- ja vakuutusryhmittymissä johdon sisäinen työnjako jaetaan usein liiketoimintakohtaisiin vastualueisiin, mikä ei vastaa lainsäädännön mukaista toimialajakoa. On myös mahdollista, että holdingyhtiön johto voi pyrkiä käyttämään konsernin varoja tallettajien tai vakuutusosittajien etujen vastaisesti.

Sen varmistamiseksi, että omistajien ja johdon sopivuutta ja luotettavuutta koskeva arviointi ryhmittymän emoyrityksessä tapahtuu sekä arvioinnissa käytettävien kriteerien että arvioinnin perusteella suoritettavien toimenpiteiden osalta yhdenmukaisin perustein, tulisi rahoitus- ja vakuutusryhmittymiä koskeissa säännöksissä ulottaa toimialakohtaisia säännöksiä vastaavat vaatimukset myös omistusyhteisöihin.

Valvontavastuun jakaminen viranomaisten kesken

Suomen nykyisestä järjestelmästä seuraa, että rahoitus- ja vakuutusryhmittymään kuuluvia yrityksiä valvoo kaksi viranomaista: Rahoitustarkastus ja Vakuutusvalvontavirasto. Valvonta ei kuitenkaan kummankaan viranomaisen toimesta välttämättä kata koko ryhmittymää, sillä toimialakohtaisten säännösten soveltamisala rajaa valvonnan ensisijaisesti toimiluvan omaaviin yrityksiin. Myöskään toimialakohtainen ryhmävalvonta ei kaikilta osin luo riittävää perustaa ryhmittymän valvonnalle, koska yhtäältä luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten konsolidoidussa valvonnassa ei kaikilta osin oteta huomioon vakuutusyhtiötä ja toisaalta vakuutusryhmittymien valvonta keskittyy ensisijaisesti ryhmittymään luettavien vakuutusyhtiöiden valvontaan. Rahoitus- ja vakuutusryhmittymiin nähden riittämätön soveltamisala saattaakin jättää tällaisen ryhmittymään valvonnallisia katvealueita, joihin kummankaan viranomaisen valvontavaltuudet eivät ulotu. Toisaalta valvontavaltuudet saattavat olla osittain päällekkäisiä erityisesti

sellaisten yritysten kohdalla, jotka ovat samanaikaisesti sekä luotto- että vakuutuslaitoksen määräys- tai vaikutusvallassa. Päälekkäisyys voi johtaa myös yksittäisen valvottavan näkökulmasta kustannuksia lisääviin hallinnollisiin velvoitteisiin, mitä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena.

Valvontavaltuuksien yhteensovittamattomuus toimialakohtaisessa lainsäädännössä vaikeuttaa osaltaan myös kokonaiskuvan muodostamista ryhmittymän taloudellisesta asemasta. Vähimmäisedellytyksenä valvonnan tehostamiselle voidaankin pitää toimialakohtaisen valvonnan perusteella kerättyjen tietojen kokoamista sekä niiden perusteella toteutettavista toimenpiteistä sopimista.

Viranomaisten tarkoituksenmukaisen työnjaon varmistamiseksi on tärkeää, että rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvontaa koskevissa säännöksissä toinen kansallisista toimialakohtaisista viranomaisista toimii koordinoivana viranomaisena, jolla on ryhmittymään valvontaan nähden riittävät valvontavaltuudet kaikissa ryhmittymään kuuluvissa yrityksissä. Koordinoivan viranomaisen tulisi olla määriteltävissä lakiin otettavien täsmällisten kriteereiden perusteella. Viranomaisten tulisi kuitenkin myös voida päättää tehtävien jakamisesta niin, että koordinoivaksi valvontaviranomaiseksi säädetty viranomainen voisi luopua sille laissa säädettyjen tehtävien hoitamisesta, jos näiden tehtävien hoitaminen toisen viranomaisen toimesta vaikuttaa tarkoituksenmukaisemmalta ja tämä viranomainen ottaa tehtävät hoitaakseen. Laissa tulisi tämän vuoksi varmistaa, että molemmilla viranomaisilla on lähtökohtaisesti toimivalta tarvittaessa toimia koordinoivana viranomaisena.

Lisäksi on tarpeen varmistaa, että voimassa olevat salassapitosäännökset eivät estä ryhmittymän valvonnan kannalta tarpeellisten tietojen vaihtoa. Ryhmittymän taloudellisen aseman arvioimiseksi on myös tarpeen, että samalla viranomaisella on oikeus ja velvollisuus koota tiedot ryhmittymän taloudellisesta asemasta, ilmoittaa ne toiselle viranomaiselle sekä esittää tälle tarpeellisia toimenpiteitä tämän omien valvottavien osalta. Koordinoivan valvontaviranomaisen nimittäminen ei rajoittaisi millään tavoin valvontaviranomaisen valtuuksia valvottaviinsa nähden, vaan

säännökset olisi tarkoituksenmukaista rakentaa mahdollisimman pitkälle kummankin toimialaviranomaisen tämänhetkisen toimivallan ja tehtäväjaon varaan.

2.2.3. Ryhmittymän taloudellisen aseman valvonta

Yleistä

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän kokonaisriskien valvonta edellyttää yhteisesti sovittuja periaatteita siitä, missä laajuudessa ja mitä laskentamenetelmiä noudattaen ryhmittymän taloudellista tilaa arvioidaan. Periaatteiden vahvistaminen on tärkeää siitä riippumatta, asetetaanko ryhmittymälle erillisiä vakavaraisuusvaatimuksia ja sen kokonaisriskille määrällisiä rajoituksia vai tyydytäänkö ainoastaan ryhmittymän taloudellisen aseman ja kokonaisriskien seurantaan. Vähimmäisvaatimuksena tulisi olla, että ryhmittymän emoyritys voi tuottaa koko ryhmittymää koskevan konsolidoidun tuloslaskelman ja taseen. Nykyisten toimialakohtaisten ryhmävalvontasäännösten vakavaraisuusmittarien yhdistelymenetelmät poikkeavat toisistaan, eikä niitä ole rahoitus- ja vakuutusalan ryhmittymän valvontaa silmällä pitäen koordinoitu keskenään. Toimialakohtaisissa säännöksissä sekä kansainvälisissä yhteistyöohjelmassa hyväksytyjen periaatteiden perusteella rahoitus- ja vakuutusryhmittymän taloudellisen aseman sääntelyn perusvaihtoehdot ovat:

1) konsolidoidun vakavaraisuusvaatimuksen asettaminen ryhmittymän konsolidoiduille riskeille; sekä

2) ryhmittymästä johtuvien yksittäisten ongelmien erillinen huomioon ottaminen toimialakohtaisissa säännöksissä.

Ensimmäisessä päävaihtoehdossa ryhmittymää käsitellään yhtenä laskentasubjektina, jolle voidaan asettaa konsolidoitua taloudellista asemaa koskevia vaatimuksia. Keskeinen tällainen vaatimus on sekä luottolaitos- että vakuutustoimialalla omaksuttu toiminnan laajuuteen tai riskeihin suhteutettu vakavaraisuusvaatimus. Lähestymistapa edellyttää, että ryhmittymälle lasketaan konsolidoitu pääoma ja sitä verrataan ryhmittymän toiminnan laajuutta ja riskipitoisuutta mittaa-

vaan konsolidoituun pääomavaatimukseen. Tällainen lähestymistapa on omaksuttu jo luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten osalta, joiden muodostamia ryhmittymiä valvotaan nykyiselläänkin konsolidoidusti. Lähestymistavan etuna on se, että se kattaa automaattisesti kaikki luottolaitostoiminnassa valvottavat kokonaisriskit ja eliminoi pääomien kaksinkertaisen hyväksikäytön ja sisäisten liiketapahtumien vaikutuksen. Lisäksi tämän lähestymistavan avulla voidaan varmistaa, ettei luottolaitosten sääntelyä kierretä ryhmittymän avulla. Lähestymistavan ongelmana on se, että toimialakohtaiset pääomakäsitteet ja mittattavat riskit samoin kuin konsolidoinnin laajuus ja konsolidointimenetelmät eroavat toisistaan. Konsolidoitu sääntely edellyttäisi siten toimialakohtaisten säännösten lähentymistä taikka laajaa ja yksityiskohtaista laskentasäännöstöä toimialakohtaisten säännösten lisäksi, mikä lisäisi merkittävästi valvonnasta aiheutuvia kustannuksia valvottaville.

Toinen päivävaihtoehto rajoittuu yksittäisten ongelma-alueiden sääntelyyn ensisijaisesti toimialakohtaista lainsäädäntöä täydentämällä. Valvojien keskuudessa yleisesti esille nostettuja ongelma-alueita ryhmittymässä ovat muun muassa omien pääomien kaksinkertainen hyväksikäyttö, sisäiset liiketapahtumat, pääomapohjan laajentaminen holdingyhtiön avulla, suuret asiakasriskit sekä osake- ja kiinteistönomistukset. Näitä ongelma-alueita ei ole tarpeen käsitellä erikseen, mikäli omaksutaan ensimmäisessä päivävaihtoehdossa tarkoitettu konsolidoitu valvontamalli. Kansainvälisessä keskustelussa on tämän vaihtoehdon puitteissa esitetty erilaisia, suhteellisen monimutkaisia ratkaisumalleja, joissa ryhmittymälle laskettaisiin toimialakohtaisten pääomavaatimusten avulla niin sanottu solo plus -vakavaraisuusvaatimus ilman varsinaista konsolidointia. Tällainen ehdotus sisältyy myös 26.4.2001 annettuun direktiiviehdotukseen.

Kuten aiemmin on todettu, ei ryhmittymää koskevien erillisten rajoitusten säätäminen ole direktiivin valmistelun keskeneräisyyden eikä laskentaperiaatteiden erilaisuuden vuoksi tässä yhteydessä tarkoituksenmukaista. Mainituista syistä ei ole tarpeen myöskään päivävaihtoehtojen asettaminen paremmuusjär-

jestykseen. Koska toisaalta toimialakohtaisten säännösten perusteella kerättävä tieto on jo nykyisin mahdollista koota koko ryhmittymän tasolla yhteen ja koska osa mainituista ongelmista voidaan ratkaista nykyisiä säännöksiä tarkistamalla, on edellä mainittuja ongelma-alueita tarkoituksenmukaista arvioida tässä yhteydessä voimassaolevien säännösten pohjalta.

Oman pääoman kaksinkertainen hyväksikäyttö ja pääomapohjan laajentaminen holdingyhtiön avulla

Kansainvälisessä keskustelussa keskeisenä valvonnallisena ongelmana on pidetty oman kaksinkertaista hyväksikäyttöä (double gearing) ryhmittymän sisällä. Siltä osin kuin yksittäisen valvottavan vakavaraisuuden mittarina käytettävä oma pääoma muodostuu toisten valvottavien sijoituksista, pääoman ei ole katsottu olevan aitoa, ja sijoitusta vastaava määrä on vaadittu eliminoidavaksi sijoituksen tehneen valvottavan vakavaraisuuspääomasta. Pääomien kaksinkertaisen hyväksikäytön eliminointi voidaankin yksinkertaisimmillaan toteuttaa siten, että toimialakohtaisissa vakavaraisuusvaatimuksissa sijoitukset toisiin toimiluvan saaneisiin yrityksiin edellytetään vähennettäväksi sijoittajan omista varoista. Tätä vakavaraisuuspääomaa ankarasti rasittavaa vähennyssääntöä sovelletaan suomalaisten luottolaitosten vakuutusyhtiöomistuksiin. Eräissä maissa vähennys tulee tehdä vakuutusyhtiön toimintapääoman vähimmäisvaatimusta vastaavasta määrästä, mikä johtaa yleensä edellistä menetelmää lievempää vakavaraisuusrasitukseen. Luottolaitosten konsolidoitua vakavaraisuutta laskettaessa luotto- ja rahoituslaitosten keskinäiset pääomasijoitukset eliminoiduvat automaattisesti vakavaraisuuslaskelmassa, joten omien varojen vähennyistä ei tarvitse tehdä tällaisista sijoituksista.

Yksittäistä vakuutusyhtiötä koskevissa vakavaraisuussäännöksissä sijoitukset toisiin toimiluvan omaaviin yrityksiin edellytetään vähennettäväksi ainoastaan suomalaisia vahinkovakuutusyhtiöitä koskevissa kansallisissa vakavaraisuusvaatimuksissa. Vakuutusyrittäjäryhmittymien lisävalvontaa koskevien

säännösten mukaisesti eliminoidaan pääoman kaksinkertainen käyttö ryhmittymässä. Sen lisäksi eliminoidaan pääoman kierrättäminen ryhmittymään kuuluvien muiden yritysten kuin vakuutusyhtiöiden kautta. Ryhmittymän vakavaraisuussäännöksissä ei edellytetä vähennettäväksi eikä muutenkaan oteta huomioon sijoituksia toisen toimialan toimiluvan omaaviin yrityksiin.

Toinen valvottavan vakavaraisuusasetman keinotekoiseen parantamiseen liittyvä kysymys kansainvälisessä keskustelussa koskee pääomajohdon laajentamista holdingyhtiön avulla (capital leveraging). Ongelma voi liittyä pääoman kierrättämiseen ryhmittymän sisällä esimerkiksi siten, että ryhmittymään kuuluva yritys antaa yhteiselle, toimialakohtaisen valvonnan ulkopuolella olevalle holdingyhtiölle varoja vieraan pääoman ehdoin ja holding-yhtiö antaa varat edelleen oman pääoman ehdoin ryhmittymään kuuluvalla yritykselle tämän vakavaraisuuspääoman vahvistamiseen. Holdingyhtiö voi joutua rahoittamaan tytäryhtiöiden pääomahankintaa toimialakohtaisten pääomavaatimusten täyttämiseksi myös ryhmittymän ulkopuolelta, jolloin liiallinen velanotto voi vaarantaa koko ryhmittymän taloudellisen aseman. Suomessa holdingyhtiön mahdollisuutta hankkia ulkopuolista rahoitusta rajoittaa osaltaan se, että takaisinmaksettavien varojen hankinta yleisöltä edellyttää nykyisen luottolaitoslain mukaan yleensä luottolaitostoimilupaa. Holdingyhtiön kautta toteutettavat järjestelyt voidaan torjua periaatteessa yksinkertaisimmillaan konsolidoimalla vakavaraisuuslaskennassa holdingyhtiö ja sen määräysvallassa olevat ryhmittymään kuuluvat yritykset. Konsolidoinnin tulisi kuitenkin tällöin kattaa kaikki ryhmittymään kuuluvat yritykset, mikä merkitsisi vakavaraisuussääntelyn ulottamista olennaisesti nykyistä laajemmalle. Järjestelyyn voidaan puuttua myös kieltämällä toimialakohtaisilta valvottavilta holdingyhtiön rahoittaminen taikka asettamalla raportointivelvollisuus ja säätämällä tällä tavoin annettu oman pääoman ehtoinen rahoitus vähennettäväksi toimialakohtaisesta vakavaraisuuspääomasta.

Koska nykyiset toimialakohtaiset säännökset puuttuvat varsin kattavasti ryhmittymän sisäisiin pääomasijoituksiin ja estävät siten

pääomien kaksinkertaisen hyväksikäytön, ei ryhmittymää koskeva erillissääntely ole taroituksenmukaista. Luottolaitosten vakuutusyhtiöomistusten vähentämistä luottolaitoksen omista varoista koskevia periaatteita on kuitenkin tarpeen tarkistaa sen varmistamiseksi, ettei vähentämissääntö muodostu tarpeettoman ankaraksi ja siten kohtuuttomasti heikennä suomalaisten ryhmittymien kilpailukykyä erityisesti sellaisissa tilanteissa, joissa omistetut yhtiöt ovat selvästi ylipääomitetuja. Lisäksi sääntelyn neutraalisuus edellyttää, että vakuutusyhtiöiden omistuksia luottolaitoksissa kohdellaan vastaavien periaatteiden mukaisesti kuin luottolaitosten omistuksia vakuutuslaitoksissa. Ryhmittymän sisäiset taikka holdingyhtiötä hyväksikäyttäen toteutettavat rahoitustapahtumat on lisäksi tarpeen saattaa erillisen raportointivelvollisuuden piiriin ainakin siltä osin kuin niitä ei oteta huomioon toimialakohtaisessa ryhmävalvonnassa. Lisäksi on harkittava sitä, pitäisikö ryhmittymään kuuluvalla yritykseltä kieltää antamasta lainaa toiselle ryhmittymään kuuluvalla yritykselle ryhmittymään kuuluvan yrityksen osakkeiden hankkimiseksi.

Sisäisten liiketapahtumien raportointi

Ryhmittymään kuuluvien yksittäisten yritysten taloudelliseen asemaan voidaan vaikuttaa merkittävästi esimerkiksi suoraan tulokseen taikka muihin vakavaraisuuspääoman eriin vaikuttavien ryhmittymän yritysten keskinäisten liiketapahtumien kautta. Kuten edellä on todettu, ryhmittymän sisäisiin liiketoimiin saattaa liittyä liiketoimien osapuolina olevien yksittäisten yritysten välisiä intressiristiriitoja. Vastaavasti mitä edellä on todettu keskinäisistä pääomasijoituksista, vakavaraisuuslaskentaan liittyvä valvonnallinen tarve seurata myös muita ryhmittymän sisäisiä liiketapahtumia riippuu siitä, tarkastellaanko ryhmittymän taloudellista asemaa konsolidoidusti vai ei. Ensin mainitussa tapauksessa, joka on käytössä luottolaitostoimialalla, sisäiset liiketoimet eliminoiduvat ryhmittymän tunnusluvuista automaattisesti. Jälkimmäisessä tapauksessa ryhmittymään kuuluvien yritysten välillä tehdyt, markkinahinnasta poikkeavat liiketoimet saattavat väärinää toimialakohtaisesti laskettavaa vakava-

raisuuspääomaa. Tällöin sisäisten liiketoimien vaikutus voidaan eliminoida edellyttämällä vaihtoehtoisesti joko markkinahintojen noudattamista yritysten välillä taikka erillistä raportointia sisäisistä liiketoimista, jolloin laskelmia voidaan tältä osin oikaista.

Runsas ryhmittymän sisäinen lainoitus voi myös lisätä tartuntariskin uhkaa ryhmittymässä, kuten edellä kappaleessa 2.1.2 on todettu. Vakuutusyhtiöiden osalta riskiä tosin vähentää se, että ne eivät nykyisen vakuutusyhtiölain mukaan saa lähtökohtaisesti ottaa luottoa eivätkä antaa vakuutta samaan konserniin kuuluvan luotto- ja rahoituslaitoksen sitoumuksesta.

Sisäisten liiketoimien seurantaan liittyy osaltaan myös lainananto ns. lähipiirille (connected lending), jota koskevia säännöksiä on annettu useissa maissa luottolaitoksille Baselin pankkivalvontakomitean suositusten (Core Principles for Effective Banking Supervision) mukaisesti. Komitean suositusten mukaan lähipiiriin kuuluville yrityksille ja luonnollisille henkilöille annettavat luotot tulee pääsääntöisesti antaa tavanomaisin ehdoin ja valvontaviranomaisilla tulee olla niitä koskevat riittävät seuranta- ja valvontavaltuudet.

Vakuutusryhmittymien lisävalvontaa koskevassa direktiivissä asetetaan erillinen vakuutusyhtiön sekä siihen läheisessä sidoksissa olevien yritysten välisiä liiketoimia koskeva raportointivelvollisuus. Jos näiden tietojen perusteella ilmenee, että vakuutusyhtiön vakavaraisuus on tai saattaa olla vaarassa, vakuutusyhtiön on toimitettava Vakuutusvalvontaviraston hyväksyttäväksi vakavaraisuustilan tervehdyttämissuunnitelma. Vakuutusyhtiölain tätä koskevat säännökset tulivat voimaan 1.12.2001.

Ryhmittymän valvonnan tehostamiseksi on edellä sanotun johdosta tarpeen saattaa raportointivelvollisuuden piiriin ryhmittymän sisäiset liiketapahtumat vähintään toimialakohtaisten säännösten edellyttämässä laajuudessa.

Riskikeskittymien valvonta ja sijoitustoiminnan riskit

Keskeisen valvontaongelman ryhmittymässä muodostaa se, että toimialakohtaiset sään-

nökset eivät ota huomioon ryhmittymän kokonaisriskejä. Etenkin luottolaitosten suuria asiakasriskejä koskevia rajoituksia voidaan kiertää ohjaamalla osa asiakkaan vastuista sellaisille rahoitus- ja vakuutusryhmittymään kuuluville yrityksille, jotka eivät kuulu toimialakohtaisen ryhmävalvonnan piiriin. Vaikka vakuutusyhtiöiden vastuuvelan katteena olevaa omaisuutta koskevat erilliset hajauttamissäännökset, vastuuvelan katteen ylittävillä varoilla ei voida kansallisessa lainsäädännössä asettaa rajoituksia, joten ne on mahdollista sijoittaa pankkeja koskevien asiakasvastuurajoitusten alaisiin kohteisiin. Vastaavalla tavalla voidaan menetellä myös luottolaitosten elinkeinoyrityksiin ja kiinteistöihin kohdistuvien sijoitusrajoitusten kiertämiseksi. Ensin mainitun osalta valvontatarvetta korostaa se, että vieraan toimialan yrityksiin liittyvät omistusrajoitukset poistettiin vakuutusyhtiöiltä 1.12.2000 lukien.

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän toiminnassa saattaa syntyä myös merkittäviä alueellisia riskikeskittymiä, jotka saattavat uhata ryhmittymän taloudellisia toimintaedellytyksiä. Luottolaitoksilla ja niiden konsolidointiryhmään kuuluvilla yrityksillä tällaisen maariski liittyy ulkomaiseen antolainaus- ja sijoitustoimintaan, jota seurataan Rahoitustarkastuksen määräysten mukaisesti. Vakuutusyhtiössä maariski voi liittyä sijoitus- tai vakuutustoimintaan. Ensin mainitun osalta riski on sama kuin pankeilla ja ilmenee ennen kaikkea tulevien kassavirtojen vaarantumisenä jonkin tietyn maan tai alueen poliittisen tai taloudellisen kehityksen seurauksena. Vakuutustoiminnassa maariskin voi laukaista esimerkiksi luonnonkatastrofi, jonka seurauksena yhtiön korvausmeno kasvaa voimakkaasti samalla alueella vakuutetun omaisuuden ja liiketoiminnan kärsiessä vaurioita.

Edellä esitetyistä syistä on perusteltua, että luottolaitosten kokonaisriskejä vastaava raportointi ja seuranta toteutetaan toimialakohtaisten vaatimusten lisäksi koko ryhmittymän tasolla. Varsinainen konsolidoitujen riskikeskittymien määrällinen rajoittaminen edellyttäisi toimialakohtaisten laskentajärjestelmien yhtenäistämistä, joka edellä todetun mukaisesti tuottaisi huomattavia ongelmia laskentäsäännösten erilaisuuden vuoksi.

Sisäinen valvonta ja riskienhallintajärjestelmät

Nykyisissä toimialakohtaisissa säännöksissä edellytetään, että toimiluvan omaavalla yrityksellä on toimintaansa nähden riittävä sisäinen valvonta ja riittävät riskienhallintajärjestelmät. Luottolaitoksilla ja sijoituspalveluyrityksillä vastaava vaatimus on ulotettu myös niiden konsolidointiryhmään kuuluviin yrityksiin ja vakuutusyhtiöillä samaan vakuutusyhtyrühmään kuuluviin vakuutusyhtiöihin ja vakuutusomistusyhteisöön. Rahoitus- ja vakuutusalaalla toimivan ryhmittymän sisäiselle valvonnalle asettaa lisävaatimuksia ensinnäkin kummankin toimialan osin erilaisten liiketoimintaperiaatteiden huomioon ottaminen. Tällöin on tärkeää, että ryhmittymän sisäisessä valvonnassa on vahvistettu periaatteet muun muassa rahoitus- ja vakuutustoimintaan liittyvien erilaisten riskien tunnistamisessa sekä toimialakohtaisten toimintojen työnjaon ja toimintojen välillä noudatettavien kontrollien järjestämisestä. Myös rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnan edellyttämä viranomaisraportoinnin tarve asettaisi lisävaatimuksia sisäisen valvonnan järjestelmille.

Ryhmittymän valvontaa koskeviin säännöksiin on edellä sanotun johdosta tarpeen sisällyttää toimialakohtaisia säännöksiä vastaava vaatimus, jonka mukaan yhtäältä ryhmittymään kuuluvalla yrityksellä ja toisaalta koko ryhmittymällä on oltava toimintaansa nähden riittävä sisäinen valvonta ja riittävät riskienhallintajärjestelmät.

Konsernitilinpäätös

Nykyisissä toimialakohtaisissa konsernitilinpäätössäännöksissä ei oteta riittävällä tavalla huomioon rahoitus- ja vakuutusryhmittymien kaltaisia konsernirakenteita, joissa kumpaakin toimialaa harjoitetaan merkittävässä laajuudessa. Esimerkiksi luottolaitoksen kanssa samaan konserniin kuuluvia vakuutusyhtiöitä käsitellään vieraan toimialan yrityksinä, jotka yhdistellään konsernitilinpäätökseen yhden rivin menetelmällä. Tällöin konsernituloslaskelmassa ja -taseessa ei

esitetä erikseen vakuutustoiminnasta syntyviä eriä, mikä vaikeuttaa merkittävästi taloudellisen kokonaiskuvan muodostamista ryhmittymästä ja vertailukelpoisuutta muihin rahoitusmarkkinoilla toimiviin konserneihin. Toimialakohtaisissa tilinpäätössäännöksissä on myös toisistaan poikkeavia säännöksiä esimerkiksi tilinpäätöksen laatimisaikojen osalta, mikä johtaa erilaisiin konsernitilinpäätösvaatimuksiin sen mukaan kumman toimialan yritys on konsernin emoyrityksenä. Toisaalta kumpaakin toimialaa koskevista pakottavista toimialakohtaisista direktiiveistä seuraa, että esimerkiksi arvostusperiaatteita ei ole täysin mahdollista yhdenmukaistaa konserniyritysten kesken.

Kansainvälinen käytäntö rahoitus- ja vakuutustoiminnan erien esittämistavoista konsernituloslaskelmassa ja -taseessa ei ole vakiintunut. Osa rahoitus- ja vakuutusryhmittymistä käyttää konsernitilinpäätöksessään niin sanottua modulaarista mallia, jossa rahoitus- ja vakuutustoiminnan erät esitetään taseessa ja tuloslaskelmassa erikseen. Erityisesti kansainvälisissä ryhmittymissä käytetään usein sulautettua mallia, jossa erät jaotellaan tase- ja tuloslaskelmaerän luonteen mukaisesti.

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymiä varten on edellä sanotun johdosta tarpeen saattaa voimaan konsernitilinpäätöstä koskevat säännökset, joissa säädettäisiin konsernitilinpäätökseen sovellettavasta taustalainsäädännöstä, tilikauden pituudesta ja tilinpäätöksen laatimisaikojen osalta, konserniyritysten yhdistelemättä jättämisestä, sekä toimialakohtaisten tilinpäätösperiaatteiden oikaisemisesta konsernitilinpäätöksessä. Koska rahoitus- ja vakuutustoiminnan tilinpäätösperiaatteita ei ole pakottavien taustadirektiivien vuoksi mahdollista yhdenmukaistaa ainakaan lyhyellä aikavälillä, rahoitus- ja vakuutustoiminnan erät olisi tarkoituksenmukaista esittää erikseen konsernitilinpäätöksessä.

2.2.4. Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien toiminnan tehokkuuden edistäminen

Yksi keskeisimpiä tavoitteita rahoitus- ja vakuutusryhmittymiä perustettaessa on se, et-

tä ryhmittymä voi tarjota rahoituspalveluja asiakkailleen täyden palvelun periaatteella. Tällöin ryhmittymien mahdollisuudet hankkia uusia asiakkaita parantuvat, koska ryhmittymä voi tarjota laajoja tuote- ja palvelupaketteja kilpailijoita monipuolisimmilla eduilla. Mainittujen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää asiakastietojen hyväksikäyttöä etenkin asiakasmarkkinoinnissa ja ryhmittymään kuuluvien yritysten tarjoamien tuotteiden ristiin myynnissä. Jos asiakastietojen luovuttamista tarpeettomasti rajoitetaan, jäävät yhdistymisellä tavoiteltavat tehokkuus- ja synergiahyödyt kohonneiden kustannusten myötä usein saamatta. Asiakastietojen esteetön luovuttaminen ryhmittymän sisällä on tarpeen myös tehokkaan riskien hallinnan varmistamiseksi, sillä se mahdollistaa esimerkiksi suurten asiakasriskikeskittymien seurannan koko ryhmittymän tasolla. Nykyiset luottolaitoslain, sijoituspalveluyrityksistä annetun lain ja vakuutusyhtiölain säännökset poikkeavat asiakastietojen luovutus oikeuden sisällön ja laajuuden osalta toisistaan esimerkiksi siten, että luovutus vakuutusyhtiöstä samaan konserniin kuuluvalla luottolaitokselle ei ole sallittua. Tämä saattaa johtaa rahoitus- ja vakuutusryhmittymissä toimivien suomalaisten yritysten toiminnan epätarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ja heikentää niiden kansainvälistä kilpailukykyä sekä vaikeuttaa ryhmittymien riskienhallintaa.

Rahoitus- ja vakuutusalan yritykset voivat muodostaa myös sellaisia yhteenliittymiä, jossa yritykset eivät ole toisiinsa nähden sellaisessa määräysvaltasuhteessa että ne täyttäisivät ryhmittymän määritelmän edellytykset. Esimerkiksi keskinäisen vakuutusyhtiön ja osuuspankkien on vaikea muodostaa sellaista ryhmittymää, jossa emoyrityksellä olisi kirjanpitolain 1 luvun 5 ja 6 §:ssä tarkoitettu määräysvalta vakuutusyhtiöön tai luottolaitokseen. Keskinäinen vakuutusyhtiö ja luottolaitos voivat kuitenkin muodostaa sellaisen kiinteän yhteenliittymän, jonka piirissä on järkevää ja tarkoituksenmukaista harjoittaa taloudellista yhteistyötä. Myös tällaisen yhteenliittymän toimintaedellytysten ja synergiaetujen varmistamiseksi on tärkeää, että salassapitosäännökset eivät tarpeettomasti vaikeuta asiakastietojen käsittelyä liittymään kuuluvien yritysten välillä.

Oikeus asiakastietojen käsittelyyn rahoitus- ja vakuutusryhmittymissä ja niihin verrattavissa yhteenliittymissä on tärkeää myös lainsäädännön neutraliteettivaatimuksen vuoksi. Henkilötietolain mukaan asiakastietojen käsittely konsernin tai muun taloudellisen yhteenliittymän sisällä on mainittu yhtenä henkilötietojen käsittelyn sallittuna perusteena. Jos tietojenvaihto-oikeus sallitaan salassapitosäännösten estämättä rahoitus- ja vakuutusryhmittymässä, vastaava oikeus olisi lisäksi perusteltua sallia myös muun tyyppisessä henkilötietolaissa tarkoitettussa taloudellisessa yhteenliittymässä. Lainsäädännön ei tulisi ohjata rahoitus- ja vakuutustoimintaa tietyn tyyppisiin rakenneratkaisuihin.

Asiakastietojen nykyistä laajempi luovuttaminen ryhmittymään kuuluvien yritysten kesken ryhmittymän tarjoamien tuotteiden yhteistä markkinointia varten saattaa joissakin tapauksissa heikentää asiakkaan mahdollisuuksia tehdä objektiivisia valintapäätöksiä eri palveluntarjoajien tarjoamien tuotteiden välillä. Henkilötietolaki sallii kuitenkin yleisesti asiakastietojen käsittelyn konsernin ja muun taloudellisen yhteenliittymän sisällä henkilötietolaissa säädetyin edellytyksin eikä luottolaitoksiin ja vakuutusyhtiöihin sovellettavien salassapitosäännösten tulisi tältä osin asettaa luotto- ja vakuutuslaitoksia muista yrityksistä olennaisesti poikkeavaan asemaan. Toisaalta on tarpeen huolehtia siitä, että henkilötietolakia sovelletaan edelleenkin myös luotto- ja vakuutuslaitoksiin luotto- ja vakuutuslainsäädännössä olevien salassapitosäännöksiä lisäksi.

Salassapitoa koskevia toimialakohtaisia säännöksiä on edellä sanotun johdosta perusteltua yhdenmukaistaa niin, että säännökset eivät tarpeettomasti estä muiden kuin arkaluonteisten tietojen luovuttamista ryhmittymään kuuluvien yritysten välillä, jos luovutus on tarpeen asiakaspalvelun ja muun asiakassuhteen hoitamista varten, markkinointia tai riskienhallintaa varten. Siltä osin kuin on kyse luottolaitoksen asiakasrekisterissä olevista tiedoista, asiakastietoja tulisi voida luovuttaa markkinointia sekä asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista varten myös sellaiselle yritykselle, joka kuuluu luottolaitoksen kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään. Tietojen luovuttamisoikeuden ulko-

puolelle tulisi kuitenkin rajata henkilötietolaissa tarkoitetut arkaluonteiset tiedot.

2.2.5. Toimialakohtaisen ryhmävalvonnan jatkuvuus

Vaikka rahoitus- ja vakuutusryhmittymiä koskevat erityissäännökset monilta osin varmistaisivat ryhmittymän omistusyhteisön tehokkaan valvonnan, toimialakohtaisen valvonnan tavoitteiden varmistaminen voi vaatia ryhmittymän omistusyhteisön sisällyttämistä edelleen myös toimialakohtaiseen ryhmävalvontaan. Valvontatarpeisiin vaikuttaa toimialakohtaisen ryhmävalvonnan tavoitteiden lisäksi se, mikä on ryhmittymän toiminnallinen organisaatio ja missä laajuudessa valvonnan kannalta tärkeitä toimintoja on keskitetty omistusyhteisöön.

Rahoitusvalvonnan näkökulmasta omistusyhteisön sisällyttämistä luottolaitoksen konsolidoituun valvontaan voidaan pitää perusteltuna ennen kaikkea siksi, että konsolidoidun valvonnan rajoittaminen yksinomaan holdingyhtiön tytäryrityksenä olevaan luottolaitokseen ja sen (ala)konsolidointiryhmään voi antaa harhaanjohtavan kuvan ryhmän kokonaisriskiestä, koska omistusyhteisöllä voi olla tai sinne voidaan keskinäisillä liiketoimilla siirtää vakavaraisuus- ja riskikeskittymäsäännösten piirissä olevia sijoituksia, saamia ja taseen ulkopuolisia sitoumuksia. Lisäksi omistusyhteisö voi hankkia ryhmittymän sisäistä tai ulkopuolista velkarahoitusta ja sijoittaa sen oman pääoman ehtoisina sijoituksina luottolaitoksiin, jolloin yksittäisten luottolaitosten vakavaraisuuden seuranta ei anna oikeaa kuvaa ryhmittymän taloudellisesta kokonaisuudesta. Lisäksi on otettava huomioon, että omistusyhteisöön ei milloinkaan yksittäisenä yrityksenä sovelleta vakavaraisuus- ja omistusrajoituksia.

Vakuutustoimialalla rahoitus- ja vakuutusryhmittymän omistusyhteisön sisällyttämistä vakuutusyritysten lisävalvontasäännösten piiriin ei voida lähtökohtaisesti pitää yhtä tärkeänä kuin luottolaitoksilla, koska omistusyhteisö ei saa harjoittaa vakuutusyhtiölle sallittua liiketoimintaa. Myöskään lisävalvon-

nan mukaisia keskinäisiä liiketoimia raportoitaessa vakuutusyhtiön emoyrityksen luonteella ei ole merkitystä, sillä raportointivollisuus koskee kaikkia vakuutusyhtiöiden emoyrityksiä.

Komission 26.4.2001 antaman direktiiviehdotuksen mukaan toimialakohtaisen ryhmävalvonnan soveltamisala (luottolaitosten konsolidoitu valvonta/vakuutusyritysten lisävalvonta) pysyisi ennallaan rahoitus- ja vakuutusryhmittymässä, jonka emoyritys on luottolaitos, sijoituspalveluyritys tai vakuutusyhtiö. Tällöin emoyritys ja sen tytäryritykset sisällytettäisiin ryhmävalvontaan siten kuin toimialakohtaisissa direktiiveissä määrätään. Jos ryhmittymän emoyritys puolestaan on holdingyhtiö ("monialainen rahoitushallintayhtiö"), emoyritystä ei luettaisi mukaan kummankaan toimialan ryhmävalvontaan vaan sen valvonnallinen asema määriteltäisiin yksinomaan uudessa direktiivissä. Toisaalta nykyisessä tilanteessa on otettava huomioon, että ennen direktiivin voimaan saattamista toimialakohtaiset direktiivit ovat pakottavina voimassa, eikä niiden soveltamisalaa ole mahdollista supistaa huolimatta kansallisten rahoitus- ja vakuutusryhmittymiä koskevien säännösten voimaan saattamisesta. Koska Suomen lainsäädäntö toimialakohtaisen ryhmävalvonnan osalta vastaa suurelta osin direktiivien edellyttämiä vähimmäisvaatimuksia, ei asianomaisissa säännöksissä määriteltyä omistusyhteisöä voida samanaikaisesti vapauttaa sekä luottolaitoksen konsolidoidusta valvonnasta että vakuutusyritysten konsolidoidusta valvonnasta. Toimialakohtaisen ryhmävalvontaa koskevia säännöksiä on edellä sanotun johdosta tarpeen edelleen soveltaa rahoitus- ja vakuutusryhmittymän omistusyhteisöön ja sellaisiin muihin ryhmittymän yrityksiin, jotka nykyisten direktiivien pakottavien säännösten mukaan tulee lukea luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten konsolidoituun valvontaan ja vakuutusyrityksien lisävalvontaan. Toimialakohtaisen omistusyhteisön käsitettä tulisi kuitenkin täsmentää niin, että yritys ei koskaan täyttäisi samanaikaisesti luottolaitos- ja vakuutusomistusyhteisön edellytyksiä.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Yleistä

Sen varmistamiseksi, että laajojen rahoitus- ja vakuutusryhmittymien muodostuminen Suomen rahoitusmarkkinoille ei vaarantaisi rahoitusmarkkinoiden vakautta ja niiden häiriötöntä toimintaa eikä tallettajien tai sijoittajien asemaa tai vakuutettuja etuja, ehdotetaan säädettäväksi erillinen laki rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta. Laki rakentuisi mahdollisimman pitkälle kummankin toimialaviranomaisen tämänhetkisen toimivallan ja tehtäväjaon varaan ja sillä pyritäisiin lähinnä varmistamaan, ettei nykyiseen valvontaan jää aukkoja tai katvealueita ja että toimialakohtaisen valvonnan tulokset kootaan riittävästi yhteen.

Esityksellä ei kavennettaisi toimialakohtaisen valvontaviranomaisen oikeuksia ja velvollisuuksia sen valvottaviin nähden. Toimialakohtaista lainsäädäntöä pyritäisiin kuitenkin yhdenmukaistamaan mahdollisimman pitkälle ehdotetun uuden lain säännösten kanssa paitsi lainsäädännön selkeyttämiseksi, myös rahoitus- ja vakuutusryhmittymien ja toisaalta yksinomaan pankki- tai vakuutus-toimintaa harjoittavien ryhmittymien kilpailuneutraliteetin varmistamiseksi.

Esitys vastaisi osittain finanssiryhmittymien valvonnasta 26.4.2001 annettua direktiiviehdotusta. Koska direktiivin lopullinen sisältö saattaa vielä huomattavasti muuttua ja sen lopullinen hyväksyminen saattaa kestää useamman vuoden, esityksessä ei pyritäisi täydelliseen yhdenmukaisuuteen kansallisen ja EU:n sääntelyn välillä.

Esityksellä edistettäisiin osaltaan suomalaisten rahoitus- ja vakuutusryhmittymien kilpailukykyä varmistamalla, ettei salassapitovelvollisuutta koskevat säännökset tarpeettomasti vaikeuttaisi tietojen luovuttamista ryhmittymään kuuluvien yritysten välillä.

3.2. Valvonnan ulottuvuuden laajentaminen

Esityksen tavoitteena on määritellä sellaiset rahoitus- ja vakuutustoimintaa harjoittavat ryhmittymät, joita on tarpeen valvoa toimi-

alakohtaisen valvonnan lisäksi. Lain soveltamisala määräytyisi lakiin otettavan rahoitus- ja vakuutusryhmittymän määritelmän mukaisesti. Rahoitus- ja vakuutusryhmittymällä (jäljempänä ryhmittymä) tarkoitettaisiin laissa yritysryhmää, jonka muodostavat emoyritys ja sen määräysvallassa olevat rahoitus- ja vakuutusalan yritykset. Ryhmittymän määritelmän täyttymisen edellytyksenä olisi lisäksi se, että emoyritys on luottolaitos, sijoituspalveluyritys, vakuutusyhtiö tai laissa tarkoitettu omistusyhteisö, ja ryhmittymään kuuluvista yrityksistä vähintään yksi on suomalainen luottolaitos tai sijoituspalveluyritys ja vähintään yksi on suomalainen vakuutusyhtiö. Ryhmittymään ei luettaisi työeläkevakuutusyhtiöitä. Ryhmittymän omistusyhteisöllä tarkoitettaisiin laissa sellaista muuta emoyritystä kuin luottolaitosta, sijoituspalveluyritystä tai vakuutusyhtiötä, jonka tytäryritykset ovat suurimmaksi osaksi rahoitus- ja vakuutusalan yrityksiä.

Ryhmittymän kriteerit ehdotetaan johdettavaksi voimassa olevien ryhmävalvontadirektiivien periaatteista, joiden mukaan samaan valvonnalliseen ryhmittymään luetaan myös sellaiset juridisesti itsenäiset kokonaisuudet, jotka eivät välttämättä ole kirjanpito- tai yhtiölainsäädännössä tarkoitettua määräysvaltasuhteen piirissä, mutta jotka ovat keskenään toiminnallisessa yhteydessä tai muutoin tosiasiallisesti kuuluvat yhteisesti johdettuun ryhmittymään. Ryhmittymän käsite erotettaisiin yhtäältä toimialakohtaisista valvontaryhmistä (luottolaitosten konsolidoitu valvonta/vakuutusyritysryhmän lisävalvonta) ja toisaalta muuta kuin rahoitus- ja vakuutus-toimintaa pääasiallisesti harjoittavista konserneista yksiselitteisten määrällisten kriteereiden avulla, jotka perustuisivat 26.4.2001 annettuun direktiiviehdotukseen. Ryhmittymään luettaisiin myös suomalaisen emoyrityksen määräysvallassa olevat ulkomaiset luottolaitokset, sijoituspalveluyritykset, vakuutusyhtiöt, rahoituslaitokset ja palveluyritykset. Vähintään yhden luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen ja vähintään yhden vakuutusyhtiön olisi kuitenkin oltava suomalainen, jotta ryhmittymän määritelmä täyttyisi.

Esityksellä pyritäisiin eliminoimaan tällaisissa ryhmittymissä valvonnan ulkopuolelle

jäävät aukot tai katvealueet, joihin saattaa liittyä luottolaitoksen tai vakuutuslaitoksen toimintaa vaarantavia riskejä. Edellä sanotun varmistamiseksi ryhmittymään sisällytettäisiin kaikki ryhmittymän piirissä toimiluvanvaraista rahoitus- ja vakuutustoimintaa sekä siihen liittyvää tai sitä palvelevaa toimintaa harjoittavat yhtiöt niiden oikeudellisesta muodosta, liiketoiminnan luonteesta taikka omistusrakenteesta riippumatta.

Lakia sovellettaisiin keskinäisten liiketoimien raportoinnin ja tarkastus- ja tiedonsaantioikeuden osalta laajempaan yritysryhmään, johon luettaisiin ryhmittymään kuuluvan yrityksen tytär- ja omistusyhteisyhtiönä olevat elinkeinoyhteisöt sekä eläkesäätiöt, eläkekassat ja työeläkevakuutusyhtiöt, joita ei liiketoiminnan luonteen, yhtiömuodon tai omistuspuhjan poikkeuksellisuuden vuoksi lueta konserniin, mutta joita tosiasiallisen määräys- tai vaikutusvallan käyttäjinä tai kohteena voidaan valvoa viranomaisen näkökulmasta pitää valvonnalliseen kokonaisuuteen kuuluvina yrityksinä.

Koska ryhmittymää koskevien säännösten soveltaminen ei ole ryhmittymän koon, liiketoiminnan luonteen tai muun vastaavan syyn vuoksi kaikissa tapauksissa tarkoituksenmukaista, ehdotetaan valvontaviranomaiselle yksittäistapauksessa mahdollisuutta myöntää osittain tai kokonaan poikkeus lain soveltamisesta.

3.3. Omistajakontrollin ja omistusyhteisön johdon valvonnan tehostaminen

Esityksen tavoitteena on varmistaa viranomaiselle samansisältöiset oikeudet ryhmittymän omistajarakenteen ja johdon sopivuuden ja luotettavuuden seuraamiseksi siitä riippumatta, onko ryhmittymän emoyrityksenä toimiluvan saanut yritys vai ilman toimilupaa oleva omistusyhteisö.

Yhdenmukaisesti vakuutusyhtiölaissa, luottolaitoslaissa sekä sijoituspalveluyrityksistä annetussa laissa säädettyjen vaatimusten kanssa, ryhmittymän omistusyhteisöön ehdotetaan sovellettavaksi säännöksiä niin sanotusta laadullisesta omistajakontrollista. Siten määräosuuden omistusyhteisöstä hankkivan tahon olisi etukäteen ilmoitettava hankinnastaan koordinoivalle viranomaiselle, jolla olisi

laissa säädetyin edellytyksin oikeus kieltää hankinta taikka äänivallan käyttö omistusyhteisössä. Jos omistus- tai ääniosuuden hankinta omistusyhteisöstä johtaisi välillisen omistuksen kautta ilmoituskynnyksen ylittymiseen myös omistusyhteisön tytäryhtiönä olevassa luottolaitoksessa, vakuutusyhtiössä tai sijoituspalveluyrityksessä, ei ilmoitusta mainittujen yhtiöiden osalta tarvitsisi tehdä toimialakohtaiselle viranomaiselle.

Omistusosuuden hankinta vastoin laissa säädettyä kieltä säädetäisiin rangaistavaksi. Omistusyhteisön johdon sopivuudelle ja luotettavuudelle säädetäisiin luottolaitos lakia ja vakuutusyhtiölakia vastaavat edellytykset.

3.4. Ryhmittymän laajentumisen säätäminen luvanvaraiseksi

Esityksen tavoitteena on varmistaa, että ryhmittymän rakenteeseen vaikuttavat yrityshankinnat eivät vaikeuta viranomaisvalvontaa ryhmittymässä. Koska yhteinen direktiivitausta varmistaa riittävässä määrin viranomaisten välisen tiedonvaihdon ja muiden valvonnan välineiden esteettömän hyväksikäytön Euroopan talousalueella, esityksen ensisijaisena tavoitteena on estää ryhmittymän laajeneminen sellaisiin Euroopan talousalueen ulkopuolisiin yrityksiin, joita koskeva lainsäädäntö tai hallinnolliset määräykset estävät koordinoivan viranomaisen tiedonsaanti- ja tarkastusoikeuden hankinnan kohteena olevassa yrityksessä taikka rajoittavat sitä olennaisesti.

Laissa ehdotetaan tämän vuoksi säädettäväksi erityisestä ryhmittymän yritykseen sovellettavasta ennakoilmoitusvelvollisuudesta, jonka mukaan ryhmittymän omistusyhteisön olisi ilmoitettava valvontaviranomaiselle, jos ryhmittymään kuuluva yritys aikoo hankkia omistukseensa Euroopan talousalueen ulkopuolella sijaitsevan yrityksen. Ehdotuksen mukaan ilmoitus tehtäisiin koordinoivalle valvontaviranomaiselle, jolla olisi oikeus laissa säädetyin edellytyksin vastustaa hankintaa. Suostumusta hankintaan ei saisi antaa, jollei muut ryhmittymän valvontaan osallistuvat valvontaviranomaiset olisi siitä yksimielisiä.

3.5. Koordinoivan valvontaviranomaisen määrittely ja tehtävät

Lain yhtenä keskeisenä tavoitteena on varmistaa, että viranomaisten työnjako ryhmittymien valvonnassa on tarkoituksenmukaisella tavalla järjestetty ilman että toimialakohtaisten viranomaisten nykyisiä valvontavaltuuksia omiin valvottaviinsa nähden kavennettaisiin. Lisäksi lailla pyritäisiin varmistamaan, että toimialakohtaiset tiedonsaanti-, tarkastus- ja salassapitosäännökset eivät estä ryhmittymään liittyvää tiedonvaihtoa valvontaviranomaisten välillä.

Laissa ehdotetaan määriteltäväksi koordinoiva valvontaviranomainen, jollaisena toimisi jompikumpi toimialakohtaisista valvontaviranomaisista (Rahoitustarkastus tai Vakuutusvalvontavirasto) sen mukaan, kumman valvottava on ryhmittymän emoyrityksenä. Jos emoyritys on muu kuin valvottava, koordinoivana valvontaviranomaisena toimisi se viranomainen, jonka toimialaan kuuluva liiketoiminta on ryhmittymässä määrävämässä asemassa. Sektorikohtaisen toiminnan laajuuden arviointi perustuisi yksiselitteisesti määritelyihin kriteereihin, jotka vastaisivat 26.4.2001 annettua direktiiviehdotusta. Tarkoituksenmukaisen työnjaon varmistamiseksi koordinoiva valvontaviranomainen voisi luopua sille laissa säädettyjen tehtävien hoitamisesta, jos viranomaisten yhteisen käsityksen mukaan on tarkoituksenmukaisempaa, että toinen viranomainen ottaa nämä tehtävät hoitaakseen.

Ryhmittymän emoyrityksen olisi ehdotuksen mukaan raportoitava säännöllisesti koordinoivalle valvontaviranomaiselle ryhmittymän rakenne, konsernituloslaskelma ja tase, suuret asiakasriskit, kiinteistö- ja osakeomistus, sekä ryhmittymän merkittävät sisäiset liiketoimet, joiden ilmoittamisesta koordinoiva valvontaviranomainen antaisi tarkemmat määräykset. Merkittävänä liiketoimena pidettäisiin liiketoiminta, jonka arvo on miljoona euroa, jollei viranomainen salli yksittäistapauksessa käytettäväksi korkeampaa ilmoitusrajaa.

Muita koordinoivalle valvontaviranomaiselle nimenomaisesti säädettyjä tehtäviä olisivat ryhmittymään kuuluvien sektorikohtaisen valvonnan ulkopuolelle jäävien yritysten

tarkastaminen, ryhmittymästä saadun raportointiaineiston taikka muiden valvonnassa saatujen havaintojen perusteella tehtävien tarkastus- ja muiden toimenpide-ehtotusten tekeminen toiselle valvontaviranomaiselle, lain soveltamisohjeiden antaminen, sekä informointivelvollisuus ryhmittymän omistusyhteisöä koskevista päätöksistä.

Sen mukaisesti, mitä edellä on sanottu tavoitteesta säilyttää sektorikohtaisen viranomaisen valtuudet valvottaviinsa nähden ennallaan, koordinoivalla valvontaviranomaisella olisi tarkastusoikeus sekä tarkastukseen liittyvää aineistoa koskeva tiedonkeruuoikeus toisen viranomaisen valvottavaan nähden ainoastaan silloin, jos muu viranomainen tätä pyytää tai jos muu viranomainen ei toimittaisi määrääjässä koordinoivalle viranomaiselle sen pyytämiä tietoja.

Lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi myös sektorikohtaisia säännöksiä vastaavat säännökset uhkasakosta, jonka tuomitsisi maksettavaksi uhkasakon kohteena olevaa yritystä valvova viranomainen, taikka sektorikohtaisen valvonnan ulkopuolisten yritysten kohdalla koordinoiva valvontaviranomainen.

3.6. Tilinpäätöstä koskevat säännökset

Lain tavoitteena on varmistaa, että rahoitus- ja vakuutusryhmittymien konsernitilinpäätökseen sovelletaan yhdenmukaisia säännöksiä siitä riippumatta, onko ryhmittymän emoyrityksenä luottolaitos, vakuutusyhtiö tai omistusyhteisö. Lisäksi laissa on tarpeen tämentää ne säännökset, joita sovelletaan ryhmittymän omistusyhteisön erillistilinpäätökseen.

Lakiin sisällytettäisiin rahoitus- ja vakuutusryhmittymien konsernitilinpäätökseen sovellettavat säännökset siltä osin kuin on tarpeen poiketa kirjanpitolain säännöksistä. Konsernitaseen ja -tuloslaskelman esittämis-tapa perustuisi niin sanottuun modulaariseen malliin, jossa rahoitus- ja vakuutustoiminnan erät esitettäisiin erikseen. Kirjanpitolain periaatteista poiketen luottolaitoslain ja vakuutusyhtiölain soveltamisalan piirissä olevien yritysten tilinpäätöksiä ei tarvitsisi niitä konsernitilinpäätöksen yhdistettäessä oikaista konsernissa pääasiassa noudatettavien tilinpäätösperiaatteiden mukaisesti siltä osin kuin

luotto- ja vakuutuslaitoksia koskeva erityislainsäädäntö edellyttää luottolaitosten ja vakuutusyhtiöiden erilaisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamista. Lisäksi laissa säädetäisiin ryhmittymän omistusyhteisön erillistilinpäätökseen sovellettavista säännöksistä, jonka mukaan rahoituspainotteisessa ryhmittymässä tilinpäätös laadittaisiin luottolaitoslain mukaisesti, ja vakuutuspainotteisissa ryhmittymissä vakuutus konserneihin sovellettavia periaatteita vastaavasti kirjanpitolain mukaisesti.

Ryhmittymän omistusyhteisön tilinpäätös ja siihen sisältyvä konsernitilinpäätös olisi laadittava nykyisen luottolaitoslainsäädännön mukaisesti kirjanpitoa poiketen kolmen kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Samalla vakuutusyhtiölakia muutettaisiin siten, että vakuutusyhtiön tilinpäätös on laadittava kolmen kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.

3.7. Sektorikohtaisten lakien muutokset

3.7.1. Yleistä

Sen varmistamiseksi, että lainsäädäntö ei aiheuttomasti vaikeuta tietojen luovuttamista ryhmittymään kuuluvien yritysten välillä silloin, kun se on tarpeen toiminnan kilpailukykyisen järjestämisen tai tehokkaan riskienhallinnan vuoksi, sektorikohtaisissa laeissa varmistettaisiin asiakastietojen vaihto toimialakohtaisten salassapitosäännösten estämättä.

Esityksellä muutettaisiin lisäksi sektorikohtaisia lakeja rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annettua lakia vastaavalla tavalla erityisesti kilpailuneutraliteetin varmistamiseksi yhtäältä rahoitus- ja vakuutusryhmittymien ja toisaalta yksinomaan pankki- tai vakuutustoiminta harjoittavien ryhmittymien välillä. Samalla poistettaisiin tarpeettomia epäjohdonmukaisuuksia sektorikohtaisten lakien välillä erityisesti sellaisista asiakokonaisuuksista, joiden erilaiselle sääntelylle ei ole osoitettavissa toiminnan erityisluonteesta taikka pakottavista taustadirektiiveistä johtuvia perusteita.

Lisäksi sektorikohtaisia lakeja täydennettäisiin moninkertaisen viranomaismenettelyn välttämiseksi säännöksillä, jonka mukaan asianomaisten lakien edellyttämistä hankin-

noista ja omistuksista ei tarvitsi ilmoittaa erikseen, mikäli vastaava ilmoitus olisi tehty rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain perusteella.

Suomalaisten rahoitus- ja vakuutusryhmittymien kilpailukykyyn varmistamiseksi luottolaitoslaitoksille sallittaisiin mahdollisuus korvata omien varojen määrää laskettaessa nykyinen vakuutusyhtiöomistuksia koskevaa vähennyssääntö menetelmällä, jossa pääomien kaksinkertainen hyväksikäyttö estetään vähentämällä kirjanpitoarvon sijasta toimintapääomavaatimuksen mukainen määrä ja kirjanpitoarvoon sisältyvä liikearvo. Rahoitus- ja vakuutuspainotteisten ryhmittymien tasapuolisen sääntelyn mahdollistamiseksi vakuutusyhtiölakia muutettaisiin siten, että vakuutusyhtyrühmän mukautettua vakavaraisuuslaskelmaa koskevassa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa vakuutusyhtiöiden omistukset luottolaitoksissa voitaisiin ottaa huomioon vastaavalla tavalla. Sektorikohtaisissa laeissa on tarpeen lisäksi varmistaa että sektorikohtaisen ryhmävalvonnan (luottolaitosten konsolidoitu valvonta ja vakuutusyhtyrühmän lisävalvonta) mukaisesti laskettua vakavaraisuusasemaa ei keinotekoisesti paranneta myöntämällä luottoa ryhmävalvonnan ulkopuolisille yrityksille ryhmävalvonnan piiriin kuuluvien yritysten pääomittamiseksi.

3.7.2. Salassapitoa ja tietojenvaihtoa koskevien toimialakohtaisten säännösten muuttaminen

Luottolaitoslain, vakuutusyhtiölain, sijoituspalveluyrityksistä annettua lain sekä sijoitusrahastolain salassapitosäännöksiä muutettaisiin niin, että salassapitosäännökset eivät estäisi asiakastietojen luovuttamista, henkilötietolaissa tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja lukuun ottamatta, ryhmittymään kuuluvalla yritykselle asiakaspalvelun ja muun asiakassuhteen hoitamista varten, markkinointia sekä riskienhallintaa varten. Samalla rajoitettaisiin yleistä maksujenvälitystä harjoittavien luottolaitosten oikeutta luovuttaa asiakkaiden maksutapahtumien rekisteröintiin perustuvia tietoja, koska asiakkaan ja kolmannen henkilön välisten maksutapahtumien hyväksikäyttöä ryhmittymän markkinoinnissa ei voi pitää

asiakkaiden tietosuojan näkökulmasta perusteltuna. Lisäksi ehdotetussa rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaa koskevassa laissa säädettäisiin nykyisiä toimialakohtaisia säännöksiä vastaava salassapitovelvollisuus myös niille ryhmittymään kuuluville yrityksille, joita nykyiset toimialakohtaiset salassapitosäännökset eivät koske.

Siltä osin kun on kyse asiakasrekisterissä olevista tiedoista, edellä tarkoitettuja tietojen luovutukseen liittyviä periaatteita voitaisiin asiakassuhteen hoitamiseen liittyvien tietojen osalta soveltaa myös muihin luottolaitosten ja vakuutusyritysten välisiin taloudellisiin yhteenliittymiin.

Ehdotetut muutokset eivät vaikuttaisi henkilötietolain soveltamiseen rahoitus- ja vakuutuslaitoksiin vaan asiakastietojen käsittelyyn rahoitus- ja vakuutusryhmittymissä ja muissa yhteenliittymissä sovellettaisiin edelleenkin henkilötietolain säännöksiä salassapitosäännösten lisäksi.

3.7.3. *Omistusyhteisön ja konsolidointiryhmän määritelmän muuttaminen*

Päällekkäisen sääntelyn välttämiseksi omistusyhteisön määritelmää luottolaitostoinnasta annetun laissa ja sijoituspalveluyrityksistä annetussa laissa, sekä vakuutusomistusyhteisön määritelmää vakuutusyhtiölaissa muutettaisiin niin, että asianomaisen lain määritelmä ei kattaisi rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettua ryhmittymän omistusyhteisöä. Toimialakohtaisten direktiivien pakottavuuden vuoksi ja toisaalta taloudellisen kokonaisuksen valvonnan varmistamiseksi tällainen ryhmittymän omistusyhteisö kuitenkin luettaisiin luottolaitostoinnasta annetun lain ja sijoituspalveluyrityksistä annetun lain mukaiseen konsolidointiryhmään, jos rahoitustoiminnan osuus ryhmittymässä olisi vakuutustoimintaa suurempi.

3.7.4. *Omistajakontrolli, johdon sopivuus ja luotettavuus sekä tilintarkastus*

Yhdenmukaisesti ehdotetun rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaa koskevan lain ja nykyisen vakuutusyhtiölain kanssa luotto-

laitosten ja sijoituspalveluyritysten omistajakontrollia koskevat säännökset laajennettaisiin myös niiden omistusyhteisöihin. Vastavasti luottolaitosten, sijoituspalveluyritysten ja vakuutusyhtiöiden johdon sopivuutta ja luotettavuutta koskevat säännökset yhdenmukaistettaisiin ehdotettua rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annettua lakia vastaavalla tavalla, ja vastaavat säännökset laajennettaisiin koskemaan myös mainittujen yritysten omistusyhteisöjä. Lisäksi luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten tilintarkastukseen sovellettavia taustalakeja sekä tilintarkastajia koskevia kelpoisuusvaatimuksia muutettaisiin rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaa koskevaa lakiehdotusta ja nykyistä vakuutusyhtiölakia vastaavalla tavalla niin, että säännökset koskisivat myös omistusyhteisöjä.

3.7.5. *Keskinäisten liiketoimien ilmoittaminen*

Luottolaitoksiin ja sijoituspalveluyrityksiin sovellettaisiin rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaa koskevaa lakiehdotusta ja nykyistä vakuutusyhtiölakia vastaavia säännöksiä keskinäisten liiketoimien ilmoittamisesta. Koska konsolidointiryhmän sisäiset liiketoimet eliminoidaan nykyisin konsolidoiduitua valvontaa koskevien säännösten perusteella, ilmoitusvelvollisuus rajattaisiin koskemaan konsolidointiryhmän ulkopuolisiin yrityksiin kohdistuvia liiketoimia.

3.7.6. *Pääomien kaksinkertaisen hyväksikäytön estäminen*

Luottolaitoslakiin sisällytettäisiin velan muuttamisen omaksi pääomaksi estävä säännös, joka kieltäisi sektorikohtaisen ryhmävalvonnan ulkopuolisen yrityksen luottotamisen ryhmävalvontaan kuuluvan yrityksen oman pääoman hankkimiseksi.

3.7.7. *Luottolaitosten osake- ja kiinteistönomistusrajoitusten soveltamisalan laajentaminen*

Luottolaitostoinnasta annetun lain osake- ja kiinteistönomistusta koskevien sään-

nösten soveltamisalaa ehdotetaan lisäksi laajennettavaksi kattamaan kaikki konsolidointiryhmään kuuluvat yritykset. Muutoksen jälkeen mainittujen lainkohtien soveltamisala vastaisi konsolidoidun valvonnan laajuutta muualla luottolaitoslainsäädännössä.

4. Esityksen vaikutukset

Ehdotetusta lainsäädännöstä ei aiheudu merkittäviä kustannuksia julkiselle hallinnolle, yrityksille tai kotitalouksille.

Ehdotettu lainsäädäntö edistää yleisesti rahoitus- ja vakuutusmarkkinoiden vakaata kehitystä ja auttaa osaltaan ehkäisemään vakavia häiriöitä rahoitusmarkkinoilla. Tällaisia yleisiä vaikutuksia ei kuitenkaan ole mahdollista määrällisesti arvioida.

Yritysten näkökulmasta esitys lisää oikeusvarmuutta suhteessa viranomaisiin, koska laissa selkeytettäisiin viranomaisten keskinäistä työnjakoa ja toimivaltuuksia nykyisten ryhmittymien valvonnassa. Lisäksi asiakastietojen vaihdon salliminen ryhmittymän sisällä parantaa asiakastietojen hallintaa ja mahdollistaa tehokkaan riskienhallinnan, mikä on omiaan parantamaan kustannusten alentumisen myötä valvottavien kansainvälistä kilpailukykyä. Toisaalta esityksestä seuraa ryhmittymään kuuluville yrityksille jonkin verran hallinnollisia kustannuksia lähinnä siltä osin kuin laki edellyttää nykyistä laajempaa raportointivelvollisuutta. Ehdotettu lainsäädäntö nostaisi myös jonkin verran ryhmittymään kuuluvien yritysten valvontamaksujen näkökulmasta asiakastietojen vaihdon salliminen on omiaan helpottamaan rahoitus-, sijoitus- ja vakuutuspalvelujen hankkimista, koska asiakkaan tarvitsemat erilaiset palvelut olisivat nykyistä helpommin hankittavissa keskitetysti. Lisäksi esityksellä varmistettaisiin arkaluonteisten tietojen ja asiakkaan maksutapahtumien rekisteröintiin perustuvien tietojen suojaaminen, mikä osaltaan edistäisi tietosuojaa. Toisaalta ehdotuksesta seuraava keskitetyn asiakashallinnan tehostuminen asettaa lisävaatimuksia markkinoinnin valvonnalle, jotta asiakkaiden mahdollisuudet tehdä objektiivisia valintoja eri palveluntarjoajien tarjoamien tuotteiden

välillä eivät heikkene.

Viranomaisten näkökulmasta ehdotettu lainsäädäntö selkeyttäisi toimivallan jakoa ryhmittymien valvonnassa. Lisäksi se antaisi valvontaviranomaisille nykyistä paremmat mahdollisuudet tehokkaasti valvoa ryhmittymiin kuuluvia yrityksiä. Esitys lisäisi jonkin verran valvontaviranomaisten tehtäviä ja siten niiden toiminnan kustannuksia, joskin nämä kustannukset olisivat katettavissa valvottavilta perityillä valvontamaksuilla. Vaikutukset eivät kuitenkaan olisi merkittäviä rahoitus- ja vakuutusvalvonnan kokonaiskustannusten kannalta.

5. Asian valmistelu

Esitys perustuu valtiovarainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön 21.12.2000 asettaman työryhmän muistioon (Valtiovarainministeriön työryhmämuistioita 23/2001). Esityksestä on saatu lausunnot sosiaali- ja terveysministeriöltä, oikeusministeriöltä, Suomen Pankilta, Rahoitustarkastukselta, Vakuutusvalvontavirastolta, Kilpailuvirastolta, Kuluttajavirastolta, Tietosuojavaltuutetun toimistolta, Suomen Pankkiyhdistykseltä, Arvopaperinvälittäjien Yhdistykseltä, Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitolta, Työeläkelaitosten Liitto TELAlta, Lähivakuutus-ryhmän Keskusliitolta, Lokalförsäkringsgruppen Svenska Förbundilta, Eläkesäätiöyhdistys ESY:ltä ja Vakuutuskassayhdistykseltä.

6. Muut esitykseen vaikuttavat seikat

Ehdotus perustuu osittain komission 26.4.2001 antamaan direktiiviehdotukseen. Koska direktiiviehdotuksen käsittely on vasta alussa ja direktiivin lopullinen hyväksyminen ja voimaansaattaminen saattaa kestää useita vuosia, ehdotus tulisi toteuttaa direktiiviehdotuksesta riippumatta. Ehdotettua lainsäädäntöä olisi aikanaan direktiivin tultua hyväksytyksi tarpeen täydentää direktiivin voimaansaattamiselle säädetyn määräajan kuluessa.

Valtiovarainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteistyönä selvitetään parhaillaan tarvetta ja mahdollisuuksia rahoitus-

ja vakuutustoiminnan sääntelyn ja valvonnan hallinnolliseen uudelleenjärjestelyyn. Ehdotettu lainsäädäntö on tarpeen saattaa voimaan

riippumatta siitä mihin toimenpiteisiin selvitys johtaa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. *Lain tarkoitus.* Pykälässä säädettäisiin lain yleisistä tavoitteista. Lailla pyrittäisiin osaltaan turvaamaan rahoitusmarkkinoiden häiriötöntä toimintaa säätämällä sellaisten ryhmittymien toiminnalle asetettavista vaatimuksista ja niiden valvonnasta, joiden toiminta käsittää sekä vakuutustoimintaa että luottolaitos- tai sijoituspalveluyritystoimintaa. Lailla pyrittäisiin erityisesti edistämään tällaisten rahoitus- ja vakuutusryhmittymien (jäljempänä *ryhmittymä*) johtamista terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisesti sekä turvaamaan tallettajien ja sijoittajien taloudellista asemaa ja vakuutettuja etuja tällaisissa ryhmittymissä.

2 §. *Valvontaviranomaiset.* Pykälässä määriteltäisiin ryhmittymän valvonnasta vastaavat viranomaiset. Pykälän 1 momentin mukaan ryhmittymiä valvoisivat yhteistyössä Rahoitustarkastus ja Vakuutusvalvontavirasto. Pykälän 2 momentin mukaan ryhmittymän valvontaa koordinoisi se valvontaviranomainen, joka vastaa emoyrityksen valvonnasta. Jos emoyritys on luottolaitos tai sijoituspalveluyritys, koordinoivana valvontaviranomaisena toimisi siten Rahoitustarkastus. Vastaavasti emoyrityksen ollessa vakuutusyhtiö koordinoivana valvontaviranomaisena toimisi Vakuutusvalvontavirasto. Niissä tapauksissa, joissa emoyritys on sellainen jäljempänä 3 §:n 3 momentissa tarkoitettu ryhmittymän omistusyhteisö, joka ei ole Rahoitustarkastuksen eikä Vakuutusvalvontaviraston valvottava, koordinoiva valvontaviranomainen määräytyisi sen mukaan, kumman valvontaviranomaisen valvottavista ryhmit-

tymä pääosin muodostuu. Se, kumman toimialan yrityksistä ryhmittymä pääasiassa muodostuu, määriteltäisiin laskemalla 6 §:n 2 momentissa säädettävällä tavalla kumman toimialan suhteellinen osuus ryhmittymässä ja vertaamalla niitä toisiinsa.

Toisella valvontaviranomaisella tarkoitettaisiin laissa sitä muuta suomalaista valvontaviranomaista kuin koordinoivaa valvontaviranomaista, jonka valvottava ryhmittymään kuuluva yritys on. Siten Rahoitustarkastuksen toimiessa koordinoivana valvontaviranomaisena toinen valvontaviranomainen olisi Vakuutusvalvontavirasto, ja päinvastoin. Jäljempänä 3 §:ssä tarkoitettua ryhmittymän määritelmästä seuraisi, että ryhmittymään luettavista yrityksistä ainakin yhtä valvoisi Rahoitustarkastus ja yhtä Vakuutusvalvontavirasto. Toisena valvontaviranomaisena ei pidettäisi ryhmittymään kuuluvaa ulkomaista yritystä kotimaassaan valvovaa viranomaista vaan tietojenvaihto ja muut valtuudet tällaisiin viranomaisiin nähden määräytyisivät yksinomaan toimialakohtaisten säännösten perusteella.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin poikkeus 2 momentin mukaisesti koordinoivan valvontaviranomaisen määräytymisperusteisiin. Momentin mukaan koordinoivaksi valvontaviranomaiseksi säädetty viranomainen voisi luopua sille laissa säädettyjen tehtävien hoitamisesta, jos toinen viranomainen ottaa nämä tehtävät hoitaakseen. Tällaisen päätöksen edellytyksenä olisi, että molemmat viranomaiset katsovat yhdessä, että tällainen järjestely on tarkoituksenmukainen. Pelkkä määrällisiin kriteereihin perustuva valvojien valinta ei ole aina tarkoituksenmukainen vaihtoehto viranomaisten tehtävien määrittelyssä, vaan esimerkiksi rahoitus- ja vakuutus-toimialojen osuuskien ollessa ryhmittymässä lähes yhtä suuria, voi olla jatkuvuuden näkökulmasta perusteltua jatkaa viranomaisten työnjakoa entisellä tavalla huolimatta toimi-

alojen osuukien väliaikaisesta muuttumisesta. Koordinoivan valvontaviranomaisen tehtävien luovuttaminen voi olla perusteltua myös määräaikaisesti esimerkiksi silloin, jos toisella viranomaisella on muiden vastaavien ryhmittymien valvonnan perusteella valmiiksi luodut tietojärjestelmät ja menettelytavat ryhmittymän raporttien ja muiden valvontatietojen keräämiseen, eikä koordinoivalla valvontaviranomaisella ole valmiuksia ottaa käyttöön vastaavia järjestelmiä seuraavaan raportointiajankohtaan mennessä.

Pykälän 4 momentissa todettaisiin selvyyden vuoksi, että tämän lain säännökset eivät rajoita sitä toimivaltaa, joka valvontaviranomaisella sitä koskevan muun lainsäädännön nojalla on.

3 §. *Rahoitus- ja vakuutusryhmittymä.* Pykälässä säädettäisiin rahoitus- ja vakuutusryhmittymän määritelmästä. Lakia sovellettaisiin jäljempänä 7 §:ssä säädettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta ainoastaan pykälässä määritellyn ryhmittymään. Ryhmittymä olisi ainoastaan valvontatarkoituksiin määritelty kokonaisuus, joka määräytyisi esimerkiksi kirjanpidollisesta ja yhtiöoikeudellisesta konsernista poikkeavalla tavalla.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin ryhmittymään sisällytettävistä yrityksistä. Ryhmittymään kuuluisi aina emoyrityksenä joko luottolaitos, sijoituspalveluyritys, vakuutusyhtiö tai jäljempänä 3 momentissa tarkoitettu ryhmittymän omistusyhteisö. Emoyrityksen määritelmästä, joka poikkeaisi yhtiöoikeudellisesta emoyrityksen määritelmästä, säädettäisiin 2 momentissa.

Jotta yritysryhmä täyttäisi laissa tarkoitettua ryhmittymän määritelmän, siihen tulisi kuulua aina vähintään yksi luottolaitos tai sijoituspalveluyritys ja yksi vakuutusyhtiö, joko niin että niillä on yhteinen emoyritys taikka vakuutusyhtiö on luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen emoyritys tai luottolaitos tai sijoituspalveluyritys vakuutusyhtiön emoyritys. Laissa tarkoitettua ryhmittymän muodostumisen edellytyksenä olisi siten aina se, että siihen kuuluu aina sekä vakuutustoimintaa että luottolaitostoimintaa tai sijoituspalvelutoimintaa harjoittavia yrityksiä. Siten myös vakuutusyhtiön ja sijoituspalveluyrityksen kuulumisen samaan ryhmittymään ilman luottolaitosta täyttäisi pykälässä säädetyt

edellytykset. Vaikka lakia jäljempänä 7 §:ssä säädettyissä tapauksissa sovellettaisiin myös työeläkevakuutusyhtiöön, eläkesäätiöön ja vakuutuskassaan, ryhmittymässä tulisi aina olla työeläkelaitoksen lisäksi vähintään yksi muu vakuutusyhtiö kuin työeläkevakuutusyhtiö täyttääkseen ryhmittymän määritelmän edellytykset.

Ryhmittymän emoyrityksenä voisi olla ainoastaan suomalainen yritys. Suomalaisen luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen, vakuutusyhtiön ja omistusyhteisön ulkomaista emoyritystä ei siten luettaisi laissa tarkoitettuun ryhmittymään vaan ryhmittymän muodostaisivat suomalaisen luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen, vakuutusyhtiön tai omistusyhteisön määräysvallassa olevat yritykset. Vaikka ryhmittymän ulkomainen emoyritys jäisi ryhmittymän määritelmän ulkopuolelle, lakia sovellettaisiin osana laajempaa kansainvälistä ryhmittymää toimivaan suomalaisen emoyritykseen ja sen laissa säädetyt edellytykset täyttävään ryhmittymään. Samoin ryhmittymään tulisi kuulua ainakin yksi suomalainen luottolaitos tai sijoituspalveluyritys ja yksi suomalainen vakuutusyhtiö, jotta ryhmittymää pidettäisiin laissa tarkoitettuna ryhmittymänä. Jos mainittu edellytys täyttyy, muut ryhmittymään luettavat yritykset voisivat olla suomalaisia tai ulkomaisia.

Luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen, vakuutusyhtiön sekä 3 momentissa tarkoitettua omistusyhteisön lisäksi ryhmittymään luettaisiin kuuluvaksi näihin 1 momentin mukaisessa suhteessa olevat, luottolaitostoiminnasta annetussa laissa ja sijoituspalveluyrityksistä annetussa laissa tarkoitettua rahoituslaitokset, luottolaitoslaissa, sijoituspalveluyrityksistä annetussa laissa ja vakuutusyhtiölaissa tarkoitettua palveluyritykset sekä sijoitusrahastolaissa tarkoitettua rahastoyhtiöt ja säilytysyhteisöt. Rahoituslaitoksella tarkoitetaan luottolaitoslaissa yritystä, joka ei täytä luottolaitoksen määritelmää mutta harjoittaa liiketoimintanaan pääasiassa luottolaitoslain 20 §:ssä tarkoitettua, luottolaitoksille sallittua toimintaa kuten luottojen tai muun rahoituksen myöntämistä tai arvopaperitoimintaa. Rahoituslaitoksena pidettäisiin edellä mainittua toimintaa harjoittavaa yritystä silloinkin, kun se on vakuutuslaitoksen määräysvallassa tai muuten liittyy ryhmittymään pelkästään

vakuustoitominnan kautta. Palvelu yrityksellä taas tarkoitetaan yritystä, joka pääasiallisena toimintanaan tuottaa palveluja yhdelle tai useammalle luottolaitokselle omistamalla, hallitsemalla tai hoitamalla kiinteistöjä tai joka tuottaa tietojenkäsittelypalveluita taikka muita vastaavia luottolaitoksen pääasialliseen toimintaan liittyviä palveluita yhdelle tai useammalle luottolaitokselle. Tyypillisiä palvelu yrityksiä ovat muun muassa luottolaitoksen omistamat kiinteistöyhtiöt. Palvelu yrityksenä pidettäisiin myös yritystä, joka tuottaa vastaavia palveluja vakuutusyhtiölle. Vakuutusyhtiön pääasialliseen toimintaan liittyviä palveluja olisivat esimerkiksi atk- palvelut, vahingontarkastuspalvelut ja vakuutuskorvausten laskentaan liittyvät palvelut.

Yhdenmukaisesti luottolaitosten konsolidoitua valvontaa koskevan sääntelyn periaatteiden kanssa ryhmittymään ei jäljempänä 7 §:ssä säädettyä lukuun ottamatta luettaisi muita kuin rahoitus- ja vakuutusalan yrityksiä.

Pykälän 1 momentissa tarkoitettut yritykset luettaisiin ryhmittymään ainoastaan sikäli kuin niiden välillä vallitsee 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu määräysvaltasuhde taikka 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu muu sidos. Kohdassa 1 tarkoitettu määräysvaltasuhde määräytyisi suoraan kirjanpitolaian konsernimääritelmän perusteella. Kohdat 2 ja 3 vastaisivat luottolaitoslain 5 §:n mukaisia konsolidointiperusteita.

Momentin mukaan emoyrityksen määräysvaltasuhdetta arviotaessa otettaisiin huomioon myös luottolaitoksen, sijoituspalvelu yrityksen ja vakuutusyhtiön kanssa läheisessä toiminnallisessa yhteydessä olevan työeläkevakuutusyhtiön, eläkesäätiön ja eläkekassan omistus kohdeyrityksessä. Se, milloin tällaisen toiminnallisen yhteyden katsottaisiin olevan olemassa, määriteltäisiin 7 §:ssä. Säännöksellä varmistettaisiin lain soveltuvuus sellaisiin ryhmittymiin, jotka eivät täyttäisi kirjanpidollisen konsernin edellytyksiä, mutta joissa harjoitettaisiin rahoitus- ja vakuutus toimintaa samassa toiminnallisessa kokonaisuudessa. Säännös koskisi etenkin tilanteita, jossa samaan ryhmittymään kuuluvista yrityksistä mikään yritys ei yksinään omistaisi äänivaltaenemmistöä toisen toimialan yrityksessä, mutta ryhmittymään läheisessä toi-

minnallisessa yhteydessä olevan työeläkelaitoksen omistus huomioon ottaen mainittu enemmistöosuus täytyisi. Säännöksellä esettäisiin ryhmittymän määritelmän kiertäminen jakamalla ryhmittymän tosiasiallisessa määräysvallassa olevan yrityksen omistus niin, että kirjanpitolaissa tarkoitettut määräysvaltaedellytykset eivät täytyisi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, mitä ryhmittymään kuuluvaa yritystä on pidettävä ryhmittymän tässä laissa olevana emoyrityksenä. Ryhmittymän emoyrityksen käsite olisi tarpeen määritellä sen vuoksi, että jäljempänä ehdotetun mukaisesti emoyrityksen velvollisuutena olisi koota ryhmittymää koskevat tiedot ja ilmoittaa ne koordinoivalle valvontaviranomaiselle. Jos emoyritys on luottolaitos, sijoituspalvelu yritys tai vakuutusyhtiö, myös koordinoivan valvontaviranomainen määräytyisi sen mukaan, mitä yritystä pidetään ryhmittymän emoyrityksenä. Emoyrityksen määritelmä poikkeaisi jossain määrin yhtiöoikeudellisesta emoyrityksen käsitteestä.

Mikäli jollakin ryhmittymään kuuluvista yrityksistä on kirjanpitolaissa tarkoitettu määräysvalta muihin yrityksiin, emoyrityksenä pidetään 1 momentin 1 kohdan mukaan kirjanpidollista emoyritystä. Jos ryhmittymään kuuluvien yritysten välinen yhteys perustuu 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuun yhteiseen hallintoon tai johtoon, emoyritys ei ole yksiselitteisesti määriteltävissä. Tämän vuoksi 2 momentissa säädettäisiin erikseen, että emoyrityksenä pidettäisiin sitä taseen loppusummaltaan suurempaa yritystä, jolla on yhteinen hallinto tai jota johdetaan yhteisesti toisen yrityksen kanssa. Pykälän 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu yhteinen hallinto olisi kyseessä muun muassa silloin, kun yrityksellä on ryhmittymän emoyrityksen tai muun ryhmittymään kuuluvan yrityksen kanssa suurimmaksi osaksi samoista henkilöistä koostuva hallitus tai sama toimitusjohtaja tai jos ryhmittymän emoyrityksen tai muun ryhmittymään kuuluvan yrityksen palveluksessa olevat henkilöt muodostavat toisen ryhmittymään kuuluvan yrityksen hallituksen jäsenten enemmistön. 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuna yhteisenä johtamisena puolestaan pidettäisiin muun ohessa tilannetta, jossa yrityksen liiketoimintaa hoide-

taan pääasiassa toisen ryhmittymään kuuluvan yrityksen henkilöstön avulla ja ryhmittymään kuuluvat yritykset huolehtivat pääasiallisesti tällaisen yrityksen rahoituksesta taikka yrityksillä muuten olisi merkittävä toiminnallinen yhteys. Määritelmä olisi tältä osin yhtenevä luottolaitosten konsolidointiryhmän emoyrityksen määritelmän kanssa.

Pykälän 2 momentin 3 kohdassa säädettäisiin, että ryhmittymän emoyrityksenä voi olla luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen ja vakuutusyhtiön lisäksi myös 3 §:n 3 momentissa tarkoitettu ryhmittymän omistusyhteisö. Mainitusta lainkohdan määritelmästä seuraisi, että omistusyhteisönä pidettäisiin ainoastaan sellaista emoyritystä, jolla on vähintään yhteen ryhmittymään kuuluvaan luottolaitokseen tai sijoituspalveluyritykseen ja vähintään yhteen vakuutusyhtiöön kirjanpitolain mukainen määräysvalta. Siten omistusyhteisönä ei pidettäisi yritystä, jolla on tämän pykälän mukaisesti ryhmittymään luettaviin yrityksiin ainoastaan 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu suhde. Tällainen suhde ei olisi siinä määrin pysyvä ja objektiivisin kriteerein todettavissa, että omistusyhteisön oikeudellinen asema ja erityisesti siihen liittyvä, jäljempänä ehdotettu erityinen rikos oikeudellinen vastuu voisi perustua yksinomaan siihen.

Pykälän 3 momentissa määriteltäisiin ryhmittymän omistusyhteisö. Sillä tarkoitettaisiin suomalaista emoyritystä, jonka tytäryrityksistä ainakin yksi on suomalainen luottolaitos tai sijoituspalveluyritys ja yksi suomalainen vakuutusyhtiö. Luottolaitosta, sijoituspalveluyritystä, vakuutusyhtiötä ja työeläkevakuutusyhtiötä kuitenkin pidettäisiin omistusyhteisönä. Lisäksi edellytettäisiin sitä, että emoyrityksen kirjanpitolaissa tarkoitettuina tytäryrityksinä olevien rahoitus- ja vakuutusalan yritysten viimeksi laadittujen taseiden yhteenlaskettu loppusumma on enemmän kuin puolet omistusyhteisön ja sen kaikkien kirjanpitolaissa tarkoitettujen tytäryritysten taseiden yhteenlasketusta loppusummasta. Vertailussa ei siten käytettäisi konsernitilinpäätökseen tai rahoitus- ja vakuutusalan yritysten mahdolliseen alakonsernitilinpäätökseen perustuvia lukuja, vaan luvut laskettaisiin yksittäisten yritysten erillistilinpäätösten perusteella ilman keskinäisten

erien eliminointia. Momentin määritelmä merkitsisi sitä, että ryhmittymän omistusyhteisön käsitteen ulkopuolelle jäisi esimerkiksi sellainen teollisuustoimintaa tai kauppaa harjoittava emoyritys, jonka konsernissa rahoitus- ja vakuutus toiminta ei ole pääasiallista liiketoimintaa.

Momentissa tarkoitettun ryhmittymän omistusyhteisön ja toimialakohtaisissa laeissa (luottolaitoslaki, sijoituspalveluyrityksistä annettu laki, vakuutusyhtiölaki) tarkoitettun omistusyhteisön välisen rajanvedon kannalta olisi lisäksi otettava huomioon jäljempänä 6 §:ssä tarkoitettu poikkeussäännös, jonka mukaan lakia sovellettaisiin ainoastaan silloin, jos sekä rahoitus- että vakuutusalan yritysten osuus ryhmittymään kuuluvista kaikista rahoitus- ja vakuutusalan yrityksistä ylittäisi lainkohdassa säädetyn kymmenesosan vähimmäismäärän. Jos mainittu vähimmäisosuus ei ylittyisi, sovellettaisiin omistusyhteisöön ja sen ryhmittymään yksinomaan hallitsevaa toimialaa koskevaa erityislainsäädäntöä.

4 §. *Muut määritelmät.* Pykälässä säädettäisiin laissa käytettävistä käsitteistä. Pykälän 1—3 kohtien mukaan luottolaitoksella, sijoituspalveluyrityksellä ja vakuutusyhtiöllä tarkoitettaisiin samaa kuin niitä koskevissa erityislaeissa, minkä lisäksi suomalaiseen luottolaitokseen, sijoituspalveluyritykseen ja vakuutusyhtiöön rinnastettaisiin vastaavat ulkomaiset yritykset. Pykälän 3 kohdassa oleva viittaus ulkomaiseen vakuutusyhtiöön koskisi myös ilman toimilupaa olevia ulkomaisia jälleenvakuutusyhtiöitä Vakuutusyhtiöllä ei tarkoitettaisi tässä laissa vakuutusyhtiölain piirin kuuluvia työeläkevakuutusyhtiöitä. Työeläkevakuutusyhtiöiden huomioon ottamisesta tämän lain mukaisessa valvonnassa säädettäisiin erikseen jäljempänä 7 §:ssä. Vakuutusyhtiöön ei myöskään rinnastettaisi vakuutusyhdistyksiä.

Pykälän 4 ja 5 kohdassa määriteltäisiin ryhmittymään luettavat rahoitus- ja vakuutusalan yritykset. Rahoitusalan yritysten määritelmä käsittäisi vastaavat yritykset, jotka luetaan luottolaitoksen luottolaitoslaissa ja sijoituspalveluyrityksen sijoituspalveluyrityksistä annetussa laissa tarkoitettuun konsolidointiryhmään. Rahoitusalaan luettaisiin myös sijoitusrahastolaissa tarkoitettut rahas-

toyhtiöt ja säilytysyhteisöt, jotka eivät varsinaisesti kuulu luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään, mutta jotka luottolaitoslain ja sijoituspalveluyrityksistä annetun lain mukaan otetaan huomioon konsolidoitua taloudellista asemaa arvioitaessa. Vakuutusalaan luettaisiin vakuutusyhtiöt, vakuutusomistusyhteisöt ja vakuutusyhtiönlain 1 luvun 5 b §:ssä tarkoitetut palveluyritykset.

5 §. *Ryhmittymän ja sen omistusyhteisön tunnistaminen.* Pykälässä säädettäisiin ryhmittymän ja sen omistusyhteisön oikeudellisen aseman selkeyttämiseksi ryhmittymän tunnistamiseksi tarpeellisesta ilmoitus- ja tietojenvaihtomenettelystä, joka varmistaisi mahdollisimman nopean tiedonvaihdon yhtäältä valvontaviranomaisten, ja toisaalta valvontaviranomaisten ja valvottavan välillä. Menettelyperiaatteet ovat tarpeen, koska esimerkiksi pankkien ja vakuutusyhtiöiden konsernirakenteiden muutokset saattavat jatkuvasti muuttaa toimialojen keskinäisiä osuuksia ja siten vaikuttaa lain säännösten soveltamisalaan ryhmittymässä. Lisäksi laissa käytetyistä emo- ja tytäryrityksen määritelmistä seuraa, että ryhmittymän tulo lain soveltamisalan piiriin ei ole aina yksiselitteisesti todettavissa.

Pykälän 1 momentin mukaan ryhmittymän emoyrityksen tulisi ilmoittaa ryhmittymän syntymisestä viivytystä joko Rahoitustarkastukselle tai Vakuutusvalvontavirastolle. Koska ryhmittymän syntymishetkellä ei ole välttämättä tiedossa, kumpi suomalaisista viranomaisista toimii koordinoivana valvontaviranomaisena, ilmoitus voitaisiin tehdä jommallekummalle valvontaviranomaiselle.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen vastaanottaneen valvontaviranomaisen tulisi ottaa viivytystä yhteyttä toiseen kotimaiseen valvontaviranomaiseen. Valvontaviranomainen voisi saada tiedon ryhmittymän syntymisestä ennen valvottavan ilmoitusta esimerkiksi omistajakontrollia, sulautumista ja muuta yritysjärjestelyä taikka vakuutuskannan luovutusta koskevien ilmoitusten perusteella. Valvontaviranomaisten yhteistyö olisi tarpeen ensinnäkin sen selvittämiseksi, onko kyseessä lain soveltamisalaan piiriin kuuluva ryhmittymä. Arvioinnissa kiinnitetään tällöin huomiota

jäljempänä 6 §:ssä tarkoitettuihin toiminnan laajuutta kuvaaviin mittareihin, mikä saattaa edellyttää viranomaisten tiedonvaihtoa esimerkiksi valvottavan valvontaviranomaiselle raportoimista tiedoista. Säännöksellä varmistettaisiin myös se, että viranomaiset voivat viivytystä päättää, kumpi viranomaisista toimii koordinoivana valvontaviranomaisena. Näin ryhmittymän emoyritys saisi nopeasti tiedon siitä, kumman viranomaisen kanssa sen tulee asioida ryhmittymää koskevissa valvonta-asioissa. Jos viranomaiset toteaisivat ryhmittymän syntymisen tai lakkaamisen, tulisi koordinoivan valvontaviranomaisen tehdä tästä päätös ja ilmoittaa siitä viivymättä ryhmittymän emoyritykselle, toiselle valvontaviranomaiselle ja ryhmittymään kuuluvaa ulkomaista yritystä valvovalle viranomaiselle.

6 § *Lain soveltamista koskevat poikkeukset.* Pykälässä säädettäisiin lain soveltamisalaa koskevista poikkeuksista sellaisissa tilanteissa, joissa ryhmittymän toiminta on selkeästi rahoitus- tai vakuutuspainotteista tai ryhmittymän liiketoiminnan laajuuden tai rakenteen osalta muuten on perusteltua jättää ryhmittymä kokonaan tai osittain lain soveltamisalan ulkopuolelle.

Pykälän 1 momentin mukaan lakia ei sovellettaisi sellaiseen ryhmittymään, jossa joko rahoitus- tai vakuutusalan yritysten osuus jää alle kymmenesosaan rahoitus- ja vakuutus toiminnan yhteismäärästä. Rahoitus- ja vakuutusalan yritykset määriteltäisiin edellä 4 §:ssä. Siten toimialojen vertailussa esimerkiksi sijoituspalveluyritykset ja luottolaitokset luettaisiin samaan rahoitustoimialaan. Selkeään määrälliseen rajaan perustuva arviointi lain soveltamisalasta olisi omiaan parantamaan sääntelyn soveltamisen ennustettavuutta ja valvottavien oikeusturvaa. Jos toisen toimialan osuus jäisi alle momentissa tarkoitetun rajan, luottolaitoksen tytäryrityksenä olevat vakuutusyhtiöt otettaisiin huomioon ainoastaan luottolaitoslain mukaisessa konsolidoidussa valvonnassa. Pykälän säännöksiä sovellettaessa tulisi myös ottaa huomioon lain 3 §:n 3 momentissa tarkoitettu rajanveto yhtäältä rahoitus- ja vakuutus toiminnan, ja toisaalta muun toiminnan välillä. Siten esimerkiksi luottolaitoksen ja vakuutusyhtiön yhteisen emoyrityksen ollessa muu

kuin mainitussa lainkohdassa tarkoitettu ryhmittymän omistusyhteisö, ryhmittymä ei kuuluisi lain soveltamisalan piiriin vaikka rahoitus- ja vakuutustoiminnan osuus ryhmittymässä ylittäisi momentissa tarkoitettua vähimmäisosuuden. Momentissa käytetty suhdeluku vastaisi 26.4.2001 julkaistua direktiiviehdotusta.

Pykälän 2 momentissa täsmennettäisiin 1 momentissa tarkoitettujen osuuden laskemisessa käytettäviä periaatteita. Momentin mukaista laskukaavaa käytettäisiin myös edellä 2 §:ssä tarkoitettua koordinoiva valvontaviranomaista määriteltäessä. Momentin mukaan toimialan osuus ryhmittymään kuuluvista kaikista rahoitus- ja vakuutusalan yrityksistä saataisiin laskemalla ensinnäkin toimialaan kuuluvien yksittäisten yritysten taseiden yhteenlasketun loppusumman suhde kaikkien rahoitus- ja vakuutusalan yksittäisten yritysten taseiden yhteenlaskettuun loppusummaan (suhdeluku 1). Vertailussa ei siten käytettäisi samaan konserniin kuuluvien yritysten osalta konsernitilinpäätöksen perustuvia lukuja, vaan luvut laskettaisiin yksittäisten yritysten erillistilinpäätösten perusteella ilman keskinäisten erien eliminointia. Suhdelukua laskettaessa otettaisiin huomioon ryhmittymään kuuluvan yrityksen koko tase riippumatta siitä, kuinka suuri omistusosuus ryhmittymään kuuluvilla yrityksillä tällaisessa yrityksessä on. Vertailussa otettaisiin huomioon myös ne muut kuin toimiluvan omaavat yritykset, jotka on edellä 4 §:ssä määriteltä rahoitus- tai vakuutusalaan kuuluvaksi yritykseksi. Siten rahoitustoimialaan luettaisiin rahoituslaitokset sekä luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten palveluyritykset, ja vakuutustoimialaan vakuutusyhtiöiden palveluyritykset ja ilman toimilupaa toimivat ulkomaiset jälleenvakuutusyhtiöt. Muita kuin ryhmittymään kuuluvia yrityksiä (ns. elinkeinoyhteisöjä) ei luettaisi kumpaankaan toimialaan kuten ei myöskään ryhmittymän emoyrityksenä mahdollisesti olevaa ryhmittymän omistusyhteisöä.

Toinen vertailussa käytettävä luku olisi toimialaan kuuluvien yritysten yhteenlasketun pääomavaatimuksen suhde ryhmittymään kuuluvien rahoitus- ja vakuutusalan yritysten yhteenlaskettuun pääomavaatimuksen (suhdeluku 2). Laskennassa käytettäisiin toimi-

alakohtaisiin direktiiveihin perustuvia lakisääteisiä vakavaraisuusvaatimuksia. Toisin kuin suhdeluvussa 1 käytettävän taseen osalta, vakavaraisuusvaatimus laskettaisiin vain toimiluvan omaaville luottolaitoksille, sijoituspalveluyrityksille ja vakuutusyhtiöille. Siten luottolaitoksilla ja sijoituspalveluyrityksillä luku perustuisi luottolaitostoitinnasta annetun lain 78 ja 78 a §:n mukaiseen luotto- ja markkinariskin yhteenlaskettuun omien varojen vaatimukseen, ja vakuutusyhtiöillä vakuutusyhtiölain 11 luvun 2 ja 4 momentin mukaisiin toimintapääomavaatimuksiin. Jos ryhmittymään kuuluisi ulkomaisia yrityksiä, laskennassa käytettäisiin vastaavia toimialakohtaisiin direktiiveihin perustuvia vakavaraisuusvaatimuksia. Jos ryhmittymään kuuluisi Euroopan talousalueen ulkopuolisia tytäryrityksiä, laskennassa käytettäisiin direktiivejä soveltuvin osin vastaavia vaatimuksia. Jos rahoitusalan yritys kuuluu luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään, pääomavaatimus laskettaisiin yksittäisen yrityksen pääomavaatimuksen sijasta luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten konsolidoidun pääomavaatimuksen perusteella siten kuin luottolaitostoitinnasta annetun lain 79 a §:ssä säädetään. Koska laissa tarkoitettua ryhmittymän määritelmä olisi suppeampi kuin vakuutusyritysryhmän lisävalvontaa koskevissa säännöksissä edellytetään, ryhmittymään kuuluvista vakuutusyhtiöistä ei otettaisi vertailussa huomioon mukautettua vakavaraisuusvaatimusta, vaikka ne kuuluisivat samaan vakuutusyritysryhmään. Jos ryhmittymän emoyrityksenä on laissa tarkoitettu omistusyhteisö, sitä ei sisällytetäisi mukaan kummankaan toimialan pääomavaatimukseen.

Momentissa tarkoitettu toimialojen osuus saataisiin laskemalla suhdelukujen 1 ja 2 aritmeettinen keskiarvo. Jos keskiarvo olisi vähintään 10 prosenttia, ryhmittymä kuuluisi lain soveltamisalan piiriin. Siten jos ryhmittymään kuuluu esimerkiksi kaksi pankkia (P1 ja P2) ja kaksi vakuutusyhtiötä (V1 ja V2), joiden taseet ovat $P1=150$, $P2=34$, $V1=4$, $V2=12$ ja pääomavaatimukset $P1=34$, $P2=10$, $V1=1$, $V2=5$, taseen osalta (suhdeluku 1) vakuutusalan osuudeksi tulee 8 prosenttia $(4+12) / (150+34+4+12) * 100$) ja rahoitusalan osuudeksi vastaavasti 92 pro-

senttia, sekä vakavaraisuusvaatimuksen osalta (suhdeluku 2) vakuutusalan osuudeksi 12 prosenttia ($(1+5)/(34+10+1+5)*100$) ja rahoitusalan osuudeksi vastaavasti 88 prosenttia. Suhdelukujen 1 ja 2 aritmeettiseksi keskiarvoksi saadaan pienemmän toimialan (vakuutustoiminta) osalta 10 prosenttia $((8+12)/2)$, joten esimerkin tapauksessa on kyse lain soveltamisalan piiriin kuuluvasta ryhmittymästä. Momentissa käytettävät kriteerit ja laskukaava vastaisivat 26.4.2001 julkaistua direktiiviehdotusta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin lain soveltamista koskevien äkillisten muutosten välttämiseksi, että lain soveltamista olisi jatkettava, vaikka toimialan osuus laskee alle kymmenesosaan esimerkiksi ryhmittymään kuuluvan yrityksen luovutuksen johdosta. Lakia sovellettaisiin, kunnes toimialan osuus laskee alle viiden prosentin taikka valvontaviranomaiset tekevät päätöksen siitä, että lakia ei enää ole tarpeen soveltaa. Päätös voitaisiin tehdä, jos on ilmeistä että toimialan osuus jää pysyvästi alle 1 momentissa tarkoitettua rajan.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin vakuutusyhtiölain lisävalvontaa koskevaa 14 b luvun 3 §:ää vastaavalla tavalla koordinoivalle valvontaviranomaiselle oikeus yksittäistapauksissa jättää tämän pykälän mukaisesti ryhmittymään kuuluva yksi tai useampi yritys tässä laissa tarkoitettua valvonnan ulkopuolelle. Poikkeus voisi koskea myös kaikkia ryhmittymään kuuluvia yrityksiä siten, ettei ryhmittymään lainkaan sovellettaisi tämän lain säännöksiä. Poikkeus voisi olla myös yksittäisen yrityksen osalta osittainen siten, että yritykseen sovellettaisiin ainoastaan osaa tämän lain säännöksistä. Poikkeuksen edellytyksenä olisi, että yrityksellä olisi vähäinen merkitys tai yrityksen sisällyttäminen ryhmittymän valvontaan ei ole tarkoituksenmukaista valvonnan tavoitteiden kannalta. Poikkeuksen soveltaminen ei saisi milloinkaan vaarantaa ryhmittymän valvonnan tavoitteiden toteutumista. Poikkeus voisi koskea esimerkiksi ryhmittymän koon kannalta merkityksellömän pieniä yrityksiä sekä keskinäisiä vakuutusyhtiöitä, joiden omistusrakenne on sillä tavoin poikkeuksellinen, että ryhmittymän emoyrityksellä ei ole niihin samanlaista määräys- tai ohjausvaltaa kuin tavallisiin ty-

täryrityksiin. Tällaisetkin yritykset saattaisi kuitenkin olla tarkoituksenmukaista sisällyttää esimerkiksi keskinäisiä liiketoimia koskevaan raportointiin vaikei niihin muilta osin sovellettaisi tämän lain säännöksiä.

7 §. *Tiedonantovelvollisuutta koskevien säännösten soveltaminen.* Pykälässä laajennettaisiin keskinäisiä liiketoimia ja tarkastus- ja tiedonsaantioikeutta koskevien lain säännösten soveltamisalaa laajempaan yrityskokonaisuuteen kuin mitä 3 §:ssä säädetään.

Pykälän 1 kohdan mukaan sisäisiä liiketoimia koskevat säännökset koskisivat paitsi 3 §:ssä tarkoitettuun ryhmittymään kuuluvia yrityksiä, myös ryhmittymään kuuluvan yrityksen emoyritystä ja tällaisen emoyrityksen tytäryritystä, sekä ryhmittymään kuuluvan yrityksen tytär- ja omistusyhteyseritystä. Lain 14 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen sisäisten liiketoimien raportointi koskisi siten esimerkiksi sellaisia liiketoimia, jossa vastapuolena on ryhmittymän ulkopuolinen teollisuustoimintaa tai kauppa harjoittava emoyritys ja tällaisen yrityksen tytäryritys. Liiketoimen vastapuolena tulisi aina olla ryhmittymään kuuluva yritys, joten ryhmittymän ulkopuolisen emoyrityksen ja tämän tytäryrityksen väliset liiketoimet eivät kuitenkaan olisi raportoinnin piirissä. Vastaavasti sisäisiä liiketoimia koskevaa säännöstä sovellettaisiin liiketoimiin, jossa ryhmittymään kuuluvan yrityksen vastapuolena on ryhmittymän ulkopuolinen tytär- tai omistusyhteyseritys. Koska omistusyhteyseritykset ovat kokonaisuudessaan 3 §:ssä tarkoitettua ryhmittymän määritelmän ulkopuolella, raportointivelvollisuus koskisi tältä osin kaiken tyyppistä toimintaa (rahoitus-, vakuutus- ja muu toiminta) harjoittavia omistusyhteyserityksiä. Toinen momentin laajennus verrattuna 3 §:ssä tarkoitettuun ryhmittymään koskisi tarkastus- ja tiedonsaantioikeutta, jonka mukaan koordinoivalla valvontaviranomaisella olisi lain 17 §:ssä tarkoitettu tarkastus- ja tiedonsaantioikeus edellä mainittuihin yrityksiin. Pykälän säännöksiä sovellettaisiin eräisiin ryhmittymän kanssa tosiasiallisesti samaan intressipiiriin kuuluviin oikeushenkilöihin, joita ei lueta kirjanpito-laissa tarkoitettuun konserniin. Pykälän 2 kohdan mukaan sisäisiä liiketoimia ja tarkastus- ja tiedonsaantioi-

keutta koskevia säännöksiä sovellettaisiin työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa (354/1997) tarkoitettuun työeläkevakuutusyhtiöön, johon ryhmittymään kuuluvalla yrityksellä on vakuutusyhtiölain 14 b luvun 1 §:n 3 kohdassa tarkoitettu omistusyhteys. Pykälän 3 kohdan mukaan säännökset koskisivat myös 1 kohtaa vastaavassa omistusyhteydessä olevaan työeläkevakuutusyhtiöön. Etenkin työeläkevakuutusyhtiöt toimivat usein kiinteässä yhteistyösuhteessa tai muussa toiminnallisessa yhteydessä muiden vakuutusyhtiöiden kanssa, vaikka näiden keskinäinen omistuksellinen sidos ei täytä kirjanpitolain mukaista määräysvaltasuhteen määritelmää. Viittaus vakuutusyhtiölain mukaiseen omistusyhteyden käsitteeseen tarkoittaisi sitä, että säännösten soveltamisala vastaisi laajuudeltaan vakuutusyhtiöryhmien lisävalvontaa koskevia säännöksiä. Omistusyhteydellä tarkoitetaan sitä, että luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön ja yrityksen välille syntyy vakuutusyhtiölain 1 luvun 5 §:ssä ja sitä vastaavissa luottolaitoslain 4 a §:ssä ja ja sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 5a §:ssä tarkoitettu merkittävä sidonnaisuus. Myös sellainen muu omistusosuus, joka luo luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön ja yrityksen välille pysyvän yhteyden ja on tarkoitettu edistämään luonnollisen henkilön taikka oikeushenkilön tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yrityksen toimintaa, muodostaa omistusyhteyden. Edellä mainittujen lakien ja kirjanpitolain omistusyhteydellä poikkeavat siten, että ensiksi mainittujen lakien mukaan omistusyhteydeksi katsotaan aina suora tai välillinen vähintään 20 prosentin omistus äänivallasta tai pääomasta kun taas kirjanpitolaissa tarkoitetaan pelkästään suoraa omistusoosuutta yksinomaan pääomasta. Pykälän 4 kohdan mukaan sisäisiä liiketoimia sekä tarkastus- ja tiedonsaantioikeutta koskevia säännöksiä sovellettaisiin myös 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuihin työeläkevakuutusyhtiöön tytäryritykseen. Säännöksellä varmistettaisiin se, että asianomaisten tytäryritysten kautta mahdollisesti toteuttavat ryhmittymän omistusjärjestelyt ja muut taloudelliseen kokonaisuuteen vaikuttavat liiketoimet tulisivat seurannan piiriin. Pykälän 5 kohdan mukaan pykälän säännökset koskisivat ryhmittymään kuuluvan työn-

antajayrityksen perustamaa eläkesäätiötä, jonka toimintapiiriin kuuluvat henkilöt ovat työnantajayrityksen palveluksessa, sekä eläkekassaa, jonka toimintapiirissä voivat olla ryhmittymään kuuluvan työnantajayrityksen palveluksessa olevat henkilöt. Tämän tyyppiset eläkesäätiöt ja -kassat kuuluvat ryhmittymän tosiasiallisen vaikutusvallan piiriin, vaikka niihin ei eläkesäätiölain ja vakuutuslainsäädännön mukaan sovelleta kirjanpitolain määräysvaltaa koskevia säännöksiä.

2 luku. Ryhmittymän valvonta

8 §. *Omistusyhteisön osakkeiden ja osuuk-sien hankinnasta ilmoittaminen.* Pykälässä säädettäisiin omistusyhteisön osakkeiden tai osuuk-sien hankintaan liittyvästä ilmoitusvelvollisuudesta. Pykälä vastaisi luottolaitostoiminnasta annetun lain 18 §:ää. Jos ryhmittymän emoyritys on luottolaitos, siihen sovelletaan suoraan mainittua luottolaitoslain säännöstä. Emoyrityksenä olevaan sijoituspalveluyritykseen sovellettaisiin vastaavasti sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 14 §:ää ja vakuutusyhtiöön vakuutusyhtiölain 3 luvun 3 §:n vastaavaa säännöstä.

9 §. *Hankinnan vastustaminen.* Pykälässä säädettäisiin voimassa olevaa vakuutusyhtiölain 3 luvun 4 §:ää sekä ehdotettua luottolaitoslain 19 §:n 1 ja 2 momenttia ja sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 15 §:n 1 ja 2 momenttia vastaavasti omistusyhteisön omistajakontrollista. Ehdotetun 1 momentin mukaan koordinoiva valvontaviranomainen voisi kieltää kolmen kuukauden kuluessa 8 §:ssä tarkoitettuihin ilmoituksen vastaanottamisesta osakkeiden tai osuuk-sien hankinnan, jos omistajien luotettavuudesta ja sopivuudesta saadun selvityksen perusteella tai muuten on todennäköistä, että osakkeiden tai osuuk-sien omistus vaarantaisi omistusyhteisön tai ryhmittymän varovaisten ja terveiden liikeperiaatteiden mukaisen liiketoiminnan. Hankintakiellon rikkominen säädettäisiin rangaistavaksi jäljempänä 23 §:n mukaisesti.

Ehdotetun 2 momentin mukaan koordinoiva valvontaviranomainen voisi vastoin kieltoa tehdyn hankinnan jälkeen evätä momentissa säädetyin edellytyksin osuuden omistajalta oikeuden äänivallan käyttämiseen

kieltämällä saannon merkitsemisen osake- ja osakasluetteloon tai jäsenluetteloon. Koordinoiva viranomaislainen voisi tehdä tällaisen päätöksen myös, jos 8 §:ssä tarkoitettu ilmoitus on laiminlyöty tai viranomaislainen myöhemmin havaitsee, että omistus vaarantaa omistusyhteisön tai ryhmittymän varovaisten ja terveiden liikeperiaatteiden mukaisen liiketoiminnan. Jos omistus on ehditty merkitä osake- tai jäsenluetteloon, se olisi poistettava momentissa tarkoitettua päätöksen perusteella.

Ehdotetun 3 momentin mukaan koordinoivan valvontaviranomaisen olisi ennen päätöstä pyydettävä toiselta valvontaviranomaiselta lausunto, eikä suostumusta saisi antaa, jos jompikumpi viranomaisista vastustaa hankintaa. Molempien valvojien suostumus on tarpeen, koska omistajakontrolliin liittyvä viranomaislainen hankinta perustuu osin erilaisiin näkökohtiin. Lisäksi luottolaitoslakiin, sijoituspalveluyrityksistä annettuun lakiin ja vakuutusyhtiölakiin sisällytettävien muutosten mukaan ilmoitusta luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai vakuutusyhtiön välillisestä hankinnasta ei tarvitsisi tehdä asianomaisten lakien mukaisesti, jos ilmoitus on tehty tämän lain mukaisesti ryhmittymän omistusyhteisön hankinnasta. Momentissa tarkoitettua lausuntoa ei sen sijaan tarvitsisi pyytää ryhmittymään kuuluvaa ulkomaista yritystä valvovalta viranomaiselta.

10 §. *Määräysvallan hankkiminen Euroopan talousalueen ulkopuolisesta yrityksestä.* Pykälässä säädettäisiin direktiivin 95/26/ETY (BCCI- direktiivi) tavoitteiden mukaisesti koordinoivan valvontaviranomaisen oikeudesta kieltää määräysvallan hankkiminen ryhmittymään kuuluvalla yritykselle sellaisessa yrityksessä, joka olisi hankinnan jälkeen luettava ryhmittymään. Pykälän tarkoituksena olisi estää liittämistä ryhmittymään sellaisia ulkomaisia tytäryrityksiä, joihin suomalaisten valvontaviranomaisien valvontavaltuudet eivät ulotu. Kielto koskisi vain Euroopan talousalueen ulkopuolisissa valtioissa olevia yrityksiä.

Pykälän 1 momentin mukaan ryhmittymään kuuluvan yrityksen olisi ilmoitettava koordinoivalle valvontaviranomaiselle, jos se aikoo hankkia niin suuren määrän pykälässä tarkoitettua luotto- tai vakuutuslaitoksen, si-

joituspalveluyrityksen, rahoituslaitoksen tai palveluyrityksen osakkeita tai osuuksia, että sillä olisi hankinnan jälkeen kirjanpitolain mukainen määräysvalta. Ilmoitusvelvollisuutta ei olisi, jos hankittava yritys harjoittaa sellaista muuta kuin vakuutus- tai rahoitus-toimintaa tai niihin liittyvää toimintaa, että yritystä ei luettaisi 3 §:n mukaisesti ryhmittymään. Momentin mukaan määräysvallan hankkiminen momentissa tarkoitettussa yrityksessä olisi kielletty, jollei koordinoiva viranomaislainen hyväksy hankintaa tai jos ilmoituksen tekeminen on laiminlyöty.

Pykälän 2 momentin mukaan koordinoivalle valvontaviranomaisella olisi oikeus kieltää hankinta, jos hankittavaan yritykseen sovellettavat säännökset ja hallinnolliset määräykset vaikeuttaisivat ryhmittymän valvontaa. Momentti voisi tulla sovellettavaksi myös silloin, jos asianomaisten maan lainsäädännöstä puuttuvat tehokkaan valvonnan mahdollistavat säännökset. Jäljempänä 23 §:ssä säädettäisiin rangaistavaksi määräysvallan hankkiminen tässä pykälässä tarkoitettua yrityksestä ilman tämän pykälän mukaista viranomaislainen hyväksyntä päätöstä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin valvontaviranomaisien yhteistoiminnan edistämiseksi, että koordinoiva valvontaviranomaislainen voisi vastustaa hankintaa ainoastaan, mikäli toinen valvontaviranomaislainen puoltaa hankinnan kieltämistä.

11 §. *Ryhmittymän omistusyhteisön johtaminen.* Pykälän 1 momentissa asetettaisiin omistusyhteisön johdolle vastaavat vaatimukset, kuin mitä jäljempänä ehdotetaan säädettäväksi luottolaitosten osalta luottolaitoslakiin lisättävässä uudessa 17 a §:ssä ja vakuutusyhtiöiden osalta vakuutusyhtiölain 7 luvun 3 §:ssä. Hallituksen jäseniltä ja toimitusjohtajalta edellytettäisiin lisäksi sellaista sekä rahoitus- että vakuutus-toiminnan yleistä tuntemusta kuin ryhmittymän toiminnan laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin luottolaitoslain 17 §:ää vastaava velvollisuus ilmoittaa ryhmittymän omistusyhteisön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan muutoksista viipymättä koordinoivalle valvontaviranomaiselle.

12 §. *Ryhmittymän omistusyhteisön tilintarkastus.* Pykälän 1 momentissa säädettäi-

siin omistusyhteisön tilintarkastajan kelpoisuudesta luottolaitoslain 43 §:ää ja vakuutusyhtiölain 9 luvun 3 §:n 1 momenttia vastavasti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin yhdenmukaisesti rahoitustarkastuslain 11 a §:n ja vakuutusyhtiölain 9 luvun 3 a §:n mukaisesti tilintarkastajan erityisestä ilmoitusvelvollisuudesta. Ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan mainituista lainkohdista poiketen koskisi toimilupaedellytysten rikkomista, koska omistusyhteisöltä ei edellytetä toimilupaa. Tilintarkastajien erityinen ilmoitusvelvollisuus ei myöskään ulottuisi omistusyhteisön tytäryrityksiin, jollei rahoitustarkastuslaista tai vakuutusyhtiölaista muuta johdu.

13 §. *Sisäinen valvonta.* Pykälässä säädettäisiin luottolaitoslain 68 §:ää, sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 29 §:ää ja vakuutusyhtiölain 14 b luvun 4 §:ää vastaavasti ryhmittymään kuuluvan yrityksen sisäiselle valvonnalle asetettavista erityisistä vaatimuksista. Osake- ja osuuskuntamuotoisen yrityksen hallitus vastaa osakeyhtiölain ja osuuskuntalain mukaan muutenkin siitä, että yrityksen kirjanpito ja varainhoito sekä niiden valvonta on yrityksessä järjestetty asianmukaisesti ja luotettavasti. Säännöksellä korostettaisiin kuitenkin sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan erityistä merkitystä sekä rahoitus- ja vakuutusyritysten johdon että valvontaviranomaisten keskeisenä vastuualueena.

Pykälän 1 momentin mukaan ryhmittymään kuuluvalla yrityksellä olisi oltava toimintaansa nähden riittävä sisäinen valvonta ja riittävät riskienhallintajärjestelmät. Valvontaviranomaisten tehtävänä olisi arvioida yksittäistapauksittain, vastaavatko yrityksen sisäinen valvonta ja riskienhallintajärjestelmät yrityksen liiketoiminnan luonteen ja laajuuden asettamia vaatimuksia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lisäksi, että ryhmittymän emoyrityksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan on oltava järjestetty sillä tavoin, että emoyrityksellä on riittävät mahdollisuudet valvoa koko ryhmittymän toimintaa ja seurata ryhmittymään kokonaisriskejä. Emoyritystä koskeva säännös on tarpeen, koska vastuu riskienhallintajärjestelmistä ja sisäisestä valvonnasta on käytännössä koko ryhmittymän osalta emoyri-

tyksellä.

Pykälän 3 momentin mukaan koordinoiva valvontaviranomainen voisi 1 momentin kohdalla mainittuja toimialakohtaisia lainkohtia vastaavalla tavalla antaa tarkemmat yleiset määräykset sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Määräyksiä voitaisiin antaa lähinnä sisäiselle valvonnalle ja riskienhallintajärjestelmille asetettavista laadullisista vaatimuksista ja sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnassa noudatettavista menettelytavoista. Sitä vastoin määräyksillä ei voitaisi asettaa yrityksen taloudellista asemaa koskevia määrällisiä vaatimuksia tai rajoituksia kuten riskiasemien enimmäisrajoja tai riskien kattamiseksi tarvittavia pääomavaatimuksia, vaan tällaisista vaatimuksista ja rajoituksista säädettäisiin edelleenkin yksinomaan laissa. Määräystenantovaltuus koskisi sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 9 §:ää vastaavalla tavalla myös luotettavaa hallintoa koskevia vaatimuksia. Tältä osin määräyksiä voitaisiin antaa ryhmittymään kuuluvien yrityksen sisäisen hallinnon järjestämisestä, esimerkiksi eri toimintoja koskevan päätöksenteon erottamisesta yrityksen tai ryhmittymän organisaatiossa. Määräystenantovaltuuden nojalla ei sitä vastoin voitaisi rajoittaa yrityksen palveluksessa olevien tai hallintoelinten jäseninä toimivien henkilöiden oikeutta toimia tehtävässään.

14 §. *Koordinoivalle valvontaviranomaiselle ilmoitettavat tiedot.* Pykälässä säädettäisiin ryhmittymää koskevasta raportointivelvollisuudesta. Pykälän 1 momentin mukaan emoyritys olisi velvollinen kokoamaan koko ryhmittymästä pykälässä tarkoitettut tiedot ja toimittamaan ne koordinoivalle valvontaviranomaiselle. Momentin 1 kohdan mukaan olisi ilmoitettava jokaisen ryhmittymään kuuluvan yrityksen nimi, osoite, toimiala, taseen loppusumma, merkittävimmät omistajat ja heidän osuutensa yrityksen kaikista osakkeista tai osuuksista sekä hallituksen jäsenten, toimitusjohtajan ja tilintarkastajien nimi, kotipaikka ja kansalaisuus samoin kuin näissä tiedoissa tapahtuneet muutokset.

Kohdan 2 mukaan koordinoivalle valvontaviranomaiselle olisi toimitettava ryhmittymän emoyrityksen konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös olisi laadittava tämän lain 3 luvun ja sen nojalla annettujen asetusten ja

määräysten mukaisesti.

Kohdan 3 nojalla olisi ilmoitettava ryhmittymän yritysten keskinäiset merkittävät liiketoimet. Liiketoiminta olisi ehdotetun 2 momentin mukaan pidettävä merkittävänä, jos sen arvo ylittää miljoona euroa. Kohdan 4 perusteella olisi ilmoitettava ryhmittymän suuret riskikeskittymät. Suurilla riskikeskittymillä tarkoitettaisiin etenkin luottolaitostoiminnasta annetun lain 69 §:ssä tarkoitettuja riskejä, mutta koordinoiva valvontaviranomainen voisi antaa tarkempia määräyksiä myös maantieteellisten tai toimialakohtaisten riskikeskittymien osalta. Kohdan 5 mukaan ryhmittymän olisi ilmoitettava osakkeisiin ja kiinteistöihin tehdyt sijoitukset. Viittaus osakkeisiin tarkoittaisi tässä yhteydessä erityisesti luottolaitostoiminnasta annetun lain 21 §:ssä tarkoitettuja omistuksia ns. elinkeino yhteisöissä.

Pykälän 2 momentin mukaan keskinäisiä liiketoimia ja riskikeskittymiä koskevat ilmoitukset olisi tehtävä vähintään neljännesvuosittain. Keskinäisinä liiketoimina olisi ilmoitettava ne liiketoimet, joiden arvo, tai jos keskenään samanlaisia liiketoimia on tehty saman osapuolen kanssa neljännesvuosittaisen raportointiajanjakson kuluessa useita, yhteenlaskettu arvo ylittää miljoona euroa. Keskenään samanlaisia liiketoimia olisivat esimerkiksi suoritettut korot tai osingot taikka samanlaisen omaisuuden kuten kiinteistöjen tai arvopapereiden luovutukset. Koordinoiva valvontaviranomainen voisi kuitenkin korottaa ilmoitusrajaa, jos momentissa säädetty ilmoitusraja olisi ryhmittymän kokoon nähden tarpeettoman alhainen. Koordinoiva valvontaviranomainen antaisi muutoinkin tarkemmat määräykset 1 momentissa tarkoitettujen tietojen ilmoittamisesta. Koordinoiva valvontaviranomainen voisi antaa myös tarkemmat määräykset siitä, missä laajuudessa 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen yksilöintitiedot, 4 kohdassa tarkoitettujen suurten asiakasriskien sekä 5 kohdassa tarkoitettujen osake- ja kiinteistöomistukset ilmoitetaan. Valvontaviranomaisten yhteistyön varmistamiseksi säädettäisiin velvollisuus pyytää toiselta valvontaviranomaiselta lausunto ennen määräyksen antamista.

Pykälän 3 momentin mukaan säädettäisiin yhdenmukaisesti sen kanssa, mitä kirjanpito-

laissa on säädetty tytäryrityksen velvollisuudesta antaa tietoja emoyritykselle, että ryhmittymään kuuluvalla yrityksellä olisi velvollisuus toimittaa emoyritykselle ne tiedot, jotka emoyritys tarvitsee tässä pykälässä säädetyn raportointivelvollisuuden täyttämiseksi. Ryhmittymään kuuluvan yrityksen olisi ilmoitettava tiedot emoyritykselle muualla mahdollisesti säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä. Emoyrityksellä olisi kuitenkin vastaava salassapitovelvollisuus tämän pykälän nojalla saamiensa tietojen osalta kuin tytäryrityksellä.

Pykälän 4 momentin mukaan 7 §:ssä tarkoitettuihin yrityksiin sovellettaisiin niiden tietojen osalta, jotka 7 §:ssä on erikseen mainittu, samoja tietojen toimittamista ja niiden salassapitoa koskevia säännöksiä kuin 1—3 momentin nojalla ryhmittymään varsinaisesti kuuluviin yrityksiin.

15 §. *Koordinoivan valvontaviranomaisen muut tehtävät.* Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisten yhteistyövelvoitteen korostamiseksi koordinoivan valvontaviranomaisen tehtävistä ja yhteistyöstä toisen valvontaviranomaisen kanssa sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa erityisesti säädettäisiin. Ehdotetuilla säännöksillä ei rajoitettaisi sitä toimivaltaa, mikä kummallakin valvontaviranomaisella on niitä koskevan lainsäädännön nojalla.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan koordinoivan valvontaviranomaisen olisi annettava yleisiä ohjeita emoyritykselle tämän lain noudattamiseksi. Ohjeet voisivat koskea esimerkiksi valvontaviranomaisten tämän lain soveltamisessa omaksumia tulkintoja, jotka olisi tarpeen saattaa etukäteen ryhmittymän tietoon.

Kohdan 2 mukaan koordinoivan valvontaviranomaisen tulisi pyytää toista valvontaviranomaista tekemään ryhmittymän valvonnan kannalta tarpeellisia tarkastuksia tämän valvontaan kuuluvissa ryhmittymän yrityksissä. Koordinoivalla valvontaviranomaisella olisi tämän kohdan nojalla lisäksi oikeus tarkastaa sellaisia ryhmittymään kuuluvia yrityksiä, joiden tarkastamiseen kummallakaan valvontaviranomaisella ei ole asianomaista valvontaviranomaista koskevan lainsäädännön nojalla toimivaltaa.

Kohdassa 3 säädettäisiin koordinoivalle

valvontaviranomaiselle nimenomainen velvollisuus tehdä ryhmittymän valvonnan kannalta tarpeellisia toimenpide-ehdotuksia toiselle valvontaviranomaiselle erityisesti sen valvontatiedon perusteella, jota koordinoiva valvontaviranomainen saa tietoonsa esimerkiksi raportoinnin yhteydessä. Lisäksi toimenpide-ehdotukset voisivat esimerkiksi perustua edellä 2 kohdassa tarkoitettujen tarkastuksen yhteydessä tehtyihin havaintoihin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin velvollisuus pyytää toiselta valvontaviranomaiselta lausunto ennen 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua ohjeen antamista. Lisäksi säädettäisiin koordinoivalle valvontaviranomaiselle velvollisuus ilmoittaa etukäteen toiselle valvontaviranomaiselle 1 momentin 2 kohdan nojalla tehtävästä tarkastuksesta.

16 §. *Valvontaviranomaisten välinen tiedonvaihto.* Pykälässä säädettäisiin kummankin valvontaviranomaisen velvollisuudesta toimittaa toiselle valvontaviranomaiselle tiedoksi omassa valvontatoiminnassaan saamansa ryhmittymän valvonnan kannalta merkittävät tiedot sekä tekemänsä ryhmittymää koskevat päätökset. Tällaisia tietoja olisivat 9 ja 10 §:n nojalla tehdyt päätökset ja 12 §:n 2 momentissa, 14 §:ssä ja 15 §:n 1 momentin kohdassa 2 tarkoitettut tiedot.

17 §. *Koordinoivan valvontaviranomaisen tarkastus- ja tietojensaantioikeus.* Pykälän 1—4 momentissa säädettäisiin koordinoivan valvontaviranomaisten tarkastus- ja tietojensaantioikeudesta rahoitustarkastuslain 11 §:n 1—3 ja 5 momenttia vastaavasti. Ehdotetussa 5 momentissa säädettäisiin oikeudesta käyttää viraston ulkopuolista asiantuntijaa tarkastuksessa. Tällainen asiantuntija toimisi Rahoitustarkastuksen tai Vakuutusvalvontaviraston toimeksiannosta ja valvottava olisi velvollinen sallimaan asiantuntijan tarkastaa valvottavan hallussa olevia asiakirjoja ja tietojärjestelmiä toimeksiannon ja Rahoitustarkastuksen tai Vakuutusvalvontaviraston laissa säädetyn toimivallan mukaisessa laajuudessa. Asiantuntijalla olisi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 23 §:n nojalla sama vaitiolovelvollisuus kuin Rahoitustarkastuksen ja Vakuutusvalvontaviraston virkamiehellä. Asiantuntijan käytöstä koituvat kustannukset perittäisiin valvottavilta rahoitustarkastuslain 20

§:ssä tai vakuutusvalvontavirastosta annetun lain 5 §:ssä säädettyjen perusteiden mukaisesti.

Pykälän 6 momentin mukaan koordinoivalta valvontaviranomaisella olisi 1—4 momentissa säädetty oikeudet lähtökohtaisesti ainoastaan sellaisten ryhmittymään kuuluvien yritysten osalta, joiden tarkastamiseen toisella valvontaviranomaisella ei olisi toimivaltaa. Koordinoivalla valvontaviranomaisella olisi kuitenkin 1—4 momentin mukaiset oikeudet myös toisen valvontaviranomaisen valvottavassa siinä tapauksessa, että tämä valvontaviranomainen ei ole kohtuullisessa ajassa kehoituksen saatuaan toimittanut koordinoivalle valvontaviranomaiselle tämän pyytämiä, ryhmittymän valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja tai asiakirjoja.

3 luku. Tilinpäätös

18 §. *Ryhmittymän omistusyhteisön tilinpäätös.* Pykälän 1 momentin mukaan sellaisessa ryhmittymässä, jossa rahoitusalan yritysten osuus on suurempi kuin vakuutusalan yritysten osuus, omistusyhteisön tilinpäätökseen sovellettaisiin samoja luottolaitoslain säännöksiä kuin luottolaitoksen omistusyhteisöön. Rahoitusalan yritysten osuus suhteessa vakuutusalan yritysten osuuteen laskettaisiin edellä ehdotetun 6 §:n mukaisesti. Sellaisessa ryhmittymässä, jossa vakuutusalan yritysten osuus on suurempi, omistusyhteisön tilinpäätökseen sovellettaisiin yksinomaan kirjanpitolain säännöksiä yhdenmukaisesti sen kanssa, mitä vakuutusomistusyhteisön tilinpäätöksestä on säädetty.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ryhmittymän omistusyhteisön tilikauden pituudesta yhdenmukaisesti sen kanssa, mitä luottolaitoksista ja vakuutusyhtiöistä on säädetty.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin luottolaitoslakia ja jäljempänä ehdotettua vakuutusyhtiölain 10 luvun 1 b §:n muutosta vastaavasti, että ryhmittymän omistusyhteisön tilinpäätös on laadittava kirjanpitolaista poiketen kolmen kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Koska konsernitilinpäätös on kirjanpitolain mukaan sisällytettävä emoyrityksen tilinpäätökseen, säännöksestä seuraa, että myös jäljempänä 19 §:ssä tarkoitettu konsernitilinpäätös on laadittava samassa

ajassa, kun emoyrityksenä on ryhmittymän omistusyhteisö.

19 §. *Konsernitilinpäätös.* Pykälän 1 momentin mukaan ryhmittymän konsernitilinpäätökseen sovellettaisiin ensisijaisesti jäljempänä tässä luvussa säädettyjä periaatteita. Luvun säännösten soveltamisala poikkeaisi kuitenkin ehdotetun 1 luvun ryhmittymän yleisestä määritelmästä siten, että luvun säännöksiä sovellettaisiin ainoastaan tilanteissa, jossa ryhmittymän 3 §:ssä tarkoitettu emoyritys on samalla kirjanpitolaissa tarkoitettu konsernin emoyritys. Luvun soveltamisala olisi siten suppeampi kuin ryhmittymän yleinen määritelmä, koska kaikkia 3 §:n mukaisesti määriteltyjä ryhmittymän emoyrityksiä ei koske kirjanpitolain mukainen velvollisuus laatia konsernitilinpäätös. Toisaalta ehdotetusta ryhmittymän määritelmästä seuraa, että konsernitilinpäätökseen sisällytettävien yritysten määrä voi olla suurempi kuin ryhmittymään kuuluvien yritysten määrä, koska ryhmittymään ei lueta muita kuin rahoitus- ja vakuutusalan yrityksiä.

Jos emoyritys on luottolaitos tai sijoituspalveluyritys tai niiden luottolaitoslaissa tai sijoituspalveluyrityksistä annetussa laissa tarkoitettu omistusyhteisö, konsernitilinpäätökseen sovellettaisiin luottolaitoslain säännöksiä, jos tämän luvun säännöksistä ei muuta johdu. Vastaavasti jos emoyritys on vakuutusyhtiö, konsernitilinpäätökseen sovellettaisiin vakuutusyhtiölain säännöksiä siltä osin kuin tässä luvussa ei toisin säädetä. Jos emoyritys on muu kuin edellä tarkoitettu yhteisö, konsernitilinpäätökseen sovellettaisiin ainoastaan kirjanpitolain säännöksiä siltä osin kuin tässä luvussa ei toisin säädetä.

Pykälän säännöksiä ei sovellettaisi sellaisiin konserneihin, joissa rahoitus- tai vakuutus toiminnan osuus on niin vähäinen, että 6 §:ssä tarkoitettu ryhmittymän yleinen määritelmä ei täyty.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kirjanpitolain 6 luvun 4 §:n 2 momentista poiketen, että sellaisten konserniyritysten tilinpäätöksiä, jotka on laadittu luottolaitoslain tai vakuutusyhtiölain erityissäännösten mukaisesti, ei tarvitsi oikaista ennen niiden yhdistelyä sellaisten periaatteiden osalta, joista näissä laeissa on säädetty erikseen emoyrityksen tilinpäätösperiaatteista tai konsernissa pääasi-

assa noudatettavista tilinpäätösperiaatteista poikkeavasti. Siten esimerkiksi konserniyritysten varat arvostettaisiin konsernitilinpäätöksessä asianomaista konserniyritystä koskevien erityissäännösten mukaisesti. Tilinpäätökset olisi kuitenkin ennen yhdistelyä oikaistava kirjanpitolain 6 luvun 4 §:n 2 momentin mukaisesti sellaisten tilinpäätösperiaatteiden, esimerkiksi käyttöomaisuuden hankintamenon jaksotuksen, osalta, joista ei ole toimialakohtaisia säännöksiä. Momenttia sovellettaessa voitaisiin kuitenkin ottaa huomioon mainitussa kirjanpitolain kohdassa säädetty periaate, jonka mukaan konserniyritysten tilinpäätösten oikaisemista koskevasta pääsäännöstä voidaan poiketa erityisestä syystä. Siten ehdotetun momentin estämättä myös muut kuin toimialakohtaisten säännösten edellyttämät tilinpäätösperiaatteet voitaisiin jättää oikaisematta, jos siihen on kirjanpitolaissa tarkoitettu erityinen syy.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että sellaiset yritykset, jotka konserniyritystä koskevien erityissäännösten mukaan olisi yhdisteltävä tämän konserniyrityksen konsernitilinpäätökseen osakkuusyrittäisiin sovellettavaa menetelmää noudattaen, on yhdisteltävä samalla tavalla myös ryhmittymän konsernitilinpäätökseen. Momentista seuraa, että konserniin kuuluvan luottolaitoksen osakkuusyrittäiset sekä tällaisen luottolaitoksen tytäryrittäiset, jotka eivät ole luotto- tai rahoituslaitoksia, on yhdisteltävä myös ryhmittymän konsernitilinpäätökseen noudattaen, mitä tällaisten yritysten yhdistelystä luottolaitoksen konsernitilinpäätökseen on säädetty. Konserniin kuuluvan vakuutuslaitoksen osakkuusyrittäiset ja niiden tavoin yhdisteltävät muut yritykset olisi vastaavasti sisällytettävä ryhmittymän konsernitilinpäätöksen noudattaen vakuutusyhtiöihin sovellettavia säännöksiä. Momentissa säädettäisiin lisäksi, että 7 §:n 2-5 kohdassa tarkoitettut työeläkelaitokset ja muut momentissa mainitut yritykset ja laitokset otetaan huomioon konsernitilinpäätöksessä noudattaen, mitä niiden sisällyttämisestä vakuutusyhtiön konsernitilinpäätökseen säädetään vakuutusyhtiölaissa ja sen nojalla ~~Pykälän 4 momentissa~~ ~~Pykälän 4 momentissa~~ mukaan konserniin kuuluvan luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai vakuutusyhtiön tytäryritys ja osak-

kuusyritys voidaan jättää konsernitilinpäätöksen ulkopuolelle, jos se saataisiin asianomaiseen luottolaitokseen, sijoituspalveluyritykseen tai vakuutusyhtiöön sovellettavien säännösten nojalla jättää konsernitilinpäätöksen ulkopuolelle. Muilta osin sovellettaisiin yksinomaan kirjanpitolain 6 luvun 3 §:n säännöksiä.

Pykälän 5 momentin mukaan konsernituloslaskelmassa ja -taseessa olisi esitettävä omina ryhminään rahoitustoiminnan erät, vakuutustoiminnan erät ja muun toiminnan erät. Rahoitus- ja vakuutustoiminta määriteltäisiin edellä ehdotetun 4 §:n mukaisesti. Konsernituloslaskelman ja -taseen kaavoista sekä liitetiedoista ja toimintakertomuksesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

20 §. *Määräysten, ohjeiden, lausuntojen ja lupien antaminen.* Pykälässä säädettäisiin nykyistä luottolaitoslakia ja vakuutusyhtiölakia vastaavasti, että asianomainen valvontaviranomainen voi antaa tarkempia määräyksiä 19 §:ssä tarkoitetun konsernitilinpäätöksen laatimisesta sekä ohjeita ja lausuntoja tämän luvun säännösten soveltamisesta. Lisäksi viranomainen voisi myöntää pykälässä säädetyin edellytyksin luvan poiketa tämän luvun säännöksistä.

Pykälän 1 momentin mukaan toimivaltainen viranomainen olisi Rahoitustarkastus silloin, kun 19 §:ssä tarkoitetun konsernin emoyritys on luottolaitos, sijoituspalveluyritys tai sellaisen ryhmittymän omistusyhteisö, jossa rahoitusalan yritysten osuus ryhmittymässä on ehdotetun 6 §:n mukaan suurempi kuin vakuutusalan yritysten osuus.

Pykälän 2 momentin mukaan toimivaltainen viranomainen olisi Vakuutusvalvontavirasto silloin, kun tässä luvussa tarkoitetun konsernin emoyritys on vakuutusyhtiö tai sellaisen ryhmittymän omistusyhteisö, jossa vakuutustoiminnan osuus ryhmittymässä on suurempi kuin rahoitustoiminnan.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa Rahoitustarkastuksen on kuultava Vakuutusvalvontavirastoa ja 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa Vakuutusvalvontaviraston vastaavasti Rahoitustarkastusta ennen tässä pykälässä tarkoitetun määräyksen, ohjeen, lausunnon tai poikkeusluvan antamista. Lisäksi näiden viranomaisten olisi pyydettävä kirjan-

pitolautakunnan lausunto asioissa, jotka ovat yleisen kirjanpitolainsäädännön soveltamisen kannalta merkittäviä.

4 luku. **Erinäiset säännökset**

21 §. *Salassapitovelvollisuus.* Pykälä sisältäisi salassapitosäännöksen, joka vastaisi jäljempänä luottolaitoslain 94 §:ssä ehdotettua, luottolaitoksia ja niiden konsolidointiryhmään kuuluvia yrityksiä koskevaa salassapitosäännöstä. Pykälässä säädettävä salassapitovelvollisuus koskisi niitä ryhmittymään kuuluvia yrityksiä, joiden osalta muualla laissa ei ole säädetty salassapitovelvollisuutta. Säännöksellä varmistettaisiin, että ryhmittymän sisällä vapaasti luovutettavia tietoja ei voida luovuttaa ryhmittymän ulkopuolelle muuten kuin laissa erikseen mainituissa tapauksissa.

22 §. *Uhkasakko ja muut toimivaltuudet.* Pykälässä säädettäisiin rahoitustarkastuslain 23 §:ää vastaavasti valvontaviranomaisen oikeudesta määrätä uhkasakko tässä laissa säädettyjen velvollisuuksien täyttämiseksi. Uhkasakko voidaan määrätä ryhmittymään kuululle yritykselle tai sille, joka on toiminut yrityksen toimeksiannosta. Uhkasakon määräisi 1 momentin mukaan se valvontaviranomaisista, jonka valvottaviin yritys kuuluu taikka, mikäli yritys ei kuulu kummankaan valvontaviranomaisen valvottaviin, koordinoiva valvontaviranomainen.

Pykälän 2 momentin mukaan uhkasakon tuomitsisi maksettavaksi se valvontaviranomainen, joka asianomaista valvontaviranomaista koskevan lainsäädännön nojalla tuomitsee maksettavaksi tämän valvontaviranomaisen määräämän uhkasakon. Rahoitustarkastuksen asettaessa 1 momentissa tarkoitetun uhkasakon tämä valvontaviranomainen olisi siten voimassaolevan lainsäädännön mukaan Rahoitustarkastus itse. Vastaavasti Vakuutusvalvontaviraston asettaessa uhkasakon 1 momentin nojalla, uhkasakon määräisi maksettavaksi lääninhallitus.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin valvontavaltuuksista ryhmittymän omistusyhteisöön nähden viranomaisen toimiessa koordinoivana valvontaviranomaisena. Lähtökohtana pidettäisiin sitä, että ryhmittymän omistusyhteisö olisi Rahoitustarkastuksen tai Vakuu-

tusvalvontaviraston valvottava sen mukaan kumpi toimii koordinoivana valvontaviranomaisena. Siten valvontavaltuudet ryhmittymän omistusyhteisössä olisivat yhtä laajat kuin muiden rahoitustarkastuslaissa tai Vakuutusvalvontavirastosta annetussa laissa luettelujen valvottavien kohdalla. Asianomaisten lakien valvottavia koskevaa luetteloä täydennettäisiin momenttia vastaavalla tavalla.

23 §. *Rangaistussäännökset.* Pykälässä säädettäisiin rangaistavaksi osakkeiden tai osuuksien hankkiminen vastoin 9 §:n 1 momentissa tarkoitettua kieltoa tai ilman 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua koordinoivan valvontaviranomaisen hyväksyvää päätöstä.

24 §. *Vahingonkorvausvelvollisuus.* Pykälässä säädettäisiin omistusyhteisön hallituksen jäsenille, hallintoneuvoston jäsenille ja toimitusjohtajalle erityinen vahingonkorvausvelvollisuus, jos vahinkoa on aiheutettu tahallisesti tai tuottamuksesta tätä lakia tai sen nojalla annettuja määräyksiä rikkomalla. Vahingonkorvaukseen olisi oikeutettu jokainen, joka on kärsinyt sellaista vahinkoa, joka on riittävässä syy-yhteydessä tämän lain tai sen nojalla annettujen määräysten rikkomiseen. Vahingonkorvaukseen voisivat siten olla oikeutettuja muun muassa ryhmittymään kuuluvan luottolaitoksen tallettajat tai ryhmittymään kuuluvan vakuutuslaitoksen asiakkaat.

1.2. Laki luottolaitostoiminnasta

3 §. *Rahoituslaitos.* Pykälää tarkistettaisiin vakuutusyhtiölainsäädäntöön tehtyjen muutosten ja ehdotetun rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaa koskevan lain johdosta siten, että rahoituslaitoksena ei pidettäisi vakuutusyhtiölaissa tarkoitettua vakuutusomistusyhteisöä eikä mainitussa lakiehdotuksessa tarkoitettua ryhmittymän omistusyhteisöä. Jäljempänä ehdotetussa uudessa 5 §:n 5 momentissa säädettäisiin kuitenkin, että sovellettaessa momentissa mainittuja lainkohtia, rahoituspainotteisen ryhmittymän omistusyhteisöön sovelletaan, mitä luottolaitoksen omistusyhteisöstä ja rahoituslaitoksesta on säädetty.

4 §. *Omistusyhteisö.* Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin Rahoit-

tustarkastukselle rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta ehdotetun lain 5 §:n 2 momenttia vastaava velvollisuus ilmoittaa omistusyhteisön kuulumisesta konsolidointiryhmään. Erillinen informointi omistusyhteisön oikeudellisesta asemasta olisi tarpeen erityisesti siksi, että omistusyhteisö on rahoitustarkastuslain mukaan Rahoitustarkastuksen valvottava ja tämän lain mukaan omistusyhteisön velvollisuutena olisi esimerkiksi koota useita konsolidointiryhmää koskevia tietoja ja ilmoittaa ne Rahoitustarkastukselle.

4 a §. *Merkittävä sidonnaisuus.* Pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohtaa täsmennettäisiin vakuutusyhtiölain 1 luvun 5 §:ää vastaavalla viittauksella keskinäisen vakuutusyhtiön taakuuksiin.

5 §. *Konserni ja konsolidointiryhmä.* Pykälään lisättäisiin uusi 5 momentti, jolloin nykyinen 5 ja 6 momentti siirtyisivät 6 ja 7 momentiksi. Ehdotetun momentin mukaan edellä 3 §:ssä olevasta rahoituslaitoksen määritelmästä ja 2 momentissa olevasta konsolidointiryhmän määritelmästä poiketen konsolidointiryhmän emoyrityksenä ja rahoituslaitoksena pidettäisiin ryhmän taloudellista asemaa arvioitaessa myös sellaista rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta ehdotetussa laissa tarkoitettua ryhmittymän omistusyhteisöä, jonka ryhmittymässä rahoitusalan yritysten osuus on suurempi kuin vakuutusalan yritysten osuus. Kyseinen osuus laskettaisiin rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta ehdotetun lain 6 §:n 1 ja 2 momentin mukaisesti. Tällainen ryhmittymän omistusyhteisö sisällytettäisiin konsolidointiryhmään ensinnäkin sovellettaessa 16 §:ään ehdotettua uutta 2 momenttia. Siten mainitussa lainkohdassa tarkoitettu lainanantokielto ei koskisi rahoituspainotteiselle ryhmittymän omistusyhteisölle annettavaa luottoa. Rahoituspainotteinen ryhmittymän omistusyhteisö sisällytettäisiin myös luottolaitoksen konsolidoituihin laskelmiin sovellettaessa tämän lain säännöksiä huomattavien omistusosuuksien määrästä (21 §), kiinteistönomistuksesta (22 §), riskien hallinnasta (8 luku) ja vakavaraisuudesta (9 luku). Momentissa tarkoitettulla omistusyhteisöllä olisi konsolidointiryhmän emoyrityksenä tämän lain mukaiset velvollisuudet koota konsolidointiryhmää koskevat tiedot yhteen ja toimittaa ne

Rahoitustarkastukselle. Siitä, että momentin mukaan edellä tarkoitettua ryhmittymän omistusyhteisöä pidetään mainittuja lainkohtia sovellettaessa rahoituslaitoksena, seuraisi lisäksi, että tällaisen omistusyhteisön ollessa luottolaitoksen tytäryritys, omistusyhteisö ja sen tytäryrityksinä olevat luotto- ja rahoituslaitokset voitaisiin sisällyttää luottolaitoksen konsolidointiryhmään näitä lainkohtia sovellettaessa.

Lisäksi momentissa säädettäisiin velvollisuus sisällyttää luottolaitoksen konsolidointiryhmään edellä mainittuja lainkohtia sovellettaessa myös sijoitusrahastolaissa tarkoitettua rahastoyhtiöt. Ehdotus ei asiallisesti muuttaisi nykyistä käytäntöä, sillä rahastoyhtiöt luetaan Rahoitustarkastuksen konsolidoitua valvontaa koskevan yleisohjeen 105.1 perusteella luottolaitoksen konsolidointiryhmään esimerkiksi vakavaraisuutta laskettaessa. Rahastoyhtiötä vastaavaa periaatetta sovellettaisiin myös sijoitusrahastolaissa tarkoitettuun säilytysyhteisöön.

Ehdotetun momentin mukaan Rahoitustarkastus voisi yksittäistapauksessa päättää, että ryhmittymän omistusyhteisöä ei pidetä luottolaitoksen konsolidointiryhmän emoyrityksenä. Rahoitustarkastuksen olisi ennen päätöksen tekemistä pyydettävä asiasta Vakuutusvalvontaviraston lausunto. Päätös voisi kohdistua myös ainoastaan osaan konsolidoitua valvontaa koskevia säännöksiä, esimerkiksi joko 8 luvun mukaiseen asiakasriskin pääomavaatimukseen tai 9 luvun mukaiseen yleiseen vakavaraisuusvaatimukseen. Päätöksen edellytyksenä olisi, että omistusyhteisön ja sen muiden tytäryritysten sisällyttäminen luottolaitoksen konsolidoituun valvontaan ei ole luottolaitoksen konsolidoidun valvonnan tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaista. Tällainen tilanne voi ryhmittymässä syntyä erityisesti silloin, jos ryhmittymän omistusyhteisö on holding-yhtiö, jonka tase-riskit rajoittuvat olennaisilta osin julkisen valvonnan alaisten rahoitus- ja vakuutuslaitosten omistukseen ja jonka oma pääoma valvovien viranomaisten käsityksen mukaan riittää kattamaan tällaisesta omistuksesta aiheutuvat riskit. Tällaisessa tilanteessa luottolaitosvalvonnan tavoitteet saattavat toteutua jopa paremmin luovuttaessa konsolidoidusta valvonnasta, koska tällöin holding-yhtiötä ja

sen konserniin kuuluvia, luottolaitoksen konsolidointiryhmän ulkopuolisia yrityksiä käsiteltäisiin luottolaitoksen kannalta konsolidointiryhmän ulkopuolisena konserniyrityksinä, johon luottolaitoksen olisi sovellettava muita yrityksiä ankarampaa 20 %:n suuruista asiakasriskin pääomavaatimusta. Lisäksi ehdotetut säännökset ryhmittymään kuuluvien yritysten keskinäisten liiketoimien valvonnasta varmistavat osaltaan sen, että ryhmittymään kuuluvien yritysten välille ei viranomaisten tietämättä synny sellaisia keskinäisiä omistus- tai rahoitussuhteita tai muuta keskinäistä liiketoimintaa, joka edellyttäisi konsolidoitua valvontaa. Momentissa tarkoitettua poikkeuspäätöksen edellytyksenä tulisi siten yleensä olla ainakin se, että ryhmittymän omistusyhteisön tase-riskit rajoittuvat julkisen valvonnan alaisten luottolaitosten tai sijoituspalveluyritysten tai luottolaitoslaissa ja sijoituspalveluyrityksistä annetussa laissa tarkoitettujen omistusyhteisöjen taikka vakuutusyhtiöiden tai vakuutusomistusyhteisöjen omistukseen, ryhmittymän omistusyhteisö on valvovien viranomaisten käsityksen mukaan riittävästi pääomitettu ja että valvovat viranomaiset voivat ryhmittymään kuuluvien yritysten keskinäisiä liiketoimia jatkuvasti seuraamalla varmistua siitä, että ryhmittymään ei synny konsolidoitua valvontaa edellyttäviä keskinäisiä omistus- ja rahoitussuhteita. Vastaavasti viranomaisten tulisi peruuttaa momentissa tarkoitettu poikkeuspäätös, jos mainitut edellytykset eivät enää täyty.

15 §. *Luottolaitoksen ja vakuutusyhtiön johdon erillisuus.* Pykälän 1 momenttia täsmennettäisiin viittauksella ehdotetussa rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaa koskevassa laissa tarkoitettuun ryhmittymään, jonka määritelmä poikkeaa eräiltä osin yhtiöoikeudellisesta konsernista. Pykälän 2 momenttia tarkistettaisiin vastaamaan osakeyhtiölain terminologiaa.

16 § *Luotonanto ja sijoittaminen eräissä tapauksissa.* Pykälän 1 momenttia täydennettäisiin viittauksella ehdotetussa rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaa koskevassa laissa tarkoitettuun ryhmittymään. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin luottolaitokselle kielto antaa luottoa sen konsolidointiryhmään kuulumattomalle konserniyritykselle konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen osakkei-

den, osuuksien pääomalojen tai debentuurien hankkimiseksi. Kiellolla estettäisiin luottolaitoksen konsolidointiryhmän taloudellisen aseman keinotekoinen parantaminen konserniyrityksiä hyväksi käyttämällä, sillä konsolidointiryhmään kuulumattoman konserniyrityksen sijoitusten vaikutusta ei eliminoida omista varoista esimerkiksi luottolaitoksen konsolidoitua vakavaraisuutta tai suuria asiakasriskejä laskettaessa. Momentissa tarkoitettu kiello koskisi esimerkiksi tilannetta, jossa lainoitetaan sellaista rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettua ryhmittymän omistusyhteisöä, jota ei lueta luottolaitoksen konsolidointiryhmään.

Pykälän 3 momentin mukaan pykälässä tarkoitettun luoton antamiseen rinnastettaisiin vakuuden asettaminen toisen antaman luoton maksamisesta.

17 a §. *Luottolaitoksen ja omistusyhteisön johtaminen.* Pykälässä säädettäisiin yhdenmukaisesti ehdotetun rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaa koskevan lain 11 §:n kanssa hallituksen jäseniä ja toimitusjohtajaa koskevista vaatimuksista. Säännökset koskisivat paitsi luottolaitosta, myös sen omistusyhteisöä. Vaatimusten ulottaminen myös omistusyhteisön johtohenkilöihin on tarpeen, koska konsernin liiketoiminnan kannalta keskeiset päätökset tehdään usein emoyrityksessä. Lisäksi konsolidointiryhmän emoyrityksenä toimivaan omistusyhteisöön sovelletaan useita lain vaatimuksia esimerkiksi koko ryhmää koskevista valvontatietojen keräämisestä ja riittävien riskienhallintajärjestelmien varmistamisesta. Pykälän 1 momentin johtoa koskevat vaatimukset perustuisivat direktiivin 2000/12/EY säännöksiin johdon sopivuudesta ja luotettavuudesta (ns. fit & proper kontrolli), jotka on saatettu voimaan lain toimitilupaedellytyksiä koskevassa 11 §:n 1 momentin 1 kohdassa. Pykälässä vaatimusta täydennettäisiin vakuutusyhtiölain 7 luvun 3 §:ää vastaavilla viittauksilla hyvämaineisuuteen ja liiketoiminnan erityistuntemukseen. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin luottolaitoslain 17 §:ää vastaava velvollisuus ilmoittaa omistusyhteisön hallituksen jäsenen ja toimitusjohtajan muutoksista viipymättä Rahoitustarkastukselle.

Pykälän omistusyhteisöä koskevat vaati-

mukset eivät asiallisesti muuttaisi nykyistä käytäntöä, sillä omistusyhteisön johtoa arvioidaan jo nykyisin samansisältöisten kriteerien perusteella luotettavuus- ja sopivuusselvitysten sisällöstä ja ilmoitusvelvollisuudesta annetun Rahoitustarkastuksen ohjeen 101.10 perusteella. Pykälän tarkoituksena ei ole myöskään muuttaa yleisiä yhtiöoikeudellisia periaatteita omistusyhteisön hallintoelinten yleisistä kelpoisuusedellytyksistä ja yhtiöoikeudellisesta vastuusta, vaan säännöksellä varmistettaisiin ainoastaan valvontaviranomaisten mahdollisuus puuttua omistusyhteisön hallintoon silloin, kun hallinnon luotettavuus ei enää vastaa toimitiluvan edellytyksiä.

18 §. *Osakkeiden ja osuuksien hankinnasta ilmoittaminen.* Pykälän 1,2 ja 5 momenttia täydennettäisiin yhdenmukaisesti ehdotetun rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaa koskevan lain 8 §:n kanssa viittauksella omistusyhteisöön. Ehdotetussa uudessa 7 momentissa säädettäisiin useampikertaisen ilmoitusmenettelyn välttämiseksi siitä, että tämän lain mukaista ilmoitusta ei tarvitsisi tehdä, jos omistus luottolaitoksesta hankitaan välillisesti rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettun ryhmittymän omistusyhteisön osakkeita hankkimalla. Välillinen osakehankinta ryhmittymän omistusyhteisöstä voisi merkitä tämän lain mukaisen ilmoituskynnyksen ylittymistä yhden tai useamman luottolaitoksen kohdalla, jolloin ei ole tarpeen edellyttää osakkeiden hankkijalta erillistä ilmoitusta sekä emo- että tytäryrityksestä. On mahdollista, että rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta ehdotetun lain mukainen ilmoitus tehtäisiin Vakuutusvalvontavirastolle. Tällöin Rahoitustarkastuksen kanta omistajien sopivuudesta ja luotettavuudesta luottolaitosvalvonnan näkökulmasta tulisi varmistetuksi mainitussa laissa tarkoitettussa lausuntomenettelyssä, jonka mukaan jommankumman valvontaviranomaisen vastustus johtaisi hankinnan kieltämiseen.

19 §. *Hankinnan vastustaminen.* Pykälän 1 ja 2 momenttia muutettaisiin voimassa olevaa vakuutusyhtiölain 3 luvun 4 §:ää sekä ehdotettua rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annettavan lain 9 §:ää ja sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 15 §:n 1 ja 2 momenttia vastaavasti. Ehdotetun 1 mo-

mentin mukaan Rahoitustarkastus voisi kieltää kolmen kuukauden kuluessa 18 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen vastaanottamisesta osakkeiden tai osuuksien hankinnan, jos omistajien luotettavuudesta ja sopivuudesta saadun selvityksen perusteella tai muuten on todennäköistä, että osakkeiden tai osuuksien omistus vaarantaisi omistusyhteisön tai konsolidointiryhmän varovaisten ja terveiden liikeperiaatteiden mukaisen liiketoiminnan. Hankintakiellon rikkominen säädettäisiin rangaistavaksi jäljempänä 100 e §:n mukaisesti. Ehdotetun 2 momentin mukaan Rahoitustarkastus voisi hankinnan jälkeen kieltää 1 momentissa säädetyin edellytyksin osuuden omistajalta oikeuden äänivallan käyttämiseen. Pykälän 1 ja 2 momenttia täsmennettäisiin myös viittauksella konsolidointiryhmään, koska omistus esimerkiksi konsolidointiryhmän emoyrityksenä toimivassa omistusyhteisössä saattaa haitata koko konsolidointiryhmän varovaisten ja terveiden liikeperiaatteiden mukaista toimintaa. Pykälän 3 momenttia täydennettäisiin viittauksella sijoituspalveluyritykseen ja vakuutusyhtiöön, koska lausuntopyyntö myös tällaista yrittystä valvovalta ulkomaiselta viranomaiselta on tärkeää rajat ylittävissä yritysjärjestelyissä. Vastavaa lausuntomenettelyä ehdotetaan myös 26.4.2001 annetussa direktiiviehdotuksessa.

19 a §. *Määräysvallan hankkiminen Euroopan talousalueen ulkopuolisessa yrityksessä.* Pykälän 1—3 momentissa säädettäisiin rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta ehdotetun lain 10 §:ää vastaavalla tavalla Rahoitustarkastuksen oikeudesta kieltää määräysvallan hankkiminen sellaisessa yrityksessä, joka luettaisiin hankinnan jälkeen luottolaitoksen konserniin. Pykälän tarkoituksena olisi estää liittämästä konserniin sellaisia Euroopan talousalueen ulkopuolisissa valtioissa olevia tytäryrityksiä, joihin suomalaisten valvontaviranomaisten valvontavaltuudet eivät ulotu. Pykälän 4 momentissa säädettäisiin moninkertaisen ilmoitusmenettelyn välttämiseksi siitä, että ilmoitusta ei tarvitsisi tehdä, jos hankittava yritys kuuluu ehdotetussa rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaa koskevassa laissa tarkoitettuun ryhmittymään, ja vastaava ilmoitus yrityksen hankinnasta on tehty Vakuutusvalvontavirastolle.

21 §. *Huomattavien omistusosuuksien suhde omiin varoihin.* Pykälän 3 momenttia muutettaisiin niin, että pykälässä tarkoitettuja omistusosuusrajoituksia sovellettaessa konsolidointiryhmään luettaisiin myös luottolaitoksen omistusyhteisö. Muutoksen jälkeen pykälän konsolidointiryhmän käsite vastaisi konsolidointiryhmän käsitettä 8 luvun riskien hallintaa ja 9 luvun vakavaraisuutta koskevia säännöksiä sovellettaessa.

22 §. *Kiinteistöjen sekä kiinteistöyhteisöjen osakkeiden ja osuuksien omistamista koskeva rajoitus.* Pykälän 4 momenttia muutettaisiin niin, että pykälässä tarkoitettuja kiinteistönomistusrajoituksia sovellettaessa konsolidointiryhmään luettaisiin myös luottolaitoksen omistusyhteisö. Muutoksen jälkeen pykälän konsolidointiryhmän käsite vastaisi konsolidointiryhmän käsitettä edellä 21 §:ää, sekä 8 luvun riskien hallintaa ja 9 luvun vakavaraisuutta koskevia säännöksiä sovellettaessa.

39 §. *Konsernitilinpäätös.* Pykälään lisättäisiin uusi 5 momentti, jossa säädettäisiin luottolaitoksen ja vakuutusyhtiön muodostamalle konsernille mahdollisuus laatia konsernitilinpäätös ehdotetun rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaa koskevan lain 3 luvun mukaisesti, vaikka konserni ei täyttäisi mainitussa laissa rahoitus- ja vakuutusryhmittymälle määriteltyjä määrällisiä edellytyksiä. Mainitun lain mukainen konsernitilinpäätös voisi olla oikeiden ja riittävien tietojen sekä jatkuvuuden näkökulmasta perusteltua laatia esimerkiksi silloin, kun rahoitus- tai vakuutustoimialan osuus ryhmittymässä putoaisi väliaikaisesti alle lain 6 §:n 2 momentissa tarkoitetun vähimmäismäärän. Ehdotetun muutoksen soveltamisesta seuraisi, että vakuutusyhtiötä ei yhdisteltäisi tämän lain 39 §:n 1 momentin mukaisesti pääomaosuusmenetelmällä vaan konsernitaseessa ja -tuloslaskelmassa esitettäisiin erikseen rahoitus- ja vakuutusalan erät siten kuin rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun laissa ja sen nojalla annetuissa asetuksissa ja valvontaviranomaisten määräyksissä säädetään. Momentissa tarkoitettua konsernissa toimivaltaisena viranomaisena olisi aina Rahoitustarkastus.

42 §. *Tilintarkastusta ja tilintarkastajaa koskevien säännösten soveltaminen.* Ehdote-

tussa uudessa 4 momentissa säädettäisiin yhdenmukaisesti rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta ehdotetun lain 12 §:n sekä nykyisen vakuutusyhtiölain 9 luvun kanssa siitä, että luottolaitoksen ja sen omistusyhteisön tilintarkastukseen sovelletaan lähtökohteisesti samoja säännöksiä.

43 §. *Tilintarkastajan kelpoisuus.* Tilintarkastajan kelpoisuutta koskevaa säännöstä täydennettäisiin yhdenmukaisesti edellä 42 §:n 4 momentissa mainittujen säännösten kanssa viittauksella omistusyhteisöön. Lisäys ei asiallisesti merkitsisi muutosta nykyiseen käytäntöön, sillä tilintarkastuslain konsernin kokoon sidotut kelpoisuusvaatimukset edellyttävät jo nykyisin KHT -tilintarkastajan käyttöä myös omistusyhteisössä.

68 §. *Yleissäännös riskien hallinnasta.* Pykälän 2 momentissa säädetyn määräystenantovaltuuden sanamuotoa täsmennettäisiin vakuutusyhtiölain 10 luvun 3 c §:ää sanamuotoa vastaavaksi. Momenttia täydennettäisiin lisäksi rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta ehdotetun lain 13 §:ää vastaavalla viittauksella luotettavaan hallintoon. Luotettavaa hallintoa koskeva määräystenantovaltuus on jo nykyisin säädetty sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 10 §:n 1 momentissa.

71 a §. *Sisäisten liiketoimien ilmoittaminen.* Lakiin lisättäisiin uusi pykälä, jossa säädettäisiin yhdenmukaisesti rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta ehdotetun lain 7 §:ää sekä 14 §:n 1 momentin 3 kohtaa ja 2 momenttia vastaavalla tavalla ryhmän keskinäisiä liiketoimia koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta. Pykälä koskisi ainoastaan luottolaitoksen konsolidointiryhmän ulkopuolisiin yrityksiin kohdistuvia liiketoimia, koska konsolidointiryhmän sisäisten liiketoimien vaikutus eliminoidaan esimerkiksi konsolidoitua vakavaraisuutta ja suuria asiakasriskejä koskevista ilmoituksista.

75 §. *Vähennyserät.* Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, jolloin nykyiset 3—5 momentti siirtyisivät 4—6 momentiksi. Uudessa 3 momentissa säädettäisiin vaihtoehto pykälän 2 momentin 3 kohdan mukaiseen vaatimukseen, jonka mukaan oman pääoman ehdoiset sijoitukset yli kymmenen prosenttisesti omistetusta vakuutuslaitoksesta tulee vähentää luottolaitoksen omista varoista. Kyseinen

pankkien ja vakuutusyhtiöiden välisen pääomien kaksinkertaisen hyväksikäytön estämiseen tähtäävä menetelmä on nykyisessä muodossaan tiukempi kuin useassa muussa EU:n jäsenmaassa, joten se voi saattaa suomalaiset rahoitus- ja vakuutusryhmittymät kilpailullisesti eriarvoiseen asemaan. Pykälän 3 momentissa ehdotettu vaihtoehtoinen vähennyssääntö lieventäisi pääsääntöisesti vakuutusyhtiöiden omistuksesta johtuvaa vakavaraisuusrasitusta. Menetelmä kuitenkin varmistaisi sen, että pääomien kaksinkertainen hyväksikäyttö ryhmittymässä estettäisiin siten kuin valvojen kansainvälisten yhteistyöelimien suosituksissa edellytetään. Momentin mukaan vähennys luottolaitoksen omista varoista tehtäisiin vakuutusyhtiön toimintapääoman vähimmäismäärästä, jolla tarkoitettaisiin vakuutusyhtiölain 11 luvun 2 §:n (vahinkovakuutusyhtiöt) ja 11 luvun 4 §:n (henkivakuutusyhtiöt) mukaista vähimmäisvaatimusta. Jos luottolaitos omistaa ulkomaisen vakuutuslaitoksen osakkeita tai osuuksia, momentin mukainen vähennys voitaisiin tehdä asianomaisen vakuutusyhtiön toimintapääomavaatimuksesta, jos vaatimus perustuu henki- ja vahinkovakuutusdirektiivien mukaisiin säännöksiin. Vähennys tehtäisiin osakkeiden tai osuuksien omistuksen mukaisessa suhteessa kiinnittämättä huomiota osakkeiden tai osuuksien tuottamaan äänimäärään. Siten luottolaitoksen omistaessa esimerkiksi puolet vakuutusyhtiön osakekanasta, vähennyksen kohteena oleva toimintapääoman vähimmäisvaatimus kerrotaisiin 0,5:llä. Pykälän 1 momentin nojalla ensisijaisista omista varoista olisi lisäksi vähennettävä omistettujen osakkeiden tai osuuksien kirjanpitoarvoon sisältyvän liikearvon poistamaton osa. Jäljempänä ehdotetun vakuutusyhtiölain 14 b luvun 5 ja 6 §:n muutoksen johdosta sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voitaisiin säätää vastaavien periaatteiden soveltamisesta vakuutusyhtiöihin.

Nykyistä 3 momenttia, joka siirtyisi 4 momentiksi, täydennettäisiin vakuutusyhtiöomistusten välillistä omistusta koskevalla säännöksellä siten, että 2 momentin 3 kohdassa ja ehdotetussa uudessa 3 momentissa tarkoitettuihin suoriin vakuutusyhtiöomistuksiin rinnastettaisiin sellaisten vakuutusomistusyhteisöjen ja rahoitus- ja vakuutusryhmit-

tymien omistusyhteisöjen omistamat osakkeet ja osuudet, jotka ovat luottolaitoksen tytär- tai osakkuusyrittäjiä. 2 ja 3 momentissa tarkoitettu vähennys olisi tällöin tehtävä luottolaitoksen omistusosuutta tällaisessa tytärtai osakkuusyrittäjässä vastaavassa suhteessa.

Nykyiseen 4 momenttiin, joka siirtyisi uudeksi 5 momentiksi lisättäisiin viittaus uuteen 3 momenttiin

76 §. *Varojen riskiryhmittely.* Pykälän 1 momentin I ryhmän mukaista luetteloä täydennettäisiin selkeyden vuoksi viittauksella sellaisiin 75 §:n 1—4 momentissa tarkoitettuihin eriin, jotka on vähennetty luottolaitoksen omista varoista. Ehdotus vastaa nykyisin vakavaraisuuslaskennassa sovellettavaa käytäntöä, jonka mukaan kaksinkertaisen vakavaraisuusrasituksen välttämiseksi omista varoista vähennettyjä eriä ei tarvitse lukea riskipainotettuihin eriin.

94 §. *Salassapitovelvollisuus.* Pykälän 1 momenttia täydennettäisiin ehdotetun 3 momentin johdosta viittauksella rahoitus- ja vakuutusryhmittymiin. Lisäksi momentissa säädettäisiin selvyden vuoksi siitä, että myös luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen asiamiehenä toimivan yrityksen palveluksessa olevaa henkilöä koskee pykälässä säädetty salassapitovelvollisuus.

Nykyistä 3 momenttia muutettaisiin niin, että luottolaitoksen ja sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen oikeus antaa salassa pidettäviä tietoja rajattaisiin erikseen säädettyyn käyttötarkoitukseen. Ehdotuksen mukaan tietoja voitaisiin antaa vakuutusyhtiöitä vastaavan sääntelyn mukaisesti asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista, markkinointia sekä ryhmittymän riskienhallintaa varten. Tietojen luovuttamisoikeus ei koskisi henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista. Arkaluonteisia tietoja ovat muun muassa terveydentilaa koskevat tiedot, rotu tai etninen alkuperä, rikollinen teko taikka henkilön yhteiskunnallinen, poliittinen tai uskonnollinen vakaumus. Tällaisten tietojen luovuttamiseen siis vaadittaisiin jatkossakin henkilön itsensä antama lupa tai jokin muu henkilötietolain 12 §:ssä tarkoitettu peruste. Lisäksi momentissa kiellettäisiin asiakkaan

maksutapahtumien rekisteröintiin perustuvi- en tietojen luovuttaminen. Luottolaitos ei saisi luovuttaa sellaisia tietoja toiselle yritykselle, jotka perustuvat asiakkaan ja muun kuin ryhmittymään kuuluvan yrityksen välisten maksutietojen rekisteröintiin. Kielto koskisi käytännössä sellaisia luottolaitoksia, jotka harjoittavat yleistä maksujenvälitystä.

Momentin mukaan luovutuksen kohteena oleva joukko laajenisi koskemaan rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettua rahoitus- ja vakuutusryhmittymään kuuluvaa yritystä. Mainitun lakiehdotuksen mukaan kaikilla ryhmittymään kuuluvilla yrityksillä olisi tätä pykälää vastaava salassapitovelvollisuus. Tällä tavoin varmistettaisiin, ettei ehdotetun momentin perusteella luovutettavia tietoja voi luovuttaa ryhmittymän ulkopuolelle muissa kuin laissa erikseen sallituissa tilanteissa. Oikeus tietojen luovutukseen koskisi paitsi ennen lain voimaantuloa syntyneitä myös lain voimaantulon jälkeen syntyviä uusia asiakassuhteita.

Ehdotetut säännökset eivät vaikuttaisi henkilötietolain soveltamiseen. Luottolaitoksen olisi siten noudatettava henkilötietojen käsittelyssä henkilötietolain säännöksiä ehdotettujen salassapitosäännösten lisäksi. Henkilötietolain säännökset henkilötietojen käsittelystä saattavat siten asettaa lisävaatimuksia tai rajoituksia henkilötietojen käsittelylle niistäkin tapauksissa, joissa ehdotetut salassapitosäännökset sallisivat tietojen luovuttamisen.

Pykälään lisättäisiin uusi 4 ja 5 momentti, jolloin nykyiset 4 ja 5 momentti siirtyisivät 6 ja 7 momentiksi.

Ehdotetun 4 momentin mukaan mukaan salassa pidettävien tietojen luovuttaminen olisi momentissa säädetyin edellytyksin sallittua myös muulle kuin ehdotetussa 3 momentissa tarkoitettulle yritysryhmälle. Tietojen luovuttaminen olisi momentin mukaan mahdollista samaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvalla yhteisöllä. Taloudellista yhteenliittymää ei voida määrittellä täsmällisesti lain tasolla, vaan momenttia olisi sovellettava tapauskohtaisesti. Arvioinnissa kiinnitettäisiin huomiota muun muassa siihen, onko liittymään kuuluvilla yrityksillä keskinäistä omistusta esimerkiksi takuupääoman muodossa, vaikka yritykset eivät muodostaisikaan konsernisuhdetta taikka laissa tarkoitettua rahoitus-

tus- ja vakuutusryhmittymää. Momentin mukaiset edellytykset saattaisivat täytyä myös silloin, jos yritykset olisivat vahvassa liiketaloudellisessa riippuvuussuhteessa toisiinsa nähden esimerkiksi siten, että yritykset käyttävät pääasiassa toistensa palveluja liiketoiminnassaan. Taloudellisen yhteenliittymän tunnusmerkistöön kuuluisi kuitenkin aina pysyvyys ja vakiintuneisuus. Tilapäistä yhteenliittymistä tai yhteistyösuhdetta, esimerkiksi jonkin projektiluonteisen liiketoimen toteuttamiseksi, ei voitaisi pitää laissa tarkoitettuna taloudellisena yhteenliittymänä. Vakiintuneena toimintatapana voitaisiin pitää ainakin sitä, jos yhteenliittymään kuuluvilla yrityksillä on yhteinen liiketoimintaidea, ne esiintyvät yhtenäisesti markkinoilla yhteisellä nimellä tai saman liikemerkin alaisuudessa ja käyttäisivät yhteisiä jakelukanavia tuotteidensa tai palvelujensa myynnissä. Yrityksillä voisi olla myös yhteistä asiakaskuntaa ja ne voivat myös toimia toistensa edustajina sekä myydä ja markkinoida muiden liittymään kuuluvien yritysten lukuun niiden tarjoamia tuotteita tai palveluja asiakkaille.

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymiä väljempään liittoutumiin kuuluvilla yrityksillä ei yleensä ole sellaisia yhteisiä riskejä, joiden hallinta edellyttäisi tietojen vaihtoa liittoutuman tasolla. Tästä syystä momentti ei sisällä säännöstä, joka oikeuttaisi luottolaitoksen luovuttamaan vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja riskienhallintaa varten. Momentissa säädettäisiin sitä vastoin erikseen siitä, että siinä tarkoitettujen tietojenluovutuksen edellytyksenä on vastaanottajaa koskeva lakisääteinen salassapitovelvollisuus. Säännös on tarpeen, koska taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvan yrityksen osalta laissa ei erikseen säädetä salassapitovelvollisuudesta. Tietoja voitaisiin siten luovuttaa ainoastaan luottolaitokselle, sijoituspalveluyritykselle, rahastoyhtiölle, vakuutusyhtiölle ja vakuutusyhdistykselle sekä sellaisille näitä vastaaville ulkomaiselle yrityksille, joita koskee vastaava salassapitovelvollisuus.

Ehdotetun uuden 5 §:n mukaan luottolaitos saisi luovuttaa pykälän 1 momentissa tarkoitettuja tietoja myös sellaiselle mainitussa momentissa tarkoitettulle luottolaitosten yhteenliittymälle, jonka jäsen luottolaitos on. Luottolaitosten yhteenliittymällä tarkoitetaan

lainkohdassa erityisesti 65 §:ssä tarkoitettua talletussuojarahastoa, sijoittajien korvausrahastoa, talletuspankin vakuusrahastoa sekä talletuspankkeja edustavia järjestöjä. Yhteenliittymään rinnastettaisiin myös osuuspankkien ja säästöpankkien keskusrahallaitokset. Tietojen luovuttaminen olisi sallittua ainoastaan siltä osin kuin se on tarpeen yhteenliittymän tehtävien hoitamiseksi. Tietoja voitaisiin siten luovuttaa esimerkiksi silloin, kun talletuspankkeja edustava järjestö huolehtii jäsenpankkiensa viranomaisraportoinnista, sisäisestä tarkastuksesta tai muista sellaisista tehtävistä.

100 a §. *Luottolaitoksen osakkeiden tai osuuksien hankintaa koskevien säännösten rikkominen.* Lakiin lisättäisiin uusi pykälä, jossa säädettäisiin rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta ehdotetun lain 23 §:ää vastaavasta rangaistussäännöksestä. Rangaistavaa olisi osakkeiden tai osuuksien hankkiminen luottolaitoksessa tai sen omistusyhteisössä vastoin 19 §:n 1 momentissa ja 19 a §:n 3 momentissa säädettyä kieltoa. Rangaistavaa olisi myös 19 a §:ssä tarkoitettujen omistussuuden hankkiminen ilman, että siitä on ilmoitettu valvontaviranomaiselle mainitussa lainkohdassa tarkoitettulla tavalla.

1.3. Rahoitustarkastuslaki

2 §. *Valvottavat.* Pykälän valvottavia koskevaa luetteloa täydennettäisiin viittauksella rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun ryhmittymän omistusyhteisöön. Tällaista rahoitus- ja vakuutusryhmittymän emoyrityksenä toimivaa omistusyhteisöä valvoisi koordinoiva valvontaviranomainen, joka olisi mainitussa laissa tarkemmin määriteltyjen kriteerien perusteella joko Rahoitustarkastus tai Vakuutusvalvontavirasto. Jos koordinoiva valvontaviranomainen olisi Rahoitustarkastus, sen valvontavaltuudet ryhmittymän omistusyhteisöön nähden määräytyisivät ehdotetussa rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaa koskevassa laissa olevien erityissäännösten lisäksi tämän lain perusteella. Vastaava muutos tehtäisiin Vakuutusvalvontavirastosta annetun lain 2 §:ään.

Ehdotetussa uudessa 2 momentissa säädettäisiin selvyyden vuoksi, että valvottavan

asettaminen selvitystilaan ei vaikuta rahoitustarkastuslain soveltamiseen tällaiseen valvottavaan.

11 §. *Tarkastus- ja tietojensaantioikeus.* Pykälän 4 momentin muutoksella laajennettaisiin tarkastus- ja tietojensaantioikeutta direktiivin 2000/12/EY artiklan 55 edellyttämällä tavalla sellaiseen valvottavan emoyrityksen tytäryritykseen, joka ei ole valvottava. Muutos mahdollistaisi Rahoitustarkastuksen tarkastus- ja tiedonsaantioikeuden esimerkiksi sellaisessa luottolaitoksen emoyrityksenä olevassa teollisuusyrityksen tytäryrityksessä, joka harjoittaisi ilman toimilupaa jotakin luottolaitokselle sallittua liiketoimintaa. Uudessa 7 momentissa säädettäisiin ehdotettua rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaa koskevan lain 17 §:ää vastaavasti Rahoitustarkastuksen oikeudesta käyttää tarkastuksessa apunaan viraston ulkopuolista tilintarkastajaa tai muuta asiantuntijaa. Asiantuntijan käytöstä koituvat kustannukset perittäisiin valvottavilta rahoitustarkastuslain 20 §:ssä säädettyjen perusteiden mukaisesti.

11 b §. *Tarkastus- ja tietojensaantioikeus ulkomaiseen konsolidointiryhmään kuuluvasa suomalaisessa yrityksessä.* Pykälässä säädettäisiin vakuutusyhtiölain 14 b luvun 10 §:n 2 ja 4 momenttia vastaavalla tavalla Rahoitustarkastuksen tarkastusoikeudesta eräissä ulkomaisiin ryhmittymiin kuuluvissa suomalaisissa yrityksissä. Pykälän 1 momentin mukaan Rahoitustarkastus voisi suorittaa tarkastuksen ulkomaisen valvontaviranomaisen pyynnöstä sellaisessa suomalaisessa yrityksessä, joka kuuluu Euroopan talousalueella kotipaikkaa pitävän emoyrityksen konsolidointiryhmään. Tarkastuksen kohteena oleva yritys voisi olla suomalainen valvottava tai muu esimerkiksi luottolaitokselle sallittua liiketoimintaa ilman toimilupaa harjoittava suomalainen yritys. Pykälän 2 momentin mukaan Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa rahoitustoimintaa valvovalla viranomaisella olisi ensisijaisesti velvollisuus pyytää Rahoitustarkastusta suorittamaan tarkastus 1 momentissa tarkoitettussa yrityksessä. Rahoitustarkastuksen olisi täytettävä pyyntö joko suorittamalla tarkastus itse tai antamalla pyynnön esittäneen viranomaisen osallistua viraston suorittamaan tarkastukseen. Pykälä vastaisi luottolaitosten liiketoi-

minnan aloittamisesta ja harjoittamisesta annetun direktiivin 2000/12/EY artiklaa 56(7). Mainittu artikla sallisi ulkomaiselle valvontaviranomaiselle tarkastusoikeuden suomalaisessa yrityksessä myös ilman Rahoitustarkastuksen läsnäoloa, mutta vastaavaa direktiivin 98/78/EY säännöstä vakuutusyhtiölakiin voimaan saatettaessa (HE 32/2000) eduskunnan perustuslakivaliokunta (PeVL 25/2000 vp) edellytti maininnan toisen valtion viranomaisen suorittamisesta tarkastuksesta poistettavaksi, jotta se voitaisiin käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

19 §. *Tietojenanto-oikeus.* Pykälän 1 momentissa olevaa tietojenanto-oikeuden kohteena olevaa viranomaisten luetteloa täsmennettäisiin nimenomaisella viittauksella Vakuutusvalvontavirastoon. Säännös olisi tältä osin yhdenmukainen vakuutusyhtiölain 18 luvun 6 a §:n kanssa.

Pykälän 2 momenttia muutettaisiin ehdotetun uuden 3 momentin johdosta, jossa nykyinen 2 momentissa oleva ulkomaisten valvontatietojen luovutusta koskeva rajoitus säädettäisiin koskemaan kaikkia niitä valvontatietoja, joita Rahoitustarkastus toiminnassaan saa ulkomaiselta valvontaviranomaiselta.

Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin luottolaitoksia ja sijoituspalveluyrityksiä koskevien direktiivien vaatimusten mukaisesti, että Rahoitustarkastus ei saa luovuttaa muiden Euroopan talousalueen valtioiden valvontaviranomaisilta taikka muussa Euroopan talousalueen valtiossa suoritettussa tarkastuksessa saatuja salassa pidettäviä tietoja edelleen, ellei tiedon antanut valvontaviranomainen, taikka sen ulkomaan asianomainen valvontaviranomainen, jossa tarkastus on suoritettu, ole antanut siihen nimenomaista suostumusta. Näitä tietoja saataisiin käyttää ainoastaan tämän lain mukaisten tehtävien hoitamiseen tai niihin tarkoituksiin, joita varten suostumus on annettu.

1.4. Sijoitusrahastolaki

133 a §. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 133 a §, jossa säädettäisiin rahastoyhtiön oikeudesta luovuttaa salassapidettäviä tietoja samaan yritysryhmään kuuluvalle yritykselle.

Uuden 133 a §:n 1 momentin mukaan rahastoyhtiö olisi oikeutettu luovuttamaan

133 §:ssä tarkoitettuja salassapidettäviä tietoja samaan konserniin sekä rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun rahoitus- ja vakuutusryhmään kuuluvalla yritykselle asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista, markkinointia sekä ryhmittymän riskienhallintaa varten. Säännös vastaa sisällöltään ehdotettua luottolaitoslain 94 §:n 3 momenttia. Luottolaitoslakia vastaavasti tietojen luovutusosoikeus ei kuitenkaan koskisi henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista.

Pykälän 2 momentti sisältäisi luottolaitoslain 94 §:n 4 momenttia vastaavan säännöksen rahastoyhtiön oikeudesta luovuttaa asiakasrekisterissään olevia tietoja sellaiselle yritykselle, joka kuuluu rahastoyhtiön kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään. Tietoja voitaisiin luovuttaa markkinointia sekä asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista varten. Tietojen luovuttamisoikeus ei koskisi henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja. Taloudellisella yhteenliittymällä tarkoitettaisiin samaa kuin luottolaitoslain 94 §:n 4 momentissa. Muutoinkin kyseessä olevia säännöksiä olisi tulkittava samalla tavalla.

1.5. Laki sijoituspalveluyrityksistä

6 §. *Konsolidointiryhmä.* Pykälään lisättäisiin uusi 5 momentti, joka vastaisi luottolaitoslain 5 §:ään ehdotettua uutta 5 momenttia, sekä uusi 6 momentti, joka vastaisi luottolaitoslain 4 §:ään ehdotettua uutta 2 momenttia. Nykyiset 5 ja 6 momentti siirtyisivät uudeksi 7 ja 8 momentiksi.

9 §. *Toimilupa.* Pykälän 3 momentin sanamuotoa omistajia ja hallintohenkilöitä koskevista vaatimuksista täsmennettäisiin yhdenmukaisesti ehdotetun 12 b §:n kanssa. Lain asiasisältö ei muuttuisi.

10 §. *Toimiluvan myöntäminen.* Pykälän 1 momentista poistettaisiin viittaus Rahoitustarkastuksen oikeuteen antaa tarkempia määräyksiä luotettavaa hallintoa koskevista vaatimuksista, sillä vastaava valtuutussäännös sisällytettäisiin lain 29 §:ään. Lain asiasisältö ei muuttuisi.

12 a §. *Sijoituspalveluyrityksen ja vakuutusyhtiön johdon erillisuus.* Lakiin lisättäisiin

uusi pykälä, jossa säädettäisiin luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 §:ää ja vakuutusyhtiölain 7 luvun 3 a §:ää vastaavalla tavalla siitä, että sijoituspalveluyrityksen toimitusjohtaja ei saisi olla sijoituspalveluyrityksen kanssa samaan konserniin tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun ryhmittymään kuuluvan vakuutusyhtiön toimitusjohtajana. Vastaavasti enemmistö sijoituspalveluyrityksen hallituksen jäsenistä ei saisi ilman Rahoitustarkastuksen lupaa olla tällaisen vakuutusyhtiön hallituksen jäsenenä tai toimitusjohtajana.

12 b §. *Sijoituspalveluyrityksen ja omistusyhteisön johtaminen.* Lakiin lisättäisiin uusi pykälä, jossa säädettäisiin yhdenmukaisesti rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta ehdotetun lain 11 §:n ja luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin ehdotetun 17 a §:n kanssa hallituksen jäseniä ja toimitusjohtajaa koskevista vaatimuksista. Säännökset koskisivat myös sijoituspalveluyrityksen omistusyhteisöä.

14 §. *Osakkeiden ja osuuksien hankinnasta ilmoittaminen.* Pykälää tarkistettaisiin yhdenmukaisesti rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta ehdotetun lain 8 §:n sekä luottolaitostoiminnasta annetun lain 18 §:n kanssa.

15 §. *Hankinnan vastustaminen.* Pykälää tarkistettaisiin rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta ehdotetun lain 9 §:ää ja luottolaitoslain 19 §:n 1 ja 2 momenttia vastaavasti.

15 b §. *Määräysvallan hankkiminen Euroopan talousalueen ulkopuolisessa yrityksessä.* Pykälässä säädettäisiin rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta ehdotetun lain 10 §:ää ja luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin ehdotettua 19 a §:ää vastaavalla tavalla Rahoitustarkastuksen oikeudesta kieltää määräysvallan hankkiminen yrityksessä, joka luettaisiin hankinnan jälkeen sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään tai konserniin.

29 §. *Yleissäännös riskien hallinnasta.* Pykälän 2 momenttia täydennettäisiin rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta ehdotetun lain 13 §:ää sekä luottolaitostoiminnasta annetun lain 68 §:n 3 momenttia vastaavalla viittauksella luotettavaan hallintoon. Luotettavaa hallintoa koskeva määräys-

tenantovaltuus on jo nykyisin tämän lain 10 §:n 1 momentissa, josta se siirrettäisiin tähän momenttiin. Lain asiasisältö ei muuttuisi.

31 §. *Omien varojen vähimmäismäärä ja sisäisten liiketoimien ilmoittaminen.* Pykälän 4 momenttia täydennettäisiin viittauksella luottolaitostoiminnasta annetun lain 71 a §:n säännökseen sisäisten liiketoimien ilmoittamisesta. Siten säännöstä sovellettaisiin myös sijoituspalveluyrityksen liiketoimiin, jos vastapuolena olisi mainitussa lainkohdassa lueteltuja konsolidointiryhmän ulkopuolisia yrityksiä.

48 §. *Salassapitovelvollisuus.* Pykälän 1 momenttia muutettaisiin edellä ehdotettua luottolaitoslain 94 §:n 1 momentin muutosta vastaavasti.

Pykälän 3 momenttia, joka sisältää poikkeukset 1 momentissa säädetystä salassa pidettävien tietojen luovutuskiellosta, muutettaisiin vastaamaan luottolaitoslain 94 §:n 3 momenttia ja sijoitusrahastolain 133 a §:n 1 momenttia. Siten sijoituspalveluyrityksellä ja sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään kuuluvalla yrityksellä olisi oikeus antaa salassa pidettäviä tietoja samaan konserniin kuuluvalla yhteisölle sekä ehdotetussa rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaa koskevassa annetussa laissa tarkoitettuun rahoitus- ja vakuutusryhmään kuuluvalla yritykselle asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista, markkinointia sekä ryhmittymän riskienhallintaa varten. Tietojen luovutusosoikeus ei koskisi luottolaitoslain ja sijoitusrahastolain mukaisesti henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista.

Pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti, jolloin nykyiset 4 ja 5 momentti siirtyisivät 5 ja 6 momentiksi. Momentissa säädettäisiin luottolaitoslain 94 §:n 4 momenttia vastaavalla tavalla sijoituspalveluyrityksen oikeudesta luovuttaa asiakasrekisterissään olevia tietoja sellaiselle yritykselle, joka kuuluu sijoituspalveluyrityksen kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään. Tietoja voitaisiin luovuttaa markkinointia sekä asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista varten. Tietojen luovuttamisoikeus ei koskisi henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja. Taloudellisella yhteenliittymällä tarkoitettaisiin samaa kuin luottolaitoslain

94 §:n 4 momentissa. Muutoinkin kyseessä olevia säännöksiä tulkittaisiin samalla tavalla.

56 c §. *Sijoituspalveluyrityksen osakkeiden hankintaa koskevien säännösten rikkominen.* Pykälässä säädettäisiin rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta ehdotetun lain 23 §:n vastaavista rangaistussäännöksistä.

1.6. Vakuutusyhtiölaki

1 luku. Yleisiä säännöksiä

5 a §. Pykälässä olevaa palveluyrityksen määritelmää muutettaisiin siten, että palveluyrityksenä pidettäisiin luottolaitostoiminnasta annettua lakia vastaavasti myös yhteisöä, joka pääasiallisena toimintamaan tuottaa palveluja yhdelle tai useammalle vakuutusyhtiölle omistamalla, hallitsemalla tai hoitamalla kiinteistöjä.

5 b §. Pykälää muutettaisiin niin, että lain mukaisena vakuutusomistusyhteisönä ei pidettäisi rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain soveltamisalan piiriin kuuluvaa ryhmittymän omistusyhteisöä. Tällaisen ryhmittymän omistusyhteisöjen rajaaminen lain ulkopuolelle supistaisi nykyistä vakuutusomistusyhteisön määritelmää niin, että luottolaitosten ja vakuutusyhtiöiden muodostamissa konserneissa ainoastaan yli 90-prosenttisesti vakuutustoimintaa harjoittavan ryhmittymän emoyritys täyttäisi tämän lain omistusyhteisön edellytykset. Mainitun osuuden laskennassa käytettävät periaatteet määriteltäisiin rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta ehdotetun lain 6 §:n 1 ja 2 momentissa. Tämän lain 14 b luvun 6, 7 ja 9 §:n vakuutusomistusyhteisöä koskevia säännöksiä sovellettaisiin kuitenkin ryhmittymän omistusyhteisöön, jos vakuutusalan yritysten osuus ryhmittymässä on mainitun lain 6 §:n 2 momentin mukaisesti laskettuna suurempi kuin rahoitusalan yritysten osuus. Vakuutusvalvontavirasto voisi kuitenkin yksittäistapauksessa olla soveltamatta mainittuja säännöksiä, jos se ei ole tarpeen lisävalvonnan tavoitteiden kannalta. Tällainen päätös voitaisiin tehdä vastaavin perustein kuin mitä edellä luottolaitoslain 5 §:n osalta on sanottu.

2a luku. **Ensivakuutustoiminnan harjoittaminen ulkomailla**

17 §. Pykälässä säädettäisiin moninkertaisen ilmoitusmenettelyn välttämiseksi siitä, ilmoitusta ulkomaisen vakuutusyrityksen hankinnasta ei tarvitsisi tehdä jos ilmoitus saman yrityksen hankinnasta olisi tehty Vakuutusvalvontavirastolle tämän lain 7 luvun 8 §:n tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta ehdotetun lain 10 §:n mukaisesti. Samalla pykälän viittaus sosiaali- ja terveysministeriöön korvattaisiin viittauksella Vakuutusvalvontavirastoon.

3 luku. **Vakuutusyhtiön osakkuus**

3 §. Ehdotetussa uudessa 6 momentissa säädettäisiin moninkertaisen ilmoitusmenettelyn välttämiseksi siitä, että tämän lain mukaista ilmoitusta ei tarvitsisi tehdä, jos omistus vakuutusyhtiöstä hankitaan välillisesti rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta ehdotetussa laissa tarkoitetun ryhmittymän omistusyhteisön osakkeita hankkimalla. Välillinen osakehankinta ryhmittymän omistusyhteisöstä voisi merkitä tämän lain mukaisen ilmoituskynnyksen ylittymistä yhden tai useamman vakuutusyhtiön kohdalla, jolloin ei ole tarpeen edellyttää osakkeiden hankkijalta erillistä ilmoitusta sekä emo- että tytäryrityksestä. Jos rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta ehdotetun lain mukainen ilmoitus tehtäisiin Rahoitustarkastukselle, Vakuutusvalvontaviraston kanta omistajien sopivuudesta ja luotettavuudesta vakuutusvalvonnan näkökulmasta tulisi varmistettua mainitussa laissa tarkoitetussa lausuntomenettelyssä, jonka mukaan jommankumman valvontaviranomaisen vastustus johtaisi hankinnan kieltämiseen. Momentin mukaan ilmoitus olisi kuitenkin tehtävä tämän lain mukaisesti, jos hankkijalla olisi välillisen omistuksen lisäksi myös suoraa omistusta samassa vakuutusyhtiössä, ja omistusten yhteismäärä tällöin johtaisi muun ilmoitusrajan ylittymiseen. Siten jos hankkija esimerkiksi kasvattaisi vakuutusyhtiöstä 80 prosenttia omistavan ryhmittymän omistusyhteisön osakeomistustaan 20:sta 40:een prosenttiin, johtaisi hankinta yli 50 prosentin omistusuuteen vakuutusyhtiössä mikäli hankki-

jan suora omistus vakuutusyhtiössä samalla kasvaisi 20 prosenttiin.

4 §. Ehdotetussa uudessa 3 momentissa säädettäisiin luottolaitostoiminnasta annetun lain 19 §:n 3 momenttia ja sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 15 §:n 3 momenttia vastaavasta menettelystä, jonka mukaan Vakuutusvalvontaviraston tulisi pyytää ulkomaisen valvontaviranomaisen lausunto hankinnasta, jos suomalaisesta vakuutusyhtiöstä tulisi hankinnan jälkeen Euroopan talousalueella toimiluvan saaneen luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai vakuutusyhtiön tytäryhtiö taikka tällaisen emoyrityksen tytäryritys. Lausuntomenettelyä edellytetään vakuutusyhtiöiden hankinnan osalta myös 26.4.2001 julkaistussa direktiiviehdotuksessa.

7 luku. **Yhtiön johto**

3 §. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä otettaisiin huomioon rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta ehdotetun lain 11 §:ssä oleva hallituksen jäseniä ja toimitusjohtajaa koskeva vaatimus yhtiön johtamisesta ammattitaitoisesti sekä terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisesti. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa vakuutusyhtiölle säädettäisiin velvollisuus ilmoittaa hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan muutoksista viipymättä Vakuutusvalvontavirastolle. Pykälän uuden 4 momentin mukaan säännökset koskisivat paitsi vakuutusyhtiötä, myös vakuutusomistusyhteisöä. Vaatimusten ulottaminen myös vakuutusomistusyhteisön johtohenkilöihin on tarpeen, koska vakuutus-konsernin liiketoiminnan kannalta keskeiset päätökset tehdään usein emoyrityksessä.

3 a §. Pykälän 1 momenttia täsmennettäisiin viittauksella rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta ehdotetussa laissa tarkoitettuun ryhmittymään, jonka määritelmä poikkeaa eräiltä osin yhtiöoikeudellisesta konsernista. Lisäksi pykälään lisättäisiin yhdenmukaisesti sijoituspalveluyrityksistä annetun lakiin ehdotettua 12 a §:ää vastaavalla tavalla viittaus sijoituspalveluyritykseen.

8 §. Ehdotetun uuden pykälän 1 ja 2 momentissa säädettäisiin rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta ehdotetun lain 10 §:ää, luottolaitostoiminnasta annettuun la-

kiin ehdotettua 19 a §:ää ja sijoituspalveluyrityksistä annetun lakiin ehdotettua 15 a §:ää vastaavalla tavalla Vakuutusvalvontaviraston oikeudesta kieltää määräysvalan hankkiminen vakuutusyhtiölaissa, luottolaitoksessa tai sijoituspalveluyrityksessä, jos yrityksestä tulisi hankinnan jälkeen vakuutusyhtiön tytäryritys. Pykälän tarkoituksena olisi estää liittämästä konserniin sellaisia Euroopan talousalueen ulkopuolisissa valtioissa olevia yrityksiä, joihin suomalaisten valvontaviranomaisten valvontavaltuudet eivät ulotu. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin moninkertaisen ilmoitusmenettelyn välttämiseksi siitä, että ilmoitusta ei tarvitsisi tehdä, jos hankittava yritys kuuluu rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun ryhmittymään, ja vastaava ilmoitus yrityksen hankinnasta on tehty mainitussa laissa tarkoitettulle koordinoivalle valvontaviranomaiselle.

10 luku. **Tilinpäätös, konsernitilinpäätös ja vastuuvelan kattaminen**

1 b §. Pykälää muutettaisiin siten, että vakuutusyhtiön tilinpäätös olisi laadittava kolmen kuukauden kuluessa tilikauden päätyttyä.

3 c §. Pykälää täydennettäisiin rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta ehdotetun lain 13 §:ää vastaavalla viittauksella luotettavaan hallintoon. Luotettavaa hallintoa koskeva määräystenantovaltuus on jo nykyisin säädetty sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 10 §:n 1 momentissa. Lisäksi vaatimus riittävän sisäisen valvonnan ja riittävien riskienhallintajärjestelmien varmistamisesta ulotettaisiin luottolaitoslain 68 §:ää ja sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 29 §:ää vastaavalla tavalla koskemaan myös vakuutusomistusyhteisöä.

11 §. Pykälän uudessa 5 momentissa säädettäisiin yhdenmukaisesti luottolaitostoinnista annettuun lakiin ehdotetun 39 §:n 5 momentin mahdollisuus laatia konsernitilinpäätös rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta ehdotetun lain 3 luvun mukaisesti, vaikka vakuutusyhtiön ja luottolaitoksen muodostama konserni ei täyttäisi mainitussa laissa rahoitus- ja vakuutusryhmittymälle määriteltyjä määrällisiä edellytyksiä.

Mainitun lain mukainen konsernitilinpäätös voisi olla oikeiden ja riittävien tietojen sekä jatkuvuuden näkökulmasta perusteltua laatia esimerkiksi silloin, jos rahoitus- tai vakuutus-toimialan osuus ryhmittymässä putoaisi väliaikaisesti alle lain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua vähimmäismäärän. Momentissa tarkoitettussa konsernissa toimivaltaisena viranomaisena olisi aina Vakuutusvalvontavirasto.

12 luku. **Voitonjako ja yhtiön varojen muu käyttö**

6 §. Pykälän 1 momenttia täsmennettäisiin viittauksella rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta ehdotetussa laissa tarkoitettuun ryhmittymään. Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettuun luotonantoon rinnastettaisiin myös takauksen antaminen tai muu vakuuden asettaminen toisen antaman luoton maksamisesta.

14 b luku. **Vakuutusyritysryhmän lisävalvonta**

5 §. Pykälän 1 momenttia täydennettäisiin viittauksella luottolaitoslaissa tarkoitettuihin luotto- ja rahoituslaitoksiin. Lisäys mahdollistaisi sen, että vakuutusyhtiön omistuksiin luottolaitoksissa voitaisiin 2 momentissa tarkoitettussa asetuksessa tarkemmin säädettävällä tavalla soveltaa vastaavia periaatteita kuin ehdotetun luottolaitoslain 75 §:n nojalla luottolaitosten vakuutusyhtiöomistuksiin.

6 §. Pykälään tehtäisiin edellä 5 §:ään tehtyä muutosta vastaava lisäys.

18 luku. **Erinäisiä säännöksiä**

6 §. Pykälä sisältää yleisen vaitiolovelvollisuutta koskevan säännöksen kaikkia niitä tahoja varten, jotka vakuutustoimintaa harjoittaessa, vakuutusyhtiöiden toimintaa valvottaessa tai muutoin vakuutustoimintaan liittyviä tehtäviä suoritettaessa voivat saada ja käsitellä asiakasta tai vakuutusyhtiötä koskevia luottamuksellisia tietoja.

Jos vakuutustoiminta on keskitetty yhteiseen konserniin tai konsernia laajempaan, luottolaitosten kanssa yhteiseen rahoitus- ja vakuutusryhmittymään, tällaisen konsernin

tai ryhmittymän emoyrityksenä on yleensä omistusyhteisö, jonka pääasiallisena tehtävänä on omistaa ja hallita ryhmään kuuluvia tytäryrityksiä ja huolehtia niiden keskitetysti hoidettavista konsernihallinnollisista tehtävistä. Tässä tehtävässään omistusyhteisö ja sen palveluksessa olevat henkilöt voivat saada vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia, vakuutusyhtiön asiakkaita koskevia tietoja. Tämän vuoksi pykälän 1 momentin soveltamisalaa laajennettaisiin niin, että vaitiolovelvollisuus koskisi myös vakuutusyhtiön omistusyhteisöä ja sen palveluksessa olevia henkilöitä.

Omistusyhteisöllä tarkoitettaisiin lainkohdassa 1 luvun 5 b §:n mukaista vakuutusomistusyhteisöä, 14 b luvun 1 §:n 9 kohdan mukaista monialaomistusyhteisöä, luottolaitoslain 4 §:n ja sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 5 a §:n mukaista omistusyhteisöä, sekä rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain 3 §:n 3 momentin mukaista ryhmittymän omistusyhteisöä.

6 b §. Pykälän 1 momentti sisältää säännökset poikkeuksista 6 §:n mukaiseen vaitiolovelvollisuutta koskevaan säännökseen, eli tilanteista, joissa vakuutusyhtiöllä on oikeus salassapidettävien tietojen luovuttamiseen.

Pykälän 1 momentin 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että vakuutusyhtiö voisi luovuttaa vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja myös vakuutusomistusyhteisölle. Oikeus luovuttaa salassapidettäviä tietoja vakuutusomistusyhteisölle on tärkeää sen vuoksi, että omistusyhteisö voisi huolehtia konserniin tai vakuutusyritysryhmään kuuluvien yritysten keskitetysti hoidettavista konsernihallinnollisista tehtävistä.

Kohdan nykyisen sääntelyn mukaan tietojen luovuttamisoikeus ei koske terveydentilaan liittyvien tietojen luovuttamista. Kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että tietojen luovuttamisoikeus ei koskisi yleensäkkään henkilötielolain 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista. Kohdassa nykyisin oleva säännös, jonka mukaan lakisääteisen työeläketurvan toimeenpanoon liittyviä tietoja saadaan tämän kohdan perusteella luovuttaa vain työeläkelakien mukaisten tehtävien hoitamista varten, ehdotetaan poistettavaksi, koska työntekijäin eläkelaki

(395/1961) jo sisältää tietojen salassapitosäännöksen.

Momentin 5 kohdassa oleva terminologinen epä johdonmukaisuus ehdotetaan muutettavaksi vakuutusyhdistyslain 16 luvun 10 §:n 4 momentin 5 kohdan mukaiseksi siten, että tietoja voidaan luovuttaa toisille vakuutuslaitoksille. Siten vakuutusyhtiöt voisivat luovuttaa kohdan nojalla tietoja paitsi toisille vakuutusyhtiöille myös vakuutusyhdistyksille.

Momentin 6 kohdan nykyisen sanamuodon mukaan vakuutusyhtiöllä on oikeus luovuttaa vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja vakuutusyhtiöön kohdistuneista rikoksista sekä sille ilmoitetuista vahingoista toisille vakuutusyhtiöille vakuutusyhtiöihin kohdistuvan rikollisuuden ehkäisemiseen liittyvän tärkeän yleisen edun vuoksi. Sanamuoto poikkeaa tältä osin vakuutusyhdistyslain vastaavasta säännöksestä (VakYhdL 16 luvun 10 §:n 4 momentin 6 kohta), jonka mukaan vakuutusyhdistys voi luovuttaa tietoja toisille vakuutuslaitoksille vakuutuslaitoksiin kohdistuvan rikollisuuden ehkäisemiseen.

Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto ja Vakuutusyhdistysten Keskusliitto ovat hakenneet tietosuojalautakunnalta tarkempia määräyksiä niistä ehdoista, joilla vakuutuslaitokset voivat luovuttaa tietoja niille ilmoitetuista vahingoista toisille vakuutuslaitoksille. Tietosuojalautakunta myönsi hakemukseen antamassaan päätöksessä (dnro 25/91/2000) vakuutusyhtiöille luvan käsitellä toisilta vakuutuslaitoksilta saatavia vahinkotietoja mutta vakuutusyhdistyksille luvan käsitellä vain toisilta vakuutusyhdistyksiltä saatavia vahinkotietoja.

Koska ei ole perusteltua, että vakuutusyhtiöllä on oikeus käsitellä sekä toisilta vakuutusyhtiöiltä että vakuutusyhdistyksiltä saatavia vahinkotietoja, mutta vakuutusyhdistyksillä sen sijaan on oikeus käsitellä ainoastaan toisilta vakuutusyhdistyksiltä saatavia tietoja, kohdan sanamuoto yhdenmukaistettaisiin vakuutusyhdistyslain 16 luvun 10 §:n 4 momentin 6 kohtaa vastaavalla tavalla. Siten vakuutusyhtiöillä olisi oikeus ilmoittaa vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja kaikille vakuutuslaitoksille kohdassa säädettyä käyttötarkoitusta varten.

Vakuutusyhtiölain nykyiset salassapitosäännökset eivät salli vakuutusyhtiön asia-

kastietojen luovuttamista samaan konserniin kuuluvalla luottolaitokselle. Luottolaitoksia ja vakuutusyhtiöitä koskevien säännösten yhdenmukaistamiseksi momenttiin lisättäisiin uusi 10 kohta, jossa säädettäisiin luottolaitoslain 94 §:n 3 momenttia vastaavalla tavalla vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvien tietojen vaihtamisesta rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun rahoitus- ja vakuutusryhmittymään kuuluvien yritysten kesken. Vakuutusyhtiö voisi ehdotuksen mukaan luovuttaa tietoja myös vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvalla yritykselle. Momentissa tarkoitettu rahoitus- ja vakuutusryhmittymä määriteltäisiin rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa lain 3 §:ssä. Tällaiseen ryhmittymään luettaisiin mainituksa laissa tarkemmin säädettyin edellytyksin luottolaitokset, sijoituspalveluyritykset ja muut rahoituslaitokset, rahastoyhtiöt, vakuutusyhtiöt työeläkevakuutusyhtiöitä lukuun ottamatta sekä palveluyritykset. Ryhmittymään luetaan myös laissa tarkoitettu ryhmittymän omistusyhteisö.

Tietojen luovutusosoikeus rajattaisiin kosemaan luottolaitoslakia vastaavalla tavalla asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitoa, markkinointia ja ryhmittymän riskien hallintaa varten luovutettavia tietoja. Momentin 3 kohdan ja luottolaitoslain mukaisesti säädettäisiin lisäksi, että tietojen luovuttamisoikeus ei koskisi henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista. Tällaista tietojen luovuttamiseen tarvittaisiin jatkossakin henkilön itsensä antama lupa tai jokin muu henkilötietolain 12 §:ssä tarkoitettu tilanne.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jolloin nykyiset 2—4 momentti siirtyvät 3—5 momentiksi. Ehdotettu momentti sisältäisi ehdotettua luottolaitoslain 94 §:n 4 momenttia vastaavan säännöksen vakuutusyhtiön oikeudesta luovuttaa asiakasrekisterissään olevia tietoja sellaiselle yritykselle, joka kuuluu vakuutusyhtiön kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään. Tietoja voitaisiin luovuttaa markkinointia sekä asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista varten. Tietojen luovuttamisoikeus ei koskisi henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja. Taloudellisella yhteen-

liittymällä tarkoitettaisiin samaan kuin ehdotetussa luottolaitoslain 94 §:n 4 momentissa. Muutoinkin kyseessä olevia säännöksiä tulkittaisiin samalla tavalla.

1.7. Laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä

79 §. *Vaitiolovelvollisuus.* Pykälän 1 momentin soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi vakuutusyhtiölain 18 luvun 6 §:n 1 momenttia vastaavalla tavalla siten, että vaitiolovelvollisuus koskisi myös ulkomaisen vakuutusyhtiön omistusyhteisöä ja sen palveluksessa olevia sekä uudessa 5 momentissa säädettyjä ulkomaisen vakuutusyhtiön kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvia yrityksiä.

Pykälän 4 momentin 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi vakuutusyhtiölain 18 luvun 6 b §:n 1 momentin 3 kohtaa vastaavalla tavalla siten, että ulkomainen vakuutusyhtiö voisi luovuttaa vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja myös omistusyhteisölle. Vakuutusyhtiölakia vastaavalla tavalla tietojen luovuttamisoikeus ei koskisi henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja.

Vakuutusyhtiölain 18 luvun 6 b §:n 5 kohtaa vastaavalla tavalla momentin 5 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että ulkomaisella vakuutusyhtiöllä olisi oikeus luovuttaa kohdan mukaisesti tietoja toiselle vakuutuslaitokselle. Siten ulkomaiset vakuutusyhtiöt voisivat luovuttaa kohdan nojalla tietoja paitsi toisille vakuutusyhtiöille myös vakuutusyhdistyksille.

Vakuutusyhtiölain 18 luvun 6 b §:n 6 kohtaa vastaavalla tavalla momentin 6 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että ulkomaisella vakuutusyhtiöllä olisi oikeus luovuttaa vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja muillekin vakuutuslaitoksille kuin vain toisille vakuutusyhtiöille vakuutuslaitoksiin kohdistuvan rikollisuuden liittyvän tärkeän edun vuoksi.

Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi vakuutusyhtiölakia vastaavalla tavalla uusi 10 kohta, jossa säädettäisiin ulkomaisen vakuutusyhtiön oikeudesta luovuttaa vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja rahoitus- ja vakuutusryhmittymään kuuluvalla yritykselle. Tietoja voitaisiin luovuttaa suomalaisten vakuutusyhtiöiden tapaan asiakaspalvelua ja

muuta asiakassuhteen hoitamista, markkinointia sekä ryhmittymän riskienhallintaa varten. Tietojen luovuttamisoikeus ei kuitenkaan koskisi henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja.

Pykälään lisättäisiin uusi 5 momentti, jolloin nykyinen 5—7 momentti siirtyisivät 6—8 momentiksi. Ehdotettu momentti sisältäisi vakuutusyhtiölain 18 luvun 6 b §:ään ehdotettua uutta 2 momenttia vastaavan säännöksen ulkomaisen vakuutusyhtiön oikeudesta luovuttaa asiakasrekisterissään olevia tietoja sellaiselle yritykselle, joka kuuluu ulkomaisen vakuutusyhtiön kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään. Tietoja voitaisiin luovuttaa markkinointia sekä asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista varten. Tietojen luovuttamisoikeus ei koskisi henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja. Taloudellisella yhteenliittymällä tarkoitettaisiin samaa kuin vakuutusyhtiölain 18 luvun 6 b §:n uudessa 2 momentissa. Muutoinkin kyseessä olevat säännökset on tarkoitettu tulkittavaksi samalla tavalla.

1.8. Laki työeläkevakuutusyhtiöistä

1 §. *Lain soveltamisala.* Pykälän 3 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi eräillä vakuutusyhtiölain säännöksillä, joita ei sovelleta työeläkevakuutusyhtiöön.

Vakuutusyhtiölain 7 luvun 3 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä otetaan huomioon rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta ehdotetun lain 11 §:ssä oleva hallituksen jäseniä ja toimitusjohtajaa koskeva vaatimus yhtiön johtamisesta ammattitaitoisesti sekä terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisesti. Koska työeläkevakuutusyhtiöistä annettu laki sisältää omat säännöksensä työeläkevakuutusyhtiön johdosta, sen toiminnasta ja kelpoisuusvaatimuksista, ehdotetaan, että myös vaatimus yhtiön johtamisesta ammattitaitoisesti ja terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisesti kirjoitetaan omaksi säännökseen työeläkevakuutusyhtiöistä annettuun lakiin. Myös vaatimus työeläkevakuutusyhtiön velvollisuudesta ilmoittaa hallituksen jäsenen ja toimitusjohtajan muutoksista Vakuutusvalvontavirastolle ehdotetaan kirjoitettavaksi työeläkevakuutusyhtiöistä annettuun

lakiin. Siten työeläkevakuutusyhtiöihin ei tarvitsisi soveltaa vakuutusyhtiölain 7 luvun 3 §:n 2—4 momenttia.

Lisäksi momenttiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä teknisiä korjauksia. Momentin pykäläluetteloon ehdotetaan lisättäväksi viittaus vakuutusyhtiölain 1 luvun 4 a §:ään, koska työeläkevakuutusyhtiölain 25 §:n 1 momentti jo sisältää säännöksen työeläkevakuutusyhtiön vakuuden antamisesta. Momentissa oleva virheellinen viittaus vakuutusyhtiölain 16 luvun 13 §:n 3 momenttiin ja 16 a luvun 9 §:n 3 momenttiin korjattaisiin viittaukseksi kummankin pykälän 4 momenttiin.

12 §. Johdon erityiset kelpoisuusvaatimukset. Pykälän 4 momentissa oleva säännöstä, joka kieltää työeläkevakuutusyhtiön toimitusjohtajaa ja hänen sijaistaan toimimasta muun muassa toisen vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvan yhteisön palveluksessa, ehdotetaan täsmennettäväksi vakuutusyhtiölain 7 luvun 3 a §:n 1 momentin mukaisesti siten, että siihen lisätään viittaus rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta ehdotetussa laissa tarkoitettuun ryhmittymään, koska kyseisen ryhmittymän määritelmä poikkeaa eräiltä osin yhtiöoikeudellisesta konsernin määritelmästä.

12 a §. *Työeläkevakuutusyhtiön johtaminen.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 12 a §, jossa säädettäisiin ensinnäkin vakuutusyhtiölain 7 luvun 3 §:n momenttia vastaavasti hallituksen jäseniä ja toimitusjohtajaa koskevista vaatimuksista, joiden mukaan työeläkevakuutusyhtiötä tulee johtaa ammattitaitoisesti sekä terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisesti. Lisäksi työeläkevakuutusyhtiö veloitettaisiin vakuutusyhtiölain 7 luvun 3 §:n 3 momenttia vastaavalla tavalla ilmoittamaan viipymättä hallituksensa jäsenten ja toimitusjohtajan muutoksista Vakuutusvalvontavirastolle.

1.9. Vakuutusyhdistyslaki

16 luku. Erinäisiä säännöksiä

10 §. Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain mukaan vakuutusyhdistys ei voisi kuulua laissa tarkoitettuun rahoitus- ja vakuutusryhmittymään, eikä yhdistys siten myöskään olisi tällaista ryhmit-

tymää koskevan valvonnan alainen. Vakuutusyhdistyslakiin ei sen vuoksi ehdoteta lisättäväksi säännöstä, joka oikeuttaisi vakuutusyhdistyksen luovuttamaan vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja rahoitus- ja vakuutusryhmittymään kuuluvalla yritykselle.

Vakuutusyhdistys voi kuitenkin kuulua sellaisen taloudelliseen yhteenliittymään, jota tarkoitetaan vakuutusyhtiölain 18 luvun 6 b §:n 2 momentissa ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 79 §:n 5 momentissa. Lainsäädännön neutraliteettivaatimuksen vuoksi vakuutusyhdistyksille on siten sallittava vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvien tietojen luovuttaminen vakuutusyhdistyksen kanssa tällaiseen yhteenliittymään kuuluville yrityksille.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, jolloin nykyiset 5—7 momentti siirtyisivät 6—8 momentiksi. Momentti sisältäisi vakuutusyhtiölain 18 luvun 6 b §:n 2 momenttia ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 79 §:n 5 momenttia vastaavan säännöksen vakuutusyhdistyksen oikeudesta luovuttaa asiakasrekisterissään olevia tietoja sellaiselle yritykselle, joka kuuluu vakuutusyhdistyksen kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään. Tietoja voitaisiin luovuttaa markkinointia sekä asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista varten. Tietojen luovuttamisoikeus ei koskisi henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja. Taloudellisella yhteenliittymällä tarkoitettaisiin samaa kuin vakuutusyhtiölain 18 luvun 6 b §:n 2 momentissa. Muutoinkin kyseessä olevia säännöksiä tulkittaisiin samalla tavalla.

Uuden 5 momentin lisäyksen johdosta myös pykälän 1 momenttia ehdotetaan tarkennettavaksi viittauksella 5 momenttiin, jolloin vakuutusyhdistyksen kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvat yritykset tulevat 1 momentissa säädetyn salassapitovelvollisuuden piiriin.

1.10. Laki Vakuutusvalvontavirastosta

2 §. Pykälä sisältää luettelon Vakuutusvalvontaviraston valvottavista. Luetteloon lisättäisiin uutena 17 c kohtana vakuutusomistusyhteisö. Muutos ei merkitse asiallista muu-

tosta vakuutusomistusyhteisöjen valvonnalliseen asemaan, koska nämä yhteisöt katsotaan jo nykyisin Vakuutusvalvontaviraston valvottaviksi pykälän 18 kohdan perusteella. Valvottavaluetteloa ehdotetaan täydennettäväksi uudessa 17 d kohdassa myös rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annettussa laissa tarkoitettuun ryhmittymän omistusyhteisöllä. Tällaista rahoitus- ja vakuutusryhmittymän emoyrityksenä toimivaa omistusyhteisöä valvoisi koordinoiva valvontaviranomainen, joka olisi mainitussa laissa tarkemmin määriteltyjen kriteerien perusteella joko Rahoitustarkastus tai Vakuutusvalvontavirasto. Jos koordinoiva valvontaviranomainen olisi Vakuutusvalvontavirasto, sen valvontavaltuudet ryhmittymän omistusyhteisöön nähden määräytyisivät rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annettussa laissa olevia erityissäännöksiä lukuun ottamatta tämän lain perusteella. Vastaava muutos tehtäisiin rahoitustarkastuslain 2 §:ään. Pykälän 17 b kohtaan ehdotetaan tehtäväksi uudesta 17 c ja 17 d kohdasta johtuva tekninen korjaus.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan heti, kun ne on vahvistettu.

3. Säättämisjärjestys

Lakiehdotukseen sisältyy eräitä viranomaisen harkintavaltaa ja norminanto-oikeutta lisääviä säännöksiä. Tällaisia säännöksiä ovat erityisesti ehdotetut rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaa koskevan lain 9 ja 10 § sekä 13 §:n 3 momentti ja 14 §:n 2 momentti sekä mainittua 10 §:ää vastaavat luottolaitoslain 19 a § ja sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 15 b § sekä vakuutusyhtiölain 7 luvun 8 §. Ehdotetut säännökset vastaavat luonteeltaan ja laajuudeltaan sitä, mitä nykyisin on säädetty luottolaitosten ja vakuutusyhtiöiden osalta. Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien sääntelylle ja valvonnalle on samantaiset painavat perusteet kuin pelkästään luottolaitoksista tai vakuutuslaitoksista koostuvien ryhmittymien valvonnalle. Tämän vuoksi on katsottu, että ehdotetut lait voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisyksityksessä.

Perustuslakivaliokunta ei kuitenkaan ole kaikilta osin arvioinut edellä viitattujen nykyisin voimassa olevien säännösten perustuslain mukaisuutta, minkä vuoksi perustuslakivaliokunnan lausunnon hankkimista tästä esi-

tyksestä on pidettävä tarpeellisena.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään rahoitus- ja vakuutusryhmittymien (ryhmittymä) toiminnalle asetettavista vaatimuksista ja niiden valvonnasta. Valvonnan tarkoituksena on osaltaan turvata rahoitus- ja vakuutusmarkkinoiden häiriötön toiminta, edistää ryhmittymien johtamista terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisesti sekä turvata tallettajien ja sijoittajien taloudellista asemaa ja vakuutettuja etuja.

2 §

Valvontaviranomaiset

Ryhmittymiä valvovat yhteistyössä Rahoitustarkastus ja Vakuutusvalvontavirasto.

Koordinoivana valvontaviranomaisena toimii Rahoitustarkastus, jos ryhmittymän emoyritys on luottolaitos, sijoituspalveluyritys taikka omistusyhteisö sellaisessa ryhmittymässä, jossa rahoitustoimialan osuus on jäljempänä 6 §:n 2 momentin mukaisesti laskettuna suurempi kuin vakuutustoimialan osuus. Koordinoivana valvontaviranomaisena toimii Vakuutusvalvontavirasto, jos ryhmittymän emoyritys on vakuutusyhtiö taikka

taikka omistusyhteisö sellaisessa ryhmittymässä, jossa vakuutustoimialan osuus on jäljempänä 6 §:n 2 momentin mukaisesti laskettuna suurempi kuin rahoitustoimialan osuus.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, koordinoiva valvontaviranomainen voi päättää luopua sille tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamisesta, jos toinen valvontaviranomainen on antanut suostumuksensa näiden tehtävien hoitamiseen. Päätöksen voimaantulon jälkeen viimeksi mainittuun valvontaviranomaiseen sovelletaan, mitä koordinoivasta valvontaviranomaisesta säädetään ja ensiksi mainittuun valvontaviranomaiseen, mitä toisesta valvontaviranomaisesta säädetään.

Mitä tässä laissa säädetään, ei rajoita toisen valvontaviranomaisen oikeuksia ja velvollisuuksia valvoa ryhmittymään kuuluvaa yritystä tai yritysryhmää siten kuin muussa laissa säädetään.

3 §

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymä

Ryhmittymään luetaan 2 momentissa tarkoitettu emoyritys (ryhmittymän emoyritys), sekä sellainen rahoitus- ja vakuutusalan yritys,

1) johon ryhmittymän emoyrityksellä on kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 ja 6 §:ssä tarkoitettulla tavalla määräysvalta;

2) jolla on yhteinen hallinto tässä momentissa tarkoitettun yrityksen kanssa; tai

3) jota johdetaan yhteisesti tässä momentissa tarkoitetun yrityksen kanssa.

Omistusosuuteen luetaan edellä 1 kohtaa sovellettaessa myös jäljempänä 7 §:n 2—5 kohdassa tarkoitetun työeläkevakuutusyhtiön, eläkesäätiön ja eläkekassan omistusosuus.

Ryhmittymän emoyrityksellä tarkoitetaan:

1) suomalaista luottolaitosta ja sijoituspalveluyritystä, jolla on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu määräysvalta vähintään yhteen suomalaiseen vakuutusyhtiöön taikka 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu suhde taseen loppusummaltaan pienempään suomalaiseen vakuutusyhtiöön;

2) suomalaista vakuutusyhtiötä, jolla on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu määräysvalta vähintään yhteen suomalaiseen luottolaitokseen tai sijoituspalveluyritykseen taikka 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu suhde taseen loppusummaltaan pienempään suomalaiseen luottolaitokseen tai sijoituspalveluyritykseen; ja

3) ryhmittymän omistusyhteisöä.

Ryhmittymän omistusyhteisöllä tarkoitetaan suomalaista emoyritystä, jonka kirjanpitoilaissa tarkoitetuista tytäryrityksistä ainakin yksi on suomalainen luottolaitos tai sijoituspalveluyritys ja yksi suomalainen vakuutusyhtiö, ja jonka kirjanpitoilaissa tarkoitettuina tytäryrityksinä olevien rahoitus- ja vakuutusalan yritysten viimeksi laadittujen taseiden yhteenlaskettu loppusumma on enemmän kuin puolet omistusyhteisön ja sen kaikkien kirjanpitoilaissa tarkoitettujen tytäryritysten viimeksi laadittujen taseiden yhteenlasketusta loppusummasta. Omistusyhteisönä ei pidetä kuitenkaan emoyritystä, joka on luottolaitos, sijoituspalveluyritys, vakuutusyhtiö tai työeläkevakuutusyhtiö.

4 §

Muut määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *luottolaitoksella* luottolaitostoiminnasta annetun lain (1607/1993) 2 §:ssä tarkoitettua luottolaitosta ja sitä vastaavaa ulkomaista luottolaitosta;

2) *sijoituspalveluyrityksellä* sijoituspalveluyrityksistä annetun lain (579/1996) 4 §:ssä tarkoitettua sijoituspalveluyritystä ja sitä vas-

taavaa ulkomaista sijoituspalveluyritystä;

3) *vakuutusyhtiöllä* vakuutusyhtiölaissa (1062/1979) tarkoitettua vakuutusyhtiötä työeläkevakuutusyhtiötä lukuun ottamatta, ja sitä vastaavaa ulkomaista vakuutusyhtiötä ja jälleenvakuutusyhtiötä;

4) *rahoitusalan* yrityksellä luottolaitosta, sijoituspalveluyritystä, luottolaitostoiminnasta annetussa laissa ja sijoituspalveluyrityksistä annetussa laissa tarkoitettua palveluyritystä ja rahoituslaitosta sekä sijoitusrahastolaisessa (48/1999) tarkoitettua rahastoyhtiötä ja säilytysyhteisöä; ja

5) *vakuutusalan* yrityksellä vakuutusyhtiötä sekä vakuutusyhtiölaissa tarkoitettua vakuutusomistusyhteisöä ja palveluyritystä.

5 §

Ryhmittymän ja sen omistusyhteisön tunnistaminen

Ryhmittymän emoyrityksen on ilmoitettava ryhmittymän syntymisestä ja lakkaamisesta viivyttyksettä Rahoitustarkastukselle tai Vakuutusvalvontavirastolle.

Valvontaviranomaisen, joka on vastaanottanut ilmoituksen, tai joka muuten saa tiedon ryhmittymän syntymisestä tai lakkaamisesta, tulee ilmoittaa tästä toiselle valvontaviranomaiselle. Jos kumpikin valvontaviranomaisista katsoo ryhmittymän kuuluvan tämän lain soveltamisalan piiriin tai jäävän lain soveltamisalan ulkopuolelle, koordinoivan valvontaviranomaisen tulee tehdä tästä päätös ja ilmoittaa se ryhmittymän emoyritykselle, toiselle valvontaviranomaiselle ja ryhmittymään kuuluvaa ulkomaista yritystä valvovalle viranomaiselle.

6 §

Lain soveltamisalaa koskevat poikkeukset

Tätä lakia ei sovelleta ryhmittymään, jossa joko rahoitus- tai vakuutusalan yritysten osuus (toimialan osuus) ryhmittymään kuuluvista kaikista rahoitus- ja vakuutusalan yrityksistä on vähemmän kuin kymmenesosa.

Toimialan osuus ryhmittymään kuuluvista kaikista rahoitus- ja vakuutusalan yrityksistä

saadaan laskemalla ensin toimialaan kuuluvien yritysten taseiden yhteenlasketun loppusumman suhde kaikkien rahoitus- ja vakuutusalan yritysten taseiden yhteenlaskettuun loppusummaan (suhdeluku 1) ja toimialaan kuuluvien yritysten yhteenlasketun pääomavaatimuksen suhde ryhmittymään kuuluvien rahoitus- ja vakuutusalan yritysten yhteenlaskettuun pääomavaatimuksen (suhdeluku 2) ja laskemalla sen jälkeen suhdelukujen 1 ja 2 aritmeettinen keskiarvo. Pääomavaatimuksella tarkoitetaan tässä momentissa ryhmittymään kuuluvalle luottolaitokselle ja sijoituspalveluyritykselle luottolaitostoinnasta annetun lain 78 ja 78 a §:n sekä ryhmittymään kuuluvalle yksittäiselle vakuutusyhtiölle vakuutusyhtiölain 11 luvun 2 ja 4 §:n mukaisesti laskettua pääomavaatimusta. Jos edellä tässä momentissa tarkoitettu yritys kuuluu luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään, pääomavaatimuksella tarkoitetaan edellä tarkoitettua pääomavaatimuksen sijasta luottolaitostoinnasta annetun lain 79 a §:n mukaista pääomavaatimusta.

Jos toimialan osuus tämän lain soveltamisalan piiriin kuuluvassa ryhmittymässä laskee alle kymmenesosaan, lakia sovelletaan kuitenkin niin kauan kuin osuus ylittää viisi prosenttia, jollei koordinoiva valvontaviranomainen toisen valvontaviranomaisen annettua siihen suostumuksen toisin päätä.

Koordinoiva valvontaviranomainen voi toisen valvontaviranomaisen annettua siihen suostumuksensa päättää, että tätä lakia ei sovelleta tai sitä sovelleta ainoastaan osittain ryhmittymään kuuluvaan yritykseen, jos yrityksellä on vain vähäinen merkitys tämän lain tavoitteiden kannalta tai jos yrityksen taloudellisen tilanteen sisällyttäminen valvonnan piiriin ei ole ryhmittymän valvonnan tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaista tai se on harhaanjohtavaa.

7 §

Tiedonantovelvollisuutta koskevien säännösten soveltaminen

Mitä jäljempänä 14 §:n 1 momentin 3 kohdassa ja 17 §:ssä säädetään velvollisuudesta antaa tietoja valvontaviranomaiselle, sovelle-

taan edellä 3 §:n estämättä myös

1) sellaiseen muuhun kuin ryhmittymään kuuluvaan yritykseen, joka on ryhmittymän emoyrityksen kirjanpitolaissa tarkoitettu emoyritys tai tällaisen emoyrityksen tytäryritys, taikka joka on ryhmittymään kuuluvan yrityksen kirjanpitolaissa tarkoitettu tytär- tai omistusyhteisyritys;

2) työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa (354/1997) tarkoitettuun työeläkevakuutusyhtiöön, johon ryhmittymään kuuluvalla yrityksellä on vakuutusyhtiölain 14 b luvun 1 §:n 3 kohdassa tarkoitettu omistusyhteys;

3) työeläkevakuutusyhtiöön, jolla on ryhmittymään kuuluvaan yritykseen 2 kohdassa tarkoitettu omistusyhteys;

4) edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua työeläkevakuutusyhtiön tytäryritykseen; ja

5) sellaiseen ryhmittymään kuuluvan työnantajayrityksen perustamaan eläkesäätiölaisessa (1774/1995) tarkoitettuun eläkesäätiöön, jonka toimintapiiriin kuuluvat henkilöt ovat työnantajayrityksen palveluksessa, ja vakuutuskassalaisissa (1164/1992) tarkoitettuun eläkekassaan, jonka toimintapiirissä voivat olla ryhmittymään kuuluvan työnantajayrityksen palveluksessa olevat henkilöt.

2 luku

Ryhmittymän valvonta

8 §

Omistusyhteisön osakkeiden ja osuuksien hankinnasta ilmoittaminen

Jos jonkun tarkoituksena on hankkia suoraan tai välillisesti omistusyhteisöstä osuus, joka on vähintään 10 % sen osake-, takuu- tai osuuspääomasta tai joka tuottaa vähintään 10 % sen osakkeiden tai osuuksien äänivallasta, hankinnasta on ilmoitettava etukäteen Rahoitustarkastukselle tai Vakuutusvalvontavirastolle.

Jos 1 momentissa tarkoitettua osuutta lisätään siten, että se kasvaa vähintään 20, 33 tai 50 prosenttiin osake- takuu- tai osuuspääomasta tai tuottaa vähintään samansuuruisen äänioikeuden tai että omistusyhteisöstä tulee tytäryritys, hankinnasta on myös ilmoitettava

1 momentissa tarkoitettulle viranomaiselle.

Laskettaessa edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettua omistus- ja ääniosuutta sovelletaan mitä arvopaperimarkkinalain (495/1989) 1 luvun 5 §:ssä ja 2 luvun 9 §:n 1 ja 2 momentissa on säädetty.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä myös silloin, kun osuuden omistus laskee alle 1 ja 2 momentissa säädetyn suuruisen osuuksien.

Ryhmittymän omistusyhteisön on ilmoitettava koordinoivalle valvontaviranomaiselle vähintään kerran vuodessa 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen osuuksien omistajat ja omistusten suuruus sekä välittömästi ilmoitettava sen tietoon tulleet osuuksien muutokset.

9 §

Hankinnan vastustaminen

Koordinoiva viranomainen voi kolmen kuukauden kuluessa 8 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen vastaanottamisesta kieltää osuuden hankinnan, jos omistajien luotettavuudesta ja sopivuudesta saadun selvityksen perusteella tai muuten on todennäköistä, että osuuden omistus vaarantaisi omistusyhteisön tai ryhmittymän varovaisten ja terveiden liikeperiaatteiden mukaisen liiketoiminnan.

Jos osuuden hankinta jätetään ilmoittamatta tai jos osuus on hankittu koordinoivan viranomaisen kiellosta huolimatta taikka jos osuuden hankinnan jälkeen koordinoiva viranomainen havaitsee osuuden omistuksen vaarantavan omistusyhteisön tai ryhmittymän varovaisten ja terveiden liikeperiaatteiden mukaisen toiminnan, koordinoiva viranomainen voi kieltää osakkeen- tai osuudenomistajan hankkimia osakkeita tai osuuksia koskevan saannon merkitsemisen osake- ja osakseluetteloon taikka jäsenluetteloon.

Koordinoivan valvontaviranomaisen on pyydettävä ennen 1 ja 2 momentissa päätöksen tekemistä toisen valvontaviranomaisen lausunto. Suostumusta hankintaan ei saa antaa, jollei kumpikin valvontaviranomaisista ole antanut siihen suostumustaan.

10 §

Määräysvallan hankkiminen Euroopan talousalueen ulkopuolisessa yrityksessä.

Ryhmittymän kuuluva yritys ei saa hankkia 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua määräysvaltaa sellaisessa luottolaitoksessa, sijoituspalveluyrityksessä taikka vakuutusyhtiössä, jonka kotipaikka on Euroopan Talousalueeseen kuulumattomassa valtiossa, jollei yritys ole ilmoittanut siitä etukäteen koordinoivalle valvontaviranomaiselle taikka jos koordinoiva valvontaviranomainen on ilmoituksen saatuaan kieltänyt hankinnan 2 momentissa säädettyssä ajassa.

Koordinoiva valvontaviranomainen voi kolmen kuukauden kuluessa 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen vastaanottamisesta kieltää 1 momentissa tarkoitetun hankinnan, jos hankinnan kohteena olevaan yritykseen sovellettavat lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset olennaisesti vaikeuttaisivat ryhmittymän tehokasta valvontaa.

Koordinoivan valvontaviranomaisen on pyydettävä ennen 2 momentissa tarkoitetun päätöksen tekemistä toisen valvontaviranomaisen lausunto. Suostumusta hankintaan ei saa antaa, jos toinen valvontaviranomainen vastustaa hankintaa.

11 §

Ryhmittymän omistusyhteisön johtaminen

Ryhmittymän omistusyhteisön hallituksen ja toimitusjohtajan tulee johtaa omistusyhteisöä ammattitaitoisesti sekä terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisesti. Hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan on lisäksi oltava hyvämaineisia ja heillä on oltava sellainen yleinen rahoitus- ja vakuutustoiminnan tuntemus kuin ryhmittymän toiminnan laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen.

Ryhmittymän omistusyhteisön edellä 1 momentissa tarkoitettujen hallintohenkilöiden vaihdoksista on viipymättä ilmoitettava koordinoivalle valvontaviranomaiselle.

12 §

Ryhmittymän omistusyhteisön tilintarkastus

Ryhmittymän omistusyhteisön tilintarkastajaksi voidaan valita vain tilintarkastuslain (936/1994) 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu hyväksytty tilintarkastaja. Vähintään yhden ryhmittymän omistusyhteisön tilintarkastajista on oltava tilintarkastuslain 4 §:ssä tarkoitettu tilintarkastaja tai mainitun lain 5 §:ssä tarkoitettu tilintarkastusyhteisö.

Ryhmittymän omistusyhteisön tilintarkastaja on viipymättä ilmoitettava koordinoivalle valvontaviranomaiselle sellaisista ryhmittymän omistusyhteisöä koskevista seikoista ja päätöksistä, jotka hän on saanut tietoonsa tehtävää suorittaessaan ja joiden voidaan katsoa:

1) rikkovan ryhmittymän omistusyhteisön tämän lain mukaisia velvollisuuksia;

2) vaarantavan ryhmittymän omistusyhteisön tai sen tytäryritysten toiminnan jatkumisen; tai

3) johtavan tilintarkastuskertomuksessa muistutuksen tai tilinpäätöksen vahvistamista koskevan kielteisen lausunnon esittämiseen.

Vilpittömässä mielessä toimineelle tilintarkastajalle ei aiheudu vastuuta tämän momentin mukaisista toimenpiteistä mahdollisesti aiheutuneesta taloudellisesta vahingosta.

13 §

Sisäinen valvonta

Ryhmittymään kuuluvalla yrityksellä on oltava toimintaansa nähden riittävä sisäinen valvonta ja riittävät riskienhallintajärjestelmät.

Ryhmittymän emoyrityksellä on lisäksi oltava ryhmittymän toimintaan nähden riittävä sisäinen valvonta ja riittävät riskienhallintajärjestelmät.

Koordinoiva valvontaviranomainen voi antaa tarkemmat määräykset sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä luotettavaa hallintoa koskevista vaatimuksista.

14 §

Koordinoivalle valvontaviranomaiselle ilmoitettavat tiedot

Ryhmittymän emoyrityksen on ilmoitettava koordinoivalle valvontaviranomaiselle seuraavat tiedot:

1) ryhmittymään kuuluvien yritysten nimi, osoite, toimiala, taseen loppusumma, merkittävimmät omistajat ja heidän osuutensa yrityksen kaikista osakkeista tai osuuksista sekä hallituksen jäsenten, toimitusjohtajan ja tilintarkastajien nimi, kotipaikka ja kansalaisuus samoin kuin näissä tiedoissa tapahtuneet muutokset;

2) ryhmittymän emoyrityksen konsernitilinpäätös;

3) ryhmittymään kuuluvien yritysten keskinäiset liiketoimet;

4) ryhmittymän riskikeskittymät; ja

5) ryhmittymän osake- ja kiinteistöomistus.

Edellä 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitettujen tiedot on ilmoitettava vähintään neljännesvuosittain. Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä sellaisista liiketoimista, joiden arvo, tai jos keskenään samanlaisia liiketoimia on tehty tässä momentissa tarkoitettuna ajanjaksona saman osapuolen kanssa useita, yhteenlaskettu arvo ylittää miljoona euroa, jollei koordinoiva valvontaviranomainen hyväksy korkeampaa ilmoitusrajaa. Koordinoiva valvontaviranomainen antaa tarkemmat määräykset 1 momentissa tarkoitettujen tietojen ilmoittamisesta. Määräyksestä on ennen sen antamista pyydettävä toisen valvontaviranomaisen lausunto.

Ryhmittymään kuuluva yritys on salassapitovelvollisuuden estämättä velvollinen toimittamaan ryhmittymän emoyritykselle tämän pykälän vaaditut tiedot. Ryhmittymän emoyrityksellä on sama salassapitovelvollisuus kuin tiedot luovuttaneella yrityksellä.

Mitä tässä pykälässä säädetään, sovelletaan soveltuvin osin 7 §:ssä tarkoitettuun yritykseen ja 7 §:n nojalla vaadittaviin tietoihin.

15 §

Koordinoivan valvontaviranomaisen muutt tehtävät

Koordinoivan valvontaviranomaisen tehtävänä on sen lisäksi, mitä edellä säädetään:

1) antaa ryhmittymän emoyritykselle ohjeita tämän lain noudattamiseksi;

2) pyytää toista valvontaviranomaista toimittamaan tämän valvonnassa olevien ryhmittymään kuuluvien yritysten tarkastuksia niin usein ja siinä laajuudessa kuin ryhmittymän valvonnan kannalta on tarpeen sen valvonnan lisäksi, mitä toinen valvontaviranomainen sitä koskevan lainsäädännön nojalla muuten harjoittaa, sekä toimittaa tällaisia tarkastuksia niissä ryhmittymään kuuluvissa yrityksissä, jotka eivät muuten ole julkisen valvonnan alaisia; ja

3) tehdä tarpeelliset esitykset toiselle valvontaviranomaiselle niistä toimenpiteistä, jotka koordinoiva valvontaviranomainen katsoo aiheellisiksi ryhmittymästä saatujen tietojen perusteella.

Koordinoivan valvontaviranomaisen on ennen 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua ohjeen antamista pyydettävä siitä toisen valvontaviranomaisen lausunto sekä ilmoitettava toiselle valvontaviranomaiselle etukäteen 2 kohdassa tarkoitettua tarkastuksen toimittamisesta.

16 §

Valvontaviranomaisten välinen tiedonvaihto

Valvontaviranomaisten on toimitettava toisilleen viipymättä 9 ja 10 §:n nojalla tekemänsä päätökset, 12 §:n 2 momentin perusteella saamansa ilmoitukset sekä 14 §:n ja 15 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla saamansa ryhmittymän valvonnan kannalta merkitävät tiedot.

17 §

Koordinoivan valvontaviranomaisen tarkastus- ja tietojensaantioikeus

Koordinoivalla valvontaviranomaisella on oikeus saada tarkastettavakseen ryhmittymään kuuluvan yrityksen toimipaikassa ryhmittymän valvonnan kannalta tarpeelliseksi katsomansa yritystä ja sen asiakasta koskevat asiakirjat ja muut tallenteet. Koordinoivalla valvontaviranomaisella on myös oikeus saada tarkastettavakseen yrityksen tietojenkäsittely- ja muut järjestelmät sekä kassa- ja muut varat.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua yrityksen on lisäksi ilman aiheetonta viivytystä toimitettava koordinoivalle valvontaviranomaiselle sen pyytämät tiedot ja selvitykset, jotka koordinoiva valvontaviranomainen katsoo ryhmittymän valvonnan kannalta tarpeelliseksi.

Koordinoivalla valvontaviranomaisella on oikeus saada 1 momentissa tarkoitettua yrityksen tilintarkastajalta kaikki ne yritystä koskevat, valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot, asiakirjat, muut tallenteet ja jäljennökset, jotka tilintarkastajalla on hallussaan, samoin kuin jäljennökset tilintarkastajan laatimista muistioista, pöytäkirjoista ja muista tilintarkastuksen yhteydessä syntyneistä valvottavan toimintaa koskevista asiakirjoista.

Koordinoivalla valvontaviranomaisella on oikeus saada jäljennökset tässä pykälässä tarkoitetuista tallenteista.

Koordinoivalla valvontaviranomainen voi käyttää tarkastuksessa apunaan viraston ulkopuolista tilintarkastajaa tai muuta asiantuntijaa.

Koordinoiva valvontaviranomainen voi ryhtyä 1—4 momentissa tarkoitettuun toimenpiteeseen toisen valvontaviranomaisen valvonnassa olevassa yrityksessä vain toisen valvontaviranomaisen pyynnöstä, tai jollei toinen valvontaviranomainen ole kohtuullisessa ajassa siitä pyynnön saatuaan toimittanut koordinoivan valvontaviranomaisen pyytämiä, ryhmittymän valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja tai asiakirjoja.

3 luku

Tilinpäätös

18 §

Ryhmittymän omistusyhteisön tilinpäätös

Sellaisen ryhmittymän omistusyhteisön,

jossa rahoitusalan yritysten osuus on edellä 6 §:n 2 momentin mukaisesti laskettuna suurempi kuin vakuutusalan yritysten, tilinpäätökseen sovelletaan luottolaitostoiminnasta annettua lakia. Muun ryhmittymän omistusyhteisön tilinpäätökseen sovelletaan, jollei jäljempänä toisin säädetä, mitä kirjanpitolaissa säädetään.

Ryhmittymän omistusyhteisön tilikausi on kalenterivuosi. Ryhmittymän toiminnan alkaessa tai päättyessä tilikausi saa olla tätä lyhyempi tai pidempi, kuitenkin enintään 18 kuukautta.

Ryhmittymän omistusyhteisön tilinpäätös on laadittava kolmen kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.

19 §

Konsernitilinpäätös

Jos konsernin emoyritys on 3 §:ssä tarkoitettu ryhmittymän emoyritys ja ryhmittymään sovelletaan tätä lakia, konsernitilinpäätöksen laatimiseen sovelletaan mitä jäljempänä tässä luvussa säädetään.

Sellaisten konserniyritysten tilinpäätökset, joihin sovelletaan luottolaitostoiminnasta annetun lain 4 lukua tai vakuutusyhtiölain 10 lukua, saadaan yhdistellä konsernitilinpäätökseen muuttamatta näiden säännösten edellyttämiä tilinpäätösperiaatteita.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen konserniyrityksen osakkuusyrietykset sekä tällaisten konserniyritysten tytäryrietykset, jotka konserniyritykseen sovellettavien 2 momentissa tarkoitettujen säännösten nojalla on yhdisteltävä konserniyrityksen tilinpäätökseen osakkuusyrietyksen tavoin, yhdistellään konsernitilinpäätökseen noudattaen, mitä niiden yhdistelystä konserniyrityksen konsernitilinpäätökseen on säädetty. Edellä 7 §:n 2—5 kohdassa tarkoitettujen yrityksen ja laitoksen sisällyttämiseen tässä pykälässä tarkoitettuun konsernitilinpäätökseen sovelletaan soveltuvin osin, mitä tällaisen yrityksen tai laitoksen sisällyttämisestä vakuutusyhtiön konsernitilinpäätökseen säädetään.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen konserniyrityksen tytäryritys ja osakkuusyrietyt saadaan jättää yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen noudattaen, mitä tällaisen konser-

niyrityksen konsernitilinpäätöksen laatimisesta on säädetty.

Konsernitaseessa on esitettävä erikseen rahoitusalan yritysten, vakuutusalan yritysten ja omistusyhteisön varat ja velat ja konsernituloslaskelmassa vastaavasti erikseen rahoitusalan yritysten, vakuutusalan yritysten ja omistusyhteisön tuotot ja kulut. Konsernitilinpäätöksen laatimisessa noudatettavista konsernituloslaskelman ja -taseen kaavoista, toimintakertomuksesta sekä liitetiedoista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

20 §

Määräysten, ohjeiden, lausuntojen ja lupien antaminen

Rahoitustarkastus antaa tarkemmat määräykset konsernitilinpäätöksen laatimisesta sellaisessa 19 §:ssä tarkoitettussa konsernissa, jonka kirjanpitolaissa tarkoitettu emoyritys on luottolaitos, sijoituspalveluyritys tai sellaisen ryhmittymän omistusyhteisö, jossa rahoitusalan yritysten osuus ryhmittymässä on edellä 6 §:n 2 momentin mukaisesti laskettuna suurempi kuin vakuutuslaitostoinnin. Rahoitustarkastus voi antaa lisäksi lausuntoja ja ohjeita tämän luvun säännösten soveltamisesta tässä momentissa tarkoitettuun konserniin sekä myöntää emoyrityksen hakemuksesta erityisestä syystä määrääjäksi luvan poiketa tämän luvun säännöksistä, jos poikkeus on tarpeen oikean ja riittävän kuvan saamiseksi konsernin tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Mitä 1 momentissa säädetään Rahoitustarkastuksen oikeudesta antaa määräyksiä, ohjeita, lausuntoja ja lupia sovelletaan vastaavasti Vakuutusvalvontavirastoon, jos konsernin emoyritys on vakuutusyhtiö tai sellaisen ryhmittymän omistusyhteisö, jossa vakuutusalan yritysten osuus ryhmittymässä on momentissa mainitulla tavalla laskettuna suurempi kuin rahoitusalan yritysten.

Ennen 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen määräyksen, ohjeen, lausunnon tai luvan antamista, viranomaisen on pyydettävä toisen valvontaviranomaisen sekä, jos asia on kirjanpitolaian tai -asetuksen taikka osakeyhtiö-

lain tai osuuskuntalain yleisen soveltamisen kannalta merkittävä, kirjanpitolautakunnan lausunto.

4 luku

Erinäiset säännökset

21 §

Salassapitovelvollisuus

Joka ryhmittymään kuuluvan yrityksen taikka sen asiamiehen tai ryhmittymään kuuluvan yrityksen toimeksiannosta toimivan muun yrityksen toimeksiannosta toimivan muun yrityksen palveluksessa taikka niiden toimeksiannosta tehtävää suorittaessaan on saanut tietää ryhmittymään kuuluvan yrityksen asiakkaan tai muun sen toimintaan liittyvän henkilön taloudellista asemaa tai yksityisen henkilökohtaisia oloja koskevan seikan taikka liike- tai ammattisalaisuuden, on velvollinen pitämään sen salassa, jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan sen ilmaisemiseen. Salassa pidettäviä tietoja ei saa antaa myöskään yhtiökokoukselle, osuuskunnan kokoukselle tai edustajistolle eikä kokoukseen osallistuvalla osakkeenomistajalle tai jäsenelle. Ryhmittymään kuuluvan luottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen, sijoituspalveluyrityksen ja sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen, rahastoyhtiön, vakuutusyhtiön, vakuutusomistusyhteisön ja vakuutusyhtiölain 1 luvun 5 b §:ssä tarkoitetun palveluyrityksen salassapitovelvollisuudesta säädetään erikseen.

Ryhmittymään kuuluvalla 1 momentissa tarkoitetulla yrityksellä on velvollisuus antaa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi sekä muulle viranomaiselle, jolla on lain mukaan oikeus saada sellaisia tietoja.

Ryhmittymään kuuluvalla 1 momentissa tarkoitetulla yrityksellä on oikeus antaa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja samaan ryhmittymään kuuluvalla yhteisölle asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista, markkinointia sekä ryhmittymän riskienhallintaa varten. Mitä edellä tässä momentissa säädetään tietojen luovuttamisesta, ei koske

henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista.

22 §

Uhkasakko ja muut toimivaltuudet

Jos ryhmittymään kuuluva yritys ei ole noudattanut, mitä sen velvollisuudeksi on tässä laissa säädetty, yritystä valvova viranomainen tai, mikäli yritys ei muuten kuin tämän lain nojalla ole julkisen valvonnan alainen, koordinoiva valvontaviranomainen voi uhkasakolla velvoittaa yrityksen täyttämään tällaisen velvollisuuden.

Uhkasakon tuomitsemiseen maksettavaksi sovelletaan, mitä 1 momentissa tarkoitettun valvontaviranomaisen määräämään uhkasakon maksettavaksi tuomitsemisesta on erikseen säädetty.

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, Rahoitustarkastuksen valvontavaltuuksista koordinoivana valvontaviranomaisena ryhmittymän omistusyhteisöön nähden on voimassa, mitä rahoitustarkastuslaissa säädetään, ja Vakuutusvalvontaviraston valvontavaltuuksista koordinoivana valvontaviranomaisena ryhmittymän omistusyhteisöön nähden, mitä vakuutusyhtiölaissa säädetään.

23 §

Rangaistussäännökset

Joka hankkii osakkeita tai osuuksia tahallaan 9 §:n 1 momentissa säädetyn kiellon vastaisesti tai ilman 10 §:ssä tarkoitettavan viranomaisen suostumusta on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaa koskevien säännösten rikkomisesta sakkoon.*

24 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Ryhmittymän omistusyhteisön hallituksen jäsen, hallintoneuvoston jäsen ja toimitusjoh-

taja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimessaan tahallisesti tai tuotamuksesta aiheuttanut tätä lakia tai sen nojalla annettuja asetuksia tai määräyksiä rikkomalla.

25 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta

2.

Laki**luottolaitostoiminnasta anetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1993 luottolaitostoiminnasta annetun lain 1607/1993 3 § ja 4 a §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta, 15 §, 16 §:n 1 momentti, 18 §:n otsikko ja 1,2 ja 5 momentti, 19 §, 21 §:n 3 momentti, 22 §:n 4 momentti, 43 §, 68 §:n 2 momentti, 75 §:n 3 ja 4 momentti ja 94 §:n 1 ja 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 4 a §:n 1 momentti laissa 949/1996, 18 §:n 1 ja 5 momentti, 21 §:n 3 momentti, 22 §:n 4 momentti, 43 §, 68 §:n 2 momentti, 75 §:n 3 ja 4 momentti ja 94 §:n 1 ja 3 momentti laissa 1340/1997 sekä 19 § osaksi laissa 570/1996, sekä

lisätään 4 §:ään uusi 2 momentti, 5 §:ään uusi 5 momentti, jolloin nykyinen 5 ja 6 momentti siirtyvät 6 ja 7 momentiksi, 16 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, lakiin uusi 17 a §, 18 §:ään uusi 7 momentti, lakiin uusi 19 a §, 39 §:ään uusi 5 momentti, 42 §:ään uusi 4 momentti, lakiin uusi 71 a §, 75 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyiset 3 ja 4 momentti siirtyvät muutettuina 4 ja 5 momentiksi ja nykyinen 5 momentti 6 momentiksi, 76 §:n I ryhmään uusi 8 kohta, 94 §:ään uusi 4 ja 5 momentti jolloin nykyinen 4 ja 5 momentti siirtyvät 6 ja 7 momentiksi, sekä lakiin siitä lailla 69/1998 kumotun 100 a §:n tilalle uusi 100 a §,

sellaisina kuin niistä ovat 5, 39 ja 76 § mainitussa laissa 1340/1997, 75 ja 94 § osaksi mainitussa laissa 1340/1997, 18 § osaksi laeissa 1340/1997 ja 108/1999 ja 42 § laissa 524/1998, seuraavasti:

3 §

Rahoituslaitos

Rahoituslaitoksella tarkoitetaan tässä laissa luottolaitosta lukuun ottamatta sellaista yhteisöä, joka pääasiallisena toimintanaan harjoittaa 20 §:n 1 momentin 2—10 kohdassa tarkoitettuja palveluja tai hankkii omistussuosuuksia. Rahoituslaitoksena ei pidetä vakuutusyhtiölaissa (1062/1979) tarkoitettua

vakuutusomistusyhteisöä eikä rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnassa annetussa laissa (/) tarkoitettua ryhmittymän omistusyhteisöä.

4 §

Omistusyhteisö

_____ Rahoitustarkastuksen on saatuaan tiedon

omistusyhteisön kuulumisesta jäljempänä 5 §:ssä tarkoitettuun konsolidointiryhmään tehtävä tästä päätös ja ilmoitettava se viivytyksettä konsolidointiryhmän emoyritykselle.

4 a §

Merkittävä sidonnaisuus

Tässä laissa merkittävällä sidonnaisuudella tarkoitetaan sidossuhdetta, joka syntyy, kun:

1) luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö suoraan tai välillisesti omistaa vähintään 20 prosenttia jonkin yhteisön osakkeista, jäsenosuuksista, takuusuuksista tai yhtiöosuuksista;

2) luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä on suoraan tai välillisesti vähintään 20 prosenttia jonkin yhteisön osakkeiden, jäsenosuuksien, takuusuuksien tai yhtiöosuuksien tuottamasta äänimäärästä ja tämä äänimäärä perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin taikka muuhun sopimukseen; tai

5 §

Konserni ja konsolidointiryhmä

Sen lisäksi, mitä edellä säädetään, tämän lain 16 §:n 2 momenttia, 21 ja 22 §:ää, sekä 8 ja 9 lukua sovellettaessa konsolidointiryhmän emoyrityksenä ja rahoituslaitoksena pidetään, jollei Rahoitustarkastus yksittäistapauksessa toisin määrää, sellaista rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettua ryhmittymän omistusyhteisöä, jonka ryhmittymässä rahoitusalan yritysten osuus on mainitun lain 6 §:n 2 momentin mukaisesti laskettuna suurempi kuin vakuutusalan yritysten osuus, ja konsolidointiryhmän tytäryrityksenä sellaista sijoitusrahastolaissa (48/1999) tarkoitettuun rahastoyhtiötä ja säilytisyhteisöä, johon konsolidointiryhmän emoyrityksellä on 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu määräysvalta. Rahoitustar-

kastuksen on ennen edellä tässä momentissa tarkoitettua päätöstä pyydyttävä asiasta lausunto Vakuutusvalvontavirastolta.

15 §

Luottolaitoksen ja vakuutusyhtiön johdon erillisuus

Luottolaitoksen toimitusjohtaja ja tämän sijainen eivät saa olla luottolaitoksen kanssa samaan konserniin tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun ryhmittymään kuuluvan vakuutusyhtiön toimitusjohtajana tai tämän sijaisena

Enemmistön luottolaitoksen hallituksen jäsenistä ja varajäsenistä on oltava henkilöitä, jotka eivät ole 1 momentissa tarkoitetun vakuutusyhtiön hallituksen jäsenenä tai varajäsenenä taikka toimitusjohtajana tai tämän sijaisena, jollei Rahoitustarkastus myönnä tästä poikkeusta

16 §

Luotonanto ja sijoittaminen eräissä tapauksissa

Luottolaitoksen kanssa samaan konserniin tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun ryhmittymään kuuluvalla vakuutusyhtiöllä annettavaa luottoa ja tällaiseen vakuutusyhtiöön sijoittamista koskevat merkittävät ja periaatteelliset päätökset on tehtävä luottolaitoksen hallituksessa.

Luottolaitos ei saa antaa luottoa sen konsolidointiryhmään kuulumattomalle konserniyritykselle konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen osakkeiden, osuuksien pääomalojen tai debentuurien hankkimiseksi.

Mitä tässä pykälässä säädetään luoton antamisesta, sovelletaan vastaavasti takauksen antamiseen tai muuhun vakuuden asettamiseen toisen antaman luoton maksamisesta.

17 a §

Luottolaitoksen ja omistusyhteisön johtaminen

Luottolaitoksen hallituksen ja toimitusjohtajan tulee johtaa luottolaitosta ammattitaitoisesti sekä terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisesti. Hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan on lisäksi oltava hyvämaineisia ja heillä on oltava sellainen yleinen luottolaitostoiminnan tuntemus kuin luottolaitoksen toiminnan laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen.

Mitä edellä 1 momentissa säädetään, sovelletaan vastaavasti omistusyhteisöön. Omistusyhteisön on ilmoitettava 1 momentissa tarkoitettujen hallintohenkilöidensä muutoksista viipymättä Rahoitustarkastukselle.

18 §

Osakkeiden ja osuuksien hankinnasta ilmoittaminen

Jos jonkun tarkoituksena on hankkia suoraan tai välillisesti luottolaitoksesta tai omistusyhteisöstä osuus, joka on vähintään 10 % sen osake- tai osuuspääomasta tai joka tuottaa vähintään 10 % sen osakkeiden tai osuuksien äänivallasta, hankinnasta on ilmoitettava etukäteen Rahoitustarkastukselle.

Jos 1 momentissa tarkoitettua osuutta lisätään siten, että se kasvaa vähintään 20, 33 tai 50 prosenttiin osake- tai osuuspääomasta tai tuottaa vähintään samansuuruisen äänioikeuden tai että luottolaitoksesta tai omistusyhteisöstä tulee tytäryritys, hankinnasta on myös ilmoitettava etukäteen Rahoitustarkastukselle.

Luottolaitoksen ja omistusyhteisön on ilmoitettava Rahoitustarkastukselle vähintään kerran vuodessa 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen osuuksien omistajat ja omistusten suuruus sekä välittömästi ilmoitettava sen tietoon tulleet osuuksien omistuksessa tapahtuneet muutokset.

Tässä pykälässä tarkoitettua ilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos omistus luottolaitoksesta tai omistusyhteisöstä hankitaan välillisesti rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettun ryhmittymän omistusyhteisön osakkeita hankkimalla, ja ilmoitus tällaisen omistusyhteisön hankinnasta on tehty Vakuutusvalvontavirastolle.

19 §

Hankinnan vastustaminen

Rahoitustarkastus voi kolmen kuukauden kuluessa 18 §:ssä tarkoitettun ilmoituksen vastaanottamisesta kieltää osuuden hankinnan, jos omistajien luotettavuudesta ja sopivuudesta saadun selvityksen perusteella tai muuten on todennäköistä, että osuuden omistus vaarantaisi luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmän varovaisten ja terveiden liikeperiaatteiden mukaisen liiketoiminnan.

Jos osuuden hankinta jätetään ilmoittamatta tai jos osuus on hankittu Rahoitustarkastuksen kiellosta huolimatta taikka jos osuuden hankinnan jälkeen Rahoitustarkastus havaitsee osuuden omistuksen vaarantavan luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmän varovaisten ja terveiden liikeperiaatteiden mukaisen liiketoiminnan, Rahoitustarkastus voi kieltää osakkeen- tai osuudenomistajan hankkimia osakkeita tai osuuksia koskevan saannon merkitsemisen osake- ja osakasluetteloon taikka jäsenluetteloon.

Jos hankinnasta seuraa, että luottolaitoksesta tulee toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa toimiluvan saaneen luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai vakuutusyhtiön tytäryritys tai tällaisen luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai vakuutusyhtiön emoyrityksen tytäryritys, Rahoitustarkastuksen on pyydettävä tuon valtion vastaavan valvontaviranomaisen lausunto hankinnasta. Samoin menetellään, jos luottolaitoksen määräämisvalta siirtyy samoille luonnollisille tai oikeushenkilöille kuin edellä tarkoitettussa luottolaitoksessa, sijoituspalveluyrityksessä tai vakuutusyhtiössä.

19 a §

Määräysvallan hankkiminen Euroopan talousalueen ulkopuolisessa yrityksessä

Luottolaitos tai sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys ei saa hankkia kirjanpitolain 1 luvun 5 ja 6 §:ssä tarkoitettua määräysvaltaa sellaisessa luottolaitoksessa, sijoituspalveluyrityksessä tai vakuutusyhtiössä, jonka kotipaikka on Euroopan talousalueeseen kuulumattomassa valtiossa, jollei luottolaitos tai sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys ole ilmoittanut siitä etukäteen Rahoitustarkastukselle taikka jos Rahoitustarkastus on ilmoituksen saatuaan kieltänyt hankinnan 2 momentissa säädettyssä ajassa.

Rahoitustarkastus voi kolmen kuukauden kuluessa 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen vastaanottamisesta kieltää 1 momentissa tarkoitetun hankinnan, jos hankinnan kohteena olevaan yritykseen sovellettavat lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset olennaisesti vaikeuttaisivat luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmän tehokasta valvontaa.

Tässä pykälässä tarkoitettua ilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos edellä 1 momentissa tarkoitettu yritys kuuluu rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun ryhmittymään, ja vastaava ilmoitus on tehty Vakuutusvalvontavirastolle.

3 luku

Luottolaitoksen toiminta

21 §

Huomattavien omistusosuuksien suhde omiin varoihin

Luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuuluva yritys saa sijoittaa yksin tai yhdessä muiden konsolidointiryhmään kuuluvien yritysten kanssa sellaisten 1 momentissa tarkoitettujen yritysten osakkeisiin, osuuksiin tai pääomalainoihin, joissa konsolidointiryhmään kuuluvilla yrityksillä yhdessä on huomattava omistusosuus, enintään määrän, joka vastaa 1 ja 2 momentissa tarkoitettua määrää

luottolaitoksen konsolidoiduista omista varoista.

22 §

Kiinteistöjen sekä kiinteistöyhteisöjen osakkeiden ja osuuksien omistamista koskeva rajoitus

Edellä 1 momentissa tarkoitettu luottolaitoksen konsolidoitu tase laaditaan konsolidointiryhmään kuuluvien yritysten taseiden yhdistelmänä noudattaen, mitä kirjanpitolais- ja 39 §:ssä säädetään konsernitilinpäätöksen laatimisesta.

39 §

Konsernitilinpäätös

Jos luottolaitoksen tai omistusyhteisön konserniin kuuluu vakuutusyhtiö, konsernitilinpäätös voidaan laatia tämän luvun estämättä siten kuin rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain 3 luvussa säädetään, jos se on tarpeen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

42 §

Tilintarkastusta ja tilintarkastajaa koskevien säännösten soveltaminen

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään luottolaitoksen tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta, sovelletaan vastaavasti omistusyhteisön tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan.

43 §

Tilintarkastajan kelpoisuus

Luottolaitoksen ja omistusyhteisön tilintarkastajaksi voidaan valita vain tilintarkastus-

lain 2 §:n 2) kohdassa tarkoitettu hyväksytty tilintarkastaja. Vähintään yhden tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslain 4 §:ssä tarkoitettu tilintarkastaja tai 5 §:ssä tarkoitettu tilintarkastusyhteisö.

68 §

Yleissäännös riskien hallinnasta

Rahoitustarkastus antaa tarkemmat määräykset riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä luotettavaa hallintoa koskevista vaatimuksista.

71 a §

Sisäisten liiketoimien ilmoittaminen

Konsolidointiryhmän emoyrityksen on ilmoitettava Rahoitustarkastukselle sellaisista konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen liiketoimista, jossa vastapuolena on

1) konsolidointiryhmään kuulumaton yritys, joka kuuluu luottolaitoksen kanssa samaan konserniin tai on luottolaitoksen tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yrityksen kirjanpitolaisissa tarkoitettu omistusyhteyssyryitys;

2) sellainen konsolidointiryhmään kuuluvan työnantajayrityksen perustama eläkesäätiölaissa (1774/1995) tarkoitettu eläkesäätiö, jonka toimintapiiriin kuuluvat henkilöt ovat työnantajayrityksen palveluksessa; tai

3) vakuutuskassalaissa (1164/1992) tarkoitettu eläkekassa, jonka toimintapiirissä voivat olla konsolidointiryhmään kuuluvan työnantajayrityksen palveluksessa olevat henkilöt.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä vähintään neljännesvuosittain sellaisista liiketoimista, joiden arvo, tai jos keskenään samanlaisia liiketoimia on tehty tässä momentissa tarkoitettuna ajanjaksona useita, niiden yhteenlaskettu arvo ylittää miljoona euroa, jollei Rahoitustarkastus hyväksy korkeampaa ilmoitusrajaa.

Rahoitustarkastus antaa tarkemmat määräykset tässä pykälässä tarkoitettujen liiketoimien ilmoittamisesta

9 luku

Luottolaitoksen vakavaraisuus

75 §

Vähennyserät

Edellä 2 momentin 3 kohdan mukaisen vähennyksen sijasta ensi- ja toissijaisten omien varojen yhteismäärästä voidaan vähentää luottolaitoksen omistusta vakuutuslaitoksessa vastaava osuus vakuutuslaitoksen vakuutusyhtiölain tai sitä vastaavan ulkomaisen lain mukaisesti lasketusta toimintapääoman vähimmäismäärästä.

Laskettaessa 2 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettuja vähennyksiä osakkeisiin, osuuksiin ja pääomalainoihin rinnastetaan yritykseltä olevat sellaiset saamiset, joilla on huomoinnampi etuoikeus kuin velallisen muilla veloilla. Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja vähennyksiä laskettaessa luottolaitoksen omistamiksi katsotaan myös 21 §:n 5 momentissa tarkoitettujen rahoituslaitosten ja palveluyritysten omistamat osakkeet, osuudet, pääomalainat ja niihin rinnastettavat saamiset mainitun momentin mukaisesti lasketuna. Laskettaessa 2 momentin 1 ja 3 kohdassa ja 3 momentissa tarkoitettuja vähennyksiä luottolaitoksen omistamiksi katsotaan myös sellaisen vakuutusomistusyhteisön ja rahoitus- ja vakuutusryhmittymän omistusyhteisön omistamat edellä tässä pykälässä tarkoitettut osakkeet, osuudet, pääomalainat ja niihin rinnastettavat saamiset, jotka ovat luottolaitoksen tytär- tai osakkuusyhtiöksiä, samassa suhteessa kuin luottolaitos omistaa tällaisen omistusyhteisön osakkeita tai osuuksia. Edellä tässä momentissa tarkoitettuja vähennyksiä laskettaessa ei oteta huomioon sijoituksia luottolaitoksen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluviin yrityksiin

Rahoitustarkastuksen luvalla 2 tai 3 momentin mukainen vähennys voidaan jättää tekemättä, kun 2 tai 3 momentissa tarkoitettu sijoitus on toisen luotto- tai rahoituslaitoksen taikka vakuutuslaitoksen liiketoiminnan tervehdyttämisen yhteydessä välttämätöntä, taikka kun rahoituslaitoksen tarkoituksena on pääasiassa omistaa muiden kuin luotto- tai

rahoituslaitosten osakkeita tai osuuksia ja rahoituslaitos ei kuulu toisen luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään.

76 §

Varojen riskiryhmittely

Luottolaitoksen varat ryhmitellään 72 §:ssä tarkoitettua suhdetta laskettaessa seuraavasti:
I ryhmä

8) sellaiset 75 §:n 1—4 momentissa tarkoitettut erät, jotka on vähennetty luottolaitoksen omista varoista.

94 §

Salassapitovelvollisuus

Joka luottolaitoksen tai sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen, luottolaitosten yhteenliittymän taikka luottolaitoksen asiamiehen tai muun luottolaitoksen lukuun toimivan yrityksen toimielimen jäsenenä tai varajäsenenä tai niiden palveluksessa taikka niiden toimeksiannosta tehtävää suorittaessaan on saanut tietää luottolaitoksen tai sen kanssa samaan konsolidointiryhmään tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun ryhmittymään kuuluvan yrityksen asiakkaan tai muun sen toimintaan liittyvän henkilön taloudellista asemaa tai yksityisen henkilökohaisia oloja koskevan seikan taikka liike- tai ammattisalaisuuden, on velvollinen pitämään sen salassa, jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan sen ilmaisemiseen. Salassa pidettäviä tietoja ei saa antaa myöskään yhtiökokoukselle, isäntien kokoukselle, osuuskunnan kokoukselle tai edustajistolle taikka hypoteekkiyhdistyksen kokoukselle eikä kokoukseen osallistuvalla osakkeenomistajalle tai jäsenelle.

Luottolaitoksella ja luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuuluvalla yrityksellä on oikeus antaa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja

samaan konserniin, konsolidointiryhmään tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun ryhmittymään kuuluvalle yhteisölle asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista, markkinointia sekä konsernin, konsolidointiryhmän tai ryhmittymän riskienhallintaa varten. Mitä edellä tässä momentissa säädetään tietojen luovuttamisesta, ei koske henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista eikä sellaisia tietoja, jotka perustuvat asiakkaan ja muun kuin ryhmittymään kuuluvan yrityksen välisten maksutietojen rekisteröintiin.

Sen lisäksi, mitä 3 momentissa säädetään, luottolaitos ja luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuuluva yritys voivat luovuttaa asiakasrekisterissään olevia markkinointia sekä asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista varten tarpeellisia tietoja sellaiselle yhteisölle, joka kuuluu luottolaitoksen kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään, jos tietojen vastaanottajaa koskee tässä laissa säädetty tai sitä vastaava salassapitovelvollisuus. Mitä edellä tässä momentissa säädetään tietojen luovuttamisesta, ei koske henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista.

Luottolaitoksella on sen estämättä, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, oikeus luovuttaa 1 momentissa tarkoitettulle luottolaitosten yhteenliittymälle, jonka jäsen luottolaitos on, yhteenliittymän toiminnan kannalta tarpeellisia tietoja. Mitä 1 momentissa ja tässä momentissa säädetään luottolaitosten yhteenliittymästä, sovelletaan vastaavasti säästöpankkien ja osuuspankkien keskusrahalluksiin.

100 a §

Luottolaitoksen osakkeiden tai osuuksien hankintaa koskevien säännösten rikkominen

Joka hankkii osakkeita tai osuuksia tahallaan 19 §:n 1 momentissa säädetyn kiellon vastaisesti tai ilman 19 a §:ssä tarkoitettua Rahoitustarkastuksen suostumusta on tuomitava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaista-

tusta, luottolaitoksen osakkeiden tai osuuksien hankintaa koskevien säännösten rikkomisesta sakkoon. Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu- ta .

3.

Laki

rahoitustarkastuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 11 päivänä kesäkuuta 1993 annetun rahoitustarkastuslain 503/1993 11 §:n 4 momentin 1 kohta ja 19 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 11 §:n momentti laissa 388/2000, 19 §:n 1 momentti laissa 639/1999 ja mainitun pykälän 2 momentti laissa 798/2000, sekä

lisätään 2 §:ään uusi 22 kohta ja uusi 2 momentti, 11 §:ään uusi 7 momentti, lakiin uusi 11 b § ja 19 §:ään uusi 3 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 2 § osaksi laeissa 572/1996, 1077/1996, 349/1997, 521/1998, 50/1999 ja 972/1999 ja 11 § osaksi laeissa 1349/1997, 388/2000 ja 798/200, seuraavasti:

2 §

Valvottavat

Valvottavalla tarkoitetaan tässä laissa

22) rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettua ryhmittymän omistusyhteisöä, jos Rahoitustarkastus toimii mainitussa laissa tarkoitettuna ryhmittymän koordinoivana valvontaviranomaisena.

Tätä lakia sovelletaan valvottavaan myös sen ollessa selvitystilassa.

11 §

Tarkastus- ja tietojensaantioikeus

Mitä 1—3 momentissa säädetään valvottavasta, sovelletaan myös:

1) yritykseen, joka on valvottavan kirjanpitolaisissa (1336/1997) tarkoitettu emo- tai ty-

täryritys tai osakkuusyritys taikka valvottavan emoyrityksen tytäryritys;

Rahoitustarkastus voi käyttää tarkastuksessa apunaan viraston ulkopuolista tilintarkastajaa tai muuta asiantuntijaa.

11 b §

Tarkastus- ja tietojensaantioikeus ulkomaisen konsolidointiryhmään kuuluvassa suomalaisessa yrityksessä

Sen lisäksi, mitä edellä 11 §:ssä säädetään, Rahoitustarkastuksella on oikeus suorittaa tarkastus sellaisessa Suomessa olevassa yrityksessä, joka kuuluu sellaisen ulkomaisen luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään, jonka kotivaltio on Euroopan talousalueella, ja tällaisen yrityksen emoyrityksen Suomessa olevassa tytäryrityksessä, jos kyseisen Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion rahoitustoimintaa valvova viranomaisella on toimivalta tarkas-

taa tällaista yritystä ja viranomaisen pyytää tarkastusta konsolidoidun valvonnan suorittamiseksi.

Jos toisen Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion rahoitustoimintaa valvovalla viranomaisella on tarvetta tarkastaa Suomessa 1 momentissa tarkoitettua yritystä koskevia konsolidoidun valvonnan kannalta olennaisia tietoja, sen on pyydettävä Rahoitustarkastukselta tarkastuksen suorittamista. Rahoitustarkastuksen on täytettävä pyyntö joko suorittamalla tarkastus itse tai antamalla pyynnön esittäneen viranomaisen osallistua viraston suorittamaan tarkastukseen.

19 §

Tietojenantto-oikeus

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä Rahoitustarkastuksella on oikeus antaa tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta, liike- tai ammattisalaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista Vakuutusvalvontavirastolle tai muulle rahoitusmarkkinoita valvovalle tai niiden toimivuudesta vastaavalle viranomaiselle tai sellaiselle yhteisölle, joka kotimaassaan lain nojalla hoitaa vastaavaa tehtävää kuin Rahoitustarkastus, ja Valtion vakuusrahastolle niiden tehtävien hoitamista varten sekä esitutkinta- ja syyttäjäviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi. Lisäksi Rahoitustarkastuksella on oikeus antaa valvottavan selvitystila- tai konkurssimenettelyyn osallisena olevien toimielinten valvonnasta vas-

tuussa olevalle viranomaiselle tietoja, jotka liittyvät valvottavan selvitystila- tai konkurssimenettelyyn, ja valvottavan tilintarkastajan valvonnasta vastuussa olevalle viranomaiselle tietoja, jotka liittyvät valvottavan tilintarkastajan valvontaan.

Rahoitustarkastuksella on oikeus ilmoittaa valvottaville, jos samalla velallisella havaitaan olevan niiltä huomattavia sitoumuksia tai velvoitteita taikka jos on syytä epäillä jonkun niiden asiakkaan toiminnan aiheuttavan niille vahinkoa. Lisäksi Rahoitustarkastuksella on oikeus antaa valvottavaa koskevia tietoja arvopaperimarkkinalaissa tarkoitettulle selvitysyhteisölle ja kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetussa laissa tarkoitettulle optioyhteisölle, jos tietojen antaminen on tarpeen selvitysyhteisön toiminnan tai optioyhteisön harjoittaman optiokauppojen selvitystoiminnan luotettavuuden turvaamiseksi.

Rahoitustarkastus ei saa luovuttaa muiden Euroopan talousalueen valtioiden valvontaviranomaisilta taikka muussa Euroopan talousalueen valtiossa suoritettua tarkastuksessa saatuja salassa pidettäviä tietoja edelleen, ellei tiedon antanut valvontaviranomainen, taikka sen ulkomaan muu asianomainen valvontaviranomainen, jossa tarkastus on suoritettu, ole antanut siihen nimenomaista suostumusta. Näitä tietoja voidaan käyttää ainoastaan tämän lain mukaisten tehtävien hoitamiseen tai niihin tarkoituksiin, joita varten suostumus on annettu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta .

4.

Laki

sijoitusrahastolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 29 päivänä tammikuuta 1999 annettuun sijoitusrahastolakiin 48/1999 uusi 133 a § seuraavasti:

133 a §

Sen estämättä, mitä 133 §:ssä säädetään, rahastoyhtiö on oikeutettu luovuttamaan 133 §:ssä tarkoitettuja tietoja samaan konserniin, konsolidointiryhmään ja rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa (/) tarkoitettuun rahoitus- ja vakuutusryhmittymään kuuluvalla yhteisöllä asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista, markkinointia sekä konsernin, konsolidointiryhmän tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymän riskienhallintaa varten. Mitä edellä tässä momentissa säädetään ei koske henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, rahastoyhtiö voi luovuttaa asiakasrekisterissään olevia markkinointia sekä asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista varten tarpeellisia tietoja sellaiselle yritykselle, joka kuuluu rahastoyhtiön kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään, jos tietojen vastaanottajaa koskee tässä laissa säädetty tai sitä vastaava salassapitovelvollisuus. Mitä edellä tässä momentissa säädetään ei koske henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta .

5.

Laki**sijoituspalveluyrityksistä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä heinäkuuta 1996 sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 579/1996 9 §:n 3 momentti, 10 §:n 1 momentti, 14 §:n otsikko ja 1,2 ja 4 momentti, 15 §, 29 §:n 2 momentti, 31 §:n otsikko ja 4 momentti ja 48 §:n 1 ja 3 momentti,

sellaisena kuin niistä ovat 10 §:n 1 momentti laissa 950/1996 sekä 29 §:n 2 momentti ja 31 §:n otsikko ja 4 momentti laissa 1347/1997, sekä

lisätään 6 §:ään uusi 5 ja 6 momentti, jolloin nykyiset 5 ja 6 momentti siirtyvät 7 ja 8 momentiksi, lakiin uusi 12 a ja 12 b §, 14 §:ään uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti muutettuna ja 5 momentti siirtyvät uudeksi 5 ja 6 momentiksi, ja uusi 7 momentti, lakiin uusi 15 b §, 48 §:ään uusi 4 momentti, jolloin nykyiset 4 ja 5 momentti siirtyvät 5 ja 6 momentiksi, sekä lakiin uusi 56 c §,

sellaisena kuin niistä ovat 6 § mainitussa laissa 1347/1997, 14 § osaksi laissa 106/1999 ja 48 § osaksi laeissa 583/1997 ja 518/1998, seuraavasti:

6 §

Konsolidointiryhmä

Sen lisäksi, mitä edellä säädetään, tämän lain 29 ja 31 §:ää sovellettaessa konsolidointiryhmän emoyrityksenä ja rahoituslaitoksena pidetään, jollei Rahoitustarkastus yksittäistä-

pauksessa toisin määrää, sellaista rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa (/) tarkoitettua ryhmittymän omistusyhteisöä, jonka ryhmittymässä rahoitusalan yritysten osuus on mainitun lain 6 §:n 2 momentin mukaisesti laskettuna suurempi kuin vakuutusalan yritysten osuus, ja konsolidointiryhmän tytäryrityksenä sellaista sijoitusrahastolaissa (48/1999) tarkoitettua rahastoyhtiötä ja säilytisyhteisöä, johon konsoli-

dointiryhmän emoyrityksellä on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu määräysvalta.

Rahoitustarkastuksen on saatuaan tiedon omistusyhteisön kuulumisesta konsolidointiryhmään tehtävä tästä päätös ja ilmoitettava se viivytyksettä konsolidointiryhmän emoyritykselle.

9 §

Toimilupa

Hakemuksessa on lisäksi oltava tiedot osakkeenomistajien, osakkeenomistajiin arvopaperimarkkinain 2 luvun 9 §:n mukaan rinnastettavien henkilöiden sekä hallintoa hoitavien vähintään kahden henkilön luotettavuudesta, hyvämaineisuudesta, kokemuksesta ja muusta sopivuudesta siten, että saadun selvityksen perusteella ja hakijan liiketoiminnan aiottu laajuus huomioon ottaen voidaan varmistua siitä, että sijoituspalveluyritystä tullaan johtamaan ammattitaitoisesti sekä terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisesti.

10 §

Toimiluvan myöntäminen

Toimilupa on myönnettävä suomalaiselle osakeyhtiölle, jolla on pääkonttori Suomessa, luotettava hallinto, riittävät taloudelliset toimintaedellytykset ja joka täyttää muut tässä laissa asetetut vaatimukset, jollei saadun selvityksen perusteella voida pitää todennäköisenä, että sijoituspalveluyrityksen ja muun oikeushenkilön tai luonnollisen henkilön välillä oleva merkittävä sidonnaisuus tai tällaisessa sidonnaisuussuhteessa olevaan luonnolliseen henkilöön tai oikeushenkilöön sovellettavat Euroopan talousalueen ulkopuolisen valtion lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset estävät sijoituspalveluyrityksen tehokkaan valvonnan.

12 a §

Sijoituspalveluyrityksen ja vakuutusyhtiön johdon erillisuus

Sijoituspalveluyrityksen toimitusjohtaja ja tämän sijainen eivät saa olla sijoituspalveluyrityksen kanssa samaan konserniin tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun ryhmittymään kuuluvan vakuutusyhtiön toimitusjohtajana tai tämän sijaisena.

Enemmistön sijoituspalveluyrityksen hallituksen jäsenistä ja varajäsenistä on oltava henkilöitä, jotka eivät ole 1 momentissa tarkoitettun vakuutusyhtiön hallituksen jäsenenä tai varajäsenenä taikka toimitusjohtajana tai tämän sijaisena, jollei Rahoitustarkastus myönnä tästä poikkeusta.

12 b §

Sijoituspalveluyrityksen ja omistusyhteisön johtaminen

Sijoituspalveluyrityksen hallituksen ja toimitusjohtajan tulee johtaa sijoituspalveluyritystä ammattitaitoisesti sekä terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisesti. Hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan on lisäksi oltava hyvämaineisia ja heillä on oltava sellainen yleinen sijoituspalvelutoiminnan tuntemus kuin sijoituspalveluyrityksen toiminnan laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen. Sijoituspalveluyrityksen on ilmoitettava edellä tässä momentissa tarkoitettujen hallinto-henkilöidensä muutoksista viipymättä Rahoitustarkastukselle.

Mitä edellä 1 momentissa säädetään, sovelletaan vastaavasti omistusyhteisöön.

14 §

Osakkeiden ja osuuksien hankinnasta ilmoittaminen

Jos jonkun tarkoituksena on hankkia suoraan tai välillisesti sijoituspalveluyrityksestä tai omistusyhteisöstä osuus, joka on vähintään 5 % sen osake- tai osuuspääomasta tai joka tuottaa vähintään 5 % sen osakkeiden tai

osuuksien äänivallasta, hankinnasta on ilmoitettava etukäteen Rahoitustarkastukselle.

Jos 1 momentissa tarkoitettua osuutta lisätään siten, että se kasvaa vähintään 20, 33 tai 50 prosenttiin osake- tai osuuspääomasta tai tuottaa vähintään samansuuruisen äänioikeuden tai että sijoituspalveluyrityksestä tai omistusyhteisöstä tulee tytäryritys, hankinnasta on myös ilmoitettava Rahoitustarkastukselle.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä myös silloin, kun osuuden omistus laskee alle 1 ja 2 momentissa säädetyn suuruisten osuuksien.

Sijoituspalveluyrityksen ja omistusyhteisön on ilmoitettava Rahoitustarkastukselle vähintään kerran vuodessa 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen osuuksien omistajat ja omistusten suuruus sekä välittömästi ilmoitettava sen tietoon tulleet osuuksien omistuksessa tapahtuneet muutokset.

Tässä pykälässä tarkoitettua ilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos omistus sijoituspalveluyrityksestä tai omistusyhteisöstä hankitaan välillisesti rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettujen ryhmittymien omistusyhteisön osakkeita hankkimalla, ja ilmoitus tällaisen omistusyhteisön hankinnasta on tehty Vakuutusvalvontavirastolle.

15 §

Hankinnan vastustaminen

Rahoitustarkastus voi kolmen kuukauden kuluessa 14 §:ssä tarkoitettua ilmoituksen vastaanottamisesta kieltää osuuden hankinnan, jos omistajien luotettavuudesta ja sopivuudesta saadun selvityksen perusteella tai muuten on todennäköistä, että osuuden omistus vaarantaisi sijoituspalveluyrityksen tai sen konsolidointiryhmän varovaisten ja terveiden liikeperiaatteiden mukaisen liiketoiminnan.

Jos osuuden hankinta jätetään ilmoittamatta tai jos osuus on hankittu Rahoitustarkastuksen kiellosta huolimatta taikka jos osuu-

den hankinnan jälkeen Rahoitustarkastus havaitsee omistuksen vaarantavan sijoituspalveluyrityksen tai sen konsolidointiryhmän varovaisten ja terveiden liikeperiaatteiden mukaisen toiminnan, Rahoitustarkastus voi kieltää osakkeen- tai osuudenomistajan hankkimia osakkeita tai osuuksia koskevan saannon merkitsemisen osake- ja osakasluetteloon tai jäsenluetteloon.

Jos hankinnasta seuraa, että sijoituspalveluyrityksestä tulee toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa toimiluvan saaneen luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai vakuutusyhtiön tytäryritys tai tällaisen luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai vakuutusyhtiön emoyrityksen tytäryritys, Rahoitustarkastuksen on pyydettävä tuon valtion vastaavan valvontaviranomaisen lausunto hankinnasta. Samoin menetellään, jos sijoituspalveluyrityksen määräämisvalta siirtyy samoille luonnollisille tai oikeushenkilöille kuin edellä tarkoitettussa luottolaitoksessa, sijoituspalveluyrityksessä tai vakuutusyhtiössä.

15 b §

Määräysvallan hankkiminen Euroopan talousalueen ulkopuolisessa yrityksessä

Sijoituspalveluyritys tai sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys ei saa hankkia kirjanpitolain 1 luvun 5 ja 6 §:ssä tarkoitettua määräysvaltaa sellaisessa luottolaitoksessa, sijoituspalveluyrityksessä tai vakuutusyhtiössä, jonka kotipaikka on Euroopan talousalueeseen kuulumattomassa valtiossa, jollei sijoituspalveluyritys tai sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys ole ilmoittanut siitä etukäteen Rahoitustarkastukselle taikka jos Rahoitustarkastus on ilmoituksen saatuaan kieltänyt hankinnan 2 momentissa säädettyssä ajassa.

Rahoitustarkastus voi kolmen kuukauden kuluessa 1 momentissa tarkoitettua ilmoituksen vastaanottamisesta kieltää 1 momentissa tarkoitettua hankinnan, jos hankinnan kohteena olevaan yritykseen sovellettavat lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset olennaisesti vaikeuttaisivat sijoituspalveluyrityksen tai sen konsolidointiryhmän tehokasta valvontaa.

Tässä pykälässä tarkoitettua ilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos edellä 1 momentissa tarkoitettu yritys kuuluu rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun ryhmittymään, ja vastaava ilmoitus on tehty Vakuutusvalvontavirastolle.

29 §

Yleissäännös riskien hallinnasta

Rahoitustarkastus antaa tarkemmat määräykset riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä luotettavaa hallintoa koskevasta vaatimuksista.

31 §

Omien varojen vähimmäismäärä ja sisäisten liiketoimien ilmoittaminen

Sijoituspalveluyrityksen suuriin asiakasriskeihin ja konsolidoituihin suuriin asiakasriskeihin sekä sisäisiin liiketoimiin sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään kuuluvien konserni- ja omistusyhteisyritysten kanssa sovelletaan, mitä luottolaitostoinnasta annetun lain 69—71 ja 71a §:ssä säädetään.

48 §

Salassapitovelvollisuus

Joka sijoituspalveluyrityksen tai sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen, sijoituspalveluyritysten yhteenliittymän taikka sijoituspalveluyrityksen asiamiehen tai muun sijoituspalveluyrityksen lukuun toimivan yrityksen toimitusjäsenenä tai varajäsenenä tai niiden palveluksessa taikka niiden toimeksiannosta tehtävää suorittaessaan on saanut tietää sijoituspalveluyrityksen tai sen kanssa samaan konsolidointiryhmään tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun ryhmittymään kuuluvan yrityksen asiakkaan tai

muun sen toimintaan liittyvän henkilön taloudellista asemaa tai yksityisen henkilökohdaisia oloja koskevan seikan taikka liike- tai ammattisalaisuuden, on velvollinen pitämään sen salassa, jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan sen ilmaisemiseen. Salassa pidettäviä tietoja ei saa myöskään antaa sijoituspalveluyrityksen yhtiökokoukselle eikä kokoukseen osallistuvalla osakkeenomistajalle.

Sijoituspalveluyrityksellä ja sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään kuuluvalla yrityksellä on oikeus antaa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja samaan konserniin, konsolidointiryhmään sekä rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun rahoitus- ja vakuutusryhmittymään kuuluvalla yhteisöllä asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista, markkinointia sekä konsernin, konsolidointiryhmän tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymän riskienhallintaa varten. Mitä edellä tässä momentissa säädetään tietojen luovuttamisesta, ei koske henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista.

Sen lisäksi, mitä 3 momentissa säädetään, sijoituspalveluyritys ja sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään kuuluva yritys voivat luovuttaa asiakasrekisterissään olevia markkinointia sekä asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista varten tarpeellisia tietoja sellaiselle yritykselle, joka kuuluu sijoituspalveluyrityksen kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään, jos tietojen vastaanottajaa koskee tässä laissa säädetty tai sitä vastaava salassapitovelvollisuus. Mitä edellä tässä momentissa säädetään ei koske henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista.

56 c §

Sijoituspalveluyrityksen osakkeiden hankintaa koskevien säännösten rikkominen

Joka hankkii osakkeita tai osuuksia tahallaan 15 §:n 1 momentissa säädetyn kiellon vastaisesti tai ilman 15 b §:ssä tarkoitettua Rahoitustarkastuksen suostumusta on tuomit-

tava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *sijoituspalveluyrityksen osakkeiden hankintaa koskevien säännösten rikkomisesta sakkoon.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta .

6.

Laki

vakuutusyhtiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 28 päivänä joulukuuta 1979 annetun vakuutusyhtiölain 1062/1979 1 luvun 5 a ja 5 b §, 2 a luvun 17 §, 7 luvun 3 §:n 2 momentti ja 3 a §:n 1 momentti, 10 luvun 1 b ja 3 c §, 12 luvun 6 §, 14 b luvun 5 §:n 1 momentti ja 6 §:n 1 momentti, sekä 18 luvun 6 §:n 1 momentti ja 6 b §:n 1 momentin 3, 5 ja 6 kohta,

sellaisena kuin niistä ovat 1 luvun 5 b § sekä 14 b luvun 5 ja 6 § laissa 949/2000, 2 a luvun 17 § laissa 389/1995, 7 luvun 3 §:n 2 momentti laissa 752/1993 ja 3 a §:n 1 momentti mainitussa laissa 611/1997, 10 luvun 1 b § mainitussa laissa 1204/1998 ja 3 c § mainitussa laissa 949/2000, 12 luvun 6 § mainitussa laissa 752/1993 sekä 1 luvun 5 a §, 18 luvun 6 §:n 1 momentti ja 6 b §:n 1 momentin 3,5 ja 6 kohta laissa 989/1999,

lisätään 3 luvun 3 §:ään uusi 6 momentti ja 4 §:ään uusi 3 momentti sekä lukuun siitä lailla 355/1997 kumotun 8 §:n tilalle uusi 8 §, 7 luvun 3 §:ään siitä lailla 355/1997 kumotun 3 ja 4 momentin tilalle uusi 3 ja 4 momentti, 10 luvun 11 §:ään uusi 5 momentti sekä 18 luvun 6 b §:n 1 momenttiin uusi 10 kohta ja 6 b §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2—4 momentti siirtyvät 3—5 momentiksi,

sellaisina kuin niistä ovat 3 luvun 3 § osaksi mainituissa laeissa 389/1995 ja 949/2000 ja 4 § mainitussa laissa 389/1995, 10 luvun 11 § mainituissa laeissa 1204/1998 ja 949/2000 ja 18 luvun 6 b § mainitussa laissa 989/1999, seuraavasti:

1 luku

yhtiölle omistamalla, hallitsemalla tai hoitamalla kiinteistöjä.

Yleisiä säännöksiä

5 a §

Tässä laissa tarkoitetaan *palveluyrityksellä* yhteisöä, joka tuottaa vakuutusyhtiölle sen pääasialliseen toimintaan liittyviä palveluita. Lisäksi palveluyrityksellä tarkoitetaan yhteisöä, joka pääasiallisena toimintanaan tuottaa palveluja yhdelle tai useammalle vakuutus-

5 b §

Tässä laissa *vakuutusomistusyhteisöllä* tarkoitetaan emoyritystä, jonka pääasiallisena toimintana on hankkia ja omistaa osuuksia tytäryrityksistä, jotka ovat vakuutusyrityksiä, ulkomaisia jälleenvakuutusyrityksiä tai kolmannen maan vakuutusyrityksiä ja joista vä-

hintään yksi on tässä laissa tarkoitettu vakuutusyhtiö. Vakuutusomistusyhteisönä ei kuitenkaan pidetä rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain (/) soveltamisalan piiriin kuuluvaa ryhmittymän omistusyhteisöä. Tällaiseen omistusyhteisöön sovelletaan kuitenkin, jollei Vakuutusvalvontavirasto yksittäistapauksessa toisin määrää, tämän lain 14 b luvun 6, 7 ja 9 §:n vakuutusomistusyhteisöä koskevia säännöksiä, jos vakuutusalan yritysten osuus ryhmittymässä on mainitun lain 6 §:n 2 momentin mukaisesti laskettuna suurempi kuin rahoitusalan yritysten osuus. Edellä tässä pykälässä mainituilla yrityksillä tarkoitetaan jäljempänä 14 b luvun 1 §:ssä määriteltyjä emoyritystä, tytäryritystä, vakuutusyritystä, ulkomaista jälleenvakuutusyritystä ja kolmannen maan vakuutusyritystä. Vakuutusvalvontaviraston on ennen edellä tässä momentissa tarkoitettua päätöstä pyydettävä asiasta lausunto Rahoitustarkastukselta.

2 a luku

Ensivakuutustoiminnan harjoittaminen ulkomailta

17 §

Jos ulkomaisesta vakuutusyrityksestä on tullut vakuutusyhtiön tytäryritys, eikä vakuutusyhtiö ole tehnyt ilmoitusta hankinnasta tämän lain 7 luvun 8 §:n tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain 10 §:n mukaisesti, vakuutusyhtiön on ilmoitettava asiasta Vakuutusvalvontavirastolle kolmen kuukauden kuluessa.

3 luku

Vakuutusyhtiön osakkuus

3 §

Tässä pykälässä tarkoitettua ilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos omistus vakuutusyhtiöstä hankitaan välillisesti rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettun ryhmittymän omistusyhteisön osakkeita hankkimalla, ja ilmoitus tällaisen

omistusyhteisön hankinnasta on tehty mainitussa laissa tarkoitettulle valvontaviranomaiselle. Jos hankkijalla on edellä tässä momentissa tarkoitettun välillisen omistuksen lisäksi myös suoraa omistusta samassa vakuutusyhtiössä, ja omistusten yhteismäärä tällöin johtaa alimman ilmoitusrajan ylittymiseen taikka korkeampaan ilmoitusrajaan, tulee ilmoitus kuitenkin tehdä tämän pykälän mukaisesti.

4 §

Jos hankinnasta seuraa, että vakuutusyhtiöstä tulee toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa toimiluvan saaneen luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai vakuutusyhtiön tytäryhtiö tai tällaisen luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai vakuutusyhtiön emoyhtiön tytäryhtiö, Vakuutusvalvontaviraston on pyydettävä tuon valtion vastaavan valvontaviranomaisen lausunto hankinnasta. Samoin menetellään, jos vakuutusyhtiön määräämisvalta siirtyy samoille luonnollisille tai oikeushenkilöille kuin edellä tarkoitettussa luottolaitoksessa, sijoituspalveluyrityksessä ja vakuutusyhtiössä.

7 luku

Yhtiön johto

3 §

Vakuutusyhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan tulee johtaa vakuutusyhtiötä ammattitaitoisesti sekä terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisesti. Hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan on lisäksi oltava hyvämaineisia ja heillä on oltava sellainen yleinen vakuutustoiminnan tuntemus kuin vakuutusyhtiön toiminnan laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen. Hallituksen tai hallituneuvoston jäsenenä tai toimitusjohtajana ei voi olla vajaavaltainen, konkurssissa oleva eikä henkilö, joka on määrätty liiketoimintakielto on.

Vakuutusyhtiön on ilmoitettava edellä 2 momentissa tarkoitettujen hallintohenkilöidensä muutoksista viipymättä Vakuutusvalvontavirastolle.

Mitä edellä 2 ja 3 momentissa säädetään

vakuutusyhtiön hallintohenkilöistä, sovelletaan vastaavasti vakuutusomistusyhteisöön.

3 a §

Vakuutusyhtiön toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa eivät saa olla vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun ryhmittymään kuuluvan luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen toimitusjohtajana tai tämän sijaisena.

8 §

Vakuutusyhtiö tai vakuutusomistusyhteisö ei saa hankkia kirjanpitolain 1 luvun 5 ja 6 §:ssä tarkoitettua määräysvaltaa sellaisessa luottolaitoksessa, sijoituspalveluyrityksessä tai vakuutusyhtiössä, jonka kotipaikka on Euroopan talousalueeseen kuulumattomassa valtiossa, jollei vakuutusyhtiö tai vakuutusomistusyhteisö ole ilmoittanut siitä etukäteen Vakuutusvalvontavirastolle taikka jos Vakuutusvalvontavirasto on ilmoituksen saatuaan kieltänyt hankinnan 2 momentissa säädettyssä ajassa.

Vakuutusvalvontavirasto voi kolmen kuukauden kuluessa 1 momentissa tarkoitettua ilmoituksen vastaanottamisesta kieltää 1 momentissa tarkoitettua hankinnan, jos hankinnan kohteena olevaan yritykseen sovellettavat lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset olennaisesti vaikeuttaisivat vakuutusyhtiön tehokasta valvontaa.

Tässä pykälässä tarkoitettua ilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos edellä 1 momentissa tarkoitettu yritys kuuluu rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun ryhmittymään ja vastaava ilmoitus on tehty Rahoitustarkastukselle.

10 luku

Tilinpäätös, konsernitilinpäätös ja vastuuvastuun kattaminen

1 b §

Tilinpäätös on laadittava kolmen kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.

3 c §

Vakuutusyhtiöllä ja vakuutusomistusyhteisöllä on oltava yhtiön toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä sisäinen valvonta ja riittävät riskienhallintajärjestelmät. Vakuutusvalvontavirasto antaa tarkemmat määräykset sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä luotettavaa hallintoa koskevista vaatimuksista.

11 §

Jos vakuutusyhtiön tai vakuutusomistusyhteisön konserniin kuuluu luottolaitos tai sijoituspalveluyritys, konsernitilinpäätös voidaan laatia tämän luvun estämättä siten kuin rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain 3 luvussa säädetään, jos se on tarpeen oikean ja riittävän kuvan saamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

12 luku

Voitonjako ja yhtiön varojen muu käyttö

6 §

Vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun ryhmittymään kuuluvalla yhtiöllä annettavaa luottoa ja tällaiseen yhtiöön sijoittamista koskevat merkittävät tai periaatteelliset päätökset on tehtävä vakuutusyhtiön hallituksessa.

Mitä 1 momentissa säädetään luoton antamisesta, sovelletaan vastaavasti takauksen antamiseen tai muuhun vakuuden asettamiseen toisen antaman luoton maksamisesta.

14 b luku

Vakuutusyritysryhmän lisävalvonta

5 §

Tämän luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua vakuutusyhtiön lisävalvontaa varten yhtiön on laadittava mukautettu vakavaraisuuslaskelma, johon on otettava mukaan sellaiset vakuutusyhtiön sidosyritykset, jotka ovat va-

kuutusyrityksiä, vakuutusomistusyhteisöjä, kolmannen maan vakuutusyrityksiä, ulkomaisia jälleenvakuutusyrityksiä tai luottolaitostoiminnasta annetun lain (1607/1993) mukaisia luotto- tai rahoituslaitoksia tai sijoituspalveluyrityksistä annetussa laissa (579/1996) tarkoitettuja sijoituspalveluyrityksiä. Lisäksi laskelmassa on otettava huomioon muutkin 2 §:n 4 momentissa tarkoitettuun vakuutusyritysryhmään kuuluvat yritykset siten kuin ministeriön asetuksella tarkemmin säädetään. Laskelma on toimitettava Vakuutusvalvontavirastolle tilinpäätöstietojen yhteydessä siten kuin virasto tarkemmin määrää.

6 §

Tämän luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua vakuutusyhtiön emoyrityksenä olevan suomalaisen vakuutusomistusyhteisön on laadittava lisävalvontaa varten mukautettu vakavaraisuuslaskelma, johon on otettava mukaan sellaiset emoyrityksen sidosyritykset, jotka ovat vakuutusyrityksiä, vakuutusomistusyhteisöjä, kolmannen maan vakuutusyrityksiä, ulkomaisia jälleenvakuutusyrityksiä tai luottolaitostoiminnasta annetun lain mukaisia luotto- tai rahoituslaitoksia tai sijoituspalveluyrityksistä annetussa laissa tarkoitettuja sijoituspalveluyrityksiä. Lisäksi laskelmassa on otettava huomioon muutkin 2 §:n 4 momentissa tarkoitettuun vakuutusyritysryhmään kuuluvat yritykset siten kuin ministeriön asetuksella tarkemmin säädetään. Jos vakuutusyhtiön emoyrityksenä on muu 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu yritys kuin suomalainen vakuutusomistusyhteisö, ryhmään kuuluvan vakuutusyhtiön on laadittava kyseinen laskelma. Laskelma on toimitettava Vakuutusvalvontavirastolle tilinpäätöstietojen yhteydessä siten kuin virasto tarkemmin määrää.

18 luku

Erinäisiä säännöksiä

6 §

Joka vakuutusyhtiön tai sen omistusyhteisön

taikka palveluyrityksen palveluksessa tai näiden toimielinten jäsenenä tai varajäsenenä tai vakuutusyhtiön toimeksiannosta tehtävää suorittaessaan taikka vakuutusalan lautakunnan tai vastaavan toimielimen palveluksessa tai jäsenenä tai asiantuntijana toimeksiannon perusteella taikka 6 a tai 6 b §:n nojalla on saanut tietää vakuutusyhtiön, sen asiakkaan tai jonkun muun taloudellista asemaa tai terveydentilaa tai muita henkilökohtaisia oloja koskevan seikan taikka liike- tai ammatillisuuden, ei saa ilmaista tätä sivulliselle, jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan tietojen ilmaisemiseen tai jollei laissa ole muuta säädetty. Asiakasta koskevia vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja ei saa antaa myöskään yhtiökokoukselle tai edustajistolle eikä kokoukseen osallistuvalla osakkaalla, lukuun ottamatta yhtiökokouksen ääniluetteloa.

6 b §

Sen estämättä, mitä 6 §:ssä säädetään, vakuutusyhtiöllä on oikeus luovuttaa vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja:

3) vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin tai sen kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvalla vakuutus- tai eläkelaitokselle taikka vakuutusomistusyhteisölle korvausasian hoitoa, vakuutus sopimuksen tekemistä ja vakuutusliikkeen harjoittamisen kannalta tarpeellisten muiden tehtävien hoitamista varten; mitä edellä tässä kohdassa säädetään tietojen luovuttamisesta, ei koske henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista;

5) toiselle vakuutuslaitokselle tai vahingonaiheuttajalle vakuutusyhtiön takautumis-oikeuden toteuttamiseksi sekä toiselle vakuutuslaitokselle sen selvittämiseksi, mikä on eri vakuutuslaitosten vastuu samasta vakuutus-tapahtumasta;

6) vakuutusyhtiön kohdistuneista rikoksista sekä sille ilmoitetuista vahingoista toisille vakuutuslaitoksille vakuutuslaitoksiin kohdistuvan rikollisuuden ehkäisemiseen liittyvän tärkeän edun vuoksi siten kuin tietosuoja-lautakunta henkilötietolain (523/1999)

43 §:n 3 momentin nojalla tarkemmin määrittää;

10) vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun rahoitus- ja vakuutusryhmittymään kuuluvalla yritykselle asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista, markkinointia sekä ryhmittymän riskienhallintaa varten; mitä edellä tässä kohdassa säädetään tietojen luovuttamisesta, ei koske henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, vakuutusyhtiö voi luovuttaa asiakasrekistereissään olevia markkinointia sekä asiakaspal-

velua ja muuta asiakassuhteen hoitamista varten tarpeellisia tietoja sellaiselle yritykselle, joka kuuluu vakuutusyhtiön kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään. Mitä edellä tässä momentissa säädetään tietojen luovuttamisesta, ei koske henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta .

Tämän lain 10 luvun 1 b §:ää on sovellettava ensimmäisen kerran tilinpäätökseen, joka laaditaan 31.12.2002 päättyvältä tilikaudelta.

7.

Laki

ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 79 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 17 päivänä maaliskuuta 1995 ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 398/1995 79 §:n 1 momentti ja 4 momentin 3,5 ja 6 kohta, sellaisena kuin ne ovat laissa 637/2000, sekä

lisätään 4 momenttiin uusi 10 kohta ja pykälään uusi 5 momentti, jolloin nykyiset 5—7 momentti siirtyvät 6—8 momentiksi, seuraavasti:

79 §

Vaitiolovelvollisuus

Joka ulkomaisen vakuutusyhtiön tai sen omistusyhteisön taikka palveluyrityksen palveluksessa tai näiden toimielinten jäsenenä tai varajäsenenä tai ulkomaisen vakuutusyhtiön toimeksiannosta tehtävää suorittaessaan taikka vakuutusalan lautakunnan tai vastaavan toimielimen palveluksessa tai jäsenenä tai asiantuntijana toimeksiannon perusteella taikka 2, 3, 4 tai 5 momentin nojalla on saanut tietää ulkomaisen vakuutusyhtiön, sen asiakkaan tai jonkun muun taloudellista ase-

maa tai terveydentilaa tai muita henkilökohtaisia oloja koskevan seikan taikka liike- tai ammattisalaisuuden, ei saa ilmaista tätä sivulliselle, jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan tietojen ilmaisemiseen tai jollei laissa ole muuta säädetty.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, ulkomaisella vakuutusyhtiöllä on oikeus luovuttaa vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja:

3) vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin tai sen kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvalla vakuutuslaitokselle

tai omistusyhteisölle korvausasian hoitoa, vakuutus sopimuksen tekemistä ja vakuutus liikkeen harjoittamisen kannalta tarpeellisten muiden tehtävien hoitamista varten; mitä edellä tässä kohdassa säädetään tietojen luovuttamisesta, ei koske henkilötietolain (523/1999) 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista;

5) toiselle vakuutuslaitokselle tai vahingonaiheuttajalle vakuutusyhtiön takautumisoikeuden toteuttamiseksi sekä toiselle vakuutuslaitokselle sen selvittämiseksi, mikä on eri vakuutuslaitosten vastuu samasta vakuutus-tapahtumasta;

6) vakuutusyhtiöön kohdistuneista rikoksista sekä sille ilmoitetuista vahingoista toisille vakuutuslaitoksille vakuutuslaitoksiin kohdistuvan rikollisuuden ehkäisemiseen liittyvän tärkeän edun vuoksi siten kuin tietosuoja-lautakunta henkilötietolain (523/1999) 43 §:n 3 momentin nojalla tarkemmin mää-
rää;

10) ulkomaisen vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin tai rahoitus- ja vakuutusryh-

mittymien valvonnasta annetussa laissa (/) tarkoitettuun rahoitus- ja vakuutusryhmit-
tymään kuuluvalle yritykselle asiakaspalve-
lua ja muuta asiakassuhteen hoitamista,
markkinointia sekä ryhmittymän riskienhal-
lintaa varten; mitä edellä tässä kohdassa sää-
detään tietojen luovuttamisesta, ei koske
henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettujen arka-
luonteisten tietojen luovuttamista.

Sen lisäksi, mitä 4 momentissa säädetään, ulkomainen vakuutusyhtiö voi luovuttaa asiakasrekisterissään olevia markkinointia sekä asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista varten tarpeellisia tietoja sellaiselle yritykselle, joka kuuluu ulkomaisen va-
kuutusyhtiön kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään. Mitä edellä tässä momen-
tissa säädetään tietojen luovuttamisesta, ei koske henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta .

8.

Laki

työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työeläkevakuutusyhtiöistä 25 päivänä huhtikuuta 1997 annetun lain 354/1997
1 §:n 3 momentti ja 12 §:n 4 momentti,
sellaisena kuin ne ovat, 1 §:n 3 momentti laissa 364/2001 ja 12 §:n 4 momentti laissa
951/2000, sekä

lisätään lakiin uusi 12 a §, seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Työeläkevakuutusyhtiöön ei kuitenkaan

sovelleta vakuutusyhtiö lain 1 luvun 3, 3 a ja
4 a §:ää, 2 luvun 2 §:n 1, 2 ja 5 momenttia,
2 a §:ää, 4 §:n 1 momentin 3 kohtaa ja 5 §:n
1 ja 5 momenttia, 2 a lukua, 3 luvun 1 a, 3,
4 ja 7 §:ää, 7 luvun 1 a §:n 1 ja 2 momenttia,
2 §:ää, 3 §:n 2—4 momenttia, 3 a §:ää, 7 §:n

1, 3 ja 4 momenttia, 10 luvun 2, 3 a, 3 b, 4 d ja 7 §:ää, 11 lukua, 12 luvun 1 §:n 2 momenttia ja 4 ja 5 §:ää, 13 lukua, 14 luvun 1 §:n 2 momenttia, 4 §:n 2 momenttia, 5 a §:n 2 momenttia ja 5 b ja 6 §:ää, 14 a luvun 7 §:n 4 momenttia ja 8 §:ää, 16 luvun 13 §:n 4 momenttia, 16 a luvun 9 §:n 4 momenttia sekä 10 ja 13—15 §:ää, 16 b luvun 4 §:n 3 momenttia eikä 18 luvun 9 §:n 2 momenttia.

12 §

Johdon erityiset kelpoisuusvaatimukset

—————
 Työeläkevakuutusyhtiön toimitusjohtaja tai hänen sijaisensa ei saa olla luotto- tai rahoituslaitoksen, rahastoyhtiön tai toisen työeläkevakuutusyhtiön tai muun vakuutusyhtiön taikka sen kanssa samaan konserniin tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa (/) tarkoitettuun ryhmittymään kuuluvan yhteisön palveluksessa eikä

toimia jonkin edellä mainitun yhteisön tilintarkastajana. Työeläkevakuutusyhtiön toimitusjohtaja tai hänen sijaisensa ei saa olla toisen työeläkevakuutusyhtiön hallintoneuvoston tai hallituksen jäsen.

12 a §

Työeläkevakuutusyhtiön johtaminen

Työeläkevakuutusyhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan tulee johtaa työeläkevakuutusyhtiötä ammattitaitoisesti sekä terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisesti. Työeläkevakuutusyhtiön ja sen omistusyhteisön on ilmoitettava hallituksen jäsentensä ja toimitusjohtajansa muutoksista viipymättä Vakuutusvalvontavirastolle.

—————
 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta .

9.

Laki**vakuutusyhdistyslain 16 luvun 10 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1987 annetun vakuutusyhdistyslain 1250/1987 16 luvun 10 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 638/2000, sekä
lisätään 16 luvun 10 §:ään uusi 5 momentti, jolloin nykyiset 5—7 momentti siirtyvät 6—8 momentiksi, seuraavasti:

16 luku

Erinäisiä säännöksiä

10 §

Joka vakuutusyhdistyksen tai sen palveluyrityksen palveluksessa tai näiden toimielinten jäsenenä tai varajäsenenä tai vakuutusyhdistyksen toimeksiannosta tehtävää suorittaessaan taikka vakuutusalan lautakunnan tai

vastaavan toimielimen palveluksessa tai jäsenenä tai asiantuntijana toimeksiannon perusteella taikka 2, 3, 4 tai 5 momentin nojalla on saanut tietää vakuutusyhdistyksen, sen asiakkaan tai jonkun muun taloudellista asemaa tai terveydentilaa tai muita henkilökohtaisia oloja koskevan seikan taikka liike- tai ammattialaisuuden, ei saa ilmaista tätä sivulliselle, jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan

tietojen ilmaisemiseen tai jollei laissa ole muuta säädetty. Asiakasta koskevia vaitiolo-velvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja ei saa antaa myöskään yhdistyskokoukselle eikä kokoukseen osallistuvalla osakkaalla, lukuun ottamatta yhdistyskokouksen ääniluetteloa.

Sen lisäksi, mitä 4 momentissa säädetään, vakuutusyhdistys voi luovuttaa asiakasrekisterissään olevia markkinointia sekä asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista

varten tarpeellisia tietoja sellaiselle yritykselle, joka kuuluu vakuutusyhdistyksen kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään. Mitä edellä tässä momentissa säädetään tietojen luovuttamisesta, ei koske henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta _____.

10.

Laki

Vakuutusvalvontavirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 29 päivänä tammikuuta 1999 Vakuutusvalvontavirastosta annetun lain 78/1999 2 §:n 17 b kohta, sellaisena kuin se on laissa 915/2000, sekä
lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 534/2000 ja mainitussa laissa 915/2000 uusi 17 c ja 17 d kohta, seuraavasti:

2 §
 Valvottavalla tarkoitetaan tässä laissa:

 17 b) työttömyyskassoja, työttömyysvakuutusrahastoa ja koulutus- ja erorahastoa;
 17 c) vakuutusomistusyhteisöä;
 17 d) rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettua ryhmittymän omistusyhteisöä, jos Vakuutus-

valvontavirasto lain mukaan toimii ryhmittymän koordinoivana valvontaviranomaisena; sekä

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta _____.

Helsingissä 5 päivänä lokakuuta 2001

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Suvi-Anne Siimes*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

2.

Laki

luottolaitostoiminnasta anetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1993 luottolaitostoiminnasta annetun lain 1607/1993 3 § ja 4 a §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta, 15 §, 16 §:n 1 momentti, 18 §:n otsikko ja 1,2 ja 5 momentti, 19 §, 21 §:n 3 momentti, 22 §:n 4 momentti, 43 §, 68 §:n 2 momentti, 75 §:n 3 ja 4 momentti ja 94 §:n 1 ja 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 4 a §:n 1 momentti laissa 949/1996, 18 §:n 1 ja 5 momentti, 21 §:n 3 momentti, 22 §:n 4 momentti, 43 §, 68 §:n 2 momentti, 75 §:n 3 ja 4 momentti ja 94 §:n 1 ja 3 momentti laissa 1340/1997 sekä 19 § osaksi laissa 570/1996, sekä

lisätään 4 §:ään uusi 2 momentti, 5 §:ään uusi 5 momentti, jolloin nykyinen 5 ja 6 momentti siirtyvät 6 ja 7 momentiksi, 16 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, lakiin uusi 17 a §, 18 §:ään uusi 7 momentti, lakiin uusi 19 a §, 39 §:ään uusi 5 momentti, 42 §:ään uusi 4 momentti, lakiin uusi 71 a §, 75 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyiset 3 ja 4 momentti siirtyvät muutettuina 4 ja 5 momentiksi ja nykyinen 5 momentti 6 momentiksi, 76 §:n I ryhmään uusi 8 kohta, 94 §:ään uusi 4 ja 5 momentti jolloin nykyinen 4 ja 5 momentti siirtyvät 6 ja 7 momentiksi, sekä lakiin siitä lailla 69/1998 kumotun 100 a §:n tilalle uusi 100 a §,

sellaisina kuin niistä ovat 5, 39 ja 76 § mainitussa laissa 1340/1997, 75 ja 94 § osaksi mainitussa laissa 1340/1997, 18 § osaksi laissa 1340/1997 ja 108/1999 ja 42 § laissa 524/1998, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Rahoituslaitos

Rahoituslaitos

Rahoituslaitoksella tarkoitetaan tässä laissa luottolaitosta lukuun ottamatta sellaista yhteisöä, joka pääasiallisena liiketoimintanaan tarjoaa 20 §:n 2—10 kohdassa tarkoitettuja palveluja tai hankkii omistusosuuksia.

Rahoituslaitoksella tarkoitetaan tässä laissa luottolaitosta lukuun ottamatta sellaista yhteisöä, joka pääasiallisena toimintanaan harjoittaa 20 §:n 1 momentin 2—10 kohdassa tarkoitettuja palveluja tai hankkii omistusosuuksia. *Rahoituslaitoksena ei pidetä vakuutusyhtiölaissa (1062/1979) tarkoitettua vakuutusomistusyhteisöä eikä rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnassa annetussa laissa (/) tarkoitettua ryhmittymän omistusyhteisöä.*

4 §

Omistusyhteisö

Rahoitustarkastuksen on saatuaan tiedon omistusyhteisön kuulumisesta jäljempänä 5 §:ssä tarkoitettuun konsolidointiryhmään tehtävä tästä päätös ja ilmoitettava se viivytyksettä konsolidointiryhmän emoyritykselle.

4 a §

Merkittävä sidonnaisuus

Tässä laissa merkittävällä sidonnaisuudella tarkoitetaan sidossuhdetta, joka syntyy, kun:

1) luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö suoraan tai välillisesti omistaa vähintään 20 prosenttia jonkin yhteisön osakkeista, jäsenosuuksista tai yhtiöosuuksista;

2) luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä on suoraan tai välillisesti vähintään 20 prosenttia jonkin yhteisön osakkeiden, jäsenosuuksien tai yhtiöosuuksien tuottamasta äänimäärästä ja tämä äänimäärä perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin taikka muuhun sopimukseen; tai

4 a §

Merkittävä sidonnaisuus

Tässä laissa merkittävällä sidonnaisuudella tarkoitetaan sidossuhdetta, joka syntyy, kun:

1) luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö suoraan tai välillisesti omistaa vähintään 20 prosenttia jonkin yhteisön osakkeista, jäsenosuuksista, *takuuosuuksista* tai yhtiöosuuksista;

2) luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä on suoraan tai välillisesti vähintään 20 prosenttia jonkin yhteisön osakkeiden, jäsenosuuksien, *takuuosuuksien* tai yhtiöosuuksien tuottamasta äänimäärästä ja tämä äänimäärä perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin taikka muuhun sopimukseen; tai

5 §

Konserni ja konsolidointiryhmä

Sen lisäksi, mitä edellä säädetään, tämän lain 16 §:n 2 momenttia, 21 ja 22 §:ää, sekä 8 ja 9 lukua sovellettaessa konsolidointiryhmän emoyrityksenä ja rahoituslaitoksena pidetään, jollei Rahoitustarkastus yksittäistapauksessa toisin määrää, sellaista rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettua ryhmittymän omistusyhteisöä, jonka ryhmittymässä rahoitusalan yritysten osuus on mainitun lain 6 §:n 2 momentin mukaisesti laskettuna

lain 6 §:n 2 momentin mukaisesti laskettuna suurempi kuin vakuutusalan yritysten osuus, ja konsolidointiryhmän tytäryrityksenä sel- laista sijoitusrahastolaissa (48/1999) tarkoi- tettuun rahastoyhtiötä ja säilytysyhteisöä, johon konsolidointiryhmän emoyrityksellä on 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu mää- räysvalta. Rahoitustarkastuksen on ennen edellä tässä momentissa tarkoitettua päätös- tä pyydettävä asiasta lausunto Vakuutusval- vontavirastolta.

15 §

Luottolaitoksen ja vakuutusyhtiön johdon erillisuus

Luottolaitoksen toimitusjohtaja ja vara- toimitusjohtaja eivät saa olla henkilöitä, jot- ka ovat luottolaitoksen kanssa samaan konserniin kuuluvan vakuutusyhtiön toimitus- johtajana tai varatoimitusjohtajana.

Enemmistön luottolaitoksen hallituksen jäsenistä ja varajäsenistä on oltava henkilöi- tä, jotka eivät ole 1 momentissa tarkoitettun vakuutusyhtiön hallituksen jäsenenä tai va- rajäsenenä, toimitusjohtajana tai varatoimi- tusjohtajana, jollei rahoitustarkastus myönnä tästä poikkeusta.

16 §

Luotonanto ja sijoittaminen eräissä tapauk- sissa

Luottolaitoksen kanssa samaan konserniin kuuluvalla vakuutusyhtiölle annettavaa luot- toa ja vakuutusyhtiöön sijoittamista koske- vat merkittävät ja periaatteelliset päätökset on tehtävä luottolaitoksen hallituksessa.

15 §

Luottolaitoksen ja vakuutusyhtiön johdon erillisuus

Luottolaitoksen toimitusjohtaja ja tämän sijainen eivät saa olla luottolaitoksen kans- sa samaan konserniin tai rahoitus- ja va- kuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun ryhmittymään kuuluvan vakuutusyhtiön toimitusjohtajana tai tämän sijaisena

Enemmistön luottolaitoksen hallituksen jäsenistä ja varajäsenistä on oltava henkilöi- tä, jotka eivät ole 1 momentissa tarkoitettun vakuutusyhtiön hallituksen jäsenenä tai va- rajäsenenä taikka toimitusjohtajana tai tä- män sijaisena, jollei Rahoitustarkastus myönnä tästä poikkeusta

16 §

Luotonanto ja sijoittaminen eräissä tapauk- sissa

Luottolaitoksen kanssa samaan konserniin tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun ryhmittymään kuuluvalla vakuutusyhtiölle annettavaa luottoa ja tällaiseen vakuutusyh- tiöön sijoittamista koskevat merkittävät ja periaatteelliset päätökset on tehtävä luotto- laitoksen hallituksessa.

Luottolaitos ei saa antaa luottoa sen kon- solidointiryhmään kuulumattomalle konser- niyritykselle konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen osakkeiden, osuuksien pääomalai-

nojen tai debentuurien hankkimiseksi.

Mitä tässä pykälässä säädetään luoton antamisesta, sovelletaan vastaavasti takauksen antamiseen tai muuhun vakuuden asettamiseen toisen antaman luoton maksamisesta.

17 a §

Luottolaitoksen ja omistusyhteisön johtaminen

Luottolaitoksen hallituksen ja toimitusjohtajan tulee johtaa luottolaitosta ammattitaitoisesti sekä terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisesti. Hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan on lisäksi oltava hyvämaineisia ja heillä on oltava sellainen yleinen luottolaitostoiminnan tuntemus kuin luottolaitoksen toiminnan laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen.

Mitä edellä 1 momentissa säädetään, sovelletaan vastaavasti omistusyhteisöön. Omistusyhteisön on ilmoitettava 1 momentissa tarkoitettujen hallintohenkilöidensä muutoksista viipymättä Rahoitustarkastukselle.

18 §

Osakkeiden ja osuuksien omistuksesta ilmoittaminen

Sen, joka aikoo hankkia huomattavan omistusosuuden luottolaitoksesta, on ilmoitettava siitä etukäteen rahoitustarkastukselle.

Jos 1 momentissa tarkoitettua osuutta lisätään siten, että se kasvaa vähintään 20, 33 tai 50 prosenttiin osake- tai osuuspääomasta tai tuottaa vähintään samansuuruisen ääni-oikeuden tai että luottolaitoksesta tulee tytäryritys, on myös tästä hankinnasta etukäteen ilmoitettava rahoitustarkastukselle.

18 §

Osakkeiden ja osuuksien hankinnasta ilmoittaminen

Jos jonkun tarkoituksena on hankkia suoraan tai välillisesti luottolaitoksesta tai omistusyhteisöstä osuus, joka on vähintään 10 % sen osake- tai osuuspääomasta tai joka tuottaa vähintään 10 % sen osakkeiden tai osuuksien äänivallasta, hankinnasta on ilmoitettava etukäteen Rahoitustarkastukselle.

Jos 1 momentissa tarkoitettua osuutta lisätään siten, että se kasvaa vähintään 20, 33 tai 50 prosenttiin osake- tai osuuspääomasta tai tuottaa vähintään samansuuruisen ääni-oikeuden tai että luottolaitoksesta tai omistusyhteisöstä tulee tytäryritys, hankinnasta on myös ilmoitettava etukäteen Rahoitustarkastukselle.

Luottolaitoksen on ilmoitettava rahoitustarkastukselle vähintään kerran vuodessa 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen osuuksien omistajat ja omistusten suuruus sekä välittömästi ilmoitettava sen tietoon tulleet osuuksien omistuksessa tapahtuneet muutokset.

Luottolaitoksen ja omistusyhteisön on ilmoitettava koordinoivalle valvontaviranomaiselle vähintään kerran vuodessa 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen osuuksien omistajat ja omistusten suuruus sekä välittömästi ilmoitettava sen tietoon tulleet osuuksien omistuksessa tapahtuneet muutokset.

Tässä pykälässä tarkoitettua ilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos omistus luottolaitoksesta tai omistusyhteisöstä hankitaan välillisesti rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitetun ryhmittymän omistusyhteisön osakkeita hankkimalla, ja ilmoitus tällaisen omistusyhteisön hankinnasta on tehty Vakuutusvalvontavirastolle.

19 §

Hankinnan vastustaminen

Rahoitustarkastus voi kolmen kuukauden kuluessa 18 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen vastaanottamisesta vastustaa osuuden hankintaa, jos omistajien luotettavuudesta ja sopivuudesta saadun selvityksen perusteella tai muuten on todennäköistä, että osuuden omistus häiritsee luottolaitoksen varovaisten ja terveiden liikeperiaatteiden mukaista toimintaa.

Jos osuuden hankinta jätetään ilmoittamatta tai jos osuus on hankittu rahoitustarkastuksen vastustuksesta huolimatta taikka jos osuuden hankinnan jälkeen rahoitustarkastus havaitsee osuuden omistuksen vaarantavan luottolaitoksen 1 momentin mukaista liiketoimintaa, voi rahoitustarkastus kieltää osuuden omistajan äänivallan käyttämisen.

Jos hankinnasta seuraa, että luottolaitoksesta tulee toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa toimiluvan saaneen luottolaitoksen tytäryhtiö tai tällaisen luottolaitoksen emoyhtiön tytäryhtiö, rahoitustarkastuksen on pyydettävä tuon valtion

19 §

Hankinnan vastustaminen

Rahoitustarkastus voi kolmen kuukauden kuluessa 18 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen vastaanottamisesta kieltää osuuden hankinnan, jos omistajien luotettavuudesta ja sopivuudesta saadun selvityksen perusteella tai muuten on todennäköistä, että osuuden omistus vaarantaisi luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmän varovaisten ja terveiden liikeperiaatteiden mukaisen liiketoiminnan.

Jos osuuden hankinta jätetään ilmoittamatta tai jos osuudet on hankittu Rahoitustarkastuksen kiellosta huolimatta taikka jos osuuden hankinnan jälkeen Rahoitustarkastus havaitsee osuuden omistuksen vaarantavan luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmän varovaisten ja terveiden liikeperiaatteiden mukaisen liiketoiminnan, Rahoitustarkastus voi kieltää osakkeen- tai osuudenomistajan hankkimia osakkeita tai osuuksia koskevan saannon merkitsemisen osake- ja osakasluetteloon taikka jäsenluetteloon.

Jos hankinnasta seuraa, että luottolaitoksesta tulee toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa toimiluvan saaneen luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai vakuutusyhtiön tytäryritys tai tällaisen luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen

vastaavan valvontaviranomaisen lausunto hankinnasta. Samoin menetellään, jos luottolaitoksen määräämisvalta siirtyy samoille luonnollisille tai oikeushenkilöille kuin edellä tarkoitettussa luottolaitoksessa.

tai vakuutusyhtiön emoyrityksen tytäryritys, Rahoitustarkastuksen on pyydyttävä tuon valtion vastaavan valvontaviranomaisen lausunto hankinnasta. Samoin menetellään, jos luottolaitoksen määräämisvalta siirtyy samoille luonnollisille tai oikeushenkilöille kuin edellä tarkoitettussa luottolaitoksessa, sijoituspalveluyrityksessä tai vakuutusyhtiössä.

19 a §

Määräysvallan hankkiminen Euroopan talousalueen ulkopuolisessa yrityksessä

Luottolaitos tai sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys ei saa hankkia kirjanpitolain 1 luvun 5 ja 6 §:ssä tarkoitettua määräysvaltaa sellaisessa luottolaitoksessa, sijoituspalveluyrityksessä tai vakuutusyhtiössä, jonka kotipaikka on Euroopan talousalueeseen kuulumattomassa valtiossa, jollei luottolaitos tai sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys ole ilmoittanut siitä etukäteen Rahoitustarkastukselle taikka jos Rahoitustarkastus on ilmoituksen saatuaan kieltänyt hankinnan 2 momentissa säädetyssä ajassa.

Rahoitustarkastus voi kolmen kuukauden kuluessa 1 momentissa tarkoitettun ilmoituksen vastaanottamisesta kieltää 1 momentissa tarkoitettun hankinnan, jos hankinnan kohteena olevaan yritykseen sovellettavat lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset olennaisesti vaikeuttaisivat luottolaitoksen tai sen konsolidointiryhmän tehokasta valvontaa.

Tässä pykälässä tarkoitettua ilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos edellä 1 momentissa tarkoitettu yritys kuuluu rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun ryhmittymään, ja vastaava ilmoitus on tehty Vakuutusvalvontavirastolle.

3 luku

Luottolaitoksen toiminta

21 §

Huomattavien omistusosuuksien suhde omiin varoihin

Luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuuluva yritys saa sijoittaa yksin tai yhdessä muiden konsolidointiryhmään kuuluvien yritysten kanssa sellaisten 1 momentissa tarkoitettujen yritysten osakkeisiin, osuuksiin tai pääomalainoihin, joissa konsolidointiryhmään kuuluvilla yrityksillä yhdessä on huomattava omistusosuus, enintään määrän, joka vastaa 1 ja 2 momentissa tarkoitettua määrää luottolaitoksen konsolidoiduista omista varoista. *Luottolaitoksen konsolidointiryhmään luetaan tätä pykälää sovellettaessa 5 §:stä poiketen luottolaitoksen lisäksi ainoastaan sellaiset luotto- ja rahoituslaitokset ja palveluyritykset, joihin luottolaitoksella on 5 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu määräysvalta tai saman momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu suhde.*

Luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuuluva yritys saa sijoittaa yksin tai yhdessä muiden konsolidointiryhmään kuuluvien yritysten kanssa sellaisten 1 momentissa tarkoitettujen yritysten osakkeisiin, osuuksiin tai pääomalainoihin, joissa konsolidointiryhmään kuuluvilla yrityksillä yhdessä on huomattava omistusosuus, enintään määrän, joka vastaa 1 ja 2 momentissa tarkoitettua määrää luottolaitoksen konsolidoiduista omista varoista.

22 §

Kiinteistöjen sekä kiinteistöyhteisöjen osakkeiden ja osuuksien omistamista koskeva rajoitus

Luottolaitoksen konsolidointiryhmään luetaan tätä pykälää sovellettaessa 5 §:stä poiketen luottolaitoksen lisäksi ainoastaan sellaiset luotto- ja rahoituslaitokset ja palveluyritykset, joihin luottolaitoksella on 5 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu määräysvalta tai saman momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu suhde. Edellä 1 momentissa tarkoitettu luottolaitoksen konsolidoitu tase laaditaan näiden yritysten taseiden yhdistelmänä noudattaen, mitä kirjanpito-laissa ja 39 §:ssä säädetään konsernitilinpäätöksen laatimisesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu luottolaitoksen konsolidoitu tase laaditaan *konsolidointiryhmään kuuluvien* yritysten taseiden yhdistelmänä noudattaen, mitä kirjanpito-laissa ja 39 §:ssä säädetään konsernitilinpäätöksen laatimisesta.

39 §

Konsernitilinpäätös

Jos luottolaitoksen tai omistusyhteisön konserniin kuuluu vakuutusyhtiö, konsernitilinpäätös voidaan laatia tämän luvun estämättä siten kuin rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain 3 luvussa säädetään, jos se on tarpeen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

42 §

Tilintarkastusta ja tilintarkastajaa koskevien säännösten soveltaminen

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään luottolaitoksen tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta, sovelletaan vastaavasti omistusyhteisön tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan.

43 §

Tilintarkastajan kelpoisuus

Luottolaitoksen tilintarkastajaksi voidaan valita vain tilintarkastuslain 2 §:n 2) kohdassa tarkoitettu hyväksytty tilintarkastaja. Vähintään yhden tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslain 4 §:ssä tarkoitettu tilintarkastaja tai 5 §:ssä tarkoitettu tilintarkastusyhteisö.

43 §

Tilintarkastajan kelpoisuus

Luottolaitoksen ja omistusyhteisön tilintarkastajaksi voidaan valita vain tilintarkastuslain 2 §:n 2) kohdassa tarkoitettu hyväksytty tilintarkastaja. Vähintään yhden tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslain 4 §:ssä tarkoitettu tilintarkastaja tai 5 §:ssä tarkoitettu tilintarkastusyhteisö.

68 §

Yleissäännös riskien hallinnasta

Rahoitustarkastus antaa tarkemmat määräykset 1 momentissa tarkoitetuille riskienhallintajärjestelmille sekä muulle sisäiselle valvonnalle asetettavista vaatimuksista.

Rahoitustarkastus antaa tarkemmat määräykset riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä luotettavaa hallintoa koskevista vaatimuksista.

71 a §

Sisäisten liiketoimien ilmoittaminen

Konsolidointiryhmän emoyrityksen on ilmoitettava Rahoitustarkastukselle sellaisista konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen liiketoimista, jossa vastapuolena on

1) konsolidointiryhmään kuulumaton yritys, joka kuuluu luottolaitoksen kanssa samaan konserniin tai on luottolaitoksen tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yrityksen kirjanpitolaissa tarkoitettu omistusyhteyseritys;

2) sellainen konsolidointiryhmään kuuluvan työnantajayrityksen perustama eläkesäätiölaissa (1774/1995) tarkoitettu eläkesäätiö, jonka toimintapiiriin kuuluvat henkilöt ovat työnantajayrityksen palveluksessa; tai

3) vakuutuskassalaissa (1164/1992) tarkoitettu eläkekassa, jonka toimintapiirissä voivat olla konsolidointiryhmään kuuluvan työnantajayrityksen palveluksessa olevat henkilöt.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä vähintään neljännesvuosittain sellaisista liiketoimista, joiden arvo, tai jos keskenään samanlaisia liiketoimia on tehty tässä momentissa tarkoitettuna ajanjaksona useita, niiden yhteenlaskettu arvo ylittää miljoona euroa, jollei Rahoitustarkastus hyväksy korkeampaa ilmoitusrajaa.

Rahoitustarkastus antaa tarkemmat määräykset tässä pykälässä tarkoitettujen liiketoimien ilmoittamisesta.

9 luku

Luottolaitoksen vakavaraisuus

75 §

Vähennyserät

Edellä 2 momentin 3 kohdan mukaisen vähennyksen sijasta ensi- ja toissijaisten omien varojen yhteismäärästä voidaan vähentää luottolaitoksen omistusta vakuutuslaitoksessa vastaava osuus vakuutuslaitoksen vakuutusyhtiölain tai sitä vastaavan ul-

Laskettaessa 2 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettuja vähennyksiä osakkeisiin, osuuksiin ja pääomalainoihin rinnastetaan yritykseltä olevat sellaiset saamiset, joilla on huonompi etuoikeus kuin velallisen muilla veloilla. Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja vähennyksiä laskettaessa luottolaitoksen omistamiksi katsotaan myös 21 §:n 5 momentissa tarkoitettujen rahoituslaitosten ja palveluyritysten omistamat osakkeet, osuudet, pääomalainat ja niihin rinnastettavat saamiset mainitun momentin mukaisesti laskettuna. Edellä tässä momentissa tarkoitettuja vähennyksiä laskettaessa ei oteta huomioon sijoituksia luottolaitoksen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluviin yhteisöihin.

Rahoitustarkastuksen luvalla 2 momentin mukainen vähennys voidaan jättää tekemättä, kun 2 momentissa tarkoitettu sijoitus on toisen luotto- tai rahoituslaitoksen taikka vakuutuslaitoksen liiketoiminnan tervehtyttämisen yhteydessä välttämätöntä, taikka kun rahoituslaitoksen tarkoituksena on pääasiassa omistaa muiden kuin luotto- tai rahoituslaitosten osakkeita tai osuuksia ja rahoituslaitos ei kuulu toisen luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään.

komaisen lain mukaisesti lasketusta toimitapääoman vähimmäismäärästä.

Laskettaessa 2 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettuja vähennyksiä osakkeisiin, osuuksiin ja pääomalainoihin rinnastetaan yritykseltä olevat sellaiset saamiset, joilla on huonompi etuoikeus kuin velallisen muilla veloilla. Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja vähennyksiä laskettaessa luottolaitoksen omistamiksi katsotaan myös 21 §:n 5 momentissa tarkoitettujen rahoituslaitosten ja palveluyritysten omistamat osakkeet, osuudet, pääomalainat ja niihin rinnastettavat saamiset mainitun momentin mukaisesti laskettuna. *Laskettaessa 2 momentin 1 ja 3 kohdassa ja 3 momentissa tarkoitettuja vähennyksiä luottolaitoksen omistamiksi katsotaan myös sellaisen vakuutusomistusyhteisön ja rahoitus- ja vakuutusryhmittymän omistusyhteisön omistamat edellä tässä pykälässä tarkoitetut osakkeet, osuudet, pääomalainat ja niihin rinnastettavat saamiset, jotka ovat luottolaitoksen tyttär- tai osakkuusyrityksiä, samassa suhteessa kuin luottolaitos omistaa tällaisen omistusyhteisön osakkeita tai osuuksia.* Edellä tässä momentissa tarkoitettuja vähennyksiä laskettaessa ei oteta huomioon sijoituksia luottolaitoksen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluviin yrityksiin

Rahoitustarkastuksen luvalla 2 tai 3 momentin mukainen vähennys voidaan jättää tekemättä, kun 2 tai 3 momentissa tarkoitettu sijoitus on toisen luotto- tai rahoituslaitoksen taikka vakuutuslaitoksen liiketoiminnan tervehtyttämisen yhteydessä välttämätöntä, taikka kun rahoituslaitoksen tarkoituksena on pääasiassa omistaa muiden kuin luotto- tai rahoituslaitosten osakkeita tai osuuksia ja rahoituslaitos ei kuulu toisen luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään.

76 §

Varojen riskiryhmittely

Luottolaitoksen varat ryhmitellään 72 §:ssä tarkoitettua suhdetta laskettaessa seuraavasti:

I ryhmä

8) sellaiset 75 §:n 1—4 momentissa tarkoitettut erät, jotka on vähennetty luottolaitoksen omista varoista.

94 §

Salassapitovelvollisuus

Joka luottolaitoksen tai sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen tai luottolaitosten yhteenliittymän toimielimen jäsenenä tai varajäsenenä tai niiden palveluksessa taikka niiden toimeksiannosta tehtävää suorittaessaan on saanut tietää luottolaitoksen tai sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvan rahoituslaitoksen asiakkaan tai muun sen toimintaan liittyvän henkilön taloudellista asemaa tai yksityisen henkilökohtaisia oloja koskevan seikan taikka liike- tai ammattisalaisuuden, on velvollinen pitämään sen salassa, jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan sen ilmaisemiseen. Salassa pidettäviä tietoja ei saa antaa myöskään yhtiökokoukselle, isäntien kokoukselle, osuuskunnan kokoukselle tai edustajistolle taikka hypoteekkiyhdistyksen kokoukselle eikä kokoukseen osallistuvalla osakkeenomistajalle tai jäsenelle.

Luottolaitoksella ja sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvalla yrityksellä on oikeus antaa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja samaan konserniin tai konsolidointiryhmään kuuluvalla yhteisölle, jos sen hal-

94 §

Salassapitovelvollisuus

Joka luottolaitoksen tai sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen, luottolaitosten yhteenliittymän taikka luottolaitoksen asiamiehen tai muun luottolaitoksen lukuun toimivan yrityksen toimielimen jäsenenä tai varajäsenenä tai niiden palveluksessa taikka niiden toimeksiannosta tehtävää suorittaessaan on saanut tietää luottolaitoksen tai sen kanssa samaan konsolidointiryhmään tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun ryhmittymään kuuluvan yrityksen asiakkaan tai muun sen toimintaan liittyvän henkilön taloudellista asemaa tai yksityisen henkilökohtaisia oloja koskevan seikan taikka liike- tai ammattisalaisuuden, on velvollinen pitämään sen salassa, jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan sen ilmaisemiseen. Salassa pidettäviä tietoja ei saa antaa myöskään yhtiökokoukselle, isäntien kokoukselle, osuuskunnan kokoukselle tai edustajistolle taikka hypoteekkiyhdistyksen kokoukselle eikä kokoukseen osallistuvalla osakkeenomistajalle tai jäsenelle.

Luottolaitoksella ja luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuuluvalla yrityksellä on oikeus antaa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja samaan konserniin, konsolidointiryhmään tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymien

lintoelinten jäseniä tai toimihenkilöitä koskee 1 momentissa säädetty tai sitä vastaava salassapitovelvollisuus.

valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun ryhmittymään kuuluvalla yhteisöllä asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista, markkinointia sekä konsernin, konsolidointiryhmän tai ryhmittymän riskienhallintaa varten. Mitä edellä tässä momentissa säädetään tietojen luovuttamisesta, ei koske henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista eikä sellaisia tietoja, jotka perustuvat asiakkaan ja muun kuin ryhmittymään kuuluvan yrityksen välisten maksutietojen rekisteröintiin.

Sen lisäksi, mitä 3 momentissa säädetään, luottolaitos ja luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuuluva yritys voivat luovuttaa asiakasrekisterissään olevia markkinointia sekä asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista varten tarpeellisia tietoja sellaiselle yhteisölle, joka kuuluu luottolaitoksen kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään, jos tietojen vastaanottajaa koskee tässä laissa säädetty tai sitä vastaava salassapitovelvollisuus. Mitä edellä tässä momentissa säädetään tietojen luovuttamisesta, ei koske henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista.

Luottolaitoksella on sen estämättä, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, oikeus luovuttaa 1 momentissa tarkoitetulle luottolaitosten yhteenliittymälle, jonka jäsen luottolaitos on, yhteenliittymän toiminnan kannalta tarpeellisia tietoja. Mitä 1 momentissa ja tässä momentissa säädetään luottolaitosten yhteenliittymästä, sovelletaan vastaavasti säästöpankkien ja osuuspankkien keskusrahallaitoksiin.

100 a §

Luottolaitoksen osakkeiden tai osuuksien hankintaa koskevien säännösten rikkominen

Joka hankkii osakkeita tai osuuksia tahallaan 19 §:n 1 momentissa säädetyn kiellon vastaisesti tai ilman 19 a §:ssä tarkoitettua Rahoitustarkastuksen suostumusta on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, luottolaitoksen osakkeiden tai

Voimassa oleva laki

Ehdotus

osuuksien hankintaa koskevien säännösten rikkomisesta sakkoon.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta .*

3.

Laki**rahoitustarkastuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 11 päivänä kesäkuuta 1993 annetun rahoitustarkastuslain (503/1993)

11 §:n 4 momentin 1 kohta ja 11 §: n 4 momentti laissa 388/2000 19 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 19 §:n 1 momentti laissa 639/1999 ja mainitun pykälän 2 momentti laissa 798/2000, sekä

lisätään 2 §:ään uusi 22 kohta ja uusi 2 momentti, 11 §:ään uusi 7 momentti, lakiin uusi 11 b § ja 19 §:ään uusi 3 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 2 § osaksi laeissa 572/1996, 1077/1996, 349/1997, 521/1998, 50/1999 ja 972/1999 ja 11 § osaksi laeissa 1349/1997, 388/2000 ja 798/200, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Valvottavat

Valvottavalla tässä laissa tarkoitetaan

22) rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettua ryhmittymän omistusyhteisöä, jos Rahoitus-tarkastus toimii mainitussa laissa tarkoitettuina ryhmittymän koordinoivana valvontaviranomaisena.

Tätä lakia sovelletaan valvottavaan myös sen ollessa selvitystilassa.

11 §

Tarkastus- ja tietojensaantioikeus

Mitä 1—3 momentissa säädetään valvot-

Mitä 1—3 momentissa säädetään valvotta-

tavasta, sovelletaan myös:

1) yritykseen, joka on valvottavan kirjanpitolaisissa (1336/1997) tarkoitettu emo- tai tytäryritys tai osakkuusyritys;

vasta, sovelletaan myös:

1) yritykseen, joka on valvottavan kirjanpitolaisissa (1336/1997) tarkoitettu emo- tai tytäryritys tai osakkuusyritys *taikka valvottavan emoyrityksen tytäryritys*;

Rahoitustarkastus voi käyttää tarkastuksessa apunaan viraston ulkopuolista tilintarkastajaa tai muuta asiantuntijaa.

11 b §

Tarkastus- ja tietojensaantioikeus ulkomaiseen konsolidointiryhmään kuuluvassa suomalaisessa yrityksessä

Sen lisäksi, mitä edellä 11 §:ssä säädetään, Rahoitustarkastuksella on oikeus suorittaa tarkastus sellaisessa Suomessa olevassa yrityksessä, joka kuuluu sellaisen ulkomaisen luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään, jonka kotivaltio on Euroopan talousalueella, ja tällaisen yrityksen emoyrityksen Suomessa olevassa tytäryrityksessä, jos kyseisen Euroopan Talousalueeseen kuuluvan valtion rahoitustoimintaa valvova viranomaisella on toimivalta tarkastaa tällaista yritystä ja viranomainen pyytää tarkastusta konsolidoidun valvonnan suorittamiseksi.

Jos toisen Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion rahoitustoimintaa valvovalla viranomaisella on tarvetta tarkastaa Suomessa 1 momentissa tarkoitettua yritystä koskevia konsolidoidun valvonnan kannalta olennaisia tietoja, sen on pyydettävä Rahoitustarkastukselta tarkastuksen suorittamista. Rahoitustarkastuksen on täytettävä pyyntö joko suorittamalla tarkastus itse tai antamalla pyynnön esittäneen viranomaisen osallistua viraston suorittamaan tarkastukseen.

19 §

Tietojenanto-oikeus

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä Rahoitustarkastuksella on oikeus antaa tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta, lii-

19 §

Tietojenanto-oikeus

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä Rahoitustarkastuksella on oikeus antaa tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta, lii-

ke- tai ammattisalaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista muulle rahoitusmarkkinoita valvovalle tai niiden toimivuudesta vastaavalle viranomaiselle tai sellaiselle yhteisölle, joka kotimaassaan lain nojalla hoitaa vastaavaa tehtävää kuin Rahoitustarkastus, ja Valtion vakuusrahastolle niiden tehtävien hoitamista varten sekä esitutkinta- ja syyttäjäviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi. Lisäksi Rahoitustarkastuksella on oikeus antaa valvottavan selvitystila- tai konkurssimenettelyyn osallisena olevien toimielinten valvonnasta vastuussa olevalle viranomaiselle tietoja, jotka liittyvät valvottavan selvitystila- tai konkurssimenettelyyn, ja valvottavan tilintarkastajan valvonnasta vastuussa olevalle viranomaiselle tietoja, jotka liittyvät valvottavan tilintarkastajan valvontaan.

Rahoitustarkastuksella on oikeus ilmoittaa valvottaville, jos samalla velallisella havaitaan olevan niiltä huomattavia sitoumuksia tai velvoitteita taikka jos on syytä epäillä jonkun niiden asiakkaan toiminnan aiheuttavan niille vahinkoa. Lisäksi rahoitustarkastuksella on 18 §:n estämättä oikeus antaa valvottavaa koskevia tietoja arvopaperimarkkinalaissa tarkoitettulle selvitysyhteisölle ja kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetussa laissa tarkoitettulle optioyhteisölle, jos tietojen antaminen on tarpeen selvitysyhteisön toiminnan tai optioyhteisön harjoittaman optiokauppojen selvitystoiminnan luotettavuuden turvaamiseksi. *Tässä momentissa tarkoitettua tietojenanto-oikeutta ei kuitenkaan ole ilman sen ulkomaisen rahoitustarkastusta vastaavan toimivaltaisen viranomaisen suostumusta, jolta tiedot ovat peräisin.*

ke- tai ammattisalaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista *Vakuutusvalvontavirastolle* tai muulle rahoitusmarkkinoita valvovalle tai niiden toimivuudesta vastaavalle viranomaiselle tai sellaiselle yhteisölle, joka kotimaassaan lain nojalla hoitaa vastaavaa tehtävää kuin Rahoitustarkastus, ja Valtion vakuusrahastolle niiden tehtävien hoitamista varten sekä esitutkinta- ja syyttäjäviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi. Lisäksi Rahoitustarkastuksella on oikeus antaa valvottavan selvitystila- tai konkurssimenettelyyn osallisena olevien toimielinten valvonnasta vastuussa olevalle viranomaiselle tietoja, jotka liittyvät valvottavan selvitystila- tai konkurssimenettelyyn, ja valvottavan tilintarkastajan valvonnasta vastuussa olevalle viranomaiselle tietoja, jotka liittyvät valvottavan tilintarkastajan valvontaan.

Rahoitustarkastuksella on oikeus ilmoittaa valvottaville, jos samalla velallisella havaitaan olevan niiltä huomattavia sitoumuksia tai velvoitteita taikka jos on syytä epäillä jonkun niiden asiakkaan toiminnan aiheuttavan niille vahinkoa. Lisäksi Rahoitustarkastuksella on oikeus antaa valvottavaa koskevia tietoja arvopaperimarkkinalaissa tarkoitettulle selvitysyhteisölle ja kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetussa laissa tarkoitettulle optioyhteisölle, jos tietojen antaminen on tarpeen selvitysyhteisön toiminnan tai optioyhteisön harjoittaman optiokauppojen selvitystoiminnan luotettavuuden turvaamiseksi.

Rahoitustarkastus ei saa luovuttaa muiden Euroopan talousalueen valtioiden valvontaviranomaisilta taikka muussa Euroopan talousalueen valtiossa suoritettussa tarkastuksessa saatuja salassa pidettäviä tietoja edelleen, ellei tiedon antanut valvontaviranomainen, taikka sen ulkomaan muu asianomainen valvontaviranomainen, jossa tarkastus on suoritettu, ole antanut siihen nimenomaista suostumusta. Näitä tietoja voidaan käyttää ainoastaan tämän lain mukaisen tehtävien hoitamiseen tai niihin tarkoi-

tuksiin, joita varten suostumus on annettu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

4.

Laki

sijoitusrahastolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 29 päivänä tammikuuta 1999 annettuun sijoitusrahastolakiin 48/1999 uusi 133 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

133 a §

Sen estämättä, mitä 133 §:ssä säädetään, rahastoyhtiö on oikeutettu luovuttamaan 133 §:ssä tarkoitettuja tietoja samaan konserniin, konsolidointiryhmään ja rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annettussa laissa (/) tarkoitettuun rahoitus- ja vakuutusryhmittymään kuuluvalla yhteisölle asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista, markkinointia sekä konsernin, konsolidointiryhmän tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymän riskienhallintaa varten. Mitä edellä tässä momentissa säädetään ei koske henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, rahastoyhtiö voi luovuttaa asiakasrekisterissään olevia markkinointia sekä asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista varten tarpeellisia tietoja sellaiselle yritykselle, joka kuuluu rahastoyhtiön kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään, jos tietojen vastaanottajaa koskee tässä laissa säädetty tai sitä vastaava salassapitovelvollisuus. Mitä edellä tässä momentissa säädetään ei koske henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista.

Tämä laki tulee voimaan _____
kuuta . _____

5.

Laki

sijoituspalveluyrityksistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä heinäkuuta 1996 sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 579/1998 9 §:n 3 momentti, 10 §:n 1 momentti, 14 §:n otsikko ja 1,2 ja 4 momentti, 15 §, 29 §:n 2 momentti, 31 §:n otsikko ja 4 momentti ja 48 §:n 1 ja 3 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 10 §:n 1 momentti laissa 950/1996 sekä 29 §:n 2 momentti ja 31 §:n 4 momentti laissa 1347/1997, sekä lisätään 6 §:ään uusi 5 ja 6 momentti, jolloin nykyiset 5 ja 6 momentti siirtyvät 7 ja 8 momentiksi, lakiin uusi 12 a ja 12 b §, 14 §:ään uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti muutettuna ja 5 momentti siirtyvät uudeksi 5 ja 6 momentiksi, ja uusi 7 momentti, lakiin uusi 15 b §, 48 §:ään uusi 4 momentti, jolloin nykyiset 4 ja 5 momentti siirtyvät 5 ja 6 momentiksi, sekä lakiin uusi 56 c §, sellaisena kuin niistä ovat 6 § mainitussa laissa 1347/1997 14 § osaksi laissa 106/1999 ja 48 § osaksi laeissa 583/1997 ja 518/1998, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

Konsolidointiryhmä

Sen lisäksi, mitä edellä säädetään, tämän lain 29 ja 31 §:ää sovellettaessa konsolidointiryhmän emoyrityksenä ja rahoituslaitoksena pidetään, jollei Rahoitustarkastus yksittäistapauksessa toisin määrää, sellaista rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa (/) tarkoitettua ryhmittymän omistusyhteisöä, jonka ryhmittymässä rahoitusalan yritysten osuus on mainitun lain 6 §:n 2 momentin mukaisesti laskettuna suurempi kuin vakuutusalan yritysten osuus, ja konsolidointiryhmän tytäryrityksenä sellaista sijoitusrahastolaisissa (48/1999) tarkoitettua rahastoyhtiötä ja säi-

lytisyhteisöä, johon konsolidointiryhmän emoyrityksellä on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu määräysvalta.

Rahoitustarkastuksen on saatuaan tiedon omistusyhteisön kuulumisesta konsolidointiryhmään tehtävä tästä päätös ja ilmoitettava se viivytyksettä konsolidointiryhmän emoyritykselle.

9 §

Toimilupa

Hakemuksessa on lisäksi oltava tiedot osakkeenomistajien, osakkeenomistajiin arvopaperimarkkinalain 2 luvun 9 §:n mukaan rinnastettavien henkilöiden sekä hallintoa hoitavien vähintään kahden henkilön luotettavuudesta, hyvämaineisuudesta, kokemuksesta ja muusta sopivuudesta siten, että saadun selvityksen perusteella ja hakijan liiketoiminnan aiottu laajuus huomioon ottaen voidaan pitää todennäköisenä, että sijoituspalveluyritystä tullaan hoitamaan ammattitaitoisesti sekä järkevien ja vakaiden liiketapa-
periaatteiden mukaisesti.

Hakemuksessa on lisäksi oltava tiedot osakkeenomistajien, osakkeenomistajiin arvopaperimarkkinalain 2 luvun 9 §:n mukaan rinnastettavien henkilöiden sekä hallintoa hoitavien vähintään kahden henkilön luotettavuudesta, hyvämaineisuudesta, kokemuksesta ja muusta sopivuudesta siten, että saadun selvityksen perusteella ja hakijan liiketoiminnan aiottu laajuus huomioon ottaen voidaan varmistua siitä, että sijoituspalveluyritystä tullaan johtamaan ammattitaitoisesti sekä terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisesti.

10 §

Toimiluvan myöntäminen

Toimilupa on myönnettävä suomalaiselle osakeyhtiölle, jolla on pääkonttori Suomessa, luotettava hallinto, riittävät taloudelliset toimintaedellytykset ja joka täyttää muut tässä laissa asetetut vaatimukset, jollei saadun selvityksen perusteella voida pitää todennäköisenä, että sijoituspalveluyrityksen ja muun oikeushenkilön tai luonnollisen henkilön välillä oleva merkittävä sidonnaisuus tai tällaisessa sidonnaisuussuhteessa olevaan luonnolliseen henkilöön tai oikeushenkilöön sovellettavat Euroopan talousalueen ulkopuolisen valtion lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset estävät sijoituspalveluyrityksen tehokkaan valvonnan. Rahoitustarkastus voi antaa tarkempia määräyksiä luotettavaa hallintoa koskevista vaati-

10 §

Toimiluvan myöntäminen

Toimilupa on myönnettävä suomalaiselle osakeyhtiölle, jolla on pääkonttori Suomessa, luotettava hallinto, riittävät taloudelliset toimintaedellytykset ja joka täyttää muut tässä laissa asetetut vaatimukset, jollei saadun selvityksen perusteella voida pitää todennäköisenä, että sijoituspalveluyrityksen ja muun oikeushenkilön tai luonnollisen henkilön välillä oleva merkittävä sidonnaisuus tai tällaisessa sidonnaisuussuhteessa olevaan luonnolliseen henkilöön tai oikeushenkilöön sovellettavat Euroopan talousalueen ulkopuolisen valtion lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset estävät sijoituspalveluyrityksen tehokkaan valvonnan.

muksista.

12 a §

*Sijoituspalveluyrityksen ja vakuutusyhtiön
johdon erillisuus*

Sijoituspalveluyrityksen toimitusjohtaja ja tämän sijainen eivät saa olla sijoituspalveluyrityksen kanssa samaan konserniin tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun ryhmittymään kuuluvan vakuutusyhtiön toimitusjohtajana tai tämän sijaisena.

Enemmistön sijoituspalveluyrityksen hallituksen jäsenistä ja varajäsenistä on oltava henkilöitä, jotka eivät ole 1 momentissa tarkoitettun vakuutusyhtiön hallituksen jäsenenä tai varajäsenenä taikka toimitusjohtajana tai tämän sijaisena, jollei Rahoitustarkastus myönnä tästä poikkeusta.

12 b §

*Sijoituspalveluyrityksen ja omistusyhteisön
johtaminen*

Sijoituspalveluyrityksen hallituksen ja toimitusjohtajan tulee johtaa sijoituspalveluyritystä ammattitaitoisesti sekä terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisesti. Hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan on lisäksi oltava hyvämaineisia ja heillä on oltava sellainen yleinen sijoituspalvelutoiminnan tuntemus kuin sijoituspalveluyrityksen toiminnan laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen. Sijoituspalveluyrityksen on ilmoitettava edellä tässä momentissa tarkoitettujen hallintohenkilöidensä muutoksista viipymättä Rahoitustarkastukselle.

Mitä edellä 1 momentissa säädetään, sovelletaan vastaavasti omistusyhteisöön.

14 §

Ääni- ja vaikutusvallasta ilmoittaminen

Jos jonkun tarkoituksena on hankkia yksin tai yhdessä arvopaperimarkkinalain 2 luvun

14 §

Osakkeiden ja osuuksien hankinnasta ilmoittaminen

Jos jonkun tarkoituksena on hankkia suoraan tai välillisesti sijoituspalveluyritykses-

9 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetun osakkeenomistajan tai osakkeenomistajaan rinnastettavan henkilön kanssa sijoituspalveluyrityksestä osuus, joka olisi vähintään yksi kahdeskymmenesosa sijoituspalveluyrityksen osakepääomasta tai äänimäärästä, hankinnasta on ilmoitettava hyvissä ajoin etukäteen rahoitustarkastukselle.

Jos edellä 1 momentissa tarkoitettua osuutta aiotaan lisätä siten, että se saavuttaisi tai ylittäisi yhden kymmenesosan, yhden viidesosan, yhden kolmasosan tai puolet sijoituspalveluyrityksen osakepääomasta tai äänimäärästä, myös tästä hankinnasta on etukäteen ilmoitettava rahoitustarkastukselle. Vastaavaa ilmoitusvelvollisuutta on noudatettava silloin, kun edellä 1 momentissa tarkoitettu osuus vähenisi alle sanottujen rajojen.

Sijoituspalveluyrityksen on ilmoitettava rahoitustarkastukselle vähintään kerran vuodessa edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen osuuksien omistajat, osuuksien omistajiin 1 momentin mukaan rinnastettavat henkilöt sekä näiden osuussijoituspalveluyrityksen osakepääomasta ja äänimäärästä, jos ne ovat sen tiedossa. Sijoituspalveluyrityksen on välittömästi ilmoitettava rahoitustarkastukselle sen tietoon tulleet osuuksien omistuksessa tapahtuneet muutokset.

15 §

Hankinnan vastustaminen

Rahoitustarkastus voi kolmen kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona rahoitustarkas-

tä tai omistusyhteisöstä osuus, joka on vähintään 5 % sen osake- tai osuuspääomasta tai joka tuottaa vähintään 5 % sen osakkeiden tai osuuksien äänivallasta, hankinnasta on ilmoitettava etukäteen Rahoitustarkastukselle.

Jos 1 momentissa tarkoitettua osuutta lisätään siten, että se kasvaa vähintään 20, 33 tai 50 prosenttiin osake- tai osuuspääomasta tai tuottaa vähintään samansuuruisen äänioikeuden tai että sijoituspalveluyrityksestä tai omistusyhteisöstä tulee tytäryritys, hankinnasta on myös ilmoitettava Rahoitustarkastukselle.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä myös silloin, kun osuuden omistus laskee alle 1 ja 2 momentissa säädetyn suuruisen osuuksien.

Sijoituspalveluyrityksen ja omistusyhteisön on ilmoitettava Rahoitustarkastukselle vähintään kerran vuodessa 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen osuuksien omistajat ja omistusten suuruus sekä välittömästi ilmoitettava sen tietoon tulleet osuuksien omistuksessa tapahtuneet muutokset.

15 §

Hankinnan vastustaminen

Rahoitustarkastus voi kolmen kuukauden kuluessa 14 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen

Tässä pykälässä tarkoitettua ilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos omistus sijoituspalveluyrityksestä tai omistusyhteisöstä hankitaan välillisesti rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettun ryhmittymän omistusyhteisön osakkeita hankkimalla, ja ilmoitus tällaisen omistusyhteisön hankinnasta on tehty Vakuutusvalvontavirastolle.

tus on vastaanottanut 14 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen, vastustaa osuuden hankintaa, jos omistajien luotettavuudesta, hyvämainisuudesta, kokemuksesta ja muusta sopivuudesta saadun selvityksen perusteella tai muutoin on todennäköistä, että osuuden omistus vaarantaisi sijoituspalveluyrityksen järkevien ja vakaiden liiketapaperiaatteiden mukaista toimintaa.

Jos osuuden hankinta jätetään ilmoittamatta tai jos osuus on hankittu rahoitustarkastuksen vastustuksesta huolimatta, rahoitustarkastus voi kieltää osuuden omistajan hankkimia osakkeita koskevan saannon merkitsemisen osake- tai osakasluetteloon.

vastaanottamisesta kieltää osuuden hankinnan, jos omistajien luotettavuudesta ja sopivuudesta saadun selvityksen perusteella tai muuten on todennäköistä, että osuuden omistus vaarantaisi sijoituspalveluyrityksen tai sen konsolidointiryhmän varovaisten ja terveiden liikeperiaatteiden mukaisen liiketoiminnan.

Jos osuuden hankinta jätetään ilmoittamatta tai jos osuus on hankittu Rahoitustarkastuksen kiellosta huolimatta taikka jos osuuden hankinnan jälkeen Rahoitustarkastus havaitsee omistuksen vaarantavan sijoituspalveluyrityksen tai sen konsolidointiryhmän varovaisten ja terveiden liikeperiaatteiden mukaisen toiminnan, Rahoitustarkastus voi kieltää osakkeen- tai osuudenomistajan hankkimia osakkeita tai osuuksia koskevan saannon merkitsemisen osake- ja osakasluetteloon tai jäsenluetteloon.

Jos hankinnasta seuraa, että sijoituspalveluyrityksestä tulee toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa toimiluvan saaneen luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai vakuutusyhtiön tytäryritys tai tällaisen luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai vakuutusyhtiön emoyrityksen tytäryritys, Rahoitustarkastuksen on pyydettävä tuon valtion vastaavan valvontaviranomaisen lausunto hankinnasta. Samoin menetellään, jos sijoituspalveluyrityksen määräämisvalta siirtyy samoille luonnollisille tai oikeushenkilöille kuin edellä tarkoitetussa luottolaitoksessa, sijoituspalveluyrityksessä tai vakuutusyhtiössä.

15 b §

Määräysvallan hankkiminen Euroopan talousalueen ulkopuolisessa yrityksessä

Sijoituspalveluyritys tai sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys ei saa hankkia ki-janpitolain 1 luvun 5 ja 6 §:ssä tarkoitettua määräysvaltaa sellaisessa luottolaitoksessa, sijoituspalveluyrityksessä tai vakuutusyhtiössä, jonka kotipaikka on Euroopan talousalueeseen kuulumattomassa valtiossa, jollei sijoituspalveluyritys tai sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys ole ilmoittanut siitä etukäteen Rahoitustarkastukselle taikka jos

*Rahoitustarkastus on ilmoituksen saatuaan kietänyt hankinnan 2 momentissa säädetys-
sä ajassa.*

Rahoitustarkastus voi kolmen kuukauden kuluessa 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen vastaanottamisesta kieltää 1 momentissa tarkoitetun hankinnan, jos hankinnan kohteena olevaan yritykseen sovellettavat lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset olennaisesti vaikeuttaisivat sijoituspalveluyrityksen tai sen konsolidointiryhmän tehokasta valvontaa.

Tässä pykälässä tarkoitettua ilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos edellä 1 momentissa tarkoitettu yritys kuuluu rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun ryhmittymään, ja vastaava ilmoitus on tehty Vakuutusvalvontavirastolle.

29 §

Yleissäännös riskien hallinnasta.

Rahoitustarkastus antaa tarkemmat määräykset 1 momentissa tarkoitetuille riskienhallintajärjestelmille sekä muulle sisäiselle valvonnalle asetettavista vaatimuksista.

31 §

Omien varojen vähimmäismäärä

Rahoitustarkastus antaa tarkemmat määräykset riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä luotettavaa hallintoa koskevasta vaatimuksista.

31 §

Omien varojen vähimmäismäärä ja sisäisten liiketoimien ilmoittaminen

Sijoituspalveluyrityksen suuriin asiakasriskeihin ja konsolidoituihin suuriin asiakasriskeihin sovelletaan, mitä luottolaitostoinnasta annetun lain 69—71 §:ssä säädetään.

48 §

Salassapitovelvollisuus

Joka sijoituspalveluyrityksen, sen omistusyhteisön, sijoituspalveluyrityksen konso-

Sijoituspalveluyrityksen suuriin asiakasriskeihin ja konsolidoituihin suuriin asiakasriskeihin sekä sisäisiin liiketoimiin sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään kuulumattomien konserni- ja omistusyhteyksyritysten kanssa sovelletaan, mitä luottolaitostoinnasta annetun lain 69—71 ja 71 a §:ssä säädetään.

48 §

Salassapitovelvollisuus

Joka sijoituspalveluyrityksen tai sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvan

lidointiryhmään kuuluvan rahoituslaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen yhteenliittymän toimielimen jäsenenä tai varajäsenenä tai niiden palveluksessa ollessaan taikka niiden toimeksiannosta tehtävää suorittaessaan on saanut tietää sijoituspalveluyrityksen asiakkaan tai muun henkilön taloudellista asemaa tai yksityisen henkilökohtaisia oloja koskevan seikan taikka liike- tai ammattisalaisuuden, on velvollinen pitämään sen salassa, jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan sen ilmaisemiseen. Salassapidettäviä tietoja ei saa myöskään antaa sijoituspalveluyrityksen yhtiökokoukselle eikä kokoukseen osallistuvalla osakkeenomistajalle.

yrityksen, sijoituspalveluyritysten yhteenliittymän taikka sijoituspalveluyrityksen asiamiehen tai muun sijoituspalveluyrityksen lukuun toimivan yrityksen toimielimen jäsenenä tai varajäsenenä tai niiden palveluksessa taikka niiden toimeksiannosta tehtävää suorittaessaan on saanut tietää sijoituspalveluyrityksen tai sen kanssa samaan konsolidointiryhmään tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun ryhmittymään kuuluvan yrityksen asiakkaan tai muun sen toimintaan liittyvän henkilön taloudellista asemaa tai yksityisen henkilökohtaisia oloja koskevan seikan taikka liike- tai ammattisalaisuuden, on velvollinen pitämään sen salassa, jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan sen ilmaisemiseen. Salassa pidettäviä tietoja ei saa myöskään antaa sijoituspalveluyrityksen yhtiökokoukselle eikä kokoukseen osallistuvalla osakkeenomistajalle.

Sijoituspalveluyrityksellä, sen omistusyhteisöllä ja sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään kuuluvalla rahoituslaitoksella on oikeus antaa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja samaan konserniin kuuluvalla yhteisölle, jos sen hallintoelinten jäseniä tai toimihenkilöitä koskee 1 momentissa säädetty tai sitä vastaava salassapitovelvollisuus ja jos tiedon antaminen on vastaanottavan yhteisön riskien hallinnan kannalta tarpeen.

Sijoituspalveluyrityksellä ja sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään kuuluvalla yrityksellä on oikeus antaa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja samaan konserniin, konsolidointiryhmään sekä rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun rahoitus- ja vakuutusryhmittymään kuuluvalla yhteisölle asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista, markkinointia sekä konsernin, konsolidointiryhmän tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymän riskienhallintaa varten. Mitä edellä tässä momentissa säädetään tietojen luovuttamisesta, ei koske henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista.

Sen lisäksi, mitä 3 momentissa säädetään, sijoituspalveluyritys ja sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään kuuluva yritys voivat luovuttaa asiakasrekisterissään olevia markkinointia sekä asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista varten tarpeellisia tietoja sellaiselle yritykselle, joka kuuluu sijoituspalveluyrityksen kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään, jos tietojen vastaanottajaa koskee tässä laissa säädetty tai sitä vastaava salassapitovelvollisuus. Mitä edellä tässä momentissa säädetään ei koske henkilötietolain 11 §:ssä tar-

koitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista.

56 c §

Sijoituspalveluyrityksen osakkeiden hankintaa koskevien säännösten rikkominen

Joka hankkii osakkeita tai osuuksia tahallaan 15 §:n 1 momentissa säädetyn kiellon vastaisesti tai ilman 15 b §:ssä tarkoitettua Rahoitustarkastuksen suotumusta on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, sijoituspalveluyrityksen osakkeiden hankintaa koskevien säännösten rikkomisesta sakkoon.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta .*

6.

Laki

vakuutusyhtiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 28 päivänä joulukuuta 1979 annetun vakuutusyhtiölain 1062/1979 1 luvun 5 a ja 5 b §, 2 a luvun 17 §, 7 luvun 3 §:n 2 momentti ja 3 a §:n 1 momentti, 10 luvun 1 b ja 3 c §, 12 luvun 6 §, 14 b luvun 5 §:n 1 momentti ja 6 §:n 1 momentti, sekä 18 luvun 6 §:n 1 momentti ja 6 b §:n 1 momentin 3, 5 ja 6 kohta,

sellaisena kuin niistä ovat 1 luvun 5 b § sekä 14 b luvun 5 ja 6 § laissa 949/2000, 2 a luvun 17 § laissa 389/1995, 7 luvun 3 §:n 2 momentti laissa 752/1993 ja 3 a §:n 1 momentti mainitussa laissa 611/1997, 10 luvun 1 b § mainitussa laissa 1204/1998 ja 3 c § mainitussa laissa 949/2000, 12 luvun 6 § mainitussa laissa 752/1993 sekä 1 luvun 5 a §, 18 luvun 6 §:n 1 momentti ja 6 b §:n 1 momentin 3,5 ja 6 kohta laissa 989/1999,

lisätään 3 luvun 3 §:ään uusi 6 momentti ja 4 §:ään uusi 3 momentti sekä lukuun siitä lailla 355/1997 kumotun 8 §:n tilalle uusi 8 §, 7 luvun 3 §:ään siitä lailla 355/1997 kumotun 3 ja 4 momentin tilalle uusi 3 ja 4 momentti, 10 luvun 11 §:ään uusi 5 momentti sekä 18 luvun 6 b §:n 1 momenttiin uusi 10 kohta ja 6 b §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2—4 momentti siirtyvät 3—5 momentiksi,

sellaisina kuin niistä ovat 3 luvun 3 § osaksi mainituissa laeissa 389/1995 ja 949/2000 ja 4 § mainitussa laissa 389/1995, 10 luvun 11 § mainituissa laeissa 1204/1998 ja 949/2000 ja 18 luvun 6 b § mainitussa laissa 989/1999, seuraavasti:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

5 a §

Tässä laissa tarkoitetaan *palveluyrityksellä* yhteisöä, joka tuottaa vakuutusyhtiölle sen pääasialliseen toimintaan liittyviä palveluita.

5 a §

Tässä laissa tarkoitetaan *palveluyrityksellä* yhteisöä, joka tuottaa vakuutusyhtiölle sen pääasialliseen toimintaan liittyviä palveluita. *Lisäksi palveluyrityksellä tarkoitetaan yhteisöä, joka pääasiallisena toimintanaan tuottaa palveluja yhdelle tai useammalle vakuutusyhtiölle omistamalla, hallitsemalla tai hoitamalla kiinteistöjä.*

5 b §

Tässä laissa *vakuutusomistusyhteisöllä* tarkoitetaan emoyritystä, jonka pääasiallisena toimintana on hankkia ja omistaa osuusia tytäryrityksistä, jotka ovat vakuutusyrityksiä, ulkomaisia jälleenvakuutusyrityksiä tai kolmannen maan vakuutusyrityksiä ja joista vähintään yksi on tässä laissa tarkoitettu vakuutusyhtiö. Edellä tässä pykälässä mainituilla yrityksillä tarkoitetaan jäljempänä 14 b luvun 1 §:ssä määritellyjä emoyritystä, tytäryritystä, vakuutusyritystä, ulkomaista jälleenvakuutusyritystä ja kolmannen maan vakuutusyritystä.

5 b §

Tässä laissa *vakuutusomistusyhteisöllä* tarkoitetaan emoyritystä, jonka pääasiallisena toimintana on hankkia ja omistaa osuusia tytäryrityksistä, jotka ovat vakuutusyrityksiä, ulkomaisia jälleenvakuutusyrityksiä tai kolmannen maan vakuutusyrityksiä ja joista vähintään yksi on tässä laissa tarkoitettu vakuutusyhtiö. *Vakuutusomistusyhteisönä ei kuitenkaan pidetä rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain (/) soveltamisalan piiriin kuuluvaa ryhmittymän omistusyhteisöä. Tällaiseen omistusyhteisöön sovelletaan kuitenkin, jollei Vakuutusvalvontavirasto yksittäistapauksessa toisin määrää, tämän lain 14 b luvun 6, 7 ja 9 §:n vakuutusomistusyhteisöä koskevia säännöksiä, jos vakuutusalan yritysten osuus ryhmittymässä on mainitun lain 6 §:n 2 momentin mukaisesti laskettuna suurempi kuin rahoitusalan yritysten osuus. Edellä tässä pykälässä mainituilla yrityksillä tarkoitetaan jäljempänä 14 b luvun 1 §:ssä määritellyjä emoyritystä, tytäryritystä, vakuutusyritystä, ulkomaista jälleenvakuutusyritystä ja kolmannen maan vakuutusyritystä. Vakuutusvalvontaviraston on ennen edellä tässä momentissa tarkoitettua päätöstä pyydetävä asiasta lausunto Rahoitustarkastukselta.*

2 a luku

Ensivakuutustoiminnan harjoittaminen ulkomailla

17 §

Jos ulkomaisesta vakuutusyrityksestä on tullut vakuutusyhtiön tytäryritys, vakuutusyhtiön on ilmoitettava asiasta sosiaali- ja terveystieteiden ministeriölle kolmen kuukauden kuluessa.

17 §

Jos ulkomaisesta vakuutusyrityksestä on tullut vakuutusyhtiön tytäryritys, eikä vakuutusyhtiö ole tehnyt ilmoitusta hankinnasta tämän lain 7 luvun 8 §:n tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain 10 §:n mukaisesti, vakuutusyhtiön on ilmoitettava asiasta Vakuutusvalvontavirastolle kolmen kuukauden kuluessa.

3 luku

Vakuutusyhtiön osakkuus

3 §

Tässä pykälässä tarkoitettua ilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos omistus vakuutusyhtiöstä hankitaan välillisesti rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitetun ryhmittymän omistusyhteisön osakkeita hankkimalla, ja ilmoitus tällaisen omistusyhteisön hankinnasta on tehty mainitussa laissa tarkoitetulle valvontaviranomaiselle. Jos hankkijalla on edellä tässä momentissa tarkoitetun välillisen omistuksen lisäksi myös suoraa omistusta samassa vakuutusyhtiössä, ja omistusten yhteismäärä tällöin johtaa alimman ilmoitusrajan ylittymiseen taikka korkeampaan ilmoitusrajaan, tulee ilmoitus kuitenkin tehdä tämän pykälän mukaisesti.

4 §

Jos hankinnasta seuraa, että vakuutusyhtiöstä tulee toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa toimiluvan saaneen luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai vakuutusyhtiön tytäryhtiö tai tällaisen luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai vakuutusyhtiön emoyhtiön tytäryhtiö, Vakuutusvalvontaviraston on pyydettävä tuon valtion vastaavan valvontaviranomaisen lausunto hankinnasta. Samoin menetellään, jos vakuutusyhtiön määräämisvalta siirtyy samoille luonnollisille tai oikeushenkilöille

kuin edellä tarkoitetussa luottolaitoksessa, sijoituspalveluyrityksessä ja vakuutusyhtiössä.

7 luku

Yhtiön johto

3 §

Hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan on oltava hyvämaineisia ja heillä on oltava sellainen yleinen vakuutustoiminnan tuntemus kuin vakuutusyhtiön toiminnan laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen. Hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenenä tai toimitusjohtajana ei voi olla vajaavaltainen, konkurssissa oleva eikä henkilö, joka on määrätty liiketoimintakieltoon.

3 a §

Vakuutusyhtiön toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa eivät saa olla vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvan luottolaitoksen toimitusjohtajana tai tämän sijaisena.

3 §

Vakuutusyhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan tulee johtaa vakuutusyhtiötä ammattitaitoisesti sekä terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisesti. Hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan on lisäksi oltava hyvämaineisia ja heillä on oltava sellainen yleinen vakuutustoiminnan tuntemus kuin vakuutusyhtiön toiminnan laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen. Hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenenä tai toimitusjohtajana ei voi olla vajaavaltainen, konkurssissa oleva eikä henkilö, joka on määrätty liiketoimintakielto on.

Vakuutusyhtiön on ilmoitettava edellä 2 momentissa tarkoitettujen hallintohenkilöidensä muutoksista viipymättä Vakuutusvalvontavirastolle.

Mitä edellä 2 ja 3 momentissa säädetään vakuutusyhtiön hallintohenkilöistä, sovelletaan vastaavasti vakuutusomistusyhteisöön.

3 a §

Vakuutusyhtiön toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa eivät saa olla vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun ryhmittymään kuuluvan luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen toimitusjohtajana tai tämän sijaisena.

8 §

Vakuutusyhtiö tai vakuutusomistusyhteisö ei saa hankkia kirjanpitolain 1 luvun 5 ja 6 §:ssä tarkoitettua määräysvaltaa sellaisessa luottolaitoksessa, sijoituspalveluyrityksessä tai vakuutusyhtiössä, jonka kotipaikka on Euroopan talousalueeseen kuu-

lumattomassa valtiossa, jollei vakuutusyhtiö tai vakuutusomistusyhteisö ole ilmoittanut siitä etukäteen Vakuutusvalvontavirastolle taikka jos Vakuutusvalvontavirasto on ilmoituksen saatuaan kieltänyt hankinnan 2 momentissa säädetyssä ajassa.

Vakuutusvalvontavirasto voi kolmen kuukauden kuluessa 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen vastaanottamisesta kieltää 1 momentissa tarkoitetun hankinnan, jos hankinnan kohteena olevaan yritykseen sovellettavat lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset olennaisesti vaikeuttaisivat vakuutusyhtiön tehokasta valvontaa.

Tässä pykälässä tarkoitettua ilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos edellä 1 momentissa tarkoitettu yritys kuuluu rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun ryhmittymään ja vastaava ilmoitus on tehty Rahoitustarkastukselle.

10 luku

Tilinpäätös, konsernitilinpäätös ja vastuuelan kattaminen

1 b §

Tilinpäätös on laadittava neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.

3 c §

Vakuutusyhtiön hallituksen on huolehdittava, että vakuutusyhtiöllä on yhtiön toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä sisäinen valvonta ja riittävät riskienhallintajärjestelmät. Vakuutusvalvontavirasto antaa tarkemmat määräykset sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.

1 b §

Tilinpäätös on laadittava kolmen kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.

3 c §

Vakuutusyhtiöllä ja vakuutusomistusyhteisöllä on oltava yhtiön toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä sisäinen valvonta ja riittävät riskienhallintajärjestelmät. Vakuutusvalvontavirasto antaa tarkemmat määräykset sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä luotettavaa hallintoa koskevista vaatimuksista.

11 §

Jos vakuutusyhtiön tai vakuutusomistusyhteisön konserniin kuuluu luottolaitos tai sijoituspalveluyritys, konsernitilinpäätös voidaan laatia tämän luvun estämättä siten kuin rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain 3 luvussa säädetään, jos se on tarpeen oikean ja riittävän kuvan saamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

12 luku

Voitonjako ja yhtiön varojen muu käyttö

6 §

Vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvalla yhtiöllä annettavaa luottoa ja tällaiseen yhtiöön sijoittamista koskevat merkittävät tai periaatteelliset päätökset on tehtävä vakuutusyhtiön hallituksessa.

6 §

Vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin *tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun ryhmittymään* kuuluvalla yhtiöllä annettavaa luottoa ja tällaiseen yhtiöön sijoittamista koskevat merkittävät tai periaatteelliset päätökset on tehtävä vakuutusyhtiön hallituksessa.

Mitä 1 momentissa säädetään luoton antamisesta, sovelletaan vastaavasti takauksen antamiseen tai muuhun vakuuden asettamiseen toisen antaman luoton maksamisesta.

14 b luku

Vakuutusyrittäjäryhmän lisävalvonta

5 §

Tämän luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua vakuutusyhtiön lisävalvontaa varten yhtiön on laadittava mukautettu vakavaraisuuslaskelma, johon on otettava mukaan sellaiset vakuutusyhtiön sidosyritykset, jotka ovat vakuutusyrityksiä, vakuutusomistusyhteisöjä, kolmannen maan vakuutusyrityksiä tai ulkomaisia jälleenvakuutusyrityksiä. Lisäksi laskelmassa on otettava huomioon muutkin 2 §:n 4 momentissa tarkoitettuun vakuutusyrittäjäryhmään kuuluvat yritykset siten kuin ministeriön asetuksella tarkemmin säädetään. Laskelma on toimitettava Vakuutusvalvontavirastolle tilinpäätöstietojen yhteydessä siten kuin virasto tarkemmin määrää.

5 §

Tämän luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua vakuutusyhtiön lisävalvontaa varten yhtiön on laadittava mukautettu vakavaraisuuslaskelma, johon on otettava mukaan sellaiset vakuutusyhtiön sidosyritykset, jotka ovat vakuutusyrityksiä, vakuutusomistusyhteisöjä, kolmannen maan vakuutusyrityksiä, ulkomaisia jälleenvakuutusyrityksiä *tai luotolaitostoiminnasta annetun lain (1607/1993) mukaisia luotto- tai rahoituslaitoksia tai sijoituspalveluyrityksistä annetussa laissa (579/1996) tarkoitettuja sijoituspalveluyrityksiä*. Lisäksi laskelmassa on otettava huomioon muutkin 2 §:n 4 momentissa tarkoitettuun vakuutusyrittäjäryhmään kuuluvat yritykset siten kuin ministeriön asetuksella tarkemmin säädetään. Laskelma on toimitettava Vakuutusvalvontavirastolle tilinpäätöstietojen yhteydessä siten kuin virasto tarkemmin määrää.

6 §

Tämän luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua vakuutusyhtiön emoyrityksenä olevan suomalaisen vakuutusomistusyhteisön on laadittava lisävalvontaa varten mukautettu

6 §

Tämän luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua vakuutusyhtiön emoyrityksenä olevan suomalaisen vakuutusomistusyhteisön on laadittava lisävalvontaa varten mukautettu

vakavaraisuuslaskelma, johon on otettava mukaan sellaiset emoyrityksen sidosyritykset, jotka ovat vakuutusyrityksiä, vakuutusomistusyhteisöjä, kolmannen maan vakuutusyrityksiä tai ulkomaisia jälleenvakuutusyrityksiä. Lisäksi laskelmassa on otettava huomioon muutkin 2 §:n 4 momentissa tarkoitettuun vakuutusyritysryhmään kuuluvat yritykset siten kuin ministeriön asetuksella tarkemmin säädetään. Jos vakuutusyhtiön emoyrityksenä on muu 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu yritys kuin suomalainen vakuutusomistusyhteisö, ryhmään kuuluvan vakuutusyhtiön on laadittava kyseinen laskelma. Laskelma on toimitettava Vakuutusvalvontavirastolle tilinpäätöstietojen yhteydessä siten kuin virasto tarkemmin määrää.

vakavaraisuuslaskelma, johon on otettava mukaan sellaiset emoyrityksen sidosyritykset, jotka ovat vakuutusyrityksiä, vakuutusomistusyhteisöjä, kolmannen maan vakuutusyrityksiä, ulkomaisia jälleenvakuutusyrityksiä tai luottolaitostoiminnasta annetun lain mukaisia luotto- tai rahoituslaitoksia tai sijoituspalveluyrityksistä annetussa laissa tarkoitettuja sijoituspalveluyrityksiä. Lisäksi laskelmassa on otettava huomioon muutkin 2 §:n 4 momentissa tarkoitettuun vakuutusyritysryhmään kuuluvat yritykset siten kuin ministeriön asetuksella tarkemmin säädetään. Jos vakuutusyhtiön emoyrityksenä on muu 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu yritys kuin suomalainen vakuutusomistusyhteisö, ryhmään kuuluvan vakuutusyhtiön on laadittava kyseinen laskelma. Laskelma on toimitettava Vakuutusvalvontavirastolle tilinpäätöstietojen yhteydessä siten kuin virasto tarkemmin määrää.

18 luku

Erinäisiä säännöksiä

6 §

Joka vakuutusyhtiön tai sen palveluyrityksen palveluksessa tai näiden toimielinten jäsenenä tai varajäsenenä tai vakuutusyhtiön toimeksiannosta tehtävää suorittaessaan taikka vakuutusalan lautakunnan tai vastaavan toimielimen palveluksessa tai jäsenenä tai asiantuntijana toimeksiannon perusteella taikka 6 a tai 6 b §:n nojalla on saanut tietää vakuutusyhtiön, sen asiakkaan tai jonkun muun taloudellista asemaa tai terveydentilaa tai muita henkilökohtaisia oloja koskevan seikan taikka liike- tai ammattisalaisuuden, ei saa ilmaista tätä sivulliselle, jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan tietojen ilmaisemiseen tai jollei laissa ole muuta säädetty. Asiakasta koskevia vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja ei saa antaa myöskään yhtiökokoukselle tai edustajistolle eikä kokoukseen osallistuvalla osakkaalla, lukuun ottamatta yhtiökokouksen ääniluettelo.

6 §

Joka vakuutusyhtiön tai sen *omistusyhteisön taikka* palveluyrityksen palveluksessa tai näiden toimielinten jäsenenä tai varajäsenenä tai vakuutusyhtiön toimeksiannosta tehtävää suorittaessaan taikka vakuutusalan lautakunnan tai vastaavan toimielimen palveluksessa tai jäsenenä tai asiantuntijana toimeksiannon perusteella taikka 6 a tai 6 b §:n nojalla on saanut tietää vakuutusyhtiön, sen asiakkaan tai jonkun muun taloudellista asemaa tai terveydentilaa tai muita henkilökohtaisia oloja koskevan seikan taikka liike- tai ammattisalaisuuden, ei saa ilmaista tätä sivulliselle, jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan tietojen ilmaisemiseen tai jollei laissa ole muuta säädetty. Asiakasta koskevia vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja ei saa antaa myöskään yhtiökokoukselle tai edustajistolle eikä kokoukseen osallistuvalla osakkaalla, lukuun ottamatta yhtiökokouksen ääniluettelo.

6 b §

Sen estämättä, mitä 6 §:ssä säädetään, vakuutusyhtiöllä on oikeus luovuttaa vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja:

3) vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin tai sen kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvalla vakuutus- tai eläkelaitokselle korvausasian hoitoa, vakuutussopimuksen tekemistä ja vakuutusliikkeen harjoittamisen kannalta tarpeellisten muiden tehtävien hoitamista varten; mitä edellä tässä kohdassa säädetään tietojen luovuttamisesta, ei koske terveydentilaan liittyvien tietojen luovuttamista; lakisääteisen työeläketurvan toimeenpanoon liittyviä tietoja saadaan tämän kohdan perusteella kuitenkin luovuttaa vain työeläkelakien mukaisten tehtävien hoitamista varten;

5) toiselle vakuutusyhtiölle tai vahingonaiheuttajalle vakuutusyhtiön takautumisoikeuden toteuttamiseksi sekä toiselle vakuutusyhtiölle sen selvittämiseksi, mikä on eri vakuutusyhtiöiden vastuu samasta vakuutus tapahtumasta;

6) vakuutusyhtiöön kohdistuneista rikoksista sekä sille ilmoitetuista vahingoista toisille vakuutusyhtiöille vakuutusyhtiöihin kohdistuvan rikollisuuden ehkäisemiseen liittyvän tärkeän edun vuoksi siten kuin tietosuojalautakunta henkilötietolain (523/1999) 43 §:n 3 momentin nojalla tarkemmin määrää;

3) vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin tai sen kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvalla vakuutus- tai eläkelaitokselle *taikka vakuutusomistusyhteisölle* korvausasian hoitoa, vakuutussopimuksen tekemistä ja vakuutusliikkeen harjoittamisen kannalta tarpeellisten muiden tehtävien hoitamista varten; mitä edellä tässä kohdassa säädetään tietojen luovuttamisesta, ei koske *henkilötietolain (523/1999) 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista*;

5) toiselle vakuutuslaitokselle tai vahingonaiheuttajalle vakuutusyhtiön takautumisoikeuden toteuttamiseksi sekä toiselle *vakuutuslaitokselle* sen selvittämiseksi, mikä on eri vakuutuslaitosten vastuu samasta vakuutus tapahtumasta;

6) vakuutusyhtiöön kohdistuneista rikoksista sekä sille ilmoitetuista vahingoista toisille *vakuutuslaitoksille vakuutuslaitoksiin* kohdistuvan rikollisuuden ehkäisemiseen liittyvän tärkeän edun vuoksi siten kuin tietosuojalautakunta henkilötietolain 43 §:n 3 momentin nojalla tarkemmin määrää;

10) vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun rahoitus- ja vakuutusryhmittymään kuuluvalla yritykselle asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista, markkinointia sekä ryhmittymän riskienhallintaa varten; mitä edellä tässä kohdassa säädetään tietojen luovuttamisesta, ei koske henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, vakuutusyhtiö voi luovuttaa asiakasrekisterrissään olevia markkinointia sekä asiakas-

palvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista varten tarpeellisia tietoja sellaiselle yritykselle, joka kuuluu vakuutusyhtiön kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään. Mitä edellä tässä momentissa säädetään tietojen luovuttamisesta, ei koske henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Tämän lain 10 luvun 1 b §:ää on sovellettava ensimmäisen kerran tilinpäätökseen, joka laaditaan 31.12.2002 päätyvältä tilikaudelta.

7.

Laki

ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 79 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 17 päivänä maaliskuuta 1995 ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 398/1995 79 §:n 1 momentti ja 4 momentin 3,5 ja 6 kohta, sellaisena kuin ne ovat laissa 637/2000, sekä

lisätään 4 momenttiin uusi 10 kohta ja pykälään uusi 5 momentti, jolloin nykyiset 5—7 momentti siirtyvät 6—8 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

79 §

79 §

Vaitiolovelvollisuus

Vaitiolovelvollisuus

Joka ulkomaisen vakuutusyhtiön tai sen palveluyrityksen palveluksessa tai näiden toimielinten jäsenenä tai varajäsenenä tai ulkomaisen vakuutusyhtiön toimeksiannosta tehtävää suorittaessaan taikka vakuutusalan lautakunnan tai vastaavan toimielimen palveluksessa tai jäsenenä tai asiantuntijana toimeksiannon perusteella taikka 2, 3 tai 4 momentin nojalla on saanut tietää ulkomaisen vakuutusyhtiön, sen asiakkaan tai jon-

Joka ulkomaisen vakuutusyhtiön tai sen *omistusyhteisön taikka* palveluyrityksen palveluksessa tai näiden toimielinten jäsenenä tai varajäsenenä tai ulkomaisen vakuutusyhtiön toimeksiannosta tehtävää suorittaessaan taikka vakuutusalan lautakunnan tai vastaavan toimielimen palveluksessa tai jäsenenä tai asiantuntijana toimeksiannon perusteella taikka 2, 3, 4 tai 5 momentin nojalla on saanut tietää ulkomaisen vakuutusyhtiön, sen

kun muun taloudellista asemaa tai terveydentilaa tai muita henkilökohtaisia oloja koskevan seikan taikka liike- tai ammattisalaisuuden, ei saa ilmaista tätä sivulliselle, jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan tietojen ilmaisemiseen tai jollei laissa ole muuta säädetty.

asiakkaan tai jonkun muun taloudellista asemaa tai terveydentilaa tai muita henkilökohtaisia oloja koskevan seikan taikka liike- tai ammattisalaisuuden, ei saa ilmaista tätä sivulliselle, jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan tietojen ilmaisemiseen tai jollei laissa ole muuta säädetty.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, ulkomaisella vakuutusyhtiöllä on oikeus luovuttaa vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja:

3) vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin tai sen kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvalla vakuutuslaitokselle korvausasian hoitoa, vakuutus sopimuksen tekemistä ja vakuutusliikkeen harjoittamisen kannalta tarpeellisten muiden tehtävien hoitamista varten; mitä edellä tässä kohdassa säädetään tietojen luovuttamisesta, ei koske terveydentilaan liittyvien tietojen luovuttamista;

3) vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin tai sen kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvalla vakuutuslaitokselle tai omistusyhteisölle korvausasian hoitoa, vakuutus sopimuksen tekemistä ja vakuutus liikkeen harjoittamisen kannalta tarpeellisten muiden tehtävien hoitamista varten; mitä edellä tässä kohdassa säädetään tietojen luovuttamisesta, ei koske henkilötietolain (523/1999) 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista;

5) toiselle vakuutusyhtiölle tai vahingonaiheuttajalle vakuutusyhtiön takautumis oikeuden toteuttamiseksi sekä toiselle vakuutusyhtiölle sen selvittämiseksi, mikä on eri vakuutusyhtiöiden vastuu samastavakuutus tapahtumasta;

5) toiselle vakuutuslaitokselle tai vahingonaiheuttajalle vakuutusyhtiön takautumis oikeuden toteuttamiseksi sekä toiselle vakuutuslaitokselle sen selvittämiseksi, mikä on eri vakuutuslaitosten vastuu samasta vakuutus tapahtumasta;

6) vakuutusyhtiöön kohdistuneista rikoksista sekä sille ilmoitetuista vahingoista toisille vakuutusyhtiöille vakuutusyhtiöihin kohdistuvan rikollisuuden ehkäisemiseen liittyvän tärkeän edun vuoksi siten kuin tietosuojalautakunta henkilötietolain (523/1999) 43 §:n 3 momentin nojalla tarkemmin määrää;

6) vakuutusyhtiöön kohdistuneista rikoksista sekä sille ilmoitetuista vahingoista toisille vakuutuslaitoksille vakuutuslaitoksiin kohdistuvan rikollisuuden ehkäisemiseen liittyvän tärkeän edun vuoksi siten kuin tietosuojalautakunta henkilötietolain 43 §:n 3 momentin nojalla tarkemmin määrää;

10) ulkomaisen vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa (/) tarkoitettuun rahoitus- ja vakuutusryhmittymään kuuluvalla yritykselle asiakas palvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamis-

ta, markkinointia sekä ryhmittymän riskienhallintaa varten; mitä edellä tässä kohdassa säädetään tietojen luovuttamisesta, ei koske henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista.

Sen lisäksi, mitä 4 momentissa säädetään, ulkomainen vakuutusyhtiö voi luovuttaa asiakasrekisterissään olevia markkinointia sekä asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista varten tarpeellisia tietoja sellaiselle yritykselle, joka kuuluu ulkomaisen vakuutusyhtiön kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään. Mitä edellä tässä momentissa säädetään tietojen luovuttamisesta, ei koske henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta _____.

8.

Laki

työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työeläkevakuutusyhtiöistä 25 päivänä huhtikuuta 1997 annetun lain 354/1997 1 §:n 3 momentti ja 12 §:n 4 momentti, sellaisena kuin ne ovat, 1 §:n 3 momentti laissa 364/2001 ja 12 §:n 4 momentti laissa 951/2000, sekä lisätään lakiin uusi 12 a §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Lain soveltamisala

Lain soveltamisala

Työeläkevakuutusyhtiöön ei kuitenkaan sovelleta vakuutusyhtiölain 1 luvun 3 ja 3 a §:ää, 2 luvun 2 §:n 1, 2 ja 5 momenttia, 2 a §:ää, 4 §:n 1 momentin 3 kohtaa ja 5 §:n 1 ja 5 momenttia, 2 a lukua, 3 luvun 1 a, 3, 4 ja 7 §:ää, 7 luvun 1 a §:n 1 ja 2 momenttia,

Työeläkevakuutusyhtiöön ei kuitenkaan sovelleta vakuutusyhtiölain 1 luvun 3, 3 a ja 4 a §:ää, 2 luvun 2 §:n 1, 2 ja 5 momenttia, 2 a §:ää, 4 §:n 1 momentin 3 kohtaa ja 5 §:n 1 ja 5 momenttia, 2 a lukua, 3 luvun 1 a, 3, 4 ja 7 §:ää, 7 luvun 1 a §:n 1 ja 2 momenttia,

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §:ää, 3 §:n 2 momenttia, 3 a §:ää ja 7 §:n 1, 3 ja 4 momenttia, 10 luvun 2, 3 a, 3 b, 4 d ja 7 §:ää, 11 lukua, 12 luvun 1 §:n 2 momenttia ja 4 ja 5 §:ää, 13 lukua, 14 luvun 1 §:n 2 momenttia, 4 §:n 2 momenttia, 5 a §:n 2 momenttia ja 5 b ja 6 §:ää, 14 a luvun 7 §:n 4 momenttia ja 8 §:ää, 16 luvun 13 §:n 3 momenttia, 16 a luvun 9 §:n 3 momenttia sekä 10 ja 13—15 §:ää, 16 b luvun 4 §:n 3 momenttia eikä 18 luvun 9 §:n 2 momenttia.

12 §

Johdon erityiset kelpoisuusvaatimukset

Työeläkevakuutusyhtiön toimitusjohtaja tai hänen sijaisensa ei saa olla luotto- tai rahoituslaitoksen, rahastoyhtiön tai toisen työeläkevakuutusyhtiön tai muun vakuutusyhtiön taikka sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yhteisön palveluksessa eikä toimia jonkin edellä mainitun yhteisön tilintarkastajana. Työeläkevakuutusyhtiön toimitusjohtaja tai hänen sijaisensa ei saa olla toisen työeläkevakuutusyhtiön hallintoneuvoston tai hallituksen jäsen.

2 §:ää, 3 §:n 2—4 momenttia, 3 a §:ää, 7 §:n 1, 3 ja 4 momenttia, 10 luvun 2, 3 a, 3 b, 4 d ja 7 §:ää, 11 lukua, 12 luvun 1 §:n 2 momenttia ja 4 ja 5 §:ää, 13 lukua, 14 luvun 1 §:n 2 momenttia, 4 §:n 2 momenttia, 5 a §:n 2 momenttia ja 5 b ja 6 §:ää, 14 a luvun 7 §:n 4 momenttia ja 8 §:ää, 16 luvun 13 §:n 4 momenttia, 16 a luvun 9 §:n 4 momenttia sekä 10 ja 13—15 §:ää, 16 b luvun 4 §:n 3 momenttia eikä 18 luvun 9 §:n 2 momenttia

12 §

Johdon erityiset kelpoisuusvaatimukset

Työeläkevakuutusyhtiön toimitusjohtaja tai hänen sijaisensa ei saa olla luotto- tai rahoituslaitoksen, rahastoyhtiön tai toisen työeläkevakuutusyhtiön tai muun vakuutusyhtiön taikka sen kanssa samaan konserniin tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa (/) tarkoitettuun ryhmittymään kuuluvan yhteisön palveluksessa eikä toimia jonkin edellä mainitun yhteisön tilintarkastajana. Työeläkevakuutusyhtiön toimitusjohtaja tai hänen sijaisensa ei saa olla toisen työeläkevakuutusyhtiön hallintoneuvoston tai hallituksen jäsen.

12 a §

Työeläkevakuutusyhtiön johtaminen

Työeläkevakuutusyhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan tulee johtaa työeläkevakuutusyhtiötä ammattitaitoisesti sekä terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisesti. Työeläkevakuutusyhtiön ja sen omistusyhteisön on ilmoitettava hallituksen jäsentensä ja toimitusjohtajansa muutoksista viipymättä Vakuutusvalvontavirastolle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta .

9.

Laki**vakuutusyhdistyslain 16 luvun 10 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1987 annetun vakuutusyhdistyslain 1250/1987 16 luvun 10 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 638/2000, sekä
lisätään 16 luvun 10 §:ään uusi 5 momentti, jolloin nykyiset 5—7 momentti siirtyvät 6—8 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 luku

Erinäisiä säännöksiä

10 §

Joka vakuutusyhdistyksen tai sen palveluyrityksen palveluksessa tai näiden toimielinten jäsenenä tai varajäsenenä tai vakuutusyhdistyksen toimeksiannosta tehtävää suorittaessaan taikka vakuutusalan lautakunnan tai vastaavan toimielimen palveluksessa tai jäsenenä tai asiantuntijana toimeksiannon perusteella taikka 2, 3 tai 4 momentin nojalla on saanut tietää vakuutusyhdistyksen, sen asiakkaan tai jonkun muun taloudellista asemaa tai terveydentilaa tai muita henkilökohtaisia oloja koskevan seikan taikka liiketäi ammattisalaisuuden, ei saa ilmaista tätä sivulliselle, jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan tietojen ilmaisemiseen tai jollei laissa ole muuta säädetty. Asiakasta koskevia vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja ei saa antaa myöskään yhdistyskokoukselle eikä kokoukseen osallistuvalla osakkaalle, lukuun ottamatta yhdistyskokouksen äänilueteloa.

10 §

Joka vakuutusyhdistyksen tai sen palveluyrityksen palveluksessa tai näiden toimielinten jäsenenä tai varajäsenenä tai vakuutusyhdistyksen toimeksiannosta tehtävää suorittaessaan taikka vakuutusalan lautakunnan tai vastaavan toimielimen palveluksessa tai jäsenenä tai asiantuntijana toimeksiannon perusteella taikka 2, 3, 4 tai 5 momentin nojalla on saanut tietää vakuutusyhdistyksen, sen asiakkaan tai jonkun muun taloudellista asemaa tai terveydentilaa tai muita henkilökohtaisia oloja koskevan seikan taikka liiketäi ammattisalaisuuden, ei saa ilmaista tätä sivulliselle, jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan tietojen ilmaisemiseen tai jollei laissa ole muuta säädetty. Asiakasta koskevia vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja ei saa antaa myöskään yhdistyskokoukselle eikä kokoukseen osallistuvalla osakkaalle, lukuun ottamatta yhdistyskokouksen äänilueteloa.

Sen lisäksi, mitä 4 momentissa säädetään, vakuutusyhdistys voi luovuttaa asiakasrekisterissään olevia markkinointia sekä asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista varten tarpeellisia tietoja sellaiselle yritykselle, joka kuuluu vakuutusyhdistyksen kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään. Mitä edellä tässä momentissa säädetään tietojen luovuttamisesta, ei koske hen-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kilötietolain 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

10.**Laki****Vakuutusvalvontavirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 29 päivänä tammikuuta 1999 Vakuutusvalvontavirastosta annetun lain (78/1999) 2 §:n 17 b kohta, sellaisena kuin se on laissa 915/2000, sekä lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 534/2000 ja mainitussa laissa 915/2000 uusi 17 c ja 17 d kohta, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Valvottavalla tarkoitetaan tässä laissa:

17 b) työttömyyskassoja, työttömyysvakuutusrahastoa ja koulutus- ja erorahastoa; sekä

17 b) työttömyyskassoja, työttömyysvakuutusrahastoa ja koulutus- ja erorahastoa;
 17 c) vakuutusomistusyhteisöä;
 17 d) rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettua ryhmittymän omistusyhteisöä, jos Vakuutusvalvontavirasto lain mukaan toimii ryhmittymän koordinoivana valvontaviranomaisena; sekä

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .